

A FELSŐ-MAGYARORSZÁGI

MÚZEUM-EGYLET

HARMADIK ÉVKÖNYVE.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTETTE S KÖZREBOCSÁTJA :

Dr. STÖHR ANTAL,

egyleti titkár, a prem. főgymn. rendes és a kir. jogakad. magántanára.

Maurer Adolf bizománya.

☛ Hárrom táblával. ☛

426
m

KASSA,

Nyomatott Kosch és Scharf kö- és könyvnyomdájában.

1879.

303023

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

TARTALOM.

	Lap.
I. Abaujvármegye közgazdasági viszonyai 1427-ben dr. Thallóczy Lajos....	1
II. Adalék középkori kézműiparunk történetéhez.....	12
III. A felsőmagyarországi muzeum-egylet érdekesebb régi magyar oklevelei..	23
IV. Zemplén-megyében fekvő Nagy-Mihály mezőváros ezéhepcsetjei	39
V. A beregszászi törvényszék által 1736-ban tárgyalt két boszorkány pör...	47
VI. A felsőmagyarországi muzeum-egylet alapszabályai.....	65
VII. Az egylet kormánya.....	70
VIII. A f. m. muzeum megnyitási ünnepélyének jegyzőkönyve.....	72
IX. Az egylet története keletkezésétől 1871. decz. 12-től 1876. jun. 25-ig...	74
X. Az 1877-ik évi közgyűlés jegyzőkönyve.....	86
XI. Az 1877-ik évi titkári jelentés.....	88
XII. Az 1878-ik évi közgyűlés jegyzőkönyve.....	93
XIII. Az 1878-ik évi titkári jelentés.....	95
XIV. Az 1879-ik évi közgyűlés jegyzőkönyve.....	100
XV. Az 1879-ik évi titkári jelentés.....	103
XVI. A f. m. muzeum pénztár számlái 1876. 1877. 1878.....	109
XVII. Az egylet alaptőkéje.....	112
XVIII. Kimutatás az 1876. jun. 2-ától beérkezett ajándéktárgyakról.....	114
XIX. Általános kimutatás.....	142
XX. A f. m. muzeum-egylet tagjainak névsora.....	161

„Visszafelé kutatva gyűjtve, biztosabban
haladunk előre.“

I.

Abauj-vármegye közgazdasági viszonyai 1427-ben.

Felolvasta a felsőmagyarországi múzeumegylet 1879. ápril 14-ki közgyűlésén

— Dr. Thallóczy Lajos. —

Kissé különösnek tűnik fel talán Abauj-vármegye 1427-iki közgazdasági viszonyairól akarni részletesen szólni, mikor még az ország akkori általános gazdasági helyzetéről sincsen kellő fogalmunk. Pedig ebben az esetben könnyen megadhatjuk a magyarázatot.

Zsigmond király 1427-ben általános adóösszeírást rendelt el. Szigoruan meghagyta, hogy a sok hamis bevallás, csalás s mindennemű alattomos fortélyok következtében felényire apadt jövedelmen segíteni, s azt emelni kell. Az esztergomi érsek, a nádor s a tárnok felügyelete alatt minden kamaránál összeírták a telkeket, össze azok birtokosait, kirótták az adót, s a hivatalos lajstromokat beküldték a kiucstartóhoz. Ilyetén módra a magyar birodalom összes vármegyéiről pontos, — mondhatjuk, — telekkönyvi összeírások készültek, melyek ha teljesen megmaradnak: ma a hazai adózás, a pénzügy s kapcsolatban ezekkel a közgazdaság történetének bizonyára első rangú forrásait képeznék. A sors, illetőleg az idő, csak három vármegye lajstromának kedvezett: Abauj-, Gömör- és Közép-Szolnok adókimutatásai maradtak meg csak az országos levéltárnak egyik osztályában, annak is egyik elrejtett zugában.*) Ezek közül legbővebb Abaujvármegyének a lajstroma, mely minden tekintetben áttekinthető képet nyújt a vármegyének vagyoni s gazdasági állapotairól. 8 keskeny ívrétű papirlapból áll s az egyes járások szerint következteti az adózók sorozatát. Címe: Registrum lucri Camerae Cassoviensis, Comitatus Abaujvariensis 1427.**)

E lajstrom alapján igyekszünk szemléltetőbb képet alkotni az 1427-iki Abaujvármegyéről: mily állást foglalt el, mennyit fizetett, kik voltak főbb birtokosai? szóval adni egy képet abból az életből, melynek alakjai ötödfél század előtt szerepeltek, de valóban szerepeltek, még pedig e vármegyének területén.

* * *

*) Országos Levéltár: can. oszt. Dialis conscriptiók I. kötet.

**) Kiadva: A kamara-haszna című munka 172—180 lapjain.

Magyarország N.-Lajos király halála után nemcsak politikailag, hanem vagyon tekintetében is KeletEurópának mondhatni leghatalmasabb, iránytadó állama volt. A XIV. század elején hazánkba is jutott valami abból az élénk, sohasem lankadó, a szorgalom s tevékenység gyümölesével az izlést és tudományt terjesztő olasz szellemből, a mely a földközi tenger öbleiben kizárólagosan uralkodott. Az Anjouk, nevezetesen Róbert-Károly, szegény országot vettek át, melynek volt ugyan pénze, de hamis; volt kereskedelme; de minden egyéb, csak közbiztonsága nem; voltak nagybirtokosai, kiknek gazdálkodásából a köznek haszna nem volt.

Nem szándékozom vázolni az Anjouk uralkodásánaküdvös és eredményekben bővelkedő uralkodását; a közgazdasági eredményeket röviden csak ezekben constatólom:

Társadalmilag reformálták a nemzetet, a földbirtok elharácsolásának törvényesen utját álván.

Javitották a pénz- és adórendszert, midőn a sokféle zavaros adónemeket megszüntetve: egyenes adózást hoztak be, s ezzel kapcsolatban

Magyarországnak a világforgalomban helyet biztosítottak.

S ez nehéz feladat volt oly időkben, mikor hazánk éjszaki részén a keleten nagy forgalommal bíró Lengyelország virágzott, délen az olasz államokat uralta a Balkán birodalma, nyugaton a német birodalom nagy, s a XI. és XII. században megizmosodott városai birták az éjszaki tenger kereskedelmét.

A feladat, ha nehéz is volt, de megoldották. Velenceze megaláztatott; a nyugaton, Pozsony emelkedése által a nyugati magyar kiviteli kereskedelem forgalma is gyarapodott; éjszakon pedig Kassa városa képezte a hatalmas kereskedelmi csomópontot, mely Lengyelország piaczeit befolyásolta. Lengyel tartományi üléseken hoznak határozatokat a kassai kereskedők óvására; e kis, de életerős város tiszteletet szerez magának a legtávolabbi vidékeken.*)

Ily körülmények között vette át Zsigmond király az államot és annak gazdaságát. Ha a középkor hűbéri szellemének megfelelően akarjuk jellemezni a közgazdasági viszonyokat, röviden fejezhetjük ki magunkat. Valamint most az összes államjavak és jövedelmek rendelkezési joga a modern államot illeti meg: a XV. században az államok jövedelmeivel a király rendelkezett, valóságos királyok gazdálkodása járta. A fejedelem, egyénisége szerint majd jól, majd rosszul gazdálkodott: a szerint ítélnéljük meg az egyes országok gazdasági állapotainak jó, vagy rossz voltát.

Zsigmond király rossz gazda volt. Rendszerént előlegekkel fődözte szükségleteit. Többet költött mindig, mint a mennyit kir. jövedelmeiből várhatott s ha rá szorul, még jogait is zálogba adja. 1392-ben nagy inségében a kassai kir. házat, domus regalis, 2000 forintért eladja.**) Pozsony és Kassa városa XV. századbeli polgármesterei és jegyzői, ha megjelennének, ugyancsak

*) Összeköttetéseire nézve lásd a városi levéltár adatait.

**) Vár. ltár. Mon. 16. 17.

sokat mesélhetnének a különben városszerető király pénzkalamitásairól, mikor némelyik esztendőben kétszer is megfizettette velök az adót, természetesen kiváltságok fejében.

Ha Zsigmond királynak e pénzműveleteit a mai közgazdasági elvek szempontjából tekintjük, ha az egyes okleveleknek homályos értelmű műszavai után indulva, rendszereket építünk, meglehet, hogy külsőleg szépen hangzó, de üres szavakat nyerünk eredményül. Adó- és pénzpoltikájának alapelve ugyanaz, amely a XV. század általános áramlatáé, mely t. i. a felségjogot az egyéni joggal teljesen összezavarja. Ezt látjuk Cibrario előadása szerint*) Felső- és Középpolaszország államaiban; ugyan ez a tünet észlelhető az alakuló félben lévő francia államban,**) melynek szálai e tekintetben a Pyranáknal tul terjednek; szomszédunkban: német földön is hasonlóak a viszonyok.***)

Abból a sokféle adóból, tartozásból, melyek Zsigmond okleveleiben előfordulnak, jóformán csak kétféle adó vehető ki tisztán; az, melyet a lakosoktól hűz, s melyet birtokai után élvez.

Igen érdekes tünemény a közgazdaság történetében, miként változik át a középkornak földbirtok-jövedelmezőségre számító gazdasági szelleme az újkorban iparivá. Míg az újkorban a koronabirtok jövedelme a legtöbb államban csak igen csekély arányban áll az összes állami jövedelmekhez; a középkori háztartásoknak a korona-birtok jövedelme képezte a magvát.

Az Árpádház alatt a király jövedelmeinek főforrása a várbirtok volt, melynek rendszeres elpredálása a nemzeti vagyon elapadását vonta magaután. Ennek utját állották az Anjouk, kik a kir. földbirtok apadásával járó kalamitásokat ügyes adózási reformokkal gátolták meg.

Az Anjouk előtt a kir. kincstárba különféle néven nevezett adó folyt be, melyeknek egymástól való különbözőségét, lényegét ma már csak hozzávetésekkel lehet eldönteni. Collecta, census, pondera, centesima, tributa stb. megannyi nevek, melyeket okleveleink: *Lucrum Camerae*, magyarul kamara-haszna általános nevezett alatt foglalnak együvé.

Ezen a sekély bevételi forráson úgy segített R. Károly, hogy nagyobb szabásu pénzügyi s beváltási reformokkal kapcsolatban ugyancsak kamara-haszon néven: egyenes telek adót vetett ki, a mennyiben minden kapuval bíró emberlaktá házhelyre 18 dénárt rovott ki.****) S ez az adó képezi a magyar állami háztartásnak az alapját körülbelöl Mátyás koráig, míg nem a XVI. század folyamában, más követelmények közepette teljesen háttérbe szorúl.

Nem szándékom ez adónemek történetét bővebben fejtegetni, csak eleve akartam előre jelezni fontosságát a legelől említett jegyzéket illetőleg.

*) Cibrario Luigi: *Della economia politica del medio evo*. I. kötet. VI. fej.

***) *Études sur le régime financier de la France avant la révolution de 1789*. par Vuitry. Paris. 1878. Chap. V. 409. l.

****) Waitz tanulmányai.

*****) Szerződése Ipoly mesterrel 1335. 1338. 1342.

Róbert-Károly intézkedéseit fia teljesen érvényükben tartá, sőt egynémely gyakorlatibb intézkedéssel kifejleszté.

Ez intézkedéseknek nem az a főoldaluk, hogy tán valami mélyre ható új dolgokat létesítettek, egyszerűen csak az, hogy a magyar birodalom területén az adó beszedést, a mai műnyelven nevezett kezelést könnyebbé, s czélszerűbbé tették. Az ország az egyes kamarák szerint kamara-megyékre oszlott; a megye élén az ispán állott, mint a pénz és adóügynök a fője.

Ellenőrizték: a király, a tárnok, s az érsek emberei. Az oklevelek tanúsága szerint eddigelő következő kamara-megyéről van tudomásunk:

B u d a - e s z t e r g o m i kamara.

S z e r é m - p é c s i „

K ö r m ö c z i „

N . - S z e b e n i „

S z a t h m á r - S z a b o l c s i „

U n g h v á r i „ s a

K a s s a - s z o m o l n o k i *) melyekhez Abaúj, Sáros, Heves, Borsod, Szepes, Zemplén vármegyék tartoztak.

Zsigmond király ezen a szervezeten alig változtatott, sőt amennyiben egyes — s az ő uralkodása alatt nem épen ritka — visszaélések fordultak elő, Róbert-Károly intézkedéseit mindenkor megfogadtatja.**)

1411-ben az adózás történetében egy ügy látszik chronicus tünet ismétlődik, mely azonban közös baj a középkori egyéb háztartásokban is, értjük az adó fölemelést.

Az egykoru német, a cseh, olasz, lengyel, francia, angol források telvék az adóemelés ellen való panaszokkal. E körülményt nem azért említjük, mintha talán a jó Zsigmond király adófölemelési politikáját mentegetni akarnók, csak jellemezni akarjuk vele azt az igen természetes eljárást, melyet a középkor fejedelmei pénzsükség esetén követni szoktak.

Ami mai szempontból felötlő, Zsigmond az egyenes telekadót, a kamara hasznát emelte, t. i. az eddigi 18 denár helyett 30-at rendelt fizetni,***) tehát 66%-el növelte meg az egyes telek illetményét. S az ország győzte a terhet. Az a szokásos s mindenki előtt ismeretes körülmény ismétlődik itt, amit a jó régi időkről hallunk. Zsigmond alatt 200000 teljes kaput irtak össze, s mégis az ebből befolyó összeggel sehogy sem elégedtek meg a kincstartók, s azt szomorú állapotnak tekinték,*****) V. László alatt pedig Eizinger Ulrik összeírván a magyarországi jövedelmeket, panaszosan emlegeti a Zsigmond korabeli arany idöket.*****)

*) Szomolnokon is pénzverde lévén, e két kamara együvé számítottott. A verdére nézve ld. Rupp: Numi Hungariae II. 161. l.

**) Corp. Juris, Sigism. Deer. IV. Art. 4.

***) Sig. Deer. IV. Art. 3.

*****) Orsz. Ltár: kincstári osztálya.

*****) Uj M. Múzeum: 1853-, 509—5154.

30 denárjával számítván egy-egy telket, Magyarországnak egyenes telek-adója — igaznak véve föl az említett kulcsot — 6.000.000. dénárt, vagyis az akkori pénzrendszer szerint 100 dénárt számítván egy forintba: 60.000 forintot tesz ki. A magyar forint értékét épen az 1427-ik évről hiteles adatok alapján megállapítva birjuk. Cibrario Lajos*) egyike a legjelesb közgazdasági íróknak, a velencei levéltár adatai alapján a közép-európai államoknak nemzetközi kereskedelmi viszonyait tárgyalván, a forgalmi pénzértékeket is megállapítja.

E szerint a magyar forint értéke 24 frank s néhány em., minek következtében a 60.000 frt adó 1.500.000. frank mai értéket képvisel. Ismételve megjegyzem azonban, hogy ez csak egy adónem s hogy az államháztartás jövedelmi alapját a kir. földbirtok tette, s azt hisszük, hogy épen nem tévedünk, ha az összes jövedelmet 5—6-szor annyinak állítjuk. Franciaországban, hol a hűbériség számos rendkívüli, részint köteles, részint nem köteles ajándékokkal kedveskedett a kir. udvarnak, a XIII.—XIV. században az átlagos jövedelem 4—5,000.000 frank között ingadozott,**) feltűnő az olasz államoknak kis jövedelme s így — igaz, hogy az összehasonlításnak épen nem tulajdonítunk esalhatatlanságot — a magyar királyt nem mondhatjuk a legszegényebbnek Európában.

Ezek után az a kérdés merül föl, hogy közgazdasági szempontból mennyiben tartozik ide Abaujvármegyének adórajstroma.

Erre nézve csekély véleményem az, hogy a magyar adójövedelem az ország kamara-megyéiből beszolgáltatott részletek összege lévén: az egyes vármegyék lakosságának adóképesességét leginkább az általuk beszolgáltatott adó mennyisége, a telkek mennyisége a megművelésének mértékét s ez megint a lakosság elterjedési fokozatát bizonyítja, az egész pedig együttvéve: hévmérője az illető vármegye gazdasági állapotainak.

Abaujvármegye 1427-ben 4 járásra oszlott. Az első járás szolgabirája Péter, Belsei Sebestyénnek a fia. Ennek főhelyei:****)

Nagy-Ida, mely Perényi birtok 91 portával.

Közép-némethi, ugyancsak Perényi birtok 71 portával.

E járásban a birtokosok nevei közt találkozunk: a Perényiekkal, Semseyekkel, Gechyekkel, Ketzerekkel, Buzlayakkal, Gárdiakkal, magával Kassa városával, mely Mislókat birta s 11 telektől fizette az adót, s bár a város területén mindennemű adózástól mentes vala, birtokától mégis fizette a telekadót, mely alól többrendbeli szolgálatainknak elismerésekép csak 1491-ben mentette föl a polgárokat II. Ulászló király.****) Birtokosok a Bárczayak, a széplaki apát és jászóvári prépost, a

*) I. m. 194.

***) Vuitry i. m. 515.

****) Ide nem értve a fővárost Kassát, mely más adózási keret alá tartozik, város censust fizetvén.

*****) Kassa városi levéltár: Taxa 1287.

Bebekek, a Pániak, Belseyek, a Mindszentyek s a szepesi káptalan.

A második járásban Semsey István a iudex nobilium.

Legtöbb jobbágytelket e járásban a Rozgonyiak bírnak Szepsiben: 180 telket s fizetnek attól 540 frtot, Jászó 70-et számlál. Ugyancsak a préposté Debrőd: 51 telekkel, Alsó-Meczenzéf: 58, Felső-Meczenzéf: 28*) Mindszent 20, Novaj 29, Rudnok 21 telekkel. A Prelatus mellett a deeski Perényiek, a Lanchaláthyak, a lythkei, a Geirdiak, a szepesi káptalan Petriben (26 telek), a Haudos, Hupy, Pelsőczy, Szöllőssy, Liphay, Bessenyei és Desew család birtokai említetnek.

A harmadik járásban Csethey Péter uram szolgabíráskodott.

Aránylag ez a legkisebb, de a telkek mennyiségéből itélve a leggazdagabb járás. Gara Miklósnak Gönczön 190 telkes jobbágya van, Szánthón Brankovics szerb despotának 109 telke, Vilmányon pedig 55, Árkán 7, Ujfalván 40 telke van. Forrón Czudar Péternek 61 telke van, Ruszkán Ruszkay Lászlónak 52 telke. Bírnak a Perényiek a Figedyek, az egri püspök, a Bárczayak.

A negyedik járás szolgabírája Hegyaljai Baglyas Péter, ki ugyancsak ottan 4 telekkel rendelkezik. E járásban a Rozgonyiak és Czudarok a főbirtokosok, mellettök a Perényiek, Losonczyak, a széplaki apát, a Palóczyak, a mizslei prepost, a Hrwssófalvaiak a jelentősebb birtokosok.

Nevezetesebb helyek: Szina 70 telekkel, Mikóháza 33, Mizsle 41, N.-Szalánecz 25, Györke 51, Rozgony 25, Zsadány 36 telekkel.

Átvizsgálva a lajstromot úgy találjuk, hogy a vármegyének politikai beosztása alig különbözik a mostanítól. Az 5 járás helyett: kassai, esereháti, szikszó, gönczi és füzéri helyett van négy, azzal a különbséggel, hogy a szikszó-gönczi járás egygyé van forrasztva. A vármegyék felosztásában azt a dolog s a település természetéből folyó tünetet tapasztaljuk, hogy a nagyobb birtokok képezvén a központot, egy-egy járás vagy kerület az ilyen középpont köré csoportosult, melyet ha természetes határok is környékeznek, alig van rá eset, hogy az ily járások megváltozzanak.

Sőt az egyes községek is, melyek e lajstromban előfordulnak, nagyon kevés kivétellel manapság is mind előfordulnak. Végigtekintve a helynevek sorozatán, majdnem ugyanaz a viszony ötlük szemünkbe nemzetiségi tekintetben, mint a mely mai napig is észlelhető. Tulnyomó többségben vannak a magyar eredetű nevek, szász telep: alig egy-kettő, még a többi szláv hangzásu. Alaptalan, vagy épen tulságosan merész következtetések kerülnének ki, ha a helynevek hangzása után akarnók az 1427-ki nemzetiségi viszonyokat megítélni. Amit biztosan állítani lehet, csekély nézetem szerint az, hogy hazánknak ezen a részén az Aba nemzetség szállotta meg Szaboles, Ujvár, Sáros és Heves-vármegyéket, találtak-e benlakókra is, az kétséges. Az oklevelek tanúsága szerint

*) Már akkor is népesebb volt, A.-M. F.-M.

a hazai tótságnak gyökerei éjszaknyugaton ugyan maradhattak, de itt ezen a vidéken a XI. XII. századnál aligha korábbi a település. Ismétlem, hogy tényleges adataink nincsenek, s csakis abból vagyok bátor következtetni, mert azon adomány-levelek, melyekben ezen vármegyebeli birtokokról szó van: a XII. századnál nem régiebbek. A magyar nemzetiség legjobb Borsodban érvényesült, teljes a siker itt a vármegyében, leggyöngébb Sárosvármegyében, ahol a magyarságnak volt ugyan gyökere, de nem elég erős arra, hogy marandó legyen.

1427-ben a birtokfelosztás az egyes családok között máris arányos alakot ölt fel. Mind a négy járásban felsoroltuk a főbb birtokosokat, s ebből kitűnik, hogy Gara Miklós mácsai bán gönczi s Brankovics György szerb vajdának szánthai birtokát*) nem véve tekintetbe: leginkább négy család tűnik fel, mint a melynek elágazó birtokait a maguk teljességében fogva fel, — nagybirtokosoknak nevezhetünk. Legtöbb birtokuk van az 1292-ben Perényre adományt nyert Perényi családnak, azután a legelőbb 1270-ben adományos Rozgonyi családnak, jelesül Jánosnak, a galambóczi hős testvérének, míg Szepsit a család együttesen bírja. Ily előkelő család a Semsey- s a Czudar család is. Ezeket mondhatjuk a vármegye — ha mai értelemben szólnánk — virilistáinak. Vannak ezenkívül többen, kik előkelőségre, régi származásra vetekednek ezekkel: a kihalt Figedyek, a Kapyak, a Bárczayak, de nincsenek annyira elterjedve, hogy azonidétt az egész kis hadat képező fentnevezett családokkal versenyezzenek.

Ennek fölemlítésével a birtokeloszlásnak a XV. században már általános közigazdasági színezetét is elő kell hoznunk.

Ha a XII. XIII. sőt még a XIV. század adomány-leveleit vizsgáljuk, bizonyos vidékeken olyan együvé tartozó földterületek tűnnek szemünkbe, melyek, ha nem is egyes családokéi, de mégis nagy birtokot képeznek. Mennél elhagyatottabb, kevésbé megművelt az a földterület, annál könnyebben marad egy kézen, míg ellenben a megművelés által szaporodik a népesség, új meg új telepek keletkeznek, melyek az általános emelkedéshez hozzájárulnak. Abaujvármegye 1427-ben már nem igen mutat föl desertákat, megműveletlen helyeket, tulságosan sok telekkel egyik sem bír, minden arányosan megoszlik. Az egész vármegye egy jól megművelt, vagyonos földterület benyomását költi bennünk.

Miért vagyonos?

E kérdésre megfelelünk, ha a telkek összegét az egész ország telkeinek számához viszonyítjuk. Itt előre kell bocsátanunk azt, hogy okleveleink tanúsága szerint Magyarországnak királyi, tehát állami tartozásokat csak a nemesség fizetett, de hogyan? Ők mentesek voltak s jobbágyaiktól beszédtek a kir. tartozást, s mint a jobbágyok képviselői beszolgáltatták a pénzt, miről

*) Pesty Frigyes: „Brankovics György rácz despota birtokviszonyai Magyarországnak és a rácz despota cím“ czimű becses értekezésében (Bp. Akadémia 1877.) e birtokait nem említi.

nyugtát kaptak a kir. adó szedőktől.**) Vegyük tekintetbe a jobbágnak földesúri tartozását, melyet ura legelső sorban vett meg rajta, s mely annyival terheesebb volt, mert a fizetés eljárásában minden volt, csak szabály nem, — tekintsük a minden kaputól járó 30-denárnyi királyi adót; akkor kellőkép méltányoljuk azt a vagyoni erőt, melyet Abauj-vármegye már akkor is kifejtett.

Mint említők Magyarországnak kerek számmal 200.000 portája volt adó köteles. Abauj-vármegyében 5184 porta iratott össze, az egész összegnek körülbelől $\frac{1}{38}$ része. Abszolút összegekben természetesen nem igen beszélhetünk, csak éppen az arány az, amit jelezni lehet.

Magyarországnak egyenes adója: a kamara-haszna akkori értékben 60,000 frtra menván, Abauj-vármegyé-é a jegyzék szerint ugyancsak azonkorbeli böcsű szerint 3100 frt 90 den. teszen, mely összeg 1545 frt 70 krajczárral több, mintha a 30 denáros kulcsot vesszük föl. Ennek oka az lehet, hogy a hátralékokat is odaszámították, vagy pedig az összeirók a régibb forint értékét vették számba, melyek közül 200 denár ment egy forintra; levonva ebből a kopási dijt, éppen megkapjuk a helyes összeget.

A telkek száma s befizetett adómennyisége mutatja, hogy Abauj-vármegye adózási tehetség s így vagyonosság tekintetében az egész orszáéhoz képest kedvező arányt mutat.

Bajos dolog azonban jegyzékünk alapján a népességre, annak számviszonyaira vonni következtetést. Míg például Páris, London s az olasz városoknak lakosságát majdnem aprólékos pontossággal meg lehet állapítani;**) addig nálunk beérjük azzal, ha a különbség föltüntetésére csak néhány valószínű adatot hozhatunk föl.

Megkísértjük.

Zsigmond király 1411-ki törvénye a kamara-haszna megállapításánál kimondja, hogy az 30 denárban, egy házhelyes telektől, lakjék ott bár egy, vagy több ember egyarányulag fizetendő. Már ha Abaujban 5184 telek van ugyanannyi házhelylyel — értvén az adófizetést — 5 lelket számítva átlag a családra, 25920 lélek kerülne ki ebből, mely számot a zsellérekkel, teljesen vagyontalanokkal, a nemességgel s papokkal együtt bátran egészíthetünk ki 40,000-re. A hivatalos statistika ugyanazon a területen — mert az alig változott, mintegy 166,666 lelket mutatott ki, miből következnek, hogy a lélekszám 5-5-szer annyival gyarapodott ötödfél század leforgása alatt, mi tekintve a vármegye annyi századon át ért viszontagságait s a többi azonkori vármegyei népességi arányokat, elég tetemesnek mondható, de a népesedési statistikában kimutatni szokott haladványhoz mérve elég csekély.

Összevéve minden eddig elősorolt nemzetgazdasági tényezőt, az 1427-iki Abauj-vármegyéről elég kedvező képet adhatunk, de összehasonlítva a vármegye székhelyének Kassa-városának állapotával, nem mellőzhetjük el e nem nagy, de már akkor is életben erős városka vagyoni állapotának szellőzését.

*) Okleveleket ld. a M. Nemzeti Múzenmba kebelezett Kállay-féle Itárban.

**) Cibrario i. m.

Ez a kis szász-telep élelmes lakosságával, minden kiváltságot fenéig kimerítő és a város hasznára fordító polgárságával, Zsigmond idejében valóságos kincstartói szerepre emelkedik.

Mily különös és különböző sors érte a Zsigmond király korában leg-hatalmasabb négy kir. várost. Buda beleolvadt a hatalmas sikonfekvő s a jelen század elejéig jelentéktelen testvérvárosba, N.-Szombat a múlté, Pozsony egy hatalmas világvárosnak a holdja, fénye csak multjának sugaraiból áll — Kassa intensive gyarapodik, fejlődik: Kassának van jövője.

Ez igen szépen hangzik ugyan, de tárjuk fel a sötétebb lapot.

Kassa Zsigmond idejében is egyike volt a legtekintélyesebb városoknak, s míg Abauj-vármegye összevéve 3100 frt kamara-hasznát fizet, Kassa a város egymaga collecta fejében 6—800 ₺ forintot, évi census fejében 2000 ₺-t rendkívüli u. n. taxa fejében évenként átlag 1000 ₺ forintot, ezenfelül 200 márka újévi ajándokot „munera strenualia“-kat fizet — összevéve mintegy 4400—4600 forintot akkori értékben.*) Ha Zsigmond megszorúl leginkább Kassa városához fordul, 3—4 évre előlegez a város adójából, s a város daczolva a cseh rablókkal, Giskrával egyaránt, néha meghajol, de fölényét mégis mindenkor megtartja.

Kassa nemcsak a vármegyének volt legnevezetesebb pontja, fénye, hanem a haza éjszakkeleti területén a legnevezetesebb emporium, melynek polgársága két ország tiszteletét vivta ki. S nemcsak közgazdasági tekintetben észlelhető ez a fölény: Kassa városánál a magyar városok történetében az a ritka tünet áll elő, hogy szellemileg, kulturai tekintetben is tanul tőle a vidék. Kézművesei: építészei, aranyművesei, melyekről a városi levéltár oly sűrűn emlékezik, vármegyeszerte éreztették munkájokkal azt az igaz értelemhen veendő kulturai hatást, melyet hiába keresünk máshol. Jegyezzük ki világosabban a tételt. Ha Kassa ninesen, a felvidék rendkívül sokat vesz vala, aránylag sokkal többet, mint bármely más vidék, melynek más város a központja.

S valljuk meg, Kassa ezzel a történelmi helyzettel, ezzel a kilátással szemben aránylag nagy várossá, nagy várossá a szó modern értelmében nem fejlődött. Tekintve a magyar városi fejlődésnek e helyt nem tárgyalható okait, ez igen természetes. Tárgyunkra nézve azonban kimondhatjuk, hogy Kassa városa — bár mint említők Abauj-vármegye is elég kedvező arányt mutat — a vármegyével szemben, valamint az egész vidéken határozottan első rangú város volt.

A vármegye állapotait vázolván, kénytelen vagyok oly térre lépni, melyen alig van egy-egy gyöngye támaszpontunk, láphoz hasonlít az egész tér, mely alatt inog minden történelmi következtetés: értem a vármegyének szorosabb értelemben vett gazdasági (economicus) viszonyait.

Adomány-levelek a XIV. XV. századból rendkívül nagy bőségben vannak: egész kötetek teltek meg belőlük. Magánjogi, közbjogi, helylyel-közzei topographiai szempontból igen örvendetes az a lendület, melyet e levelek föl-

*) Ld. bővebben a kamara-haszna tört. 1879. 71—74 U.

dolgozása körül tapasztalhatunk. Van azonban még egy szempont, melyből az okleveleket vizsgálni kell. S ez, hogy a bennök előforduló agrariális mozzanatokat kiszemelve kellőleg csoportosítsuk, s az egyes vidékek e nemű viszonyait igaz színükben föltüntessük.*) Abauj-vármegyére nézve igen gyér anyagkészlettel rendelkezünk. Sok tekintetben még kevesebb hasznát vesszük a Zsigmond-korabeli okiratoknak, mint az Árpád-házbeli adományoknak. Ezekben ugyanis, első adományról lévén szó, bővebb a körülírás, míg a későbbiek jobbára átiratok, melyekben a bennünket érdeklő jelzések igen szárazak, legtöbb esetben semmit sem mondanak.**)

Abauj-vármegye körülbelől — mert adataink nincsenek — a XV. század elején, tekintve, hogy először megmivelt teleppel van dolgunk, jól kultivált területnek mondható. Részemről úgy képezem a megtelepítést, hogy a vármegye területén Ujvárat emelik; ennek népe, a castrenseselek, a vár körül lévő földet műveli; megszorodván, alapítják a váralját, azután mindig tovább menve a parlag földek termékenyítésében, egész köre képződik a várnak, mely azután érintkezésbe jön a többi telepeseleknek határvonalával. Így 1270-ben már Zsadány, Misyé, Belse, Nádasd, Geese helységekkel találkozunk, melyek Chon (Csány) és Felgynő községek közelében fekszenek.

Mig nálunk — nem mondjuk, hogy mindenütt, de általában mégis a várak képezik a megtelepülés kiinduló pontját — külföldön, jelesen Franciaországban a nagy erdőirtások alkalmával keletkezett a legtöbb telep.***) Rengeg erdők irtása közben az így nyert termőföldet feloszták egymás között, s telepeket alkotának. Néhány erdő közepette templomok, kápolnák épülnek, ezek köré néhány család telepszik, lassanként utakat építenek, legelőt hasítanak ki s az új falu meg van.

Így képződött falu falu után, az erdő homálya lassanként eloszlott, s egész vidékek nyertek meg a kulturának. Szakasztott ilyen, csak hogy nem ilyen rohamos a telepedés folyama nálunk is: Szepes-vármegyében, Abaujban, amint az egyes községek legelői, szántóföldei, halastavai, erdei bizonyos alakulást nyernek: praediumokká fejlődnek, melyeket a király szolgálatok fejében el-el adományozgat hiveinek egyes jelentősebb szolgálatokért. Így 1426-ban Semsey Franknak a husziták ellen tett szolgálatok fejében adományozza Enyiczkét, Ruszkát, Gárdot, melyeknek határaitul majd egy fa, vagy egy folyó, korábbi időkben nagy határ-kövek, források, homályosan körülírt határhalmok említetnek. Mindezek oly gyöngye, s az idők hatásának ugyancsak alávett jelek, hogy roszakarat, vagy egyéb csekély körülmény a legélesebb viszályokra adhatta alkalmat, aminthogy adott is.

*) Követendő előképül szolgálhat e tekintetben Dr. Lamprecht Károly munkája: „Zur Geschichte des französischen Wirthschaftslebens im XI. Jahrhundert.“ Lipse 1878. Dunker és Humblot 8. r.

***) Következendő adatainkat Fejér, Wenzel, a Hazai Okmánytár s az Anjou-kori Codexből vettük.

***) Lamprecht i. m. 291.

A földműveléssel — gyakorta említettén a legelők — a baromtenyésztést is üzték. Vadászat és halászat, mint önálló keresetágak, vagy pedig szám-bavehető tényezőkként szerepelnek az egyes külön birtokokban. Szőlőművelésnek már 1347-ben találjuk nyomát, mikor Lajos király a kassaiaknak elengedi szőlőiktől a csőbör-pénz fizetését.

A gazdasági élet ez a foka már arra vall, hogy az úttörés, az első település munkáját rég elvégezte Abauj-vármegye lakossága, s ha azon a fokon nem áll is, mint pl. a Dunántul egyes vidékei, hol régibb kultúra hagyományain indultak tovább, de az ország egyik jelentős s művelt területét teremtették.

Részünkről pedig azzal fejezzük be ez igénytelen szemlénket, hogyha e terület történelme telve is van fényes alakokkal, dicső és nem dicső csaták emlékével, a vallási és politikai országra kiható mozzanatokkal: mégis a munka története az, melyből legtöbbet tanulhatunk.

II.

A d a l é k

középkori kézműiparunk történetéhez.

A kassai aranyműves-czéh pecsétjének s okmányainak rövid ismertetése.

Közli:

Myskovszky Viktor,

építész-tanár s a felsőmagyarországi múzeum régiség tárnak öre.

Hazánkban, különösen felső vidéki városainkban a kézműipar minden ága nagyban virágzott a közép korban, de még későbbben, nevezetesen, a XVI. és a XVII. században is. Felsőmagyarországi múzeumunk már is gazdag gyűjteményt bir ezen korszak műiparának készítményeiből, melyeket nemcsak a stylszerű kivitel, a jó ízlés, de a munka tartóssága, és solidsága is jellemez; az akkori becsületés és jellemteljes nemzedék készítményeire is reá nyomta ezen nemes tulajdonságainak bélyegét.

A kassai aranyműves vagy helyesebben ötvösczéh, már a XIV. században léteztetett, virágzásának tetőpontját azonban a XV. század végével s a XVI. században érte el. — A XV. századból származik az ötvös czéh régi pecsétje is, mely 34 millimeter átmérővel bir s a belmezején egy esinosan metszett gót stylü architektura alatt, — mely toronyfiak által szegélyezett szamarhátú (arc talon) későkori iveztből áll — egy infulás püspök és pedig szent Eligius, az aranyművesek patrónusa — van féldomborműben ábrázolva, jobb kezében hosszú nyelű kalapácssal, baljában kehelyvel; az alak alatt pedig egy ezimera-paizs mezején három kisebb paizs vehető ki (Künstlerwappen).

Gyöngyös vonallal határolt, esinos minuskulából álló kivonata így hangzik:

Siegel des goldschmid zu Cassa 1476,

Az aranyműves-czéh második pecsétje a XVI. századból való, s már természetesen renaissance stylü; belmezején egy — műhelyében dolgozó aranyműves alakja látható, a mint éppen egy serleg öblözetét ütőjén készíti. — a műhely félkörives ablakán egy serleg van kitéve, mely mintegy a műhely kirakatát képezi. Lapidar betűkből álló körirata e következő:

SIGILLVM AVRIFABRORVM CASSOVIENSIVM.

A pecsét ezüst nyelén pedig bevésve olvasható:

GYVLAI CHRISTOPH ÉS MAKAI IÁNOS CZÉCH MESTERSÉGÉBE 1584.
IOHANNES WÁRADY.

Középkori czéheink a XV. században, a régi német czéhrendszer szerint valának szervezve, nyelvük is még német volt, később — nevezetesen XVI. század közepe óta a reformatio idejében — már a magyar nyelv kezd mindinkább uralkodni, míg a XVII. században a magyarság fejlődésének fénypontját éri el.

A kassai aranyműves-czéh ládája, esinos renaissance stülü intarsia diszitményeinél fogva már a XVII. század végéről eredhet, belsejének tartalma felette érdekes okmányokból áll, melyek érdekesebb s fontosabb példányait másolatban itt közlöm.

A legrégibb okmány egy 1557. évből származó, s hártján irt felszabadítási okmány, melynek tartalma így hangzik:

Wir Lorenz Goldschmidt und Niklas Goldtschmidt Siebenburger, beide Czechmeister sampt andern Eldesten und Meistern des Goldschmidt, handwerks, Allen und jeden wes Standes, W'rden und Wesens die sein, und sonderlich Czechmeistern Eldesten, und andern Meistern und Gesellen des Goldtschmidt handwerks, unsern lieben Herren und freunden enttpietten unsern freuntlichen dienst und gruß mit aller guttwilligkeit erbittung. — Bund thuen kundt hiemit diesen unserm Brieff allen und jeden: Das für uns erschinen ist der Erbare Christoff Blier, der geburtt auß der Statt Reiszmarckt und hatt uns mytt geburlicher und vleissiger bitt angelangt, das wir ime eine schriftliche kundtschafft seiner lernung, nach gemeinem alten löblichen brauch, zur fürderung seines Handwerks mitteilen, und unter unserer czech gewöhnlichen Sigill ausgeben wolten. — Nach dem wir aber in ansehung gemeiner gerechtigkeit und billigkeit, sein zimlich und gepurlich anlangen betracht, haben wir ime daselbig freundlich widerfahren lassen. Und bekennen mit diesem unserm brief, das der obgelmelte Erbar Christof Blier sein goldtschmidt handwerk hie zu Cascha von dem Erbaren und vorsichtigen Maister Hanns Thott Goldschmidt unserm mittbruder szeligen, rechtschaffen gelernet, und seine Ver Far, als einem fromen, getrewen diener zustehet recht und redlich ausgedinth, und sich darhne allezeit freuntlich und gepurlich gehalten. — Und nach seines obgedachten Herrn und Meisters tödlichen abgang wir in nach unseres Czech gerechtigkeit und löblichen brauch, als einen, der wol ausgedinett hatt, eintrechtlich frey gesagt und gelassen haben. — Und derhalben wir den obgelmelten Erbaren Christoff Blier, allen und jeden, unser Erbarem Meister und erlichen gesellen hiemit freuntlich wollen befohlen haben. Mit freuntlicher bitt ime allezeit und über all genaigten günstigen willen zuerzeigen, und erliche fürdrung zuthun unserhalben nicht unterlassen. — Welches wir auch den euren so czu uns kommen werden, zu thun hiemitt erböttig sein und unbeshwertt sein wöllem. — Czu urkundt und besserer Sicherheit haben wir unseres Czech Sigil auf diesen brieff drucken lassen. — Datum in der khunig-

lichen Statt Cassa den 17 tag des monatē Augusti. — Im Jar Christi : Taufentt fñffhundertt und im Sieben und fñffsigsten.

A kassai aranyműves-czéh 1601-dik évből való artikulusai így szólnak :

Mi Rainer Menhárt a királi Cassa varasanak Biraia: Herczegh István, Materna András, Ioachimus Müller, Süteő Miklós, Tonhanser János, Raichentaller Pál, Bocatius János, Antonius Vandelkind, Brechtel Márton, Süteő Farkas, Vit Panczélgiartó, Samsdorffer Tamás, tanácsbeliek. Adjuk tuttára mindeneknek az kiknek illik, ez mi levelünknek rendiben. Hogi mi előttünk alazatosan comparealván az tiszteletes Bakai György, az eötvös czéhnek feő Czéhmestere, teőb Czéhmester tarsaival, Fegyveres Ambrussal, Cassai Istvánnal Bonczidai Istvánnal és a több ugian azon Czéhben leveő Mesterekkel eggie-temben, ielente azt minckünk : hogi noha az eő Czéheknek levelében bizonyos Artikulusok volnának, mellickek edigh az eő eleikkel eggie-temben szepen elte-nek vólna.

De mivel hogi azok az Artikulusok ez eleöt sok eztendövel költenek, régiek, és ez mostani időnek állapotia azt hozta vólna, hogi azok az eő Czéhök szüksegere hazontalanok, nemely szükséges dolgok penigh nem is volnának beirva : és igi felette igen kevantatnék, hogi állapotioknak, és köztök való iob rendtartasnak alhatatos meghmaradásáért, némelj pontiaiban meghirat- tatnának, és ahoz szükségh vólna, bővebben és értelmesben meghirattatnának hogi allandók abban levén, a Republicának hasznára, magoknak is elömen- tökre, napról napra giarapodhatnanak, abban oltalmaztatnanak, eők is azokat oltalmazhatnak. — Az okáért kivanak mi tülünk alazatosson, eginehányszor instalván, hogi az mind imár azon czéh levelenek Articulusit, meghkorigáltuk, és vytattuk volna, az szerent kedvessen acceptalni, kivaltképpen való levelünkbe beiratni, és ujonnan megherősíteni meltoztatnank.

Meli articulusoknak rendi ekkepen következik :

Első articulus. Minden a ki más idegen helien tanulta az eő mes- terseget, es it ez király szabad varasban Cassaban, miközöttünk mester reme- ket akarna czinalni, addigh hozzá ne kezdhesen hanem elsöben egi, kettő avagi három mesternél két esztendeigh legeniül menjen : hogi ha tudatlan, és nem vándorloti het avagi niolcz estendeig : mert az oliannak, aki anni ideigh vandorlot, csak egi esztendeig kell legeniül menni, két avagi három Mester- nel : mely esztendő eltelvén szabad legien annak utana (de elsöben tisztesseseg születeseröl, maga viseleteröl, ió erkölcseröl, és mestersegeröl elegendő bizon- sagh levelet hoznia) az mester remekhez niulni, és mint egieb mester, az ötvös czéhben ő neki is hasonló mesterre lenni. — Tartozzék penigh az mi czéhünk levelenek ereinel, is, tiszta, és megh . . . tot ezüstből mivelni. — Elsöben mester Remekben ezenaljon egy fedeles ezüst pohart. annak utana egi peczetet német sisakkal és vertekkel egietemben, harmadszor egi arani giürüt.

Második articulus. Minden a czéh próbája szerint miveljen, és a mit czinal mingiart az ő maga ielet reá üssön, annakutanna a Czéhmesterhez

menvén, azt az ő czinalmányát meghmutatna neki, ha iavallia és helien hadja azt az Czehmester, ő is ottan rea a proba szerint a varos ielet, da ha a probát fel nem éri, azt az Czehmesterek előtt összerontsa.

Harmadik articulus. Az Czehmesterek minden fertálj esztendőben a több mesterek művet meghlátogassák és próbát szedjenek: a kinek mive az probát fel nem éri, elsöben legien engedelem annak: annakutána másodszor ha mégis mivében vétek találtatik, ugi hoga a próbát fel nem éri, egi löt ezüsttel, harmadszor fél girával büntetessék megh.

Negiedszer, ha mind egi esztendőben történik, Biró uramnak elsöben a dolgot tudtára adván a Czehből ki tegjék, és mivet megtiltsák, mind addig migh dolgát el nem igazítja.

Negiedik articulus. Zabad legien minden mesternek, tisztessesges ági-ból való két két tanulo inast egiszersmind négi esztendeig.

Ötödik articulus, Senki mi közülünk egiszersmind két legenniel többet ne tartson.

Hatodik articulus. Ha valaki mi közülünk vakmerösegeből megh haraguan, engedetlenséget mutatna a Czehmesterhez, az vétékhez képest megbüntetessék es a ki ok nélkül az egész czéhet gialazatos szoval illetve, annii forinttal büntetessék megh, az mennii szömely ellen vétet, es igi az egész czéhet meghkövetven, kinek kinek az eö elebbi tiztesseget illendő képpen megh adia.

Hetedik articulus. A Czehnek titkait a ki giulolsegbol es irigisegből ki hordozza és kinilatkozodik, ki más legeniet, avagi massat mesteretül el ne idegenitse, magahoz se hia, es haolnapi dologh leend, Biró uramnak es az beesületes tanacznak referalliak.

Niolezadik articulus. Mikor idegen ötuösök iünek ide az sokadlomra*) felgira ezüst büntetese alat; sem penigh oli művet fel ne vegien az melj mas mesternél volt volna, egi forint birsagh alat.

Kilenczedik articulus. Ki mivét nagy aron adja, Biró uram hirével elvegie es confiscallia, melinek és miveket araliak, szabad legien az mi Czehünk czehmesterinek azokat meghlátogatni, és ha az probat fel nem eri, avagi ki közüllünk kóróztót bocsat, betegsegben avagi valami niomorusagban, ket resze az böcsületes tanaczé, az harmadresze penigh a czéh mestereké legien.

Tizedik articulus. A hol a czehnek szüksege kevauna, tartozzék négi ifju mester fenforgolodni, es zolgálni a czehmester akarattiból.

Mi annak okaert az megh nevezet ötvös czehmestereknek es az egesz ötvös czehnek, alazatos es melto kevansagat, az szerent, az mint ide fel reudel megh vagion irva megh halgatvan, és tiztünk szerint, az mint ez mostani időnek allapottia enette, szorgalmatoson tanaczkozvan felöle, ez elő szamlalt Articulusokat, helien hattuk, bevettük, iavasoltuk, es allandoknak iteltük lenni.

Melinek nagioib bizonsagara, attuk ez mi levelünket, függö pecsétünkel megh erőssitetven. Költ Cassán szent Tamas Apostol napian Anno 1601.

*) A vásárra.

Ezen czéhszabályzat — mely 41 cent. hosszú és 30 cent. széles, s már meglehetősen rongált papíron van írva, — a Kassa városi levéltárában levő, s a városi függő pecséttel ellátott, valószínűleg latin szövegű eredeti czéhszabályzat másolata, mivel a magyar nyelven írt czéhszabályzat, függő pecséttel nincs ellátva, tulsó oldalán világosan olvasható is hogy:

Az böczületes Cassai ötvös czéhnek kivansagara, fordította magiarrá ezen levelet Cassan Pirigi Istvan, Ultima Novemb. Anno 1610.

Ezen czéhszabályzat több tekintetben igen érdekes, így mindjárt a kezdetén az akkori kassai bíró tizenkét tanácsnokával van megemlítve; továbbá ezen szabályzat bevezetéséből megtudjuk, hogy a kassai ötvös czéhnek — melynek első pecsétje még XV-dik századbéli — eredeti szabályzata is még a XV-dik századból származhatott, — mert a jelen szabályzat világosan meg is említi ezen régi szabályzatot ily formán: „De mivel hogi azok az Articulusok (t. i. az eredetiek) az eleöt sok esztendővel költenek régiek . . . stb.

A kassai ötvösök ezen régi — valószínűleg még a XV-dik század elejéről származó — szabályzataik jelenleg már nem találhatók a czéh ládájában.

Továbbá ezen szabályzat értelmében ha egy idegen, mester akart lenni Kassán, köteles volt az illető — ha még nem vándorolt — égy évig legénykedni, s azon kívül remekül egy fedeles poharat, vagy serleget, s egy pecsétet, német sisakkal készíteni.

A feldolgozott arany, vagy ezüst tisztaságára is nagy súly fektettetett, így ha egy mester nem a megkívántató próbáju érezt használta fel, egy löt ezüsttel, s ismétlés esetében fél girával büntettetett.

Hogy ily szigorú rendszabályok az aranyművesség készítményeinek, szépségére, stylszerűségére, kivitelére, — nemkülönben az ötvös czéh becsületének s tekintélyének emelésére s fentartására — nagy befolyással voltak, az természetes

Szabályzatunk irodalom történeti s nyelvészeti szempontból is felette érdekes — így mindenekelőtt feltűnő az ékezetek hiánya, továbbá a gy ly nyben az y helyét az i foglalta el; a es helyet általánosan a ez — a v helyett pedig az u használtatott, ezen két betű azonban gyakran fel is cseréltetett egymással.

A kassai ötvös czéh ládájában számos idegen aranyműves czéh levele is található, így felette érdekes egy 1590-dik évből származó, Gyulay Eötvös András debreczeni czéhmaster által kiállított levél, melynek eredeti magyar szövege így hangzik:

My debreczeni Eötvös mesterek adgiuk emlekezetre az kiknek illik, mostaniaknak, es jöüendöbelieknek nevezet szerint, varadon, es Debreczenben lakozó eötvös mestereknek: hogi jollehet ez elöt ualó szamos egi nihani esztendütül foguan, es megh mondot két varadon, lakozó eötvös mesteröknek, cehek, es cehbeli rendtartások edgiezet mindenekbe, — az több articulus köözöt, az mester Remek czynalasban is ugi hogi ha valaki ide Debretzenben

jut az varadi beözületes cehből Remeketh otth megh ezinalvan, mi ismeth nyollan velle megh nem csinaltatunk.

Igy ha valaki Debretzenben az mester Remeketh megh czinalta, az varadi uraink is be veöttek, maszor annak megh czinalasara nem eröltetek. Az be allo pente is hasonlatoskeppen, ha ki meg atta ott a hol Remeketh megh czinalta, annak az helynek modja szerent, esiak egi mester asztallal tartozzanak. — Mostan is azert az regi iorendtartast el bontani nem akarjuk, hanem azt inkább megh tartani és oltalmazni akarunk s azt egesz cehul megh tartani es megh allani mind örökké magunkath beocsülettel kötelezzük: Mikeppen az váradi beöcsületes Eötvös mester uraink is, a regi jó rendtartast tudvan es velunk valo egies voltokrul megh emlekezven erre magokath, nekünk köteleztek es regi közöllük valo egiessegnek meg maradasaerth es erossegerth ujan ismet vegeztunk errol az Giulay, Eötvös Andras es Witzmandi eötvös Leörintz jelen leven, az Debretzeni eötvös mester uraim közül itt az varadi tzehen levő egesz eötvös mester uraimal egietemben fel bomolhatatlanul. Igy ü kigielmek alhatatossau, seöt hogi errol level is kelne közöttünk mindkét féltul, az mi pecsetes levelunk az ü ladaiokban legien, es az varadi uraim pecsetes levele viszontag itt az mi cehunk ladaiaban beletetven, tiztan meghtartatnak. — My azert ennek nagjob bizonsagara, es erössegere attuk az mi jelen való levelünket, cehünk megh hihető pecsetiével megh erössítettük. — Adatoth Debreczenben 18 Juli Anno Domini 1590 Giulay Eötvös Andras es Witzmandy Eötvös Leorintz.

A debreczeni eötvös czéh ezen levelén lévő céhpecsét babér koszoruvall kerített mezéjén egy aranyműves alakja látható, a midőn egy serleg toronyos fedelét idomitja, a lebegő szalagon pedig SIGIL. AVRIFABR. DEBR. felirat vehető ki a papiros vízjegye egy kettős fejű sast ábrázol.

Érdekes továbbá a kassai ötvös céh ládájában található szathmári aranyműves czéh 1625-dik évből származó úgynevezett confederalionalis levele, mely így hangzik:

MY SZAKMARI, ES NEMETI, ETVES, MESTEREK, AGIVK EMLEKEZETIRE AZ KIKNEK ILLIK, mostaniaknak, es iövendöbelieknek, nevezett szerent Varadi szakmari es Nemetiben lakozó Etvös Mestereknek ez mostani időben, ez három uarosban lakozó E t v e s M e s t e r e k n e k Czehek es czezbeli rendtartasuk, egiezven mindönükben, az több articulások között, az mester remök chenalasban is igi hogi, ha ualaki ő kegielmek közzül, ide Szakmarra auagi Nemetiben iüne az varadi böchülletes chéhbül, remeket ot egizör megh chenalvan, My ismet ujonnan vele remeket nem chinaltatunk igi ha valaki Varadon az mester remököt mögh chinalta, My szakmari es nemeti uraink is be vezük mazor annak mögh chinalasara nem eröltetiük, az beallo penzt is hasonlatoskeppen ha meg atta, ot az hol remekét megh chinalta annak az helinek modia szerent, tsak egy mester asztallal tartozzanak, mostan is azert ugyan ezön rendtartast elbontani nem akarink, hanem azt inkább mögh tartani es meghallani mind öröké magunkat böczülettel kötelezzük,

mikeppen a varadi bochülletös Eötvös Mester uraink is az régi rendtartást tudván, velünk való mostani egies voltukat mögh mutatvan, ere magukat nekünk köteleztek ez mostani köztünk való egiessegnek mögh maradasaert es erössegeert mostan vegezünk erröl, Thömösvari Etves Istvan es varadosi Etves Ferencz, Vizontag szegedi Etves Mihali, es Fodor Etves Mihali ielön leven, az szakmari es Nemeti Etves mester Vraink közzül, it az varadi cheben levö egéz Etvös Mester Vrainkal egietomben föl bomolhatatlanul, igi ö kegielmük vegeztek alhatatosan söt hogi erröl level is kelne közöttünk mind ket feltül, az my Pechetes levelünk az ü kegielmük ladaiban legion, es az varadi bochületös Uraink pechetes leuele vizontag it az my chehünk ladaiban be tetetuen, tiztan mögh tartatnek, My azert ennek nagio bizonsagara es erössegere attuk az my Jelön való levelünket, chehünk mögh hihetö pechetiuelmöggh erössittetet.

Adatot Szakmart s Nemetiben 23-die Junii Anno Domini 1625.

Ezen esinosan s olvashatóan irt levél két pecséttel van ellátva, az egyiken egy mühelyében dolgozó aranyműves van ábrázolva a mint üllőjén egy serleg öblözetét készíti. — A pecsét körirata pedig a következő :

HOC EST SIGILLVM COETVS AVRIFABRORVM OPPIDI Sz. NEMETI.

Ezen pecsét már renaissance stylben készült, tiszta, éles kidolgozásu metszése ügyes mesteri kézre mutat, s bár a pecsét évszámmal nincsen megjelölve, stylje szerint itélve a XVI-dik század közepe táján készülhetett. — A második pecsét mezején két oroszlány egy kelyhet tart, körirata ez :

A ZAKMARI EÖTVÖES CECH PECZETI

a pecsét styljéről itélve szintén még a XVI-dik századból származik.

Ezen itt közlött levelek értelmében Debreczen, Várad, Szathmár és Temesvár városok aranyműves czéhei közt, a mesterség elnyerésére nézve bizonyos egyezés jött létre, melynek erejénél fogva az ifju mester, ha már remeket készített, ezen négy város bármelyikében mint mester telepedhetett le anélkül, hogy köteles lett volna még egyszer remekelni, e helyett azonban köteles volt a czéhmestereket megvendégelni, adván egy mester asztalt czéhbeli társainak.

Ezen levelet a Szathmár-nemetii aranyműves mesterek talán azon okból küldték el kassai társaiknak, hogy ez által a kassai ötvös-czéhet is rábirják ezen egyezésbe — confederatioba-való belépésre.

A kassai aranyművesek diszes-kiállításu czéhládájában található még az 1600-dik évből származó czéhregistrom is, mely a czéh történetére s beléletére nézve felette érdekes adatokkal bővelkedik.

Ezen nagy folio alaku registrom préselt bőrbe van kötve, a könyvtábla széle szintén préselt renaissance stylü diszitményekkel szegélyezett; a papir minősége hasonló az articulásokat tartalmazó papiréhoz, s ép úgy, mint az utóbbi kétfejú sast ábrázoló vízjeggyel van ellátva.

Ezen irott könyv czime, mely diszes betűkkel van írva s vörös színnel díszítve, így hangzik :

AZ KASSAI EÖTVÖS CZEHNEK REGESTROMA CZHINALTATOT
 BONCHIDAI EÖTVÖS ISTVAN ÉS BAKAY EÖTTVÖS GEÖRGI CZEH
 MESTEREK IDEIEBEN ANNO DOMINI. 1600.

E czim után következik :

Mikoron minket az Wraim meltatlan voltonkra egéz Czehről Januari-
 usnak 1 napan Czeh Mesterekké választottanak volna :

Tudnia illik Bonchiday Eötvös Istvánt, és Bakay Eötvös Georgiott
 akkoron attak az mi kezonkben az Czéh ladayat, minden leveleivel egyetemben
 es Annak felette az Czeh levelet, az czeh peczetét es ket kinjaro jelt, es egy
 proba teött egy halott ruhat, és kett fegwer derekatt, mind sisakjaval egye-
 temben, és kénesöt 30 fontot egy felett piskolezot 11 fontott eresztő viaszt
 11 latott és 2 nehezeket, kéz pinzt ezusttel és zalaggal egyetemben 16 fl.
 75 denár.

A czéhmesterek választása minden év elején történt, ily feljegyzések
 találhatóak egész az 1631-ik évig a meddig is a megválasztott czéhmesterek
 következők valának :

1600-ik évben Bonchiday Eötvös István és Bakay Eötvös György,
 továbbá

1601-ben Dédesy János és Bakay György.

1602-ben ismét Bonchiday Eötvös István és Várady Eötvös János.

1603-ban Bonchiday Eötvös István és Várady Eötvös János.

1604-ben Dédesy Eötvös János és Kassay eötvös István.

1605 ben Ugyanazok.

1606-ban Bonchiday Eötvös István és Várady János.

1607-ben Ugyanazok.

1608-ban Január 17. elhatároztatott, hogy a választás és a számadás
 mostantúl nem Január 1-jén, hanem December 27-dik napján legyen „mely
 sz. János napia“ — Ebben az évben cöhmesterek voltak : Bakay eötvös
 György és Rác eötvös Ambrus ;

1609-ben Bakay eötvös György és Debreczeni Imre.

1610-ben Warady János és Debreczeni Imre.

1611-ben Warady János, és Zegedy Ferencz.

1612-ben Rác Ambrus és Zegedy Ferencz

1613-ban Rác Ambrus és Debreczeni Imre.

1614-ben Zegedy Ferencz és Forintverő István.

1615-ben Rác Ambrus és ugyanaz.

1616-ban Ugyanazok.

1617-ben Warady János és Veres Eötvös Mihály.

1618-ban Ugyanazok.

1619-ben Ugyanazok.

1620-ban Rác Ambrus és Debreczeni Imre.

1621-ben Ugyanazok.

1622-ben Veres Mihály és Beeskereki Ferencz.

1623-ban Beeskereki Ferencz és Ujfalusi Balázs.

Itt e következő érdekes feljegyzést találtam: Anno 1624 die 23 April Adott volt ü felsége Bethlen Gábor Vrank szamos Gira ezüsteöket mivelni, az meliekből czinaltunk tála k a t és ch és z é k e t, tudván azt hogy apad az ezüst minden Girara.

1625-ben Céh mesterek: Ujfalusi Balás, és N. Baniai István.

1626-ban Várady János és Nagy Baniai István.

1627-ben Ugyanaz és Huniady Eötvös István.

1628-ban Egri Etvös Mátyás és N. Bányai István.

1629-ben Ujfalusi Balás és Debreczeni Imre.

1630-ban Egri Mátyás és Halasy György.

1631-ben Ugyanazok.

1632-ben Halasy György és Nagy Bányay István.

1633-ban Ugyanazok.

1634-ben Egri Mátyás és Kolosvary Lőrincz.

1635-ben Egri Mátyás és Bakay István.

1636-ban Szabó Mihály és Huniady János végre

1637-ben Nagybányai István és Huniady János.

Ezen tiszteletre méltó czéhmesterek magyaros nevei bizonyítják, hogy Kassán a XVII. században a magyarság nagy mértékben volt elterjedve.

A középkori szabad királyi városokban azon szokás uralkodott, hogy minden czéhnek meg volt a maga bástyatornya, melyet a város ostroma alkalomával, az illető czéh mesterei s legényei kötelesek voltak védelmezni, ily bástyája volt a kassai aranyműves czéhnek is, melynek kulesa a czéhládájában őriztetett. — Erre nézve érdekes a következő feljegyzés:

Laus Deo semper. Anno Domini 1637 Decemb. 27. Mikor minket az Vraimék meltatlan voltunkra egész cze hul cze h mestereké választotának, t. i. Nagi Bányai eötvös Istvánt és Huniadi eötvös Janost, akor attanak eö kegielmek mi kezünkben ugimint: az cze h ladaiait, minden leveleivel egiut, annak felette az cze h levélit és az cze h peczetit: egi kün járo jelt (melylyel a cze h mester a cze h tagjait tanácskozásra hivta össze), három ütő ponczoket (nemetül punzen, a cze h jegyével) egi probatüt, egy proba követ, és az toroni kolcziat, es egi halotra való fekete ruhát, három réz fazekat, egi Réz kannát, és egy mirtik követ, és két tonna puskaport, egi kincses szelencét. — Attanak eö kiegelmek az arannal öszve kizpinzt 70 forintot stb.

Ezen registromban következnek azután egyes lapok, melyeken a mesterekhez fogadott inasok nevei vannak feljegyezve. — A mesterek nevei a következők: Némethy eötvös Mihály, Fegyveres Ambrus, Melda Péter, Dedessy János, Kassai István, Boncziday István, Tamásy Kelemen, Békesi István, Bakay György stb. — Mikor a tanonez (apród) kitöltötte a négy vagy öt esztendőt; s ha

kötelességeinek mindig megfelelt, akkor azután mestere felszabadította, azaz az inas, legénynyé lett.

Egy ily felszabadítási feljegyzés így hangzik :

Anno Dni 1606. Die 6 februarii. Mondotta szabadon Boncziday eötvös István Vram a Posta Bálint fiát az Istvánt, miért hogy jamborul kij töltötte az ő apród esztendejét, ugy mint negi esztendőt és három fertált, az egy fertalj esztendőt meg is engedte neki mert előtt esztendőre szegődött volt.

Ha pedig a legény mesteri remekét hiányosan készíté el, akkor nem csak hogy nem lett mester, hanem még büntetést is fizetett a czéh ládájába — mert a regestromban gyakran fordul elő : „Az remek büntetés peniglen teszen 4 gira ezüstöt. — Ezen négy gira ezüst értéke volt 8 frt., mely büntetés az akkori viszonyok közt valóban nagynak nevezhető.

Ezen regestrom oly érdekes s oly nagyszámu adatot tartalmaz, hogy ennek alapján a kassai ötvös czéh történetét a legkisebb részletekig is meg lehetne írni, miután azonban jelen ismertetésem, évkönyvünk szűkre szabott kerete miatt, hosszúra nem nyulhat, ez oknál fogva még csak egyet említek meg, t. i. az inas felszabadításának formuláját, mely a könyv utolsó lapján fordul elő : Anno Domini 1639 die 25 Juni.

Inas szabadon mondásnak formaya :

El s öben megh kell kerdezni, ha kitöltötte e az időt, ha felelt hogi jól ki töltötte idejét, igi kel aztan eleyben szamlalni mihez tarezta magát, igi következik :

Im hallod az urad mit mond fellöled, hogi jamborul ki töltötted esztendödet, az mint az czeh könlve is meghmutatja, de azt a io hirnevet mikenpen viselhessed ; azonkeppen Atiadnak, Aniadnak io hireket nevetek hogi viselhessed, igi lehet az megh, hogi ha Istenfélő leszesz, Istenedet alazatos szivel szolgálod, ha ezt cselekeszed az Vr Isten tegedet meghsegit és megáld dolgaiddban. — Az te tisztet a legénységben immár legien, eddig szegödött szolgál, és az [mely volt neved, most immar abból felszabadulsz. Az te Vradnak penigh nagioh hüséggel tartozol, nohe az előtt is partoltel, ezt penigh mijért mondom, azért hogi te neked azelöt paleza az vagi vessző volt az te büntetésed ; de immar ezután ha ugi nem cselekszel az mint kellene, tisztességesen nem viseled magadat, bizoniara ezután törvéniel niulnak hozzád, es igi tisztességben is meghfogyatkozol. — Az tisztesség dolga penigh csak egi czerna szalon áll, azt igen kell az embernek oltalmazni, mert ha annak az kötele egiszer elszakad, igen nehez azt heliere allatni ; mikor penigh a meli jambort szolgálod, el akarod hagini, két héttel az előtt megh izened neki, hogi Vram en rejam mivet ne fogadj, mert en eligiekezem menni kegielredtől.

Az Vrad is io neven veszi tölled, mert ha igi nem cselekszel, szabad az urad vele, ha fizette megh az vagi nem, migh az két heted ki nem szolgálod, vandorlasodban penigh ha megh szorulna kontár helien szabad két hétig mivelled hogi ha pénzed nem volna, az is azért engettetik meg, hogi az két hétre mit adnak, azzal az költséggel tovább mehes, ha penighlen kontárnál czo-

niab mivelnél, tegedet az legienek felköltének es meg is büntetnek érette, ugi hogi nem itellem hogi annyi hasznót vöttel volna az kontár uradnal, az mivel megh büntetnek érette. — Azért ezekhez tartsad magadat, és jól leszen dolgaidnak menetele“.

Felette érdekes továbbá az inas szegödtetésének módja, mely így hangzik :

Azert teneked es az te tiszted legien leghelsöben is az Isten szolgalat ; tudjuk, hogi az urad azt nem bania, mikor ideie vagion az Predicatora elmenni, Istennek könörögi, hogi adjon jo ész, jó elmét, eröt reája, hogi az mesterséget megthanulhassad, Vradnak, Aszoniodnak szavakat fogadjad, minden tisztességes dologban, mozdulatlan szolgálj, és örizzed az Vradat minden kártól. Ha penigh az Vradnak legénie leszen, arra igen raja vigyáz, ha az Vrad hire nélkül maganak valamit ezinalna, tartozol meghmondani az Vradnak : Vram ilien, ilien dolgot ezinal az legéni. — Ha az legéninek bokretat vagi keszkenöt adna, az vagi küldene valaki, tartozol az Vradnak hirre adni ;

Teneked is penigh Urad hire nélkül magadnak semmit nem szabad ezinalnod, még csak egi pellet forrasztot is magad szükségére, Vrad hirre nélkül valamit ezinalsz, lopónak (tolvajnak) találtatál és az mesterségtől is el essel. — Niarban penig Vrad hire nélkül semit ne kurutiol, szölöben az vagi gyümölcsre, gonosz tarsaságnak magadat ne adjad, mert ha mi esik rajtad, el kel tünnöd. — Az Vrad nem tartozik velle, kogi partodat fogia. Ezeknek utana szereted e az szállást, meg alkudtal az Vraddal háni esztendőre, ad be az kezedet mivel hogi az mesterséget akarod megthanulni.

A czéhládában található még két serleg minta kimetszett papirból, mely a XVII. században divó, ugynevezett tornyos fedelü serlegek készítésére mintául használtatott, s hogy az akkori aranyműves mesterek a rajzhoz is értettek, azt bizonyítják azon gyönyörü renaissance stylü diszitmények, melyek ezen papirmintán vázletszerűen ugyan, de biztos s gyakorlott kézzel, tollal vannak rajzolva.

III.

A felsőmagyarországi muzeumegylet érdekesebb régi magyar oklevelei.

Közli:

Mártonfy Márton.

Ily czim alatt állandó rovatot nyitunk Évkönyvünkben, s az időközben megszerzett és szerzendő okleveleket közöljük. Alkalmat veszünk e helyen mély tisztelettel felkérni a muzeum iránt érdeklődő közönséget, hogy a kezeik között levő régi iratokat egyeletünk részére átengedni kegyeskedjenek.

Az itt közlendő okiratok egyike sem valamely nagyobb fontosságú oklevél, de mindenike elég érdekes tanulmányanyag a régészre, nyelvészre és historikusra nézve, melyekből a 16. és 17-ik századbeli adózási, adásvevési ügyletekre nagyobb világot derithet. Érdekes különösen a kassaiakra nézve, az 1632 és 1633-ban készült s itt közölt adó lajstrom, melyben két külváros adozó lakóinak pontos névjegyzéke foglaltatik. E névsor világos czáfolata azon elterjedt halvéleménynek mintha Kassán leginkább német és tót aju és nevű egyének laktak volna. Egyszeri végig olvasása a közölt névsornak arról fog bennünket meggyőzni, hogy külvárosi polgáraink legnagyobb részben tősgyökeres magyar nevekkal bírtak, az itt közölt néhány adásvevési, zálog és örökhatyó okiratok pedig világos bizonyítékai annak, hogy e polgárok nem csak névre, de nyelvre nézve is magyarok voltak.

Adjuk tehát időrendben okleveleink szószerinti másolatát.

Usz Klára végrendelete 1587-ből.

Anno 1587. Die 13. July

In nomine Domini.

Usz Klara aszszonnak, Razlawitzy János Isten szerint walo hazastársanak halalanak oroian walo Testamentum tétel, kit tett is lelky esmerete szerint ez Nemes es Tiszteletes szemeliek eleot Tudni illik.

Razlawitzy Lenhart eleot.

Razlawitzy Balint es az hazastarsa Roskowani Borbala aszonj eleot.

Razlawitzy Benedek eleot.

Razlawitzy Balas eleot.

Razlawitzy Predicator coram et in praesentia Michaelis Czandery.

Razlawitzy Ferenczne Ernej Anna aszony eleot.

Barany Giordne Azary Erzsebet aszony eleot.

Ez meg nevezet szeomeliek eleot illien Testamentumot teon az meg holt es mar meg newezet Klara aszony.

Mideon mindenfelol tekintenek ez wilagnak reowid alapottiat, es az en betegsegemben walo reowid eletemet, meg gondolom hogj is volna idien lelkemre gondolnom, Azert hiwatwa az lelki Pasztort kiteol wigasztalast weowen es az Ur Jezus Chrsnak szent Testamentomat, lelkemet az wigasztalas utan Istennek mint hatalmas uramnak aianlom. Testemet az feoldnek, hogj az Ur mondasa szerint ismég feolde wallion, mig az Ur azt az utolso napon fel tamasztia. Ez wilagi el mulando Jozzagot kedig az utanam walo maradékoknak illien rendell.

1. Az kocsit, az lowak árath, az pénzt a ky wolt es kit egiütt Uramawal el keolttetem, Uramnak hagiom. Ezeknek feleotte egy derekat, egj feielet egj lepedeot egj abroszt egy keszkeneot Uramnak hattam.

2. Szokniaimat, Giwreoi met, eowejmet feier ruhaimat es ezeknek feleotte walami wagion az en fiamnak Wendegy Giordnek hattam.

Ennek az Testamentomnak my feleol meg nevezet szemeliék wagiwunk bizonsagj. Kit Pecssetwnkwel bizonitiuk.

(p. h.)	(p. h.)	(p. h.)
Razlawitzy Lenhart	Razlawitzy Balinth	Roskowani Borbala
(p. h.)	(p. h.)	(p. h.)
Benedek Razlawitzy	Azary Erzsebet	Razlawitzy Balás
(p. h.)		(p. h.)
Ernej Anna		Michael Czanderius.

Forgács Zsigmond levele Keéry Jánoshoz 1618-ból.

Egregie domine nobis honorand.

Kegd minket fogadasunkra emlekeztet, hogj jam tandem az jozagot jure hereditario adnank. Lam reghtoel foghva biria Kegd az nagy Szilvaj Portiot, es mostis Kegdnek szolgálnak. Mjwel penigh Kegdnek arra feleltünk, hogj Sebessj Jozagbul Parnot eöreökben adunk, Azért mihelen Isten oda fel wiszen bennünkeöt Herchnechre mindgiaval az perennalis Fassiotis megh adgiuk Kegdnek akar az Szilvaj Portiora, akar penigh az Asguthiyra, csak Kegd az sok türhetetlen kartul otalmazzon bennünkeöt, es az Tisztartokrais

legien Kegdnek szorgalmatos gondviselesse, hogj az mikor minek ideie ne engedie Kegd elmulatniok. Isten eltesse. Kegdet. Datum Cassoviae 1 Febr. Anno 1618.

Comes Sigis Forgacs mpria.
de Gimes

Czime: Egregio donno Joannj Kééry Bonor. nostror Sebessiens et Herchnechtien. Praefecto ect. Nobis honorand.

Sebes.

Lorántfy Zsuzsánna levele férjéhez, az erdélyi fejedelemhez 1631-bői.

Szolgálok Kegdk mint szerelmes Uramnak az Ur Isten aldgia meg Kegdt szerencses boldog huszu elettel es io egesseggel.

Kegdk levelet tegnap keszitöl el vettem es az halat es madaratis meg hozta Kegdk meg szolgálom es mais ket levelet vettem Kegdk hogy Kegd egessegbe vagon azert az en Istenemnek halat adok es kerem ö felseget ez utanis io egessegb tarcsa meg Kegdt edes Uram Mjs legen hala Istennek egessegbe vagunk prokator levelet el kültem Kegdk az haiduktól hogy el vette Kegd. pariat akarom david Sandort akartam volna ha ide iot volna meg semmy hirt nem hallottam mint haitottak be az barmot es mint hallom modvabol is haitottak, Petnehazine Aszoniomnak en mondom hogy sok pery leven az mint Kegd iria iob leszen ha maga is beszél Kegdel de kyakarmennj, az szegen barson mari is meg holt elhozattam az Kegd menteietis.

Ezeknek utana Isten oltalma ala aianlom Kedtk adgia Isten edes Uram lathassuk mindniaian egymast io egessegbe, Költ, Feier Varat 14 Januar Anno 1631.

Kegdk igaz szivel szolgal

Susanna Lorántfy mpria.

Czime: (Az en szerelmes Uramnak az erdely Feiedelemnek adassek ez level.)

Anno 1632. Az Nemes Kiraly Szabad Városnak, Cassának, Nemes és Beöcsületes Feő Birajanak, és az Nemes Beöcsületes Tanácsnak, Akaratiabul Valasztottanak volt minket, Az Feölső Hostati Ado szödő Tisztre Ugy mint Asztalos Samúelt, Es Szúcs Mathyast (Anno 1633 Die 4 Jary. Attanak szamott az feleöl specifikalt zemeliek melinek zam Adasokatt Acceptalvan, meliről comitalunk. Petrus Molnar mp.

Következik Elsőben Felzeör Ueza az 'Tegla Uezával Eggiút, az mint Fizettek.

Túds Mihaly	—80
Kornelius Patikarius	—40
Kanasi Márton	—32
Molnar Geörgy	—70
Koresolas Ferencz	—60
Nagy Antalne	—32
Dedessi Istvan	—50
Biro Nadakaj Geörgi	—60
Karr Mihalyne	1.—
Túrczer Marton	1.—
Deómek Andras V:	1.05
Tomendorfer Christoph	—50
Atthal Istvan	1.—
Warady Peter	1.—
Wenzel Schwertel V:	—50
Nyereggiarto Mathijas	—50
Miklos Deak	1.10
Korody Istvan	—50
Kalmar Thamas	—50
Alvinczi Peter V:	—50
Zaraliczky Janos	1.—
Sirmer Janosne	1.—
Zabo Pall	—32
Maioros Andras	—32
Homonay Janos	—40
Belik Mathias	—45
Bacso Benedek	—50
Acs Sandor	1.—
Kocsis Janos	—60
Kocsinsky Mihaly	—50
Biro Kapesar Georgi	—52
Kocsis Peter	—23
Weörös Mihaly	—24
Kopas Christophue	—25
Csúrman Adam	1.—
Kúu Pall V:	1.—
Sebestyen Deak	1.—
Istvan Deak	1.—
Kendy Mihaly	—40
Sovari Istvan	—40
Wagner Jacob	—45
Kocsis András	—20
Nagy Istvan	—25

Bartfaj Janos	—25
Szebenj Georgi	—25
Thot Pall	—25
Lengiel Bartus	—32
Tatka Mathyas	—50
Fodor Istvan	—60
Kurtö Stanyslo	—50
Meszaros Samuel	—50
Sütö Farkasne	1.—
Thott Janos	—75
Wasserle Georgi	—50
Resfazekas Georgi	1.—
Gióngiósi Janos V:	—88
Egri Miklos	1.25
Tamas Kovacs	—50
Fromiller Christoph V:	1.—
Rosman Martone	1.—
Szabó Georgi	1.60
Szabo Zsigmond	—87

(Az Felzeör es Tegla Utczanak
Summaja 38. 75.)

Keovetközük Az Cseörmelje

Uteza az Uj Utczaval egiüt.

Szeögedi Istvan	1.—
Herczeg Sigmond	1.—
Kiszily Jancsne	1.—
Miskolczi Gergelj	1.—
Acs Andras	—50
Gerber Georgi	—50
Ferencz Georgi	1.—
Mesteöler Georgi	—50
Warady Peter	—50
Szegedy Mihaly	—50
Kiraly Istvan	—50
Melchor Reiser	1.—
Waradj Peter	1.50
Meszaros Janos	—40
Acs Lenart	—40
Langer Janos	1.—
Balczér Palne	—50
Biro Hegedus Janos	—50
Kys Janos	—50

Biro Kys Albert	—50
Szegedj Mihaly	1.—
Weghassi Gergelj	—50
Istvan Deak	—25
Mayoros Marton	—25
Wassarhelj Pall	1.—
Szabo Sigmond	1.—
Csizmadia Janos	—40
Keckskemeti Gergely	—50
Biro Csapo Leörinecz V:	—50
Biro Was Mihaly V:	—50
Kiraly Mathe	—50
Fridrich Wilhelm	1.—
Fazekas Gaspar	—25
Sztropkaj Lúkaacs	—25
Bozak Mihaly	—50
Barczy Istvan	—50
Csapo Tamas	—50
Kendy Antal	1.—
Liptak Mihaly	—60
Tallay Georgy	—60
Borlobus Marton	—60
Nemet Janosne	—36
Süveges Istvan	—25
Acs Georgi	—25
Erzingiarto Andras	—25
Nagy Ferencz	—25
Kocsis Istvan	—50
Fodor Marton	—50
Stropkaj Pall	—50
Csapo Janos	—80
Kocsis Andras	—50
Dútko Lukacsne	—25
Szürszabo Janos	—25
Hoporzorum Mihaly	—50
Szabo Georgi V:	—50
Neuelös Tamas	—50
Malo Palne	1.—
Szabo Andras	1.—
Szabó Laszlo	—50
Füzy Martone	—50
Nyarsy Mihály	—50
Resko Istvan	—75

Persak Sophi	—40
Bodnar Georgi ,	—20
Bene Palne	—15
Lazar Marton	—36
Kocsis Gergely	—60
Parajos András	—80
Georgi Freidenberger V:	1.—
Rauki Marton	—60
Szekerke Georgi	—40
Szües Miklos	—75
Ugroczai Janos	1.—
Rohrt Gaspar V:	—40
Tott Georgi	—50

(Az ket uctzanak Summaja.
Ugy mint Csörmelie Uctza az Uy
Uctzaval együtt 40. 91.)

Keovetkezik Szent Laszlo Ut-
cza. Az Gerbely Uctzaval egiüt.

Süveges Peter	150
Waradi Oettvös Janos	—60
Molnar Andras	—60
Jobbagy Andras	160
Ola Mihaly	—60
David Flus	1.—
Kocsis Stanyslo	1.—
Kosma Janos	—40
Marcin Mihaly	125
Botha Simon	2.—
Toth Georgi	—20
Kertyes Jacob	—20
Acs Miklos	—20
Pethes Istvan	—40
Repasi Marton	—20
Hallas Georgi	—20
Haias Istvan	—32
Peter Kovacs	—45
Molnar Tamas	—45
Halasz Gergely	—50
Adam Deakne	225
Patikarius Jacobne	—50
Rott Gaspar V:	—50
Rezfazekas Georgi	—34

Debreczeni Mihaly	—66
Oros Ferencz	—50
Biro Katona Istvan	—75
Drabant Janos	—32
Lenart Achelsperger	1.—
Meszaros Palne	—99
Sziinyei Mihaly	1.—
Kapcza Jacob	1.—
Peter Gerber	1.—
Süveges Matyas	1.—
Christoph Gerber	1.—
Süveges David	1.—
Gerber Wilvalt	1.—
Siuko Tamas	1.—

Waranoy Andras	2.—
Rocht Gaspar	—50
(Enek az ket Uctzanak Ugy mint Sent Laszlo Uctza Gerber Uctzaval egiüt Summaja 30. 53.)	

Summa Tegla Uctza Felzeör
Uctzaval egiüt 38. 75.

Az Cseörmöelie Uctza Uj
Uctzaval egiüt 40. 91.

Az Sent Laszlo Uctza Gerber
Uctzaval egiüt 30. 53.

Summa Summarum 110. 19.

Anno 1633 kovetkezik.

Ez kiraly Szabad Varasnak Cassanak. Also Hostaton Levö Maioroknak es kerteknek. Adainak Legisroma. Az Nemes es Becsuletos Biro urunk Eö kegielme es Az Nemes és Becsuletos Tanacs akaratiabol. Mi el rendeltetet szemeliek Ugi mint. Szöcs Jakob es Keöszörüs Szabo Janos. Atal be szedet tetet adok Eben az Jelen valo Esztendöben.

(Anno 1634 Die 3 Januarii Attanak szamott, az felüül Specificaltt szemelljek, kiknek szamadasokatt acceptaltak. Es Psenti Vigor Quietalljak, Küszögy Szücs Miklos mp.)

Az Isputali ucza keövetkezik

Kún Pall ur	2.—
Nitray Ferencz	—60
Czokonia Gergeli	1.—
Boros Peter	2.—
Kis-Falusi Istvan	1.—
Giörgi Kovacs	2.—
Szabo Gergeli	1.—
Erdely Andras	1.—
Mattke Janos	1.—
Marusi Andrasne	1.—
Lenart Janos	1.—
Marton Kovacs-Biro	2.—
Stanio Mihaline	1.—
Tott Mihaline	—60
Lakatiarto Miklos	1.—

Lengien Giörgine	—50
Kovacs Gaspar	1.50
Varga Dorko	1.25
Szestay János	—75
Varga Marton	1.—
Kalmar Sebestien	1.—
Kodusz Balas	—50
Szarosi Janos	—50
Csaplar Geörgine	1.—
Dobzo Gergeli	1.—
Szoles Palne	—25
Szabo Matiasz	—25
Büdösi Istvan	—50
Biro Laslo	1.—
Homonay Ferencz	1.—
Demien Jakobne	1.—

Tott Janos	1.—
Privigiey Janos	—50
Szoles Mihali	—50
Monar Janos	—75
Bak Matiasz	—60
Szölösi Tott Marton	—80
Kocsisz Mattiasz	1.—
Forgacs Janos	—75
Czaki Tott Marton	1.25
Alvinczi Peter ur	1.—
Titilli Szofi Aszoniom	1.—
Varga Ferencz	—50
Cziczko Mattias	1.—
Teremi Görge Biro	—70

Következék az Kiss uca

Pall Kovacs	2.—
Pelezer Janos	—50
Cseplö Janos	—80
Szabo Andras	—80
Jambor Görgeine	—80
Vaniay Illesne Asz.	1.—
Peregdi Istvan ur	1.—
Tarczali Istvan diak	—50
Kalmar Görgei	1.—
Vagasi Mihali	1.—
Hofman Görgei	—50
Ui Falusi Istvan	—50
Szakacs Simon	—50
Szegy Marton	—50
Varanay Andrasne Asz.	—50
Mészáros Miklos	—25
Monar Istvan	—40
Rozgony András	—50
Szarosi Marton	—80
Vaniay Istvan	1.—
Lövey Martone	—50
Szakacs Janos	1.—
Maklari Demeter	—83
Wasar Hely Pall	—83
Gutay Benedek	—33
Varanay Andrasne Asz.	—63
Dobro Jakabne	—30

Keövetkezék az Ludmani uca.

Orosz Ferencz	—25
Tapasztó Janos	—25
Bolon Mihali	—25
Rasoski Tamas	—36
Lengien Simon	—36
Fürer Woitko	—36
Halas Matthe	—25
Lengien Jakab	—25
Siket Sziinney Pall Haza	—25
Kocsis Marton	—25
Monar Janos	—25
Autoni Tan!	1.—
Fésüs Görgei	—25
Keöszörüss Janosne	—50
Secsey Janosne	—25
Ötvös Ambrusne	—25
Kalman Görgei	1.—
Demek Andras ur	—50
Kis Szarosi Lorincz ur	—50
Nagi Matias	—50
Szent Kiraly Sebestien	1.—
Gall Görgei ur	1.—
Szent Kiraly Sebestien	1.—
Katona Görgei Biro	—80
Halasz Giorgi	—80
Privigiey Pall	—50
Mariassi Andras ur	1.50
Izdonezi Istvan	1.—
Arok Szallasi Balint	—50
Csiszar Janos	1.—
Cziriak Mihali	1.—
Szabo Zsigmond	1.—
Kerekjarto Janos	—75
Laki Andras	1.—
Nillas Balas Biro	—25
Waradi Pall	1.—
Nehezen Szolo Mihali Diak	1.—
Szegedi Mihali	1.25
Bodnar Gergeline	2.—
Almasi Istvan ur	2.—
Toroniay Istvan	—50
Mirki Mattias Pusztá	—25

Kocsis Balint	— .25
Kirali Istvan ,	1.—
Bak Giorgi	1.—
Mesti Giorgi ur	1.—
Gall Giorgi ur	— .50
Gombkötő Abraham	— .50
Christoph Framiller ur	1 50
Lövey Martone	1.17
Titilli Szofia Asz.	— .58
Kalmar Tamas	— .50
Melda Gergeli	1.—
Patay Giorgi	2.—
Kis Istvane	2.—
Barezi Marton	— .50
Conezik Balintne	1.75
Dobro Janosne	— .50

Keövetkezik az Bodnar uca.

Homonay Gergeli	— .40
Janos Pap ur	1.—
Demek Andrasne	1.—
Christoph Framiller ur	2.50
Roth Gaspar ur	1.—
Rez Fazekas Palt	1.—
Peter Laczko	— .12
Erdely Andras	— .12
Acs Janos	— 32
Vig Tamas	— .50
Christoph Framiller ur	1.—
Angial Benedekne	— .75
Adam Deakne Asz.	1.50

Keövetkezik az Szent Lenart Uca.

Krosner Lőrincz	1.10
Kocsis Janos	— .50
Fazekas Janos	— .75
Fazekas Gaspar	— .40
Fazekas Giorgi	— .50
Czimbalmos Gabor	— .40
Voitko Koresolas	— .50
Monar Peter ur	1.—
Milgeber Janosne	— .75
Rozgony Janos Biro	— .40
Teremi Giorgi	— .60

Bartvay Lukacs	— .40
Kalmar Tamas	1.—
Nemet Marton	— .75
Racz Janos	— .75
Giöngiösi Janos	1.—
Takacs Peter	— .60
Berek Szaszi	— .50
Rosman Martone	— .50
Acs Balazs	— .50
Veres Giörgine	— .20
Varos Maiorosa	— .25
Mazur Zsigmond	— .25
Toth Balint	— .25
Komives Bartus	— .25
Kut Aso Giorgi	— .25
Tott Benedek	— .25
Nad Udvari Szabo Giorgi	— .50
Tott Peter	— .50
Tott Laszlo	— .50
Lengien Giorgi	— .50
Nemet Balint	— .40
Nemet Christoph	— .40
Lakajtarto Lőrincz	— .40
Egied Mathias	— .40
Gergeli Plucz	— .20
Acs Ferencz	— .20
Tott Peter	— .20
Volfh Parr	— .12
Lőrincz Smit	— .25
Nemeth Elias	— .12
Bolon Gergeli	— .25
Romonkos Jakob	— .41
Kömives Simon	— .25
Nemeth Jakob	— .25
Nagi Mathias	— .25
Temető Janos	— .20
Egri Janos	— .20
Romonkos Mihali	— .20
Kürtös Mihali	— .25
Beles Gaspar	— .25
Karasz Tamas	— .50
Ötvös Mihali	— .40
Pinczner Janos	— .30

Batta Szabo Marton	—30
Turi Pall '	—50
Treitl Marton	—32
Racz Mihali	—25
Nemet Balint	—20
Nagi jday Gergeline	—25
Römmel Lőrincz	—37
Meszaros Boldizsar	—37
Rozgony Laczi Marton	—40
Langli Janos	1.—
Juhas Gergeli Biro	—80
Szabo Davitne	—50
Szütő Menyhart	1.—
Rommel Pall	—50
Doctor Andrasne	1.—

Keövetkezik az Biro ueza.

Monar Andras	—50
Vencel Uram	—82
Ragi Ferdősne	—50
Payzsiarto Görgei	—50
Lang Janos	—40
Kocsis Andras	—25
Tökési Mihali	—25
Szafranios Mathias	—25
Graday Gergeli	—40
Tott Janos '	—40
Kömives Mihali	—60
Almasi Antal	—40
Rodan Matiasne	—50
Istvan Papne	—50
Meszaros Marton	—60
Szabo Barnabasne	—50
Titilli Szofia Asz.	—22
Kalmar Tamas	1.—
Sebastien Czinczer	—25
Tegla Csinalo Jakob	—25
Tott Ferencz	—32
Nemet Sebastien	—32
Bodnar Giorgi	—20
Attal Istvan	1.—
Czimer Andras	—20
Szabo Pall	—25

Kocsis Marton	—25
Koszar Istvan	—25
Kirs Miklos	—25
Csodusz Miklos	—75
Nemet Görgei	—25
Tott Tamas	—25
Romel Mihali	—25
Kocsis Andras	—25
Egri Marton	—25
Mogiorossi Peter	—25
Paripas Mihali	—25
Lengien Woitko	—25
Szakal Marton	—25
Rotth Gaspar ur	1.—
Mariassi Andras ur	—82
Nadaskay Szabo Janos	—5
Szecsí Istvan Diak	—70
Takaes Peter	—60
Balog Istvan Kovacs	—50
Haraszti Jakab Biro	—40
Meszaros Samuel	1.—
Patikarius Janos	—50
Venczel Meszaros ur	—50
Kirali Nepi Janos	—50
Meszaros Marton	—50
Paripas Andras	—25
Tott Marton	—40
Tanczos Imre	—32
Kekedi Andras	—40
Tott Ferencz	—40
Tott Pall	—40
Csurmani Adam	1.50
Meszaros Bodizsar	—50
Szaraz Mihaline	1.12
Kocsis Andras	—32
Páll Deak	—50
Liptak Mihali Biro	—50
Kroszner Görgei	—25
Csapo Istvan	—50
Batta Szabo Marton	—36
Orosz Mattias	—12
Bonnar Mihali	—12
Keszi Simon	—25

Lengien Lukaesne	—25
Koszaros Janosne	—25
Torma Andras	—20
Acs Jakab	—25
Kavacsany Andras	—25
Pasztor Mattias	—25
Komives Giorgi	—32
Raisz Janos	—50

Madar Istvan	1.—
Isputali-Uczanak-sumaia	40.85
Kis-Uczanak-sumaia	20.64
Ludmani-Uczanak-sumaia	43.88
Bodnar-Uczanak-sumaia	11.21
Sz.-Lenart-Uczanak-sumaia	29.56
Biro-Uczanak-sumaia	36.20
Suma Sumarum	182.34

Hoffmann Frusina meghatalmazó levele 1646-ból.

En Hoffmanj Frusina, Nemzetes es Vitezleő Szent Palj Andras Ur: hazas Tarsa Adom tutlara mindeneknek az kiknek illik, hofi En az en szegenj Istenbenel nyugodot Nehay Nemzetes es Vitezleő Attiam Hoffmanj Geörgi Ur: Borsod varmegieben leveő Lát es Bessenic ream Nezendeő Portiomot vetetem volt Zalogban In Anno 1635. Nemzetes, es Vitezleő Tassy Gáspár Sogor Uramnak, illien mod, es okkal. hofi ugian ezen Borsod varmegieben leveő En Portiomat attam volt eő Kegnek: Zalógh keppen harmincz Aranjban, illien Forman, hofi eő Kegme: hatt Esztendeigh Libere cum Omnibus Pertinentys birhassa, Meljnek eő Kegme birtokaban nem csak hatt Esetendeigh, hanem talan tizen Egiotis teőlteő, azért igi levén az dologh Nekemis modom levén az ki Valtasban biztam ugian ezen dolgomat, azon Eőesemre ugi mint Eoregbik Hoffmanj Istvanjra hofi eő megh advan es le teven Tassy Gaspar Uramnak eő Kegnek az megh Nevezet summat, ugi mint az harmincz Araniat, ugian ezen levelemnek vigora szerint, minden Per, Patvar nelkül es visza Uonias nelkül tartozik valamikor akaria az Eőesemnek kezehez boesatani es mind addigh mig Eő, vagi az en Gyermekek, akarattia leszen rajta meljnek nagio bizonj-agomnak okaiert, ez levelemet megh erősitven, Magam kezem irasat es Pecsetemet Vetetem rea.

Datum in Novay Die 3 Arlis:

Annj 1646.

Joanne Balintfy
de Maros Jara

In Comitatu Tordensi
mpria

Hoffhman Frusina
(p. h.)

Kanasi Csizmadia János és nejének Bartfay Annanak záloglevele 1676-ból.

Anno Dni 1676 die 16 Augusti Ez nemes királyi szabad Kassa városának, feő Birájának, Nemes Nemzetes Kinyisi janos Urunkk, ő kigjemenek,

hirével és concessusabol, Mi ezen Cassa Varosaban lakozok Kanasi Csiszmadia Janos, es feleségem Bartvai Ana, Agyuk emlekezetul, es Bizony sagul, mindeknek, az kiknek illik, ez mi levelunknek rendiben, hogy az mely saját szanto földünk minékünk ezen Kassavarossanak Teritoriumjaban Vagyon az Akasztó hegyen egy kötel föld Varos fellől Valo szomszedgya Nertely Janos fölgye vicinaltatik, aoly Penigh uvegess Janos fölgye vagyon. Ezen specifikalt saját fodemet egyenlő akaratunkkal, Nemes Varosunk Törvenye szerint, Atuk Zalogban 4 esztendeigh, 40 Magyar forintokban, Polyak Daniely Uramnak es fellesegenek Püspöki Kata Aszonnak, mind adigh Valamedigh az négy esztendő ely telyén Viszont Tartozik öki gyeme ha Penzit léteszem, az negy esztendő alatt kezemben bocsatani hogy ha Penigh le nem teszem mind adigh birhassak ő kigyelmek, migh az ő kigyemek Penzett lenem teszem Vagy en Vagy az en Maradekom, hogy ha Valaki az felül megh irt örök seghben megh akarna haborítani, tehát Tartozom Megh oltalmazni, Melynek nagyobb bizony sagara es eorössegire kezem irasaval es Pecsetemely megh erositett leveletem adom ilyen személyek előtt.

Joannes Kinisi Liberae at Regiae Civitatis Cassovien Judex primarius consentiendo subscripsit, salvo ta- men jure alieno	Kanati Janos Bartvai Anna + kereszt vonasa (p. h.) Coram me Johanne Barthphaj Bibliop (p. h.) Coram me Roszgonyi György (p. h.)
---	--

Gler György örök levele (adásvevési szerződése) 1676-ból.

Anno 1876 die 21 Septembris.

Nemes Szabad kirali Kassa Várossanak Mosztani Beöcsületes Feő Biraiának Nemes es Nemzetes Hoffman György Urunk hirevel es Consensusabol En ezen Nemes Kassa Warosaban lako Géler György Valom ez Levelem rendiben Az kiknek ilik hogy Vagyon saiat szanto földem az Akasto hegyen kinek felső szomszedgya Asalai Istvane asonjom santo földé Vagyon Also felől pedig Daniel poliak Baniasz szanto fölgye Viczinaltatik Ezen Megnevezet saiat szanto földünket szabad Jo Akaratunkbul Neminemü szüksegeinktül Viseltetven Atuk el örök aron megh Massolhatatlan kepen bizonyos szamu summa Penzen Ugy Mint ötven Magyar forintokon id est . f. 50 az Mi Jo Akaro Urunknak Szabocsi Imre Uramnak es feleségének Czako Kata Asoninak posteritasoknak legatariusinak utriusque. szekszus, felveven azért ezen megh irt sumat egy Hordo borul es kez penzül eő kigyelmektül Perpetualom azért öki gyelmeket ez tülünk megh Vet szanto földnek birassaban hogy öki gyelmek birhassak es epithesek es hasznatvehesek mint saiatokknak ez napsagtul fogvan semi közömet hoza nem tartvan hanem anak birasat öki gyelmekre es posteritasokra De-

rivalom es szalitom, Az Eviktiot pedig magamra es posteritasimra Valalvan tartozunk okigyelmeket es sukeessoritis minden legitimus impeditorok elen magunk költségevel megh oltalmazni es Estendő Egy Nap Eltelven örököt Valani es protokolaltatni Varosunk törvenje szerent Az Meljuek Nagyob bizonyssagara es erősegere Atam Eö kigyelmeknek ez kezünk irassaval es elő pecsetünkkel erősitet örök levelünket alab Coramizalt Beöcsületes Concezivis uraimek előtt Anno die ut supra

Georgius Hoffman, Liber. ac
Regiae Civitatis Cassoviensis
Iudex primarius, salvo jure alieno
consentiend, subscripsit mpria

Geler György (p. h.) kerest
Vonas +

(p. h.)
Coram Me Johanne Jaszay
(p. h.)
Coram me Mikhael Bite.

Csekleszy Benedek 1681-ben kelt levele, melyben Zrinyi Ilonától a tőle jogtalanul elfoglalt szőlő visszaadatását kéri.

Méltosagos kglmes Aszoniom.

Nagodk mint nékem természet szerint valo jo kglmes Aszoniomk, Istentul ő Szent Felsigitül Lelki és testi jokat, bikesighes egissiges és szerencsis hoszsu életet kívánok.

Kglmes Aszoniom, nagy alázatossan kelletik nagodat ez együgyü Supplicatiom által meg tanalnom, mivel Die 20. July, mutata meg Nemzetes Prefectus Ur Levelet Thokay Udvarbiro Urad. melyben ő kglme Nagod meltosaghos Paranesolatyábül hadgia s paranesolya udvarbiro Urnak, hogy ezen Tarczali Hegien levő Agyag. szöloet el foglallya, melyet én keglmes Aszoniom igazan és törvényesen cseriltem, mas én Szölomet advan érette és feles Pinzel toldván, Szép és draga köntesököt, selyem Ruhakat, Ezüst Aranyas Szép fedeles kúpakat Poharokat, melyek ősiek voltak és szegeny gyermekim számára Tartogatam, adtam melléje és ugy tőtem magamiva : Sőt az mellý emberi volt azon agyágh szölo jure Successionis Perrel Patvaral kelletvin az töb Jozszagal edgyüt jutni azon szölohez, Semmikippen maga Tehecsigivel, Pénzivel Kölesigivel dolgat és keresetit nem prosequalhata, vighez nem vihete, hanem szélell imitt amott kereset Pinzt Perinek el követisire ; és Vigre én ream esvin mind maga s jo akaroi által reminkedet adgyam neki az Perre költsiget : En ez mostani mostoha remintelen idoben — is megh szanvau azon embert mivel mesze foldrül jött volt feles magaval, magam megh szorulasaval és fogiatkozásaval is, adtam neki Pénzt Perrinek prosecutiojara, jo — is fundamentumos okokra nizve, és jo kötis allat, hogy ha In dolgaban elől veszi is és Perriben Boldogitya és megh nyeri az Agiagh szöloött, ha el adgia én Pinzemel nyeri el, nekem is nem masnak adgya el, addigh — is vigh perit vighez vite, itellel itallal én

Tartotam véle Levőkkel edgiüt is annak utana igaz Cserekippen alkuttam meg véle, melyrül az Tarczali Tanas nagodat informalhattya ez ideig -- is mint magam Sajattyat Pusztas állapotiban sok kölesigemmel faracsággommal epitetem. Az In sullyos vizeit el bocsatvan is, minden munkajat meg adattam és veghes vihettem mint magam saját szőlőmnek jövendobili hasznomirt, nagodat Kglmes Aszoniom nem tudom mikipen informaltak: én penigh Kglmes Asszoniom, csak legh kisebbik dologban — is; nem tudom mit vitettem volna Nagod ellen, sőt Nagodnak egy kisebbik karához és nem kar tévő Szolgaia voltam s vagiok — is. Az Nagodk boldogh emlekezető eleinek is ifusagomtul fogva igaz szolgálaiok voltam. Nem tudhatom azirt keglmes Aszoniom, meirt irdemlem öröksigemnek szőlőimnek, kit magam nagy fogyatkozásaval szerzettem, tullem valo elfoglaltatasat, Holot Kglmes Aszoniom ha én Szamado Szolgaia vagiok Nagodk kisz vagiok szamot adni adok is, és Méltóságos Kglmes Aszoniom, ha Adossa maradok, fizetek, nem vagiok én Kglmes Aszonyom fugitivus, hanem vagion kövis jozagocskam az honan ki Telik az adosagh: Az Kinek penig Kglmes Aszonyom én velem valami dolga vagion Törvinyel engem mindenkor meg tanal, Kisz lészek Törvint allani. Kglmes Aszoniom nagy alazatossan kérem Nagodat mint nekem jo kglmes Aszoniomat, igasaghomat értvin, méltóztassik Nagod illendő tekintetben venni s kglmessigét mutatni ne foglaltassik el szőlőm enni Sok köcsigem utan Törvény Előtt; Azzal kglmes Aszoniom az Hegiek allya Törvinye bantodik, mellyett ugy hiszem Nagod maga jozagaban is inkább oltalmazni kglmessen akar és nem haborgatni: Kglmes Aszoniom, ha igaz Hegy allyai orszagh Törvény szerint, s annak folyasa s rendi szerint az jo Törvény tullem el itéli, arul nincs mit tennem. Nagodnak kglmes Aszoniom csak azon reminkedem, Tekinse megh kglmessen szegeny szolgálai Instantiaiat és bocsassa Törvény uttyara azon szöllő alapottyat, had dolgomban procedalhasak, Mely Nagod hozzam meg mutatando kglmessigit életem fogyaigh nem kesem megh szolgálai. Nagodnak mint kglmes Aszonyomnak, és Nagod méltóságos maradikinak, kikkel Isten Nagodat hoszu ideigh és Szamos Esztendőigh szerencsissen éltesse és viragoztassa. Az Nagod kglmes valaszat el varom alazatosan is kivanom.

Nagod szegeny alazatos szolgálai
leszen és marad.

Csekleszy Benedek.

Itt következik Zrinyi Ilona következő kézírása:

„Josa Miklos Inspectorunk Informalljon bennünket ezen dologrul azon szőlöt meirt foglalták ell. Datum in Arce Nra Munkacs 23. Augus. 1681. Zrinyi Ilona.

**Ali basa által a Kassa alatti táborban 1682-ben kiadott Salvus Conductus Kovács
Gergely és családja részére.**

My az Hatalmas, és Géüshétetlen Csaszarnak Eger névü végh varanak Tisza és Duna kozzüt valo minden erüs Helynek végh Varainak s feles samu erös Hadainak gondviselő Ura és parancsologia Tekintetes és Kegies Vitézlő Ali Passa

(névaláirasa.)

(p. h.)

(Jele.)

Adgiuk tuttukra és értésükre mindenekuek valakiknek illik ezen mi levelünknek rendiben ugi mint az Hatalmas Geüshetetlen Tündeklő és Fénieskedő Csaszarunk birodalma s botia és kezzi alat valo minden végh Varakban lakozzo Lovas és gialogh Zászlos és divanos fű fű Uraknak lovas es gialogh Hadnagioknak, Tizedeseknek, lovas es gialogh vitezeknek, kiaros Csatatprobaló, s mindén heliéken szirénen vigiázo minden réndén livő vitiziknek, is azuknak élöttük iarojnak, kivalképen vitézlő fű Kalauusaknak Piri bégeknek es mas martaloczoknak hogi és migh mindkét Szenderő varaban lakozzo, Gergeli Kovacs, Felesége Katus Aszoni az fia Istok és léani, Panna és Kata, az eöcse pedigh Varga Marton, az Felesége Sara Aszoni, annak nénie Judik, az fia Janko az léani Boris és Eörzsike akarvan és akarnak az Hatalmas Geüshetetlen Csaszarunknak feiet haitani hodolni és adozni és Salona nevü faluban lakni gitini. Mijs melinek nagioib bizonisagara és erőségére fogadgiuk az mi böesületes vittéz uri Török Hitünkre böesületünkre és nagi emberségünkre, Jeles és bizonios magunk Pecsétivel és Urasagunk Czimerével megh bizonitatot és megh erősitetet levelünk ereiével hodolhassanak és feiet haithassanak, s batorsagossan esendesigben lakhassanak és minden félelem nélkül, söt járhasanak és kelhessenek akar uton akar utfelen akar mezőben akar erdőben akar micsoda helieken csak hogi valami fegiver ne tanalkozzók naluk az ki Hatalmas Császárunknak ellene vagion s mindenkoris ellene volt, hogi ha pedigh igaz iaratbeli dolgokban tudatlanul hodult és hodulatlan helieken valami bantasuk és fogsaguk esnék Hatalmas Csaszarunk erüs Vitézitül, tehat illik ezen Hit levelünkben felül be irt Kegies fű Uraknak Hadnagioknak, és erüs vitezeknek segitsegel és oltalommal lenni és mellétük fogni minel Hatalmas Csaszarunknak Kéntisihez ragaszkodtanak megh maradasnak és békeségnek okaért, Miknek utana Irattuk Kassa varossa alat levő Taborunkban Kis Aszoni havanak 3-dik nap Anno 1682.

Jelém summus ut Supra.

**Bogardi Leo kassai franciscanusok praesidensének 1688-ban kelt bizonyáglevelé,
melyszerint egy darab földet Zboray János kassai magyar kántornak adományoz.**

Anno 1688 Die 14 Mensis Januarij.

Ez Nemes Szabad királyi Kassa Varossa, mostani Fő Biraiának Nemes és Nemzetes Vida Andras Uramnak, ő Kglmének hírével és Consensusával.

Én Pater Bogárdy Leo, Cassay Franciscanusok Kalastormanak Praesidense, Syndicus Confraterünk, Nemes és Nemzetes Bochnay János Uramnak ö kegyelmenek edgyező akarattjából recognoscályuk per praesentes, mindenek előtt, hogy mi megh alkuván N. Kassa Varossa magyar Cantorával Nemzetes Zboray Janos Urammal, tanquam cum legitimo haereditario Possessore, egy neminémü Zalogos föld felől, mellyet az ö Kglme Feleséginek előbenyi Férie, el Zalogosított volt Nehay Polyák Danielnek, alias Bányásznak, in fl. 40. Ki minek előtte halalahoz Közelgetet volna, szabad akarattjából, pro refrigerio Animae suae, Contractus Levelével, elő nyelve által Testamentumban Calastormunkra hatta volt. Vagyon pedig azon szanto föld Törvényfahegyén Nertely János és Üveges Janko földek között, melly Kötél földnek neveztetik. Fel vévén azért azon földnek Contentatioiat fellyeb specificált N. Zborai Janos Uramtól, semel pro semper remittallyuk az ö Kglme kezében, magunkra valalván minden impeditorok ellen az solita Evictiot. Mellynek nagyobb bizonyosagaért Saiat Kalastormunk Pecsétével, és Kezünk Keresztvonasával, Subscriptioval adgyuk ö Kglmnek ezen megh erőssitetet Levelünköt Anno et Die ut supra.

Andreas Vida Judex

Primar R. ac Liberae

Cittis Casso, subscripsit salvo ta- (p. h.)
men jure alieno mpria.

Id qui sup Pr Leo Bogardy mpria

Bochnay Janos mp.

Sindicus Confrater

Coram me Nagy Szombatj Pal

Coram nyitrai istvan.

Anno 1692 die 2 da July kezdetik esztendeie Ugróczy István Udvar Biráknak Unghvari Józszághom gondviselésére kinek lészen fizetése kész pénzül Flor Hung. 100.

Papírosra, Húsrá és Füszer- számra —.15	Gönczy Hordó Bor —. 4
Kősóia —. 4	Lőre Hordo —. 4
Búzaia Cassaj köből . . . —.10	Lúd , . . . —.16
Ros Cassai köből —.16	Tyúk —.24
Arpa, Köles, Borsó, Lencse köből —. 4	Káposzta Hordó —. 2
Szaraz gyümöles köből . . . —. 2	Nyomot Sait Cass. köből . —. $\frac{1}{2}$
Dézmabeli sertés —. 4	Vaj, Budaj ictze —.30
Hasonlóképen dézmabéli Bárány —.12	Méz ictze —.10
	Lovai számára Zab Cass. k. —.24
	Ő Széna, mellyekbe három szekér széna lészen öl . —. 4

Mindezekérett tartozik eö Klemeis iámborúl, hiven, és igazán Szolgálni, Instructioia szerint az jorzághnak gondgyját viselni, s hasznossan gazdálkodni, Udvar birói hivatalya szerint több Collegaitúl számot vévén, mindenekről számot adni. Actum in Arce Ungh die et Anno ut supra.

Groff Beresenj Miklos mpria (p. h.)

Ugroczy Istvánnak kérő levele Rákóczy Ferencz fejedelemhez 1696-ból.

Méltosaghos Fejedelem nekem

Nagy s Jó kglmes Uram.

Ngd kemesseghhez s gratiajához alazatosan folyamodvan jelentem, tudva Vagyon Ngd előtt Hogy az én Sarosy hazam el foghlaltatott volt Ngtok számára mégh Néhay Vilhelm Ur által propter non acceptationem certorum Documentor, kivalt kepen az kit kültettem Klobusiczky Ferencz eő Nghára, eőtt szaz hetven nolez frtkat, mint hogy pedigh Eu eő Nghara kültettem, nem tudvan volth eő eő Ngk szabad Dispositiója s asztala vagy sem, Annak okaert Ngdat alazatosan kerem említett hazat sok reghi méltatlan szolgálaltimra nízve kglemessen vissza adadni Meltoztassék. Mert Ngk abban semmi haszna, nékem pedigh szeghiny leginyssighemre nízve, nagy karom. Ez irant meghmutatandó Ngd kglmesseghet az Isten is meg aldgya Ngdat.

Maradvan

Ngdk mint kglmes

Uramk.

Méltatlan Szeghény
szolghaja

Ugroczy Istvan pria.

Czime :

Az Meltosaghos Fejedelem-
hez Felseő vadaszsy Rakoczy
Ferencz klnes Urmhoz eő Ngához.

Alazatos Instanti.

A levél külső oldalán a fejedelem következő latin szövegű rendelete olvasható a kérelemre vonatkozólag, melyben a kérdéses várat visszaadni rendeli:

Condignum habentes Intercessionis nonullorum penes intronotatum instantem Factae respectum domum ipsius Nagy Saarosiensem in Gardony habitam pro debito introserto pro parte Nostra occupatam praesentibus remittimus eidem eandem; Comittimus itaque etiam Provisori nostro Saarosiensi, quatenus eandem eidem remittere noverit, ac debeat. Actum Zboroviae die 5-ta February Anno 1696-to.

Princeps Rákoczy mpria.

IV.

Zemplénmegyében fekvő Nagy-Mihály mezőváros czéhpecsétjei.

Ismerteti :

Dragóner Béla.

A ki figyelemmel kíséri hazánk jelen történelmi- és régészeti irodalmát, lehetetlen, hogy különösen a pecsét és czimertan — sphragistica s heraldica — körül kifejtett tanulmányi buzgalmat,¹⁾ mely még a külföld előtt is a legnagyobb elismerésben részesült,²⁾ észre ne vegye. Kétségtelenül bizonyos, hogy az alapos és oknyomozó történet írásnak nem megvetendő segédeszközei a czimerek és pecsétetek, melyekből a történész által részint új adatok meríttetnek, részint pedig a már meglevők vagy helyreigazítatnak vagy pedig döntetlenül megerősíttetnek. Vonatkozik ez különösen a régi pecsétetekre, de az újabb vésetűek sem mondhatók egészen érdekteleneknek.

Az egyes városok ipar- és kereskedelmi forgalma megtudásának legbiztosabb kalauzai a céh egyesületek és társulatok keletkezési idejének biztos megalapítása, amit részint az ugynevezett privilegialis levelek- részint pedig a czéhpecsétékből lehet eszközölni.

Felső-Magyarország legtöbb városaiban, már a XV. század elején találkozunk az iparos élet nyilvánulásával, míg a XVI-ikban már egészen rendezett s szabadalmazott czéhtársulatokra akadunk, melyek a XVII-ik században virágzásuk netovábbját érték el.³⁾

Ily rendezett czéhtársulatok találtattak már a XVI. század vége felé

¹⁾ Legujabban e téren kitüntek: Lugossy József, Ráth Károly, Részó Ensel, Szalay Ágoston, Nagy Iván, b. Radvánszky Béla, Thallóczy Lajos, Iványi István, Deák Farkas, Nagy Imre. V. ö. Századok 1867. évi folyam 4. f. 422. l. — Archaeologiai Értesítő. 1879. évi foly. 19—23 69. 70., 108—111, 145. ll. és Bács-Bodrog Értesítő. 1879. évf. 1—4. 15—21. ll.

²⁾ Archaeologiai Értesítő. 1879. évfolyam 2, f. 84. l.

³⁾ U. ott 4. f. 145 és 146. l.

Zemplénmegye felső részének egy kies fekvésű mezővárosában, N.-Mihályban is; melyeknek, habár újabb vésetű pecsétjeit megismertetni, czélja jelen soraimnak, s úgy hiszem nem lesz érdektelen, ha az egyes czéhek ládájában őrzött régi szabaduló levelek és vándorkönyvecskékből kijegyzett más városok czéhpecsétjeinek köriratát is melléklek, melyekből kitudható, hogy a nevezett város mesterlegényei mely helyeken folytatták tanulmányaikat, hol nyerték ismereteik gyarapulatát.

A). *A szabómesterek czéhéhez* tartoztak I. Leopoldnak 1674. évi jun. 10-ről szóló „Privilegium“-a szerint: a gombkötők és szücsök. Birják az eredeti okmányt és négy pecsétet.

1. A gombkötők pecsétje, a város czéhpecsétjei közt a legrégebb s ily körirata van: *BECSILETES: NAGY: MIHALYI: GOMB: KÉTTU MEST.* Belül gombkötői ékesítések és jelvények láthatók; alul pedig egy vonal alatt, az évszám: 15*95. A pecsétnyomó anyaga réz; nyele 5, körzete 3 és $\frac{1}{2}$ cm.

2. Egy nyél és évszám nélküli vörös rézre forrasztott ezüst pecsétnyomó, melyen a szabó, gombkötő és szücs mesterek egyesített jelvényei láthatók. Ezen pecsét a czéh alakulásakor készíttethetett. Körirata: NAGY-MIHÁLYI-SZABÓMESTEREK CZÉHPECSÉTJE. Körzete 3 és $\frac{1}{2}$ cm.

3) A harmadik pecsét rézből van, 9 cm. hosszú fanyéllal. Közepén egy koszorúval övedzett nyitott olló s két oldalán ez évszám: 18+61. Körirata: *N.-MIHÁLY K: PR. MAGYAR ÉS NÉMET SZABÓ CZIH PECSÉTJE* Körzete 3 cm.

4) A negyedik, évszám nélküli pecsétnyomó, a metszés után itélve, szintén a mult században készíttethetett. Az egész pecsétnyomó vörös rézből van; nyele 5 cm., szélessége 2 cm., hossza 2 és $\frac{1}{3}$ cm. Közepén koszorúba foglalt olló látható. Körirata: NAGY-MIHÁLYI PETSZI SZABÓ CEH.

A céhládában őrzött szabaduló és vándor levelekről következő más városok czéhpecsétjeinek köriratát és évszámát olvastam le:

1615. *Sigillum Sart. Ung.*

17???. *Sigillum Sartorum Madiensium:*

1760: *Sigillum Cehae Sartorum Szendröviensium:*

1770: *Sigillum: Homonna: Sartoris: S. A. D. E:*

1794: *Sigillum Sartorum: Töke-Terebes.*

1802: *Butka: Város: Közönség: Czéh: Pecsétye;*

1809: *Sigillum Sartorum Eperjesiensium:*

1818: *Sigillum Cehae Sartorum Lib. Reg. Cittis Cassoviensis de*

Anno.

1827: *A máté-szalki Szabó Nemes Céh Pecséte:*

Anno?: Sigillum Cehae Tisovciensium:

1813. év május 21-éről keltezett s Hersko Tsmuly részére kiállított levelen a gálszécsi szabó czéh következőleg czimezi magát: „MI ARANY

LÁBU GÁLSZÉTSI BETSÖLETES SZABÓ CÉHBELI MESTER EMBEREK stb.“

B) *A szücsök czéhe* (cezhtáblájuk a rajzok közt látható) 1825-ik év jan. 19-én elszakadt a szabók czéhétől, s mint önálló czéh, szabad czéhmes-teri választással birt. Körülbelöl a jelzett évben csináltathatta következő feliratu pecsétjét: N: MIALYI . SZÜTSÜK PETSÍ . NYOM: 1673. Itt a pecsét évszáma ugylátszik csak jelezni akarta azon időt, midőn még a szabó czéhhel egyesülve voltak. A pecsét anyaga tiszta sárgaréz; fogantyuja 4 cm., körzete hasonlókép 4 cm. Koszorúval körül övedzett nyitott olló közt egy nyírott kis bárány látható.

A czéhládában őrzött okmányokról következő évszámú pecséteket kö-zölhetek:

- 1664: *Varannói szücs Pecsétje:*
 1679: *Sigillum Cehae Pellionum Szathmár:*
 1705: *Sigillum Cehae Pellionis Ungvariensium:*
 1764: *S. A. Ujhely (?):*
 1765: *Sigillum Cehae Pellionis Ungensium:*
 1765: *Miskolcz*
 1766: *Sigillum Cehae Pellionum Eger:*
 1781: *Sigillum Cehae Pellionis Rosnaviensium:*
 1790: *Sigill. Cehae Pell. Gyöngyös:*
 1801: *Nagy-Károly szücs Pecsétje:*
 1802: *Butka város község Pecsétje:*
 1802: *Sztropkó Szücs Czéh Pecsétje:*
 1818: *Nyiregyházi Szücs Czéh Pecsétje:*
 1823: *Gönczi Szücs Czéh Pecsétje:*
 1840: *Huszton szücs M. Czéh:*
 ? *Olasz-Liszka (?)*

C). A timárok czéhének keletkezése 1651. évre vihető vissza, a midőn már 34 czikkelyből álló törvénykönyvük volt. Szabadalmi levelöket azonban csak 1677. év május 14-én kapták meg I. Leopold királytól. Cezhtáblájok egyik oldalán 1700. évszám olvasható. L. a rajzok közt.

Első pecsétjük elveszett, de régibb okmányaikon még itt-ott látható halvány lenyomata mely a mostanihoz sokban hasonlít.

A mostani pecsétnyomó 8 cm. magasságu vas nyelvű, de 3 és 1/2 cm. réz alapu körzettel bir. Körirata: NAGY: MIHALYI: BETSÜLETES: TIMAR CZEH: Belül két első lábával ágaskodó és nyitott száju oroslányok között különféle czéhjelvények, alul az év és hónap szám: 1700. 1. febr. olvasható Különféle okmányaikból következő pecsét feliratokat irhattam ki:

- 16 ?? : *A Sáros Pataki (Timár Céh pecsétje:)*
 1700: *Nagy Mihályi Varga Céh Pecsétje. (Elveszett, de több okmá-nyaikon még olvasható köriratát birják.)*
 1717: *Szántói Timár Céh Pecsétje:*

- 1732: *Sigillum Cehae Sutorum Ungvár* :
 1776: *Nyiregyháza (?)* :
 1778: *A Szigeti Timár Czéh Pecsétje. Anno* :
 1789: *Sigillum Cehae Sutorum Ungv.*
 1793: *Munkácsi Timár Czéh Pecsétje. (Renov)* :
 1799: *S. A. Ujhely Városa T. Sz. Elő Pecsétje* :
 1803: *Beregszászi Timár Czéh Pecsétje* :
 1816: *Békési Timár Czéh Pecsétje* :
 1818: *Nemes Nyiregyházi Tim. Czéh Pecsétje* :
 1818: *Ceha Garbarskeho: Timarskeho: Szarvas* :
 1821: *Os. Kir. Priv. Tim. Céh Pets. N.-Károly* :
 1821: *A varanói Timár Czéh Pecsétje* :
 1821: *N.-Károly Tim Czéh. Pets* :
 1824: *Debreczeni Timár Czéh Pecsétje* :
 1832: *Husztai Timár Czéh Pecsétje* :
 1838: *Miskolczi Magy. Timár Czéh Pecsétje* :
 1850: *Zilachi Timár Czéh Pecsétje* :
 1853: *Tisza-Ujlaki Egyesült Czéh: Pets.*

A n.-várad, belényesi, gyöngyösi, szepsi és más több városok timár czéhpecsétjeinek köriratát a rozsz lenyomat miatt el nem olvashattam.

D) *A czipészek* 1651-ik évtől a timárokkal egyesülve voltak egész 1812. évig. — 1813. év április 13-án méltóságos gróf Sztáray Albert közbenjárása folytán külön privilegiumot kaptak Budáról. Czéhökhöz tartoztak a könyvkötők és az u. n. német timárok.

Három pecsétjük van.

Az első czéhbéli pecsétjük ily köriratu: * VIR. CECH. UND. ANDERE MEISTER. 1812. * Belül két oroslán tart egy csizmát, mely felett ötágu korona látható. A pecsétnyomó egészen vas, markolatja 11 cm. magasságu; körzetének szélessége 3 és $\frac{1}{2}$ cm. hosszúsága pedig 4 cm.

A második pecsét a könyvkötőké, mely sárga rézből készült és évszám nélküli. Körirata: MITGLIED DER PRI. SCHUMACHER ZUNFT IN N: MIHÁLY. Közepén egy keresztrel ellátott könyv fekszik. Nyele 5 cm. körzete 3 cm.

Harmadik pecsétjük sokban hasonlít a már említett timárok pecsétjéhez, Évszám nélküli és sárga rézből van. Körirata: NAGY MIHÁLY. Közepén két nyitott száju és ágaskodó oroslán látható, köztük pedig a timár czéh jelvénye, A pecsétnyomó körzete 3 cm. nyele 4 cm.

Okmányaikon következő pecsétlenyomatok olvashatók:

- 1505: *Sigillum Oppidi Szántó (?)* :
 1696: *Sigillum der H. V. D. des Schumacher Haupt. Land. Pest, Pilis und Zsoldt* :
 1700: *Lócse (?)* :

- 1765: N.-Károly (?):
 1748: Egri (Anno: 1842?):
 1780: K. K. Priv. Schumach: Hand: zu Ungvár:
 1818: S: A: Ujhely:
 1822: Schumacher Handverks in Homonna:
 1824: Priv. Stadt. Munkács:
 1825: Kis. Várdai: Prv. Czipész Czéh Pecsétje:
 1830: Von Silm: T. Zum: Gálséts:
 1834: Beregszász (?)
 1837: A varannói schuster Czéh petsétje:
 1839: A M. Szalkai Község Czéh Petsétje.
 1857: Nagy-Kapos (?)
 1848: Óbudai (?):
 1872: Sigil. der Pr. Schumacher Innung in Pest:

Gyöngyös, Szent-Péter és Pazdics czipész czéheinek pecsétnyomata elolvashatatlan volt.

E) A csizmadia czéh eredetét 1698. év jul. 4-én a kassai csizmadia czéhtől vette, mely évszám egyszersmind czéhtáblájokon is látható a rajzok közt. Privilegiális levelök jó karban tartatik a czéhládjában. Pecsétjök kettő van.

Az első pecsét ugyan évszám nélküli, de régiségére egy 1700. év jan. 2-áról kiállított háladatossági okmányból következtethetünk; ugyanis ezen okmányon a szóban lévő pecsét hű ostyanyomatja tisztán látható és a körirata legjobban elolvasható.

Ezen okmány után ítélve, metszésének ideje 1698 és 1700-ik év közzé tehető.

A nagy, rézbe metszet pecsét fanyéllal van ellátva, melynek hossza 8 cm. körzete 3 és $\frac{1}{2}$ cm. Körirata következő:

NAGY. MIHALY. TSIZMAD CEH. PECZEE Belül egy széles száru csizma van, rajta 3 águ rózsza. Közepén egy háromlábú csizmadia szék, mellette két águ rózsagaly, golyó, a szék felettt pedig egy félig kinyújtott karban kés, és mellette egy ütő látható.

A második, körülbelül krajczár nagyságú ovál alakú s nyél nélküli kis vörös réz pecsétnyomó. Körzete 2 cm-rré tehető ily körirattal: NAGY MIHALY. 1823. Közepén egy koronával ékített czimer alakban magas sarku és rövidszáru csizma látható.

Czéh ládjok a régi iratokat legjobban megőrizte, melyekről következő érdekesebb pecsétlenyomatok hely- és évszámát jegyeztem ki.

- 1642: *Sigillum Cehae Coturnario: Homoneiensis:*
 1674: *Munkácsi esizmadiák C. H. PEC. ET.*
 1688: *Sigillum Cehae Coturnar Ujhelyen:*
 1692: *Sigil. Cehae Cott. Varanno:*
 1700: *Nagy-Uj-Város Cs. cz. pecsétje:*

1716: Ungvári. (Körirat nélküli és csak az illető okmányból melyen találtatott tudalott ki, hogy az ungvári csizmadiák céhpecsétje):

1731: Hanus-fatvi Csizmadia céh pecsétje:

1818: Nyiregyházi Ns. Csizmadia Czéh Pecsétje:

1823: Sigil. Debr. Csizm. Céh. Pecsétje:

1829: Szigethi Csizmadiák Czéh Pecsétje:

1832: Huszt. Városa. Csizma. Czéh Pecsétje:

1833: Mező-Margita Pri. Ns. Csizmadia Czéh Pecsétje:

Még más városok czéhmestereinek aláírása mellett a pecsét lenyomatok is láthatók voltak, de köriratak olvashatatlan.

F) A kovács-, kerekgyártó-, szítás-, szijgyártó- és bádogosok egyesített czéhének eredete, egy sziv alaku és vasból készült tábla felirata után ítélve az 1795-ik évre tehető. A kovácsok pecsétje volt a fő pecsét, de midőn 1828-ban, nem tudni mi okból, a kerekgyártók a kovácsok czéhétől elváltak, ez utóbbiak egy német feliratu pecsétet készítetttek maguknak, mely azonban Roszkos Györgynél elveszett.

A csinos metszésű kovács czéhpecsét körirata: NAGY MIHALY KOVÁTS: CZEH: 1807. Fanyelének hossza 8 cm., körzete 3 cm. Közepén két ágaskodó oroszlán egy-egy kalapácsot tart; felettök egy fél hold alaku körzet látható.

A kerékgyártók czéhládájában őrzött pár vándorkönyvből következő peesétnyomatokat irtam ki:

1806: Munkács: Den 19. Mártius.

1815: Bécs. Kovács és Kerekgyártó Czéh: Pecsét: Gálszécsen:

1815: S. A.-Ujhely városa K. Kovács és Kerekgyártó egyesült czéh Pecsétje:

1815: Schmidt, Wagner Zunft: Töke-Terebes:

1834: Priv: K: Szigethi Kováts és Kerékgyártó Czéh Pecsétje:

Anno? Handverk: Nagy Mihály: Recht Samenwagner. Netster.

G) Az asztalos, lakatos, órás, molnár, ács és bodnár mesterek egyesített czéhének eredete, az 1852-ik év márczius 2-án történt czéhkimutatás szerint 1813. év április 13-ára tehető. Két nagy, tiszta vasból készült és egy kisebb, fanyéllal ellátott peesétnyomójok van.

1) Az első 1812-ik évben készült ily körirattal: *N. MIHÁLY ASZTALOS ZÉCH PECSÉTJE 1812.* Közepén egy hordócska felett gyalu, két oldalt pedig két keresztbe tett fegyver és egy hegyben végződő töke látható. Nyele 8 cm., körzete 3 cm.

2) A második egy egészen vasból kiállított jó nehéz peesétnyomó, készült 1815-ik évben. Körirata következő: NAGY-MICHAL-WIER-ZECH-MEISTER-ANNÓ 1815. Belső lapján, egy közepén lévő gyalu feletti kinyitott körző, vonalzó, kalapács; a gyalu alatt pedig két kulcs közt egy óra látható; a peesétnyomó nyelén, mely 15 cm. hosszú, következő feliratok olvashatók:

OB. CÉH M. J. IG. X és gyalu.

UNT. CÉH J. D. és egy kerek.

JOS. IGNA. és gyalu.

J. R. és gyalu.

3) Harmadik pecsétjük 1848-ban készült ily felirattal: WIER : ZECH : MEISTER : ANO : 1848. NAGY : MIHAL : Közepén egy gyalu felett körző, vonalzó és két oldalt pisztoly s két, keresztbe tett kulcs látható. — Az egész egy darab vasból van; nyelének hossza $12\frac{1}{2}$ cm., a pecsétnyomó körzete 3 centiméter.

Lúdájokban őriztetik egy vörös réz tábla, melyen N.-Mihály városa van kimetszve, s melynek lenyomatát a szabaduló és vándor leveleken használták.

Vándor könyvecskéiken következő leolvasható pecsétekkel találkoztam:

157? : *Debreczeni Lakatos Czéh Pecsétje* :

1678 : *Sigillum Rosnaviensium* :

1797 : *Az N. Asztalos Czéh Pecsétje Rimaszombaton.*

1810 : *Hermanstadt. (?)*

1819 : *Sigil. Priv. CH. H. Smeg. Szántóviensis : (Szappanos czéh).*

1823 : *Sigil. Der. Vereinigte Zunft in Homonau :*

1823 : *K. K. Ung. Priv. Tischler Lad : Cao : ZJ : J : M : Sig :*

1842 : *A S.-A.-Ujhelyi asztalos Céh Pecsétje.*

1844 : *A munkátsi kiváltságos Egyesült Czék Pecsétye :*

(*Bent*) : *Aszt. Lak. Üveg. Bod. Kerek. Kovács. Pus. Nyerég :*

1852 : *Pécskai. Kézműipar pecsétje.*

1859 : *K. K. Ungvar. Priv. Laka : Puska : Órás : Ötves M Pec :*

Anno? Sigillum Serariorum Coronensium :

A lugosi, n.-varadi, olaszi, balasagyarmati, miskolezi, jászberényi, asztalos czéhek pecsétjeinek lenyomata olvashatatlan.

H) A *kömvészek és ácsok* czéhének keletkezése bizonytalan, egy birtokukban lévő és jó ízléssel készített czéhtábla felirata után ítélve azonban, egyesülésök 1815-ben történt. Jó nagy vasból készített pecsétnyomójok nyele 14. cm. körzete $4\frac{1}{2}$ cm. ily fölirattal: WIER* CHECHEN* MEISTER* NEIDT* MICHAL* (Anno?) A pecsét közepén kétfejű sas látható. Közepén kömvés jelvények.

J) A *kalaposok* eleinte a szabók czéhéhez tartoztak, de 1872-ben elváltak s külön czéhet alapítottak. Pecsétjük 1861. évben készült ily felirattal: *N.-MIHALYI KALAPOS CZÉH PECSÉTJE* Közepén két ágaskodó oroszlán egy magas tetejű kalapot tart körmei közt, melynek két oldalán az évszám 18*61 olvasható.— A pecsét sárga rézből van. 8 cm. hosszú fanyéllal és 3 cm. körzettel.*)

*) Egyik okmányukon olvasható: Ungvarer Hutmacher Zunft Anno 1824.

K). A *gubások önálló czéhet* 1869-ben alakítottak. Pecsétjükön ugyan 1868. évszám olvasható, de az egy Vemer nevű lakatos által csak 1869-ben csináltatott vasból. Markolatja 10 cm; körzete 3 cm. ily körirattal: *NAGY

MIHÁLY GUBAS PETSITJE.* Közepén egy ember s gubás czéhjelvények láthatók; alul 1868. év szám olvasható.

L). A *fazekasok czéhe* újabban 1869-ben alakult. Pecsétjük rézből van fanyéllal, melynek hossza 10 cm; körzete $3\frac{1}{2}$ cm. Körirata: *1869. FAZIKÁS N. MIHÁLY CEH. PECSÉTJE.* Közepén egy koszoruba zárt korong felett egy két füles fazék látható, melyben három rózsa van.

Ezen czéh okmányain következő pecsét lenyomatokkal találkoztam:

1793: *Sigillum C. D. E. Tuseicolorum Homonna*;

1768. *Sáros N. Pataki Fazekas. Cz. P.*

A gubások és fazekasok a N.-Mihály szomszédságában lévő ugynevezett Sztranyában ltrnak.

Ez az a mit egyelőre, méltatva a 'pecsétnyomozatok terén megindult általános mozgalmat, a n.-mihályi czéhek birtokában levőkre vonatkozólag közölhetek. Mennyire hézagos, sőt mondhatni hiányos ezen összeállítás, magam érzem legjobban; azért, óhajtanó volna, hogy minél hamarább találkozzanak oly egyének, kik szerencsés helyzetöknél fogva más kisebb és nagyobb városok, akár régibb, akár pedig újabb vésetű czéhpecsétjeit biztosabb alapokra fektetett chronologicus rendben összeállítva, azok teljes rajzával együtt Magyarország régiség kedvelőinek közkincsévé tegyék s így a pecsétani felfedezéseket újabb adatokkal bővítsék.

V.

A beregszászi törvényszék által 1736-ban tárgyalt két boszorkány-pör.

Közli

Dragóner Béla.

Hazánk eseménydús történetében, sz.-István (897—1038) sz.-László (1077—1095) és Kálmán (1094—1114) nagynevű királyainknak, a boszorkányok nem léteire vonatkozó s azon előítéletes kor műveltségét messze túlszárnyaló törvényeik¹⁾ után alig mult el egy rövid század, — a biráskodásoknál fájdalom, máris visszatért az előbbivakság, s a józan törvények melyek a külföld multszázadbéli uralkodóinak is becsületére válhattak volna, kevés idő eltelte alatt feledékenységbbe mentek. Ártatlan emberek a legesekélyebb gyanuból összefogdostattak, s mint bűbájosok, kuruzsolók, boszorkányok a lelketlen bírák által majd tüzes vas hordozására, majd pedig máglyára ítéltettek.

Az isten-ítéletek számtalam példáival találkozunk az u. nevezett „Váradi

¹⁾ Sz. István 1016. évből szarmazó határozatának 2. könyvében a 31. fejezet alatt ez olvasható: „Ha boszorkány találatik valahol, bírói törvény szerint az egyházba vezetessék, hol a papnak adatik át, megböjtöltetés s hittanulás végett; böjtölés után hazabocsáttassék. Ha másodsor ugyan e bűnben rajtéretik, hasonlólag böjtöltessék meg; azután pedig mellén, homlokán és hasán az egyház kulesával keresztidomban égetve bélyegeztessék meg, s ugy térjen haza. Harmadizben adassék át a bírának.“ Ugyanazon könyv 32. fejezetében pedig ez áll: „Isten teremtményének minden gonosz sértések előli biztosítására a tanács végzése szerint gonosz kuruzsolók s büvölők megfélemlítésére azt határozzuk, miszerint senki se merészeljen gonosz ártalom vagy büvölés által (maleficio aut veneficio) bárkit is elbolondítani vagy megölni. Ha pediglen valamely férfi vagy nő ezentúl, ilyenekre vetemednék, adassék ki a károsítottnak vagy szüleinek kezébe, kik kényök szerint bánjanak vele. Valaki pedig sorvetésen, ugmint hamu s hasonló szerek használatán rajta éretnék, ilyen a püspök ostorozással javítson! S. Steph. Decret. L. II. Cap. XXXI-et XXXII.

S. Ladislaus, Decret. L. II. Cap. XXXIV.

Kálmán királynak a boszorkányok nem léteire vonatkozó hires törvénye így hangzik: „De Strigis vero quae non sunt, nulla quaestio fiat.“ A boszorkányok, melyek nincsenek, ítélet alá nem vonathatnak.“ Dec. L. I. Cap. LVII.

tüzespróba könyvben,“ melyekről a nagyevű író Szirmay Antal: „Szatmár megye esmérete“ című munkájában több helyen tesz említést¹⁾. Másrészt magok a királyok is mint szabadalmakat osztogatták egyes főbb uraknak, hogy a boszorkányság, bűbájosság s méreg keverés miatt vádoltakat kényők-kedvők szerint elfoghassák s azok életével szabadon rendelkezhessenek²⁾. Sőt mi több a „Kapesolt részek“ 1636-ik évi 10. szabálya már mint törvényt állítja fel, s nyíltan kimondja, hogy a boszorkányokat, jószokat, méregkeverőket a lakosok szabadon elfoghatják, és a földesurakhoz hozzolhatják, kik azokat jószág vesztés terhe alatt érdem szerint meg-büntethetik.³⁾

Az így elfogottak számtalan példái közül, elég legyen a múlt századból csak néhányat itt elősorolnunk, hogy fogalmat szerezzünk a kivallatások különböző nemeiről.

Igy Varga János egyik pályakoszoruzott munkájában említi, hogy 1728. évben Szegeden egy német tudós tartózkodott, ki mint szemtanu a „Frankfurti újságba ezeket írta: „Nem régen itt több férfit és asszonyt fogtak el kiket boszorkányság üzésével vádolnak; és nemcsak a legszigorubb vizsgálat alá vétettek, de a máglya halál is rájuk szententiaztatott. De mielőtt megégették volna őket, előbb viz- és mérő próbára tétettek. Hosszu kötelen a vízbe eresztették őket, de biz azok a víz színén maradtak. Ekkor megmérték őket s egy vastag asszony csak másfel nehezéket nyomott; férje pedig öt nehezéket. Mult pénteken tizenkettőt égettek meg; köztük magát a város biráját -- Rózsa Dánielt. — Még 860 boszorkány van fogva, kiket már megusztattak és megmérték. Tegnapi megint 20 boszorkányt fogtak el.“ A hely hol ezen szerencsétlenek égettettek még most is „Boszorkány szigetnek“ neveztetik⁴⁾. Az ily módon kivégzettek közt volt Dugonics András (szül. 1740. oktbr. 17-én, † 1818. jul. 25.) Kegyesrendi pap és magyar író édes anyja is, ki daczára annak, hogy férje városkapitány volt, mégis boszorkányság miatti gyanúból elfogatott és máglyán megégett⁵⁾. Hasonló esetről tesz említést Mészáros Károly: „Ungvár története“ című munkájában, mely szerint az ungvári vári kertben Ungmegye rendei 1730. év körül egy boszorkánysággal vádolt nőt égettettek meg⁶⁾. Nagy-Károlyban pedig hetet ítéltek máglyára és meg is égették.

¹⁾ Szatmár vármegye esmérete Budán 1810. II. rész 45., 145., 156., 166 lapokon.

²⁾ U. ott. 10 és 11. lapokon olvasható, hogy Zsigmond király 1387-dik esztendőben Károlyi László és Andrásnak jogott adott, miszerint: a bűbajosokat és boszorkányokat stb. fogságba tétessek. s a karót és akasztófát felemelvén, azon gonosztevőket az országnak bevett szokása szerint vétkeiknek minőségéhez képest, kinok által fagattatni, felakasztani, levágtatni, karóba vonattatni s egyéb halállal kivégeztetni szabad hatalmuk legyen.“

³⁾ „Ut strigas, sagas et veneficas incolae . . . libere captivare et ad dominos terrestres deducere, qui easdem sub amissione pathulorum pro demerito punire possint.“

⁴⁾ „A babonák könyve.“ Arad, 1877. 26 és 27. lapokon.

⁵⁾ „Kárpáti-Hírnök“ Ungvár. I. évfolyam 1861. 12. sz. 47. l. és Ismerettár. Pest, 1861. IV. k. 31—33. M.

⁶⁾ Találtatik az Ungvári vári kertben egy gödör, melyet a nép ajka boszorkány veremnek nevez . . . és pedig azért, mivel 1730-dik év körül, itt égették meg Ungmegye rendei egy kuruzsoló nőt, Szücs György nejét, szül. Ruzskovszky Máriát, éppen ugy mint

A kivégzés hasonló példáira azonban nemcsak Magyarország, hanem Európa többi országaiban is, de különösen Némethonban, akadunk¹⁾).

Hazánkban az ily boszorkány perek az u. n. „Praxis Criminalis“ szabályai szerint tárgyaltak, mely különösen a XVII. században vert erős gyökert magyar perrendtartásunkban²⁾. Az itt, a lehetőség egész terjedelmében közlendő beregszázi boszorkány perben is hasonló törvénykezési eljárást észlelhetünk.

Ezen pör másolatának birtokába tek. Lánczky Mihály jelenleg n.-mihályi kir. járásbirósági iktató ur szivessege folytán jutottam, ki azt még mint beregszázi kir. ügyészségi kiadó másolta le a megyei levéltárból, tek. Govrik Géza megyei levértárnok és Kovács István nyug. ref. lelkész szives közreműködése mellett. Az egész bűnügyi per eredetije több mint 7 darabból áll, s az akkori kor szokása szerint a magyar szöveg több helyen latin szavak- és kitételekkel van keverve. Egészen latinul van a megyei közvádoló ügyész vádbeszéde, a védő ügyvéd végbeszéde s az ítélet; mely részeknek azonban correct fordításáról kezeskedik tiszt. Kovács István lelkész ur, kit a pernek a mulandóságtól való megmentésében Lánczky Mihály ur mellett a legnagyobb érdem illet, mivel az eredeti szövegnek lemásolása, annak alig olvasható írása miatt csak nagy ügygyel-bajjal történhetett.

Álljon azonban itt maga a pör, — mint kulturtörténelmünk szomorubb lapjainak egyik kiszakasztott példánya egész terjedelmében, úgy a mint az olvasható és lefordítható volt.

Nos infrascripti Incliti Comitatus de Beregh Ordinar. Processualis Iudicium Jurassor penes specialem antelati J. Cottus Comissionem et mandatum ad instantiam Perttus Dni *Georgii Sebey* qua magistratualis ejusdi J. Cottus Fiscalis emanatum, ad possessionem *Kis-Dobrony*, in toties fati J. Cottu existen. habentis exeuntes secundum nobis porrecta De et-utri puncta talem uti sequitur peregrinus Collateralem Inquisitionem.

I.

De eo, utrum?

Primo. Tudja-é, látta-é, vagyis hallotta-é a tanu ezen n. Beregh Vármegyében *Kis-Dobrony*, nevű helységben lakó *Gáál Mihályné* neveő asszony ember, az felsőbb esztendőkbén, hamis ördöghi praktikájával, azaz Boszorkánysággal kinek igyekezett ártani embernek és vagyis valaki marhájának.

Szegeden Dugonics András anyját. Mondták nekem, hogy az ezen tárgyra vonatkozó pör feltehető a megyei levéltárban is; s én kerestem is, de bizony már nem volt ott; mivel el-sikkadt.“ Mészáros K. Ungvár tört. Pest 1861. 18. lap.

¹⁾ V. ö. Egyet. Magy. Encyclopaedia. Kiadja a Sz. István társulat. Pesten 1866. V. k. 355—357 M. és Ismerettár. Pest, 1858. II. k. 258—260. M.

²⁾ Az u. n. „Praxis Criminalist“, mely 1636. évben Ens alatti Austria számára hozott, de Szentiványi által latin fordításban törvénytárunkhoz esatoltatott, Magyarhonban leginkább a mult században használták. M. E. Encyclopadia V. k. 470. l.

2-do. És ha ártott vagyis vesztett kinek s kit, vagyis ki marháját, mikor s mennyi ideje lehet annak? nevezett szerint hiti után adgya ki az Tanu.

3-tio. Micsoda mesterséggel s practicával élt, avagy micsoda özközeket s mediumokat adhibeált az olyatin vesztishez? Circumstantialiter mit hallott s látott, avagy miket tud afelől beszéllye meg a tanu.

4-to. Ha vesztett valakit, vagyis valaki marháját féltében magha gyógyította-é, vagyis csak holmi orvosságokat mondott ahhoz valókat?

5-to. Afféle ember vagyis marha vesztéskor nemde nem magha feldicskedett-é mások előtt, hogy eő holmit adott vagy csinált az olyan veszett embernek vagy marhának ennyi s innya válott, avagy egyébféle ördögös practicával megkerült-e

6-to. Mennyi ideje, s hány esztendeje annak, hogy ördögi practicájával áll s gyanu vagyon felőlle?

Nro I-mo Fassiones.

Prima Testis: Barbara Tóth Consorts Michaelis Dory, Annorum Cir. 47. Jurata exam. fatetur ad 1-mum. Szíve titkát nem látván Gáál Mihálynénak, akart-é vagy igyekezett-é valakinek, vagy marhának boszorkánysággal vagy ördögi practicával ártani azt nem tudja, mindazáltal volt szó mindenkor felőle, hogy tiszta sölt boszorkány, a mint is ad 2-dum Hallotta Jósa Istvántól és az feleségétől, hogy az gyermekének nevezett Gáál Mihályné adott volna valami pogácsát enni, kire mindjárt panaszkodott az gyermek, hogy rosszul érzi magát és azolta kezdett dagadozni annyira, hogy végtére meghis hólt bele. Hallotta Sándor Mártontól is, hogy vallotta eőis Gáál Mihálynéra, tulajdon eő nyargalta volna megh az tináját, melyeknek ugymond Jósa gyermek vesztésének lehet cir. 8 esztendeje, az tino nyargalásának cir. 3, a tino is pedig minjárt meghdöglett. Hallotta Olemik alias Tóth Andrástól is; hogy ugyan Gáál Mihályné valami almát küldött volna unokája által az Leányának Évának, kit megévén azt is mindjárt elfogta az hideg és egész eddig is roszul van belé, dagadozván, pöffedezvén, orcájára, hasára, lábára, az holddal tartván járását az dagadása. Hallotta item maga urától, ki is Gáál Mihálytól magától hallotta, hogy panaszkodott, ha el nem vette volna feleségeöl — szeme világha nélkül maradott volna, de hirtelenségből kölletett ellvenni. Ad 3-tium, 4-tum, 5-tum nihil. Ad 6-tum, miólta ide származott, mindazólta volt szó s gyanu reá. Ad 7-mum körülbelöl való, szomszédokat mond jó tanuknak.

Secundus Testis: Joannes Micsó incola Kis-Dobronyiensis, Colonus Dni Francisci Ruszka annor. Cir 30. Jurat exam. fatetur: Ad 1-mum et 2-dum per omnia et in omnibus uti 1-ma Testis, hoc addito, hogy Jósa Istvánnak más fiacskája is lévén, annak a lábát kitekerte, ennek előtte cir. 2 esztendővel. ki miatt most is koldus, és hallotta azt is Jósa Istvántól, hogy kisz a fejére eskönni Gáál Mihálynénak, tulajdon eő nyilvánvaló boszorkány, és eő vesztette megh gyermekeit. Azt is hallotta Jósa Istvántól és Dory Mihálytól, hogy egy alkalmatossággal hárman Gáál Mihállyal az erdőben lévén, két darab pogácsát

hagyott egy tőkén Gáál Mihály, melyhez Jósa István nem akart nyulni, hanem Dory Mihály kezébe vévén, mindgyárt az egész ereje az kezének elesett, ki miatt sokáig is sinlett. Ad 3-tium, 4-tum: Egyidőben ezen fatens disznó pásztorá lévén a falunak Gáál Mihály disznaja is ott járt, egyszer etszaka meghviszketvén a lába térdi alatt, meghseszolta az gatyáján által, a mindjárt kifakadott, és regvel megnizvén, látta, hogy éarviz megyen ki belőle, kit gyógyítani akarván, ha egy helyött meghgyógyult másik helyött 5-hat is kifakadott, ki miatt egész három hétig sinlett, nagy kinnal járván az sertések után: egyszer házához menvén Gáál Mihályné kérdezte a fatens anyjától, melle az fiát? kinek az anya describálván nyavalyáját, azt mondta arrra Gáálné, bolondság az ugymond, menjen ki az falun, az hol két felé megyen az út, és keresztül vizelvén az utat, nem azon a merre kiment, hanem más uton térjen vissza; kit megheselekedvén az fátens, eo facto meghgyógyult, eddig sem lévén semmi baja. Ad 5-tum nihil, ad 6-tum ut-ut prima testis, ad 7-mum Dory Mihályt és Józsa Istvánt tud jó tanuknak lenni.

Tertius Testis: Stephanus Csonka incola Kis-Dobronyiensis, colonus Dni Georgi Medzihardszky annorum cir. 46. jur. exam. fatetur: Ad 1-mum uti 1-ma testis; ad 2-dum: Hallotta Josa Istvántól, hogy az gyermekének Gáál Mihályné pogácsája miatt köllet meghalnia, — hallotta Sándor Mártontól is, hogy mondotta meghfotak már kettőt, de az ki nekem ártott mégh itt van; — hasonlóképen hallotta Tóth Andrásból is, hogy leányát vesztette meg; — Dory Mihálytól pedig azt hallotta, hogy Gáál Mihály panaszolkodott, az feleségét kintelen lött volna elvenni, másként szeme világá nélkül maradott volna Ad 3-tium nihil. Ad 4-tum: Hallotta Micsó Jánostól, hogy az lába Gáál Mihályné javallása után gyógyult meg. Ad 5-tum nihil. Ad 6-tum uti prima testis. Ad 7-mum uti 2-dus testis.

Quartus Testis: Andreás Úr Nobilis Kis-Dobrony. Annor. cir. 40. Jur. exam. fatetur: Ad 1-mum uti 1-ma testis. Ad 2-dum: Hallotta Jósa Istvánéktól, hogy kiszek Gáál Mihálynének fejére esküdni tulajdon ő vesztette gyermekét, az által kölletett meghalnia, — hasonlóképpen Tóth Andrásból is, hogy az almája miatt sinlik most is az leánya; ugyan Dory Mihálytól, hogy panaszolkodott Gáál Mihály uti 3-tius testis. Ad 3-tium nihil. Ad 4-tum: Hallotta Micsó Jánostól, hogy Gáál Mihályné vesztette volna az lábát, az ő javullása által gyógyult is megh. Ad 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 1-ma testis. Ad 7-mum uti 2-dus testis.

Quintus Testis: Stephanus Jósa nobilis Kis-Dobrony. Annor. circ. 40. Jur. exam. fatetur: Ad 1-mum Tudgya aszta fatens, hogy az ő 7 esztendős fiaeskáját megfenyegetté Gáál Mihályné holmi tökk szakasztásáért, mondván megtetteti, hogy az anya teje is kesereő lesz, s innen tudja, hogy igyekezett ártására, a mint is ad 2-dum az igyekezetit ő is teljesitette adván az gyermeknek valami lepényt ennyi, kitől is erre rosszul lett és másnap le is esett a lábáról a tüzhelyen és nagy kiáltással kiáltotta ketté szakadok, és az miatt megh is köllet halni, kiért is kész az fatens fejére eskünni feleségestől Gáál

Mihálynénak, hogy tulajdon eö ette meg az gyermekét, is nyilván való boszorkány, annyival is inkább, hogy annak meghalálózásával a midőn eltemették, wingyárt azon éjtszaka a másik böcsübeli fiácskájának is kitekérték a lábát, kirül is nem másra, hanem Gáál Mihálynéra vagyon az gyanu. Halotta Olenik alias Tóth András leánya iránt is per omnia uti 1-ma testis, ugy Sándor Márton marhájáról is, nem különben Gáál Mihály maga panaszáról is. Az erdőben való tőkén hagyott béles darabokat pedig az 2-dik tanunak vallása szerint az fatens igen is confirmálja maga lévén ott Doryval és Gáál Mihálylyal és látván azon béleseket nem mert hozzá nyulni, hanem Dory Mihály mihent az ujját rátette, mindjárt elesett az egész kezének az ereje, mindazáltal bizonyosan nem tudja csak gondollya, Gáál Mihály tötte oda. Mindezeknek a mennyi ideje, vallya az fatens az fia vesztésének lehet cir. 7 esztendeje, Thótt András leányának és Sandor Marton marhájának egy esztendeje. Gáál Mihály panaszának cir. 26. az tőkén hagyott túros béles daraboknak is 6 vagy 7. Ad 3-tium et 4-tum uti 2-dus testis, hoc transmutato, hogy ez hallotta attól akén rajta történt. Ad 5-tum hallotta Thótt Andráséktól, hogy dicsekedett volna Gáál Mihályné ezen szókkal én adtam ugymond Jósa fiának pogácsát. Ad 6-tum vallya még Őrben lakott valahol özvegy korában Gaálné a mikor szó volt felőle.

Sextus Testis: Andreas Szabo, Nobil. Kis-Dob. Annor. Cir. 26. jur. exam. fatetur ad 1-mum nihil. Ad 1-dum uti 3-tius testis, hoc transmutato, hogy hallotta Sándor Márton tinaját megnyargalták volna, de kiesoda nem hallotta; item hallotta egytül is, mástül is, de nem Dory Mihálytól, miképen Gáál Mihály panaszokodott, miért köllett az feleségét elvenni; Ad 3-tium nihil. Ad 4-tum uti 4-tus testis, csakhogy nem (hallotta) magától Micsó Jánostól, hanem egytül is mástól is hallotta. Ad 5-tum hallotta Jósa Istvánéktól, hogy dicsekedett volna Gáál Mihályné ezen szavakkal: „Én adtam ugymond Jósa fiának pogácsát.“ Ad 6-tum uti 1-ma testis.

Septima Testis: Helena Kelle, Relicta Stephani condam Micsó. Annor. cir. 28. Jur. exam. Fatetur: Ad 1-mum nihil. Ad 2-dum: hallotta Micsó Jánostól, hogy Gaálné vesztette meg lábát, azután ad 3-tium et 4-tum ugyan Gaálné javallása után gyógyult megh. Hallotta azt is ennekelötte 2 esztendővel, egy Csonkánénál szolgált leánytól, hogy egy éjjel ugymond Csonkáné házában löttek volna: Gaál Mihályné, Abrakosztóné, Csonkáné s több hasonlók, kik is vigadoztak némely része, Gaál Mihályné pedig vérben beteg lévén annyira, hogy az ágyból sem mozdulhatott, hacsak nem segítették, (de mikor) miképen mehetett akkor éjjel oda az fatens nem tudja), csak veszteg ült Csonkánéval mondván frisebb társainak: ti, ugymond, mink betegek lévén csak itt ülünk. Ad 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 1-ma Testis.

Octavus Testis: Michael Dor, Incola Kis-Dobr. colonus relictæ Dni Condami Pauli Ragócy. Annor. cir. 60. Jurat. exam. fatetur. Ad 1-mum et 2-dum in omnibus punctis et clausulis uti 1-ma Testis, hoc addito: hogy maga is a fatens egyszer Jósa Istvánnal és Gaál Mihálylyal az erdőben kimenvén halászni, Jósa István akadott volna egy tőkére, az kin három darab béles

volt, s reá vezetvén az fátens megmutatta neki, kihez hozzányulván az fátens csak egy ujjal mindgyárt erre elesett a keze ereje egészen, kivel nem is birhatott egész egy létig, mindazonáltal attúl volt-e vagy köszvénytől bizonyosan nem tudja, nem is tudja ki tötte oda azon béleseket, hanem gondolyja hogy Gaál Mihály felesége consensusával tötte oda, hogy Jósa István önnék belöle, minthogy csak hármán voltak, már haragban lévén. Ad 3-tium nihil, ad 4-tum uti 3-tius. ad 5-tum nihil, ad 6-tum uti 1-ma Testis.

Nonus Testis; Joannes filius Michaelis Dory. Annor. cir. 30. Jur. exam fatetur: Ad 1-mum nihil. Ad 2-dum: Hallotta Jósa Istvántól, hogy az gyermeke meghalván Gaál Mihálnéra volna egész gyanuja. Hallotta azt is valakitől, de nem tudja kitől, hogy kender növiskor tavaly Thótt András leányának is adott volna Gaálné valami almát, és attul sinlene most is. Hallotta item az háza népeitől, hogy Gaál Mihály maga panaszolkodott volna, kénytelen volt elvenni feleségét mert szeme világától megfosztatott volna. Ad 3-tium, 4-tum, 5-tum nihil, ad 6-tum uti prima Testis.

Decimus Testis; Martinus Sándor. Iudex et incola Kis-Dobrony. Colonus Relictae Dni condam Andreae Galambos. Annor. cir. 50. Jur. exam. fatetur: Ad 1-mum uti 1-ma Testis. Ad 2-dum ezen fátens házához egyszer hozzámenvén Gaál Mihálné az gazdaasszony kérði tölle mit akarna? kire azt felelte, — mondván: de bizony ittben van már az, nem kérek már semmit; arra azt mondták az házbeliek, hiszen annyival inkább adható ha itt benn vagyon; csak mond meg, de ő nem akart semmit mondani, csak elment; harmadnapra azután megdöglik minden ok nélkül egy szép kanca tinó, kit megnyuzván látták, hogy az háta egészen öszve volt rontva, azért Gaálné dolga volt-e, avagy kié bizonyosan nem tudja, mindazonáltal nem egyébre csak reá gyanakodtak. In reliquo quoad hoc punctum uti 9-nus testis. Ad 3-tium nihil. Ad 4-tum hallotta, hogy Abrakosztóné fiaeskájának baja lévén lábára, gyanuba vette Gaálnét, kire nézve javallotta, hogy égerfa levelet főzzenek és avval mossák, meghgyógyul, kit megheselekedvén úgy gyógyult megh. Ad 5-tum nihil; ad 6-tum uti 1-ma testis. Undecimus Testis: Catharina Szabó, consors Stephani Jósa. Annor. cir. 47. jur. exam. fatetur: Ad 1-mum et 2-dum peromnia uti 5-tus testis. Ad 3-tium, 4-tum et 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 1-ma testis.

Duodecimus Testis; Olenik alias Andreas Tóth incola Kis-Dobr. Colonus illustrissimi Dni Baronis Joannis Szentiványy. An. cir. 40. Jur. exam. fatetur; Ad 1-mum: Egyszer a fátensnek házánál lévén ennekelőtte circa 6 esztendővel Gaál Mihálné vásznat szövén meghfenyegette a fatenst minden eselédgyével együtt mondván: várjatok fogom én az tudni mikellessék ebben mind nagyának, aprájának, és innét tudja, hogy igyekezett ártani, a mint is ad 2-dum az igyekezetét be is (váltotta) tellyesítette, minthogy tavaly kender-növeskor az fatens leánya megszomjuhozván, kért Gaál Mihálné unokájától egy ital vizet, kire mondta Gaál Mihálné, adok ugymond négy almát, elmulik a szomjuságod, az leány az almát nem akarta elvenni, már previe félvén

tőle, azután egy kis idő múlva Gáál Mihályné unokája oda viszi az almát a fatens leányához, mondván, hogy most szakasztottam csak a fáról, kinek híven az fatens leánya elveszi tőlle az almát, kettejét maga megévén, kettejét pedig Ragyócyné asszonyom szolgálója, et eo facto mind az kettő ágyba esik, kire nézve examenre vévén azon Gáál Mihályné unokáját, vallya megh micsoda alma volt az, — sok ejesztés után vallotta megh a leányka, hogy Gáál Mihályné az nagyanya adta kezébe és ő kütte, megtanította, hogy akkor az fárólszakasztottnak mondgya, az fatens leánya azolta mindenkor sinlik, mégh mostis megdagadozva pöffedezve; mind lába, hasa, orcája és holddal tartja járását. Amasik leány is sinlett cir. 1 esztendeig. Hallotta Jósa Istvántól, hogy az gyermeke panaszkodott volna, Gáál Mihályné adott neki pogácsát ennyi, kimiatt mindgyárt meghbetegedett, kifakadozott s végtére megh is holt belé; azt is hallotta tüle, hogy más fiaskájának az lábát kitekerte, az ki miatt most is sánta. Sándor Már.-tól is hallotta, hogy nevezett Gáál Mih.-né egy tináját meghnyargalta valami bosszuságért. Hallotta item Dory Mih.-tól, Bányainétől és több emberektül is, hogy Gáál Mih. panaszokodott, ha ell nem vötte volna, szeme világát elvesztette volna, de kénytelen volt ötet elvenni. Ad 3-tium nihil, ad 4-tum uti 4-tus testis, ad 5-tum: hallotta magától Gáál Mihálynétól, hogy diesekedett előtte és a cselédje előtt, minekutánna meghholt volna Jósa fiaskája mondván: én adtam neki pogácsát, de nem tudom attól holt-é megh, mindazáltal később vagyok világban bujdosni, hogy sem a hóhért engedgyem viremben keverőzni. Ad 6-tum: Mioleta az fatens ide származott, mindenkor gyanu volt Gáál Mihálynéra.

Tredecima Testis: Maria Zábrády. Relicta condam Stephani Bányay. Annor. cir. 60. Jurat. exam. fatetur: ad omnia nihil — széllyel lakván mindig.

Quatvordecima Testis: Anna Zámbery. Cousins Andrae Olenik Annor. cir. 50. Jurat. exam. fatetur: ad omnia et peromnia uti 12-mus testis. Ad 2-dum már ezelőtt régen haragudván reá az fatensre és egy alkalmatossággal a fatens leánya végig menvén a falun megfenyegette mondván: várjál te nagy leány megtanítlak, az anyád teje is keserü lesz.

Quindecima Testis: Eva Filia Andrae Olenik. An. cir. 17 jur. exam. fatetur: ad omnia et peromnia uti 12-us testis, hoc addito, hogy az fatens maga romlott megh az meghevett almája miatt Gaál Mihálynének és most is annak nyomorikja, kisz is az tejére eskünni Gaál Mihálynének, hogy tulajdon ő vesztette és amiá sinlik.

Quam quidem collateralem Inquisitionem Prvio modo peractam recognoscentes suprafati J. Magistratuales manuum nrar. propriis Syngraphis usualibusque corroboratam sigillis reportandam esse duximis et referendam. Datum in Possessione Kis-Dobrony die 25 Septembris Anno 1735. Antelati J. Cottus Beregh ord. processualis Judlium Emericus Merey (L. S. Ejusdem J. Cottus ord. Jurassor. Sigismundus Gerzsenyi (L. S.)

II.

De eo, utrum?

1-mo. Tudgyaé, láttáé vagyis hallottaé a tanu ezen nemes Beregh vármegyében *Kis-Dobrony* neveő helységben lakó *Abrakosztóné* neveő aszszony ember az felsőbb esztendőkbén hamis ördöghi practicájával azaz Boszorkánysággal kinek igyekezett ártani embernek-é vagyis valaki marhájának?

2-do. És ha ártott vagyis vesztett, kinek s kit vagyis ki marháját, mikor mennyi ideje lehet annak? nevezett szerint hite után adgya ki a tanu.

3-tio. Micsoda mesterséggel, practicával élt, avagy micsoda özközöket s mediomokat adhibeált az olyatén vesztishez, circumstantialiter mit hallott, látott avagy miket tud a felül beszéllye meg a tanu?!

4-to. Ha vesztett valakit vagyis valaki marháját, feltében magha gyógyította-é vagyis csak holmi orvosságokat mondott ahhoz valókat?

5-to. Afféle ember vagyis marha vesztéskor nemde nem magha feldisekedett-é mások előtt, hogy eő annak az oka, hogy eő holmit adott vagy csinált az olyan vesztett embernek, vagy marhának ennyi, innya valókat avagy egyébféle eördöghi practicával megkerülte?

6-to. Mennyi ideje s hány esztendeje annak, hogy ördöghi practicájával él s gyanu vagyon felöle?

Nro 2-do. Fassiones.

1-mus Testis: *Andreas Szabó*. Nobilis Kis-Dobr. An. cir. 27. Jurat. exam. fat.: Ad omnia nihil.

2-dus. Testis: *Joannes Micsó*. Jncola Kis-Dobr. colonus Dni Fran. Rúszka. An. cir. 30. Jurat. exam. fat.: Ad 1-mum et 2-dum: Hallotta Ur András uramtól, hogy *Abrakosztóné* ölte volna megh bornyát vagyis tehenét; *Dóry Mihályéktól* pedig az hallotta, hogy minden háza népestől reá teszi az kezét *Abrakosztónéra* s megheksűszik, hogy tulajdon eő vesztette megh a leányát, és a midőn meghfógták volna *Abrakosztónét* ezen tanu is jelen volt, akkor szájából hallotta ezen szókat: „Ebagyában szülöttek ezt rajtam véghez vihetitek; de felljebb való az faluban fülel, azt nem háborgatjátok“: kire mondta az fatens: Hiszen mondki az is kicsoda azzal is ugy bánunk mint te veled. Ad 3-tium tudja azt is, hogy *Abrakosztóné* ezen tanu bátyjának *Micsó Istvánnak* adott dohányt, az kitül az nehéz nyavallya verte mind addigh migh megh nem hólt; kit látván néhai *Csonkánénak* menyne azt mondta reája, hogy *Abrakosztóné* szerelme gyötri most *Micsó Istvánt*. Ad 4-tum, 5-tum nihil. Ad 6-tum lehet cir. 8 esztendeje, hogy gyanu vagyon felöle és akkor tájban járt *Csonkánéhoz* afféle mesterséget tanulni.

3-tius Testis: *Ioannes Munkácsy*. Nobilis Kis-Dobr, Annor. cir. 27. Jurat. exam. fat.: Ad 1-mum et 2-dum: Hallotta *Dóry Mihályéktól*, hogy *Abrakosztóné* vesztette volna megh a leányát. Ad reliqua nihil.

4-tus. Testis: *Susanna Kollát*. Consors N. Joannis Munkácsy. Annor. cir. 24. Jurat. exam. fat: Ad 1-mum et 2-dum uti precedens, 3-tius testis.

Ad 3. 4. et 5-tum nihil, ad 6-tum miolta ide szakadott örökké hallotta, hogy szó vagyon felőle és Csonkánéhoz jár azon mesterség tanulására, annak pedig lehet már circa 10 esztendeje.

5-ta Testis: Anna, filia Mich. Dory. An. cir. 16. jur. exam. fat.: Ad 1-mum: Ezen fatens vallya hogy tulajdon Abrakosztóné vesztette megh ötet. Ad 2-dum ennekelőtte cir. 3 esztendővel: anyyira, hogy helyét sem lelhet maghának éjjel nappal, miként a szemét behunta mindgyárt ott termett Abrakosztóné, kinzotta és hurezolta ide s tova az palotákon, templomokon s onnét megh leeresztette — s egyébűtt Csonkánéval egyűtt, ki miatt sinlett a fatenscir. másfél esztendeig; — valameddig megnem fogták és tömlőczbe nem vitték őket, azután az nézőkhöz járván, azok is azt mondták, hogy tulajdon Abrakosztóné vesztette eötet, és azolta gyógyult megh is. Ad 3-tium: Nyilvánásagosan és bizonyosan gondolja nem más, hanem eő vesztette megh Csonkáné parancsolatjából, kész is az fejére eskünni minthogy egyértelemmel voltak. Ad 4-tum szemére vetvén a fatens Abrakosztónénak, hogyha vesztette gyógyítsa megh, de nem hogy gyógyította volna, hanem méginkább kinzotta azután nagyobb mértékben. Ad 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 3-tius testis.

6-ta Testis: Barbara Dóry Consors Ioannis Soós. An. cir. 26. jurat. exam. fat.: Ad 1-mum: Hallotta az eötsétől Dory Annától, hogy tulajdon Abrakosztóné vesztette volna megh eötet, kinniatt sinlett tovább esztendőnél. Hallotta Abrakosztónétől is gyakran, hogy mondotta Dory Annának, nem hogy gyógyitanálak ugymond, de ha tudnám mégh jobban megvesztenélek. Azonban egy Eszenyben lakó László Jankó neveő legénytől is azt hallotta, hogy Abrakosztóné férre huzta volna neki a száját egész fülig. Ad 2-dum mindennek lehet cir. 6 esztendeje. Ad 3. 4. 5. 6-tum nihil.

7-ma Testis: Helena Kele Relicta Stephani Condam Mieso. An. cir. 30. Jurat. exam. fat. Ad 1-mum: Tudgya azt az fatens, hogy Abrakosztóné egyszer két csomó dohányt adott az Urának, kit cir. két hétig szíván — meghbetegedett töle nehéznnyavallyát nyervén; a kiből egyszer felgyógyulván, mintegy 3-mad felesztendeig ép volt, azután ugyanesak recidivába esvén megh is holt benne és halála órájáigh kiáltotta, hogy Abrakosztóné miatt köll neki meghalni. Ad 2-dum: lehet cir. 4 esztendeje azon vesztésnek, kit confirmált Abrakosztónénak társa Csonkáné, hogy nem egyéb hanem Abrakosztóné dolga. Hallotta item Papp Jánosnél Szabó Annától, hogy vagy két hétig járt volna Abrakosztóné minden éjszaka hozzá lepke képében és nyomta volna. Egyszer pedig nevezett Szabó Anna vigyásván magára a midőn Abrakosztóné be ment volna az házba, benn szoritotta és világos étszaka lévén egészen rá esmert, hogy tulajdon eő, kiáltván azután sokszor sirt Szabó Anna, és a ő kiáltására bement Dóry István, és akkor az ajtónyilásba ment ki Abrakosztóné. Ad 3. 4. 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 2-dus testis.

8-vus Testis: Barbara Tóth, consors Michaelis Dory. An. cir. 48. Jur. exam. fat. Ad 1-mum et 2-dum vallya ezen fatens, hogy meghbetegedvén ennekelőtte 3 esztendővel az leánya Dory Anna egész gyanuságába volt az

fatensnek és praesenti is vagyon, hogy Abrakosztóné vesztette meg, amint is a nézőkhöz járván mind Bátorban mind Munkácson megfogatott asszonyhoz, azok is nyilván meghmondták, hogy nem más hanem Abrakosztóné dolga; és Munkácson ugyan szinte akkor ott lévén a midőn Abrakosztóné másokkal edgyütt buzát vitt volna az ott való kvártéjosnak, akkor is megmondta azon néző rabasszony, hogy mit akartok ugymond, hiszen itt vagyon doktorotok a ki meghvesztett, ime a kvártélyosnak buzát hozott, de nem magától cselekedte, hanem másnak ingerléséből tudni illik Csonkánénak. Hallotta azt is, hogy Micsó Istvánt is eő vesztette meg, két esomo dohányt adván neki, kiből sziván eő nehéz nyavallyát kapott és időjártaban meg is holt, halála órájáig kiabálván, hogy Abrakosztóné miatt köl neki meghalni. Papp Jánostól is hallotta, hogy hozzájárult volna Abrakosztóné étszakákon lepke képiben és nyomta volna; László Jankó neveő legénytől pedig azt hallotta, hogy kondaskodván eő akkortájban egyszer beszalasztotta sertéseit Abrakosztóné kerttyébe, kit látván Abrakosztóné megfenyegette nevezett László Jankót mondván: várj ebagyában született, mert meghemelegeted eztet, hogy az anyád teje is meghkeresedik neked; amint is nemsokára ugyanazon legény kin lévén az sertésekkel a faluvégén levő patak szélén, látta, hogy Abrakosztóné ment Korsóval Kerepez felé, az ki is közeledvén az legényhez szelet hajtott reája és mindgyárt oda lött a legény, kit megnyomván, az nyakát hátra tekerte és a száját füléig húzta, hogy azt tudta teljességgel megöli akkor, de reménykedvén és könyörögni kezdvén tágult rajta és felvévén korsóját elmene; azután felkelvén az legény akkor tapasztallya, hogy hátra vagyon a nyaka tekerve és szája füléig húzva. Ad 3-tium egyebet nem tud, hanem, hogy az leányát megvesztette álmában holmi ruttságot adott neki ennyi, u. mint az embernök fejevelejét tengeriben, holmi genyettséget, görengyibékát, esik gyalánt esuszókat s ezekhez hasonló állapotokat melyeket neki kellett ennyi, mondván ezzel vesztlek én tégedet és nehezebb nyavalyát szenvednyie. Ad 4-tum, 5-tum nihil, ad 6-tum uti 3-tius testis hoc addito: hogy 3 singh vásznat is adott neki az tanításért.

9-nus Testis: Anna Szabó, Consors Ioannis Popp Telekiens. Annor. cir. 30. Jur. exam, fat.: Ad 1-mum et 2-dum: Hallotta Szegény Micsó István szájából, hogy halálíg kiáltotta, Abrakoszné miatt kell neki meghalni. Azonban egyszer beszélgetvén az fatens Sándor Jánossal, hogy hamis cifra boszorkányok támadtak most az faluban, — azon étezaka be ment egy lepke az házába, az ki nagy szuszogással repkedett és világos étszaka lévén, egészen mind a fatenstől, mind pedig akkoron ott lakott Benke Borca nevű leánykától Abrakosztónénak esmertetett; minthogy pedig az fatens nem aludt, sem a leányka, fogdosták az lepkét, de meg nem foghatták; azután tolvaj kiáltásra fakadtak, kit hallván Dory István oda ment és bekéredzett az házba, hogy majd megfogja, — kinek az ajtót felnyitván az lepke is eltűnt. Másnap hire futamodván ennek az faluban Abrakosztóné aprehendálta az dolgot, kinek az fatens mondván, miért haragszik ha nem az eő dolga, minek veszi magára; de ő azt felelte, hogy igen is magára veszi. — Ad 3-tium nihil. Ad 4-tum: Hallotta

Gáál Mihálynétől, hogy öszveveszvéen egyszer Abrakosztónéval, azt mondta volna Abrakosztóné ugymond maga leányát maga vesztette magha gyógyította megh is; melynek orvosságára Csepreghiné fekete tehenétől ganáját hordta, — ezt a fatens látta magha is, — s tudgya bizonyosan: ugyanazon tanulgatta az mesterségit is. Ad 5. 6-tum nihil.

10-mus Testis: Michael Dory Incola Kis-Dob. Colonus Dnae Ragyotianae. An. cir. 60. Jurat. exam. fat. Ad 1-mum: Hallotta Abrakosztónének szájából, hogy egyszer a fatens házánál panaszolkodott ilyen képpen az urára; azt mondta, ugymond az uram, hogyha gyermekem nem volna mindgyárt Somba küldenék magam s megégettétnék, mert ez étszaka kis boszorkányságot tanulni jártál. Minthogy pedig az fatensnek az leánya is megh volt vesztve, fatensnek Csonkánéra volt egész gyanuja, az mint is meghkerülvén Csonkánét borral s egyebbel, kérték gyógyítsa meg leányukat, de az szabadkozott per omnia; mondván: nem az eö dolga, sőt másoktól is megholtalmazná ha lehetne; — de Abrakosztónéra ujjal mutatván mondá: hamis amaz, tudillik Abrakosztóné. Ad 3. 4. 5-tum nihil. Ad 6-tum uti 8-vus testis.

11-mus Testis: Stephanus Csonka. Incola Kis-Dobr. Colonus Dni Georgii Medzihardszky. An. cir. 40. Jurat. exam. fat. Ad 1-mum et 2-dum: Hallotta Doryéktől, hogy leányokat; Miesu Istvánnétől pedig hogy az urat, amint hogy megh is holt Abrakosztóné megvesztette volna.

12-mus Testis Joanes, filius Michaelis Dory. An. cir. 30. Jurat. exam. fat. Ad 1-mum egyebet nem tud, hanem gyanuja volt az fatensnek is, a huga Dory Anna megvesztése iránt hogy Csonkáné Abrakosztónéval vesztette meg. De cetero nihil.

13-mus Testis: Andreás Úr. Nobilis K.-Dobr. An. cir. 40. Jurat. exam. fat.: Ad 1-mum et 2-dum: Egyebet nem tud fatens, hanem, hogy Doryék gyanakodván Abrakosztónéra, hogy eö vesztette volna leányokat, kérték az fatenst, hogy menne oda és kéréne gyógyitaná megh Csonkánéval az leányokat; az hová is menvén az bíróval együtt, a volt az jutalma, hogy azon étszaka az tehenét is megvesztették az fatensnek, annyira megdagadván, hogy álló helyéből sem mozdulhatott; de megejesztvén cöket (ad 3-tium et 4-tum) azután orvosságot mondtak, kivált Csonkáné az fatens feleségének, kit megeselekvén az tehén is harmadnapra meggyógyult. Ad 5-tum nihil. Ad 6-tum lehet cir. 5 esztendeje miolta gyanu van hozzá — hoc addito, hogy az ura éltében magha is szidta, hogy boszorkányságot tanult.

14-tus Testis: Martinus Sándor, judex et incola Kis-Dobr. Colonus relictæ Dni condam Andreae Galambosy. An. cir. 50. Jurat. exam. fat. Ad 1-mum et 2-dum hallotta Doryéktől, hogy Abrakosztóné meghvesztette volna leányokat, a miértis az fatens által izentek is reá, hogy gyógyítsa megh, azonban hallotta azt is másoktul, hogy az faluban panaszolkodott Abrakosztóné miképen szidgya az ura, hogy tudniilik ha gyermekit nem szánná ilyenadtát magha megfogatná, tömlöczbe küldené, vagy megis égettétné, azért, hogy boszorkányságot járt tanulni. Ad 3. 4. 5. nihil. Ad 6. uti 13. testis.

15-tus Testis; Stephanus Ur. Nobilis Kis-Dobr. Annor. cir. 50. jurat. exam. fat.: Ad omnia nihil.

16-tus Testis: Anna Jónás consors Martini Sándor. Annor. cir. 50. jurat. exam. fat. Ad 1-mum et 2-dum: hallotta Abrakosztóné szájából, hogy panaszolkodott az fatens házában is az urára miképpen szidgya ötöt mondván: hogyha eselédeit nem szánná maga fogatná meg és Somba küldené vagy meg is égettetné miért jár étszaka boszorkányságot tanulni. Ad 3. 4. 5. nihil. Ad 6-uti 13. tertis.

Quam quidem Collateralem Inquisitionem previo modo peractam recognoscentes suprafato J. Magistratui manuum priarum ppis syngraphis usualibusq corroboratam sigillis reportandam duximus et referendam. Datum in possessione Kis-Dobrony die 6-ta Februarii A 1736. Antelati J. Cottus Ordinis Processualis Judlium Emericus Mérey L. S. Ejusdem J. Cottus Ord. Jurassor Sig. Gerzsenyi L. S.

Suplementum: Hoc addito 10-mus testis: A mint is leányának orvos-ságot menván Bátorban lakó orvos asszonyhoz keresni, a kitül is bizonyos orvosságot egy vastag üvegben, nem különben fürdőbe való füveket leánya fűrösztéséhez hozván és ötöt házoknál megfűrösztvén, házok ajtaját jól bezárván említett orvos asszonynak kommissiójából felesége és leánya kommissiójából felesége és leánya jelenletiben nevezett Abrakosztóné leánya házokba bément, a fatens leányának szoknyáját kezébe vévén s forgatván egy zsákot kért, kit midőn denegáltak volna, minnyjárt elmenetele után a ládában lévő üvegben rejtett orvosság senki hozzá nem érvén nagy pattanással semmivé tetetett.

8-vus hoc addito: Hallotta egytül-mástul, hogy ha megbékélne az vesztett ember az boszorkányval, meggyógyitaná, amint is elsőben Csonka neveő boszorkányra lévén gyanusága, az fatenshez egyszer az említett személy az fatens házához gyövé, kérte az fatens, hogy gyógyítsa meg leányát, soha legkessebbet szemére nem vett, sőt megszolgálni igyekezni fogják fáradságát, amint is azon alkalmatossággal egyesítve bort hozatván megittattak vele, de arra nem egyebet felelt, csak gyógyítsa Isten, mert én bizony meg nem vesztetem, hanem ujjal mutatván Abrakosztónéra, monda: amaz a hamis, amaz a hamis, — confirmatque ultimi puncti additamentum.

5-tus Testis addit fassioni suae ad punctum 1-mum: hogy onnan tudgya, hogy Abrakosztóné vesztette meg ötöt Csonkánéval, mert látta szemével midőn akik a vesztése felől discourálgatván, hogy mivel vesztették döglött kutyákkal-é, csuszókkal-é, mosatlan gyaþjuval-é, gönyettséggel-é? vagy holt ember fejvelejével, melyekkel etetvén annyira megbetegedett, hogy minden tagjával nem bírhatott, hasában nagy gömök növén, azok kinozták, gyötörték, mely csomókat megorvosolni kívánván és kurálván nagy hólyagok fakadtak ki hasán, kiktől rothatt gyöngettség fojt ki, melyek után jobban kezdett lenni: látván betegségebül való megjobbulását az fatens ujjában megharagudtak, és ad 2-di 1-ma in Inquisitione 8-vi collateralis continet ad finem punctorum addit fassioni et 10-mi testium ultimi id additamentum, hogy beszélgetvén

az fatens maga anyjával, — hogy meghvesztése végett ijesztenének megh Abrakosztónét talántán meggyógyítja, — senki sem lévén házoknál mégis más vagy harmadnap azt publicálta az anya, — hogy ijesztenek ugyan az K. . . . de semmit sem hajtok arra, el megyek én innen gyógyítsa azután akár ki, nem különbben másoktól hallván, hogy ha valamely megveszett személy azzal a kire (haragszik) gyanakszik megbékél meggyógyítja, arra való nézve magához híván az fatens Csonkánét bort hozatván néki és itatván ütet kérte, hogy gyógyítaná meg, kire replicált nevezett Csonkáné, nem gyógyíthatlak bizony én, bizony nem vesztettelek meg, hanem házatok által ellenében lakó Abrakosztónéra ujjal mutatván monda: amaz a hamis, amaz a hamis, kihez hasonlóképpen ment az fatens s kírte, hogy gyótitaná, könyebitné, soha legkisebb nyavajáját s kinnyát szemére nem veti, vagy pedig halálát szarezné ne kioldua már annyit, mellyekre csak haraggal felelt, nem lévén én boszorkány, én bizony nem gyógyítalak: harmadnapra olyan súlyos kinok környülveték az fatenst, hogy csak azt gondolta minthogy földön fetregett, hogy megh köll neki azokban halni.

2-dus Testis addit: onnan volt gyanuja, kogy Abrakosztónét leány korában el nem vette, négy vagy öt gyermeke is volt mégis haragudott Micsó Istvánra Abrakosztóné, és hallotta másoktól, hogy attól fogva mindég fenyegette Abrakosztóné Micsó Istvánt, az haragos pedig háznépe lévén, arrul tudtak, hogy ugy vitték (közökbe) házokba. Ad 3-tium arrul tudja, hogy azon dohánytúl lett Micsó Istvánnak nyavalyája, hogy halála órájáig Micsó István kiáltotta, hogy azon dohánytúl kel neki meghhalni, melyet Abrakosztóné adott neki, és mihelyt szíta azon dohányt, mindgyárt reá esett a nyavalya, ismét az lyukak az fatens nek bötyökben az első három esztendeig is egymásután fakadoztak lábán, és az bötyökön jártak és vakon az iránt Abrakosztónéra gyanakodtak: az is vallyá hogy Anrakosztóné miként Csonkánéval megbarátkozott mingyárt gyanus személy lött és az urától is Abrakosztónénak hallotta, hogy magát Abrakosztónét ugymint feleségét boszorkánynak kiáltotta, Csonkáné padig nyilványságos boszorkánynak tartatott mind Kis-Dobronyban, Nagy-Geőciben és valahol őt ösmerték.

2-dus Testis addit respectu consortis Gáál az pogácsával azért vesztette megh az gyermekét, hogy az kertben kárt tetf és tököket elvagdalta, ekkor hallotta Jósá Istvantól és feleségétül Jósá Istvannétól, hogy megh fenyegette az fiát, hogy még az anyától szopott tej is keserüre fordul neki: azt tudgya, hogy azután betegeskedett és megh is holt Jósá fija hoc modo modificato ad 2-dum punctum, hogy nem magától Gáál Mihálytúl, hanem Dory Mihálytúl, és Abrakosztótúl hallotta a szeme világa iránt.

3-tius Testis: az üstökét szék lábába fogta Gáál Mihálné az urának és a szemére sem látott volna soha, el nem vette volna, ugy hallotta, hogy szájából hallották Gáál Mihálnak.

4-tus Testis: ad 1-mum midőn mondotta csak hogy szöhesse megh a vásznat, tudgya, hogy mi kell; amint a fassióban van a fenyegetés a fatens reá emlékeztette ilyen formán: el ne felejsd ezt, kire felelt annak: nem felejttem, most is másszor is azt mondom el sem is felejttem soha, nem is tagadom.

15-tus Testis. Az tinó megnyargalást nem hallotta, ita revocat in eo puncto.

Respectu Abrakosztóné 7-ma Testis: magától Abrokosztónétól hallotta hogy panaszolkodott az fátensnek, hogy csak szidgya az ura, csak oszt az ágyon feküvén az ura, maga pedig az Abrakosztóné a lócan (lócon), és felkelvén az lóceról az tüzet össze verni, hogy elhamvadott; akkor az ura rutul szitta, hogy boszorkányságot járt tanulni; ha nem szánná ugymond az gyermekeit Somba vitetné, megfogatná: így panaszolkodott sirván az fatens előtt, hogy nem tudgya mitévő legyen, és a fateus is eő reá sir mindig, hogy eő rontotta meg az urát, ugy mint Abrakosztóné; a dohányy iránt — ut supra.

Respectu consortis Michaelis Gaal 6-tus Testis (ad punctum) 2 dum revocat: Sándor Mártontól semmit sem hallott az ketlő megfogása iránt. In reliquos firmat.

Respectu Judaei 9-nus Testis egyebet nem tud, hanem a lovon Ragyócy Péter ur alatt látta a lovat és Ragyócy Péter Baráthi lovának mondotta és hallotta, hogy Baráthi csakugy fogta volna fel azon lovat, mely is sárga pej ló volt. — (?)

8-vus Testis ad 7-mum. Nem hallotta, hanem tudgya, hogy a mező szélén Helmec felé vagyon azon fa, melybül a rongyos zubbonyt maga vonta ki. Ad 9. sem nem tudgya, sem nem hallotta, hogy Bátyuban Barátinál akadt volna olyan ló, az minemüt az Dercemben van téve, Ur Györggyel Szanyu Ádám is ott volt, midőn kivonták és az ágra akasztották. — (?)

Respectu Gáál Mihályné: Barbara Vékony maga négy almát adott Olenik leányának, melyeket az nagy anya adott az fatensnek, hogy adgyon az megnevezett Olenik leányának az kendert midőn nőtték a barázdán, de hová tette az almákat nem tudgya. — Anna Dolgos az kendert nőtte, eő is Olenyik jeányának látta, hogy Gáál Mihályné unokája Vékony Bori neki oda vitte Gáálné parancsolattýából, melyeknek ketejét a fatensnek adta Olenyik leánya, és megévén az almát Olenyik leányát az nap mindgyárt elfogta a hideg szombaton ugyanott a kender földön; másnap pedig a fatenst is ellelte; azóta minden ujságon megdagadt mindkettőjüknek az lábok és a hideg is leli az fatenst, hód fottára pendig meglohad a lábok; — és bizonyosan tudgya, hogy az almának megétele miatt esett reá minden betegség.

1736. év február 27-ik napján Beregszász városában a rabok börtönéből kivétettek (ítélet halgatás végett).

Felvétett ezen ügy tiszti ügyész Tekintetes nemes nemzetes Sebbey György felperes, valamint szintén az alperesi ügyvéd (nemes ifju Izsák István) által — özvegy Kakas Anna, Gáál Mihály felesége; — valamint szintén Tóth Borbála másképen Abrakosztóné Kis-Dobrony helységében lakozók ellen. — (Vádolt felperes allegátioja itt is olvashatatlan).

Ugyan ezen említett felperesi vádló ügyvéd, a törvény kívánalma szerinti kellekeket előre bocsátván, és megtartván a megtartandókat, következők-

ben kezdi meg keresetét. Alperesek a törvényszék eleibe személyesen előállítatván és megkérdezettvén, hogy micsoda indokból ösztönöztettek arra, — hogy megvetvén az isteni és emberi szigorú törvényeket, — ördögi mesterséggel és veszedelmes babonával, különböző és eltérő időben és helyen, úgy az embereknek, mint az okosság nélküli állatoknak, — veteményeknek, szőlő hegyeknek sat. sat. s hason nemű más egyebeknek nyilvánosság kárt okozának s ördögös mesterségekkel azoknak ártának, — és ekképen magokat Istentől, teremőjökötől elfordíták és magokat a gonosz szellemeknek minden közbevetés nélkül általadják: és pedig nemcsak magoknak, hanem Krisztus igaz híveinek is súlyos és veszedelmes bántalmakat okoztanak? — Ezek a Nr. 1-mo és Nr. 2-do ismételt tanuvallomásokból világosak és nyilvánvalók. — Minthogy pedig a hazai törvények, nevezetesen sz. István decretuma 2-dik könyve 31- és 32-ik fejezete szerint őrizkedni kell, hogy Isten teremtményei minden veszedelmes bántalmaktól megóvassanak és semmi károsodást ne szenvedjenek sat. sat. — ezek tekintetbe vétele mellett felperesi vádló ügyvéd kéri ezeknek, mint ilyeneknek letartóztatásokat és kinzással párosított s megbékőzött bebörtönöztetéseket: azután az ezen hazában az ilyen esetekhez hasonló törvényes szokások szerinti megégetéseket.

A fentebb megnevezett, letartóztatott és bebörtönöztetteknek nevökben *alperesi mentő ügyvéd nemes ifjabb Izsák István* a tekintetes törvényszék kedvezéséből, előre bocsátván az előre bocsátandókat és feltartván a törvények által engedményezett fentartandókat s törvényhatóságok általi kedvezményeket, következőket terjeszt elő, — és minek előtte a törvényes eljárás összehasonlítására és különböztetésére bocsátkozna, a kiküldött tettes vizsgáló bíróság tanu kihallgatását kéri vele közölni: — mely megtörténvén: — Azon rendben a mint az 1-ső sz. a. vizsgálat Kakas Anna (alias Gáál Mihályné) ellen érvényesített, amennyiben ebben a tanuk egymással nem egyeznek és némelyeket maguk fantáziának s álomlátásnak tartanak, az egyiktől másikhöz s harmadikhoz való áttűnésre nézve, egyik tanunak a másik tanu szájából hallott beszédeikből, vallomásaikból, azon bűn törvényesen meg nem alapítható; — nem különben a másik u. m. Tóth Borbála (alias Abrakosztóné) ellen szintén a tanuk egyértelemben nincsenek, egyébben, másban, mint a „te monád“ és más szájából hallottakban és átadattakban. — Micsoda sulya van pedig a törvény előtt az egyszerű és más szájából hallottaknak (hallott beszédeknek) azt a 2-dik Rész 27-ik czíme és az ehez hasonló más egyéb törvények elégtellegesen meghatározzák; és a bizonyítandók bizonyítására nézve semmit sem tiltanak meg; sőt ellenkezőképen ott hol ilyen esetek fordulnak elő a törvények helyes értelmezését szükségeli: a mennyiben úgy a politikai, mint a legfelsőbb iskolai rendszerekben jártas törvényhozók, nemcsak az újabb időbeli, hanem a legrégebb királyok törvénykönyveikben is, az ilyen bűnvádi esetekre nézve, hogy valamit határoztak volna, találni nem lehet. Minthogy pedig L. a 20. lapon. Kálmán király 1-ső könyve 47-ik fejezetében világos és határozott szavakkal mondja: „Boszorkányok nincsenek“; a mennyiben pedig felperesi

tiszti ügyész Szent István király 2-ik könyve 32-ik fejezetére visszafelémenve alperesekre ennek általa nem jól felfogott értelmezését kéri, — mert azon törvényezikk már első tekintetre láthatólag a méregkeverőkről vagyis a méreg használókról beszél, nem pedig jelen esetről s hozzá hasonlókról; olyanokkal pedig alpereseket vádolni igyekezni nem lehet. Maga azon Articulus hol a hasonnemű bűnökről szól, ha olyanok találtatnának, az olyan bűnösöknek megjobbításokra nézve is a püspökök általi korbácsoltatást javalja; — amiért is itt ezen törvények nem alkalmazhatóságát bárki is első tekintetre állalláthatja. Innen, — minthogy sem a törvények — sem pedig a próbákból a maga értelmét felperes vádló ügyvéd alperesek ellen érvényre emelni nem képes: azon alapelvnel fogva, „hogy a vétkeket nem feltételezni, hanem próbákkal igazolni kell,“ a kínzások mértéke szerint, bár azokat is még a legsúlyosabb bűn esetekben is a szokott meggyőző próbák után lehet — úgy amint lehet használni; — sőt a 8-ik fejezet 6-ik czime szerint őrizkedve, mint a tűzpróbától. 1630. évi 40-ik czikk a legkegyetlenebb vagy erősebb gyanukhoz köti és javalja. — Ugyanazért figyelembe veendő a bírák által a 15-ik czim előbeszédének azon §-fusa: minden mesterséggel és igyekezettel oda kell törekedni a bírának, nehogy az ártatlanok bűnhődjenek.“ Eképpen mint a véreseteknél a könyörület is tekintetbe veendő — s inkább a bűnös fölmentendő, mintsem hogy az ártatlan szenvedjen. Mely ezen törvényeknek, okoknak és erősségeknek előrebocsátatások után kéri alperesi ügyvéd védlettjeinek felmentéseket.

Felperes vádló ügyvéd következő replicája nem olvasható.

Alperes mentő ügyvéd felperes vádló ügyvéd olvashatlan beszédére tett latin replicáját következőképen lehet cir. magyarázni:

Pro 1-mo: A bírák ítélete alá bocsátatik. Valakinek kárhoytatására, elítéltetésére nem elég az, hogy Péter mondja valakinek szavakkal, hogy te ilyen, meg ilyen lévén megérdemled a halált; minthogy azon Péter annak irányába kit vádolni akar lehet elfogult rosz akarattal; valamint az sem hihető, hogy valaki dohányt adván valakinek, az akinek az adatott, azért mert adatott attól meghaljon; ugyszintén továbbá, azért valakit, hogy másnak almát ad, boszorkánynak nevezni nem lehet; valamint azt sem lehet törvényben jártas embernek elhinni, hogy valaki valakit — hacsak nem fantáziás álomlátásban — minden előkészületek nélkül, változatos, különböző, járhatatlan helyeken, mint t. i. templom tetőzeteken — hordozhasson; végre, hogy egy valaki minden helyes ok nélkül mondván valakit ilyen, olyannak, nem következik belőle, hogy valósággal olyan legyen; minthogy az, ki valaki ellenében az olyat lenni állítja, lehet annak, aki ellen állítja, ok nélkül megátalkodott vádlója. Melyre való nézve alperesek az ellenek támasztott vádat kereken tagadván, felperes pedig elegendő erősséggel állításait nem tudván igazolni, a mennnyiben azok csak fantáziás állomlatási vallomásokon akképen alapszanak, hogy arra nézve még csak két tanu sem egyezik tökéletesen egymással, tehát felperesnek kérésétől el kellene állani. A mi pedig a kínzásokat illeti, megjegyzendő, hogy ettől mint a tűzpróbától úgy kell őrizkedni a bírának, mint ezt két okmány:

Qvaest. 8. Cap. 6-ti jeleli, a kínzásokkal való élés csakis ott lehetne megengedhető, ahol anélkül is a bűnös a kielégítő következetesen lehozott világos próbák után, anélkül is halálra ítélendő volna, minthogy a kínzás nem egyéb mint a test sanyargatása s megfeszítése volna. Mémely tudós bölcsek és doktorok szerint pedig a keresztényhez a kínzás illetlen is. Melyre nézve felkérnök a bírák figyelmét a tömlőczben bilinesek közt jajgató alperesek iránt, amennyiben a hosszas fogság egy második halál, -- ennek tekintetbe való vételére, — és amár bebörtönözve annyit szenvedteknek szabadon való bocsátásokra.

Ítéltetett. 1736. február 27. *Bereghszász városában.*

Elsőrendű alperes, nevezetesen *Kakas Anna* megátalkodott méregkeverő, ugyanazért ördög csalárdságnak mestere — a *Nr. 1. alatt jelelt vizsgálat* és a törvény képében meghitelt s kihallgatott tanuk helyben hagyott hiteles és kielégítő vallomásaikból bebizonyult, hogy a maga tilos mesterségével nem csupán csak az állatoknak ártott, hanem az embereknek is különféle nyavalyákat okozott és azokat az élők közül ki is oltotta, ameanyiben 5 tanúnak ismételt megerősítéssel fejére tett vallomásaik után nyilvános boszorkány lenne, -- ő másoknak rettentő példaképen, önmagának pedig gyalázatjára a máglyán való megégetés büntetésére egyértelmű szavazattal elítéltetik. — A második pedig ugymint *Tóth Borbála* másképen *Abrakosztónénak* nevezett, ugyanazon bűnnel terheltetett az elsőhöz hasonlóképen az ő felettébb rendkívüli vétke miatt, a mely a *Nro. 2-do alatti vizsgálat* és a meghitelesített tanuk vallomásaik és három tanunak fejére tett esküje által beigazoltatván, élve megégetendő lenne, de tekintetbe vévén az ő hosszas bebörtönöztetését s szenvedését — ítélete törvényszéki kegyelem útján enyhítettvén: eképen ő elsőbben lefejeztetni, — lefejeztetett pedig máglyán megégettetni szavazatok többsége által elhatároztatott.

VI.

A felsőmagyarországi múzeum-egylet alapszabályai.

1. §.

Czime, székhelye.

Az egylet „Felsőmagyarországi Múzeum-egylet“ címet visel. Székhelye: Kassa.

2. §.

Czélja.

Egy Kassán felállítandó felsőmagyarországi múzeum létesítése. Ez pedig feladatul tűzi ki:

- a) a múlt, főleg helyi jelentőségű történelmi, őskori, geologiai, művészeti, irodalmi és műipari emlékeinek és maradványainak, különös tekintettel a helyi egykori gazdag magyar irodalom termékeire.
- b) a jelenkor történelmi emlékeinek, táj- és népismei adatainak, földtani leleteinek, a nyers termékek kitünőbb példányainak, az ipar és művészet remekeinek összegyűjtését, rendezését s tanulmányozás végett való kiállítását.

E végből:

- a) kutatásokat eszközöl lappangó emlékek után;
- b) körülményeihez képest vásárlások által megmenti a múzeumra nézve érdekes tárgyakat a megsemmisítés vagy elhordás veszedelmétől;
- c) alkalmas módon felügyeletet gyakorol a véletlen leletek fölött;
- d) a tulajdonjog fentartása mellett megőrzés és kiállítás végett elfogad minden régészeti és művészeti műkineset, műiparremeket és a felsőmagyarországi természetrajzi viszonyokat jellemző tárgyakat;
- e) felhasználja a társadalomban nyilvánuló alkalmakat a múzeum körébe eső eszmék népszerűsítésére és terjesztésére;
- f) a táruk gyűjteményeit nyitva tartja nemcsak a közművelődés iránt érdeklődő közönség, de a helyi s közelvidéki tanodák előtt is.

3. §.

A múzeum szervezete s ügyrendje.

A múzeum szervezetéről és ügyrendjéről külön szabályzat intézkedend.

4. §.

A múzeum pártfogója.

A múzeum Kassa városának pártfogása alatt áll.

5. §.

Az egylet tagjai.

Az egylet tagja lehet mindenki, aki ez iránt szándékát bejelenti, és az alapszabályok szerinti kötelezettségeket teljesíti.

Az egylet áll: rendes és tiszteletbeli tagokból.

A rendes tagok ismét: alapító-, vagy pártoló tagok.

Alapító tagok, kik legalább 100 forintot tesznek le készpénzben vagy értékpapírokbán az egylet rendelkezésére.

Pártoló tagok, kik magukat három egymásután következő évre, legalább 3 forintnyi évenkénti tagdíj előleges lefizetésére kötelezik.

Tiszteletbeli tagok, kiket a közgyűlés ilyenekül kijelent.

6. §.

A tagok jogai.

Az egylet valamennyi tagja a múzeum helyiségeit és kiállításait díjmentesen látogathatja.

Tiszteletbeli és alapító tagok, az igazgató választmány üléseiben tanácskozási joggal résztvehetnek.

7. §.

Pártoló tagok kilépése.

Pártoló tagok, ha a három évi kötelezettség lefolyta után kilépni kívánnak, tartoznak kilépésüket a választmánynak bejelenteni, különben kötelezettségük továbbra is fenállónak tekintetik.

8. §.

Az egylet kormányzata.

Az egylet ügyeit az igazgató-választmány vezérli, mely 30 választmányi tagból és az alább elősorolt tisztrviselőkből áll, kiket első ízben az alakuló, jövőben a rendes közgyűlés a rendes tagok közül 3 évre választ.

A tisztviselők a következők :

- a) az elnök,
- b) a két alelnök,
- c) a titkár,
- d) a három múzeum őr,
- e) a pénztárnok,
- f) az ellenőr,
- g) az ügyész.

9. §.

A tisztviselők hatásköre.

a) Az elnök az egyesület képviselője a hatóságok és harmadik személyek irányában ; ő hívja vagy hivatja össze a közgyűlést és választmányi üléseket, mindezekben elnököl, s a szavazatok egyenlősége esetében szavazatával dönt.

A tisztelet- és alapító-tagsági okleveleket ő írja alá az egyesületi titkár ellenjegyzésével,

Sürgősb fizetések az igazgató-választmány utólagos jóváhagyása mellett ő utalványoz. Tiszti állásánál fogva kizárólag hivatva van a jelen alapszabályok s az ügyrend szigorú megtartása felett őrködni. Joga van az egyesületi pénztárt bármikor megvizsgálni. Őt illeti a közgyűléseken és választmányi ülésekben a kellő rendnek fentartása. és ehhez képest szükség esetén a közgyűlések és választmányi üléseknek az ügyrend szabályaihoz képest eszközöndő feloszlata.

b) Az alelnökök egyenként, a működésében esetleg akadályozott elnök helyét pótolják.

c) A titkár a közgyűlések és választmányi ülések tanácskozási jegyzőkönyvét vezeti. Ő viszi az egyesületnek az igazgató-választmány utasítása nyomán összes levelezéseit; csekélyebb tárgyakban azonban a választmánynak teendő utólagos jelentés mellett saját aláírásával is levelez.

d) a múzeumőrök a múzeumnak adományozott, vagy részére beszerzendő tárgyak bírálatával, osztályozásával, felügyeletével, általában a rend fentartásával foglalkoznak a múzeumban.

e) Az egyesületi pénztárnok az ellenőrrel kezeli az egyesület bevételeit és kiadásait; az utóbbiakat mindenkor az igazgató választmány határozata, illetőleg elnöki utalvány folytán. A pénztár állapotáról a választmánynak ülésről-ülésre jelentést tesz, rendes számadást vezet és azt az évi közgyűlésnek, illetőleg a kiküldött számvizsgáló bizottságnak előterjeszti.

f) Az ügyész az elnöktől nyert meghatározvány mellett törvénykezési ügyekben képviseli az egyesületet.

10. §.

Az igazgató-választmány.

A igazgató-választmány havonként egyszer, vagy szükség esetén többször, kis gyűlésben tanácskozik.

A választmány hatásköréhez tartoznak az egyesület adminisztratív ügyei, tiszteletbeli tagok indítványozása, és azon tárgyak, melyek a jelen alapszabályok és a közgyűlés által megállapított határokon belül esnek; a választmány által kötött s az elnök és titkár által aláírt szerződések az egyesületre kötelező erővel bírnak.

A választmány kötelessége az egyesületi pénztári számadásokat, s a pénztár állapotát évenként megvizsgálni; végre:

Az igazgató választmány nevezi ki szükség esetén a helyettes vagy segédtitiszviselőket, ügynököket, ő fogadja föl az egyesület szolgaszemélyzetét.

11. §.

Az egyesület rendes és rendkívüli közgyűlései.

A rendes közgyűlés minden évben egyszer tartatik Kassán.

Rendkívüli közgyűlést az elnök mindannyiszor tartozik összehívni, ha ezt vagy a választmány, vagy legalább húsz rendes tag az indokok fesorolásával írásban kívánja.

A közgyűléseken az alább eltérő eseteken kívül a megjelent tagok szótöbbsége határoz.

A közgyűlés rendes tárgyai:

- a) Elnöki vagy titkári jelentés a lefolyt évi működésről.
- b) Az évi számadások megvizsgálása és a pénztári maradvány fölötti határozat.

E végett első ízben az alakító, később a rendes közgyűlés évenként előre 3 tagból álló számvizsgáló bizottmányt választ, mely bizottmány a számadások és pénztár állapotáról jelentését a közgyűlésnek bemutatandja.

- c) Az igazgató-választmány 30 tagjának és a tisztviselők megválasztása. Ezek érvényes megválasztására a jelenlevők többségének szavazata szükséges. A szavazás nyíltan történik; titkos szavazás csak 10 tag kívánalmára rendeltetik el.
- d) A tiszteletbeli tagok megválasztása az igazgató választmány előterjesztése alapján.
- e) Az alapszabályok megváltoztatása, ez azonban csak 20 tagnak egy hónappal a közgyűlés előtt teendő írásbeli indítványára vétethetik tanácskozás alá, s az elnök által a megívókban különösen mint tanácskozás tárgya megjelölendő. Indítványt elfogadó határozat hozatalára az egyesületi tagok egy negyedének jelenléte, ezeknek pedig szótöbbsége szükséges.
- f) Az egyesület fennmaradásának vagy feloszlásának kérdése. E kérdés azonban csak 30 tagnak, 2 hóval a közgyűlés előtt teendő írásbeli indítványára vétethetik tanácskozás alá, és az elnök által a közgyűlés előtt legalább 30 nappal közzéteendő és szétküldendő meghívókban, különösen mint tanácskozás tárgya kijelölendő. A feloszlás kérdésében csak a rendes tagok határozhatnak, e határozat-hozatal-

hoz a tagok háromnegyedrésének jelenléte szükséges és szótöbbsége dönt.

Ha pedig ezen közgyűlésre a tagok háromnegyedrészre meg nem jelennek, ez esetben egy hónapra új közgyűlés és pedig azon megjegyzéssel hirdendő, hogy ezen második közgyűlésen megjelent rendes tagok szótöbbsége érvényesen határozand.

Ha az egyesület a jelen alapszabályok-szabta úton feloszlanék, az egyesület vagyona, és a mű-múzeum kincsei, mint nemzeti vagyon, Kassa városa gondviselése alá helyeztetnek.

Az egyesület Kassa, mint Felső-Magyarország fővárosának, időszerinti polgármestereit a közgyűlésekre mindenkor meghívja.

12 §.

Az egyesületi tisztviselők és az igazgató-választmány a közgyűlésnek felelősek.

13. §.

Az egyesület hivatalos nyelve a magyar, érintkezéseiben azonban készségesen él bármely nyelvvvel.

14. §.

Az egyesület pecsétül egy angyal által tartott kettős paizst használ, méhvel, Magyarország címerével és ezen körirattal: „A Felsőmagyarországi Múzeum Kassán. 1872.“

Kelt Kassán, az 1872-ik év október 27-én tartott alakuló közgyűlésben.

Loósz József, s. k.
egyl. II. alelnök.

Károly Gy. Húgó, s. k.
egyleti titkár.

Myskovszky Viktor, s. k.
muzeumőr.

Benedek Ferenc, s. k.
választm. tag.

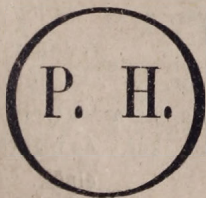
Dessewffy Sándor, s. k.
választm. tag.

Stóhr Sziárd, s. k.
választm. tag.

35195. szám

Látta a magyar királyi belügyminiszter, oly megjegyzéssel, hogy az alapszabályok módosítása, az egyesület feloszlása és ez esetben az egyesületi vagyon hovatfordítása iránt hozandó közgyűlési határozatok, foganatosításuk előtt a magyar királyi belügyministerium elé terjesztessenek.

Budapesten, 1873. évi augusztushó 28-án,

a miniszter megbízásából:

Groisz Gusztáv, s. k.

miniszteri tanácsos.

VII.

Az egyesület kormányja.

A tiszti kar.

Elnök: Mélt. és főt. dr. Schuster Konstantin kassai m. püspök ur.

I. Alelnök: Loósz József, városi tanácsnok.

II. Alelnök és igazgató: Klimkovics Béla, akad. festész és főreált. tan.

Titkár: dr. Stöhr Antal, prem. főgymn. tanár.

Őr: Myskovszky Viktor, ak. építész és főreált. tanár.

Őr: Bacsoni Albert, főreált. tanár.

Könyvtárnok: Mártonffy Márton polg. tan. igazgató.

Pénztárnok: Maurer Rezső, kereskedő.

Ügyész: Korányi Károly, közalapítványi ügyész.

Számvizsgálók: Horváth Lajos főgym. tornatanár. Mocsáry József, kereskedő, Stadler Sándor takarékp.-igazgató.

A választmány.

Antal Emil, Kassa v. urad. ügyész.

Barthos Tivadar, közalapítványi ügyész.

Benczúr Géza, köz- és váltó ügyvéd.

Benedek Ferencz, prem. főgymn. igazgató.

Bezsilla Samn, köz- és váltó ügyvéd.

Bulyi Dezső, köz- és váltó ügyvéd.

Éder Ödön, köz- és váltó ügyvéd.

Fekete István, földbirtokos.

Dr. Földváry Béla, gyakorló orvos.

Gerhardt György, kereskedő.

Hegedüs Lajos, gyógyszerész.

dr. Juhász Mihály országgy. képv.

Kapláresik Mihály, főreált. tanár.

Karsa Tamás, abaujm. főjegyző.

Koch Lajos, kereskedő.

Kozora Endre, lelkész.

Mauritz Rezső, főreált. igazgató.

Mesko Sándor, birtokos.

Müllner Frigyes. a. ép. és főgym. r. tanár.

Nagy László kir. törv. sz. bír.

Naményi Gyula, árvaszéki elnök.

Novelly Sándor, ker.- és iparkam. elnök.

Orbán Bertalan prem. főgym. tan.
Pápay Jeromos, prem. főgym. tan.
Ruszinkó Zsigmond, kir. törvysz. bíró.
Schaller Ernő, elemi isk. igazg.
Szikay Lipót főreált. tanár.

Szilez István, hites ügyvéd.
Timkó József, köz- és váltó ügyvéd
Weisz Vilmos, kassai szék. egyh.
kápt. tag.

Szolga: Derfinyák Károly.

VIII.

A felsőmagyarországi Muzeum-egylet 1876. június 25-én történt megnyitási ünnepélyének jegyzőkönyve.

I. Az egyleti elnök: Bárczay Ödön, a megyeház zsufolásig megtelt nagy termében, Kassa és vidéke mindkét nemű intelligentiája előtt, délelőtti 10 órakor tartotta kitünő megnyitó beszédét; melyben kiindulva azon elvitázhatlan tényből, miszerint a nemzetek emlékeit, nem véres csatáik, hanem műveltségöknek szétszórt emlékei tartják fel igazán, félreismerhetlen szükségül hangsúlyozta ezen emlékek gyűjtését s e feladat helyes felfogására vezette vissza azonényt, miszerint néhány lelkes férfinak ez irányban tett kezdeményezését, ma már Muzeumunknak ünnepélyesen kimondott megnyitása koszoruzza. Ezután üdvözölte a jelenlévő polgármester Münster Tivadar személyében Kassa sz. k. várost mint az egylet főpártfogóját, és a jelenlévő vendégeket.

A méltóan megéljenzett eme beszédre, a város nevében Szerényi Ede főjegyző felelt, s a jelenlegi társadalmi viszonyokból kiindulva, szépen mondott szavaiban, míg egyrészt a közelismerést fejezte ki az egylet eddigi működése iránt, addig másrészt a város további pártfogásáról biztosított.

Miután a hallgató közönség hangos helyeslései lecsillapodtak, a titkár olvasta fel az egylet eddigi történetének vázlatát, melyben midőn a jelenünnepély előkészítő körülményei soroltattak föl, tudomására hozatott a nagy közönségnek a meghívottak névsora, s az ezen meghívásokra érkezett válaszok. Névszerint: a Pulszky Ferenc levelei az erdélyi muzeumot képviselni ígérkező Finály Henrik titkárnak sorai, Abaujmegye főispánjának, Zemplén megye alispánjának, dr. Mészáros Ferencz miniszteri tanácsosnak, József főherczeg főudvarmesterei hivatalának, a kassai dohánygyárnak, a kassai prem.-főgymnásium és főreáltanodának, Miskolcz városának, a m. k. geologiai intézetnek, a m. k. természettudományi társulatnak, a cs. k. szab. oderbergi vasut kassai állomás főnökének; a kassai kereskedelmi- és iparkamarának; a kassai izr.

anya-hitközség előjáróságának; a kassai magyar királyi gazdasági tanintézet tanárkarának értesítéseik.

II. Az ünnepélynek első része ezekkel a megyeháza nagy termében befejeztetvén, az egyleti választmány vezetése alatt átment a hallgató közönség a Muzeum helyiségeibe, a hol is a 10 teremben elhelyezett táraink tartalma kifogyhatatlan dicséreteknek képezte méltó anyagát. Érdekes volt különösen a délutáni látogatóknak, a nagy közönségnek meglepetéssel vegyes bámulata, s az érdeklődésnek alig méltányolható ama jelensége, miszerint egyesek, haza sietve, szép műtárgyakkal tértek vissza, örömmel adván át azokat a magyarázó öröknek.

III. Az ünnepélyt egy 80 teretű bankett zárta be, melyet mig egyrészt az ünnepély, az ügy sikere felett érzett öröm, addig másrészt Bárczay Ödön elnöknek, Miskolcz város, (Veskóy Zsigmond) és Zemplén megye, továbbá Ujhely város képviselőire (Dessewfy Sándor, Bessenyei Gábor, Albert Pál, ifj. Farkas Lajos, Theörzsök Gyula) mondott toasztja, s a Bessenyi Gábor, Szerényi Ede, Timkó József, Lászy Vilmos, Ganzer Ede, Antal Emil, Bezilla Samu, Albert Pál, Stóhr Antal, de különösen a Jakabfalvy urat miut leendő alapító tagot éltető Karsa Tamás felköszöntéseik fűszerezték.

Ugyanez alkalommal Karsa Tamás 10, a zempléni képviselők pedig együttesen 16 frttal járultak az alaptökéhez, dr. Werner Rudolf jogtanár pedig 100 frttal alapító tag lett.

Stóhr Antal,
titkár.

IX.

A felsőmagyarországi múzeumegylet története keletkezésétől ünnepélyes megnyitásáig 1871 decz. 12-től 1876. január 25-ig.

(Felolvasta a megnyitási ünnepélyen, 1876. jun. 25-én, a megyeház nagytermében dr. Stöhr Antal titkár.)

Mélyen tisztelt hallgató közönség!

Történetet szándékozom mondani, alig 4 rövid év történetét, melyben kevés kivétellel mindnyájan szemtanúk, nagy részt pedig magok a szereplők voltunk. Jól ismert tényeket, eseményeket sorolok fel, melyekről nem mondhatom hogy lezajlottak, mert hiszen sokkal esendesebben történt mulások, hogy sem ily nagy hangra igényt tarthatnának. S ha van valami jelentőségek, nem adják azt nekik a fényes alkotások élén állani szokott nagy nevek, vagy a netalán általok indított társadalmi mozgalom hullámgűrűinek beláthatlan átmérője; kis körben születtek ugyanott végződtek, az élet napi terhét viselő közönséges professoroknak, ügyvédeknek, polgároknak dobogtatták szívét, foglalkoztatták eszét, kezét. Értékek becselője egyedül a művelődési cél, melynek elérésére irányozva voltak, s a közjónak áldozatot hozó önzetlenség, mely őket munkálta.

Értem azon esemény-láncolatot, mely egyletünk életében alakulásunk perczétől a jelenig huzódván, a mai nevezetes napnak előkészítője volt.

Elmondom e történetet nem ujságul, mert hiszen évkönyveink minden mozzanatát tartalmazzák, hanem egyedül a positiv eredmények tudatában jól eső emlékezésül; s minthogy a történet csak akkor történet ha igaz, az igaznak pedig Horác ismert mondása szerint: „simplex sigillum veri“, a keresetlen egyszerűség a jellege, bemutatom rövid multunkat nem a phraseologia virágfüzéreiből, hanem egyszerűen, röviden, szárazon.

* * *

A gondolat mely ma diadalát ünnepli, t. i. Felsőmagyarország culturális multjának és jelenének Kassán, egy általános Muzeumban mintegy permanens kiállítását megteremteni, városunk derék szülötte, Klimkovics Ferencz,

akadémiai festész s budapesti kir. kath. főgymnásiumi tanár uré, ki állásából folyó kötelmei által innen távol tartatván, saját és Pulszky Ferencz s dr. Henszlmann Imre lelkesítő s biztató szavaival, az eszme közvetlen bizományosául testvérét, Klimkovics Béla akadémiai festész s kassai főreáltanodai rajztanár urat, mint hozzá és az ügghöz legközelebb állót nyerte meg.

Hogy e gondolat életre való és megszülemlése szükségszerű volt, mutatja azon körülmény, hogy egyidejűleg és elszigetelten fölérezték azt Desewffy Sándor kassai püspöki titkár és Myskovszky Viktor akad. építész és kassai főreáltanodai tanár urak is; utóbbi egy ipar-muzeum alakjában.

A rokon törekvések egyesítésére, s arra különösen, hogy azok határozott mederbe tereltettek, jótékonyan hatottak a) Klimkovics Béla és Myskovszky Viktor uraknak mint ugyanazon intézet tanárainak közelebbi érintkezése; b) Desewffy Sándor urnak, egy véletlen találkozás alkalmával a premontréiek társházában, Klimkovics Béla fölszólítása folytán a közös ügghöz való csatlakozása.

A mozgalmat megindító legelső lökés dátuma 1871. decz. 12-e; amidőn is egy, Myskovszky Viktor és Klimkovics Béla aláírással ellátott s levéltárunkban őrzött meghívás, az alakulandó kassai muzeum-egylet érdekében előtanácskozás végett 1871. decz. 14-re Klimkovics Béla lakására kéri fel: Ambrus Lajos, Desewffy Sándor, Ganzer Ede, Jakob Péter, Károly Gy. Hugó, Loósz József, Maléter Vilmos, Müller János, Müllner Frigyes, Schmidt, Szikkay Lipót, Skwór Antal, Tutkó József, Répászky Mihály, Szentléleky Gyula, Meissel Károly s Lengyel Samu urakat.

E tanácskozás eredménye az eszmének örömmel való fogadása s föltétlen felkarolása lett. A legelső beavatottak rögtön actióba léptek. Megkezdődtek nemcsak a csatlakozást czélzó buzdítások, hanem a mütárgyak gyűjtése is.

Az ez idő óta leginkább Desewffy Sándor ur lakásán folyton tartó magán jellegű érintkezések és megbeszélések után a második nevezetes lépés, mely czélunkhoz közelébb juttatott, a Loósz József városi tanácsnok ur által 1872. január 28-dikára, a városház tanácstermébe összehívott értekezletből indult ki, a mennyiben az ezt követő napon, Antal Emil, Bárczay Ödön, Beniczur Vilmos, Benedek Ferencz, dr. Csorba Gyula, Dávitkó István, Deil Jenő, Desewffy Sándor, Fink Károly, Ganzer Ede, Gerster Miklós, Haske Emil, Hegedüs Lajos, dr. Henszlmann Imre, Juhoss Gyula, Károly Gy. Hugó, Klimkovics Béla, Klimkovics Ferencz, Klimkovics Gábor, Klimkovics Flóris, Komjáthy Lőrincz, Koós Kálmán, Korányi Károly, Krieger János, Kublmann Ferencz, Kukovszky István, Loósz József, Maléter Vilmos, Maurer Adolf, dr. Maurer Arthur, Meissel Károly, Mihályi Kálmán, Moys Jakab, dr. Moskovits Jakab, Müllner Frigyes, Miskovszky Viktor, Novelly József, dr. Ováry Endre, Pollák Ferencz, Relay Róbert, Répászky Mihály, Stöhr Sziárd, Szakkay József, Szentléleky Gyula, Ujházy József, Weiss Vilmos és gr. Zichy Rezső aláírással magyar és német szövegben fölhívást intéztünk Kassa város és vidéke intelligens közönségéhez, részvétre szólítván fel mindenkit, ki a közmívelődés ada-

tainak gyűjtése s megőrzésének fontossága iránt fogékonysággal bír, s aláírási iverket tettünk ki a kassai társalgási egyesület, a polgári társas kör, ügyvéd-egyesület, kereskedelmi ifjúsági kör, Maurer Adolf, Hayman Ferencz, Szekerák Gyula, Maffey Gaudenz, Hegedüs Lajos, stb. összejöveteli s üzleti helyiségekbe.

A felhívásnak várt eredmény felelt meg; a kimondott szó nem hangzott el, hanem hódított lent és fent egyaránt, úgy, hogy az 1872. febr 3-iki értekezletet már — Desewffy Sándor ur által erre megnyerve, — gróf Zichy Rezső városi főispán ur hívta egybe s benne az elnöki széket közkérésre el is foglalta. Élénk részt vettek az egyesületi czím és czél szabatos körvonalozása és végleges megállapítása körül kifejtett vitában: Bárczay Ödön, Szakkay József, Desewffy Sándor és Loósz József urak. Utóbbi felolvasta az alakuló közgyűlés elé terjesztendő, Desewffy Sándor által szerkesztett egyesületi alapszabályok szövegét, mely általában közhelyesléssel találkozván, a részletek tüzetes tanulmányozása végett az említett, és Klimkovics Béla, Myskovszky Viktor, dr. Óváry Pál s Maléter Vilmos urak mint bizottság küldettek ki.

A fokozódó érdeklődés febr. 11-an ismét értekezletre gyűjtötte össze az ügy élén állókat. Ez értekezlet már az aláírások és ajándékok nem remélt szaporodásáról vett örvendetes tudomást és köszönettel fogadta el Maléter Vilmos urnak azon szíves ajánlatát, miszerint a begyűlt mütárgyak ideiglenes elhelyezésére saját termeit engedi át. Ez önzetlen hazafias ajánlatot igénybe is vettük egész 1872. okt. 8-áig, a midőn Kassa sz. kir. város tek. közgyűlésének 5074. sz. a. kelt s Desewffy Sándor és Klimkovics Béla erélyes utánjárásának köszönhető nemes, áldozatkész határozata folytán, az „Arany csillag” nevű városi épület felsőemeleti egyik részéhez, táraink helyiségéül hozzá jutottunk. És ez mélyen tisztelt hallgatóság rövid élettartamunknak ama legfőbb mozzanata, melyben véleményem szerint tulajdonképen lettünk, mert főpártfogónk, nemes városunk kegyelméből lehattunk. A mi szövetkezésünk czélja, tárgya, ugyanis nem valami légben lebegő idea, hanem nagyonis helyhez és pedig maradandó, biztos, alkalmas helyhez kötött háborítlan tevékenység. E feltétel nélkül muzeumot alapítani képzelhetetlen dolog. Éppen azért nem hiszem, hogy tévedek, midőn a fentemlített városi kegyes engedélyben látom minden vagyon nélkül alapított intézetünk legelső talpkövének letételét; aminthogy csak is ez alapon folyamodhattunk 1872. okt. 15-én Pulszky Ferencz m. n. múzeumi igazgató urhoz, a rendelkezése alatt álló, használaton kívül helyezett szekrények szíves ajándékozása iránt, és ugyancsak ez alapon tarthattuk meg pár nap lefolyása után, t. i. 1872. okt. 27-én alakuló közgyűlésünket.

A legelső határozat, melyet ezen általános lelkesedés között lefolyt gyűlés korelnöke, a közügyek jól ismert fáradhatlan jelese, a korán elhunyt Szentlélek Gyula kimondott, s Myskovszky Viktor, ki az eddigi tanácskományokban a már szinte örök álmát alvó Moys Jakabbal dicséretes buzgósággal felváltva kezelte a tollat, feljegyzett, hivatalos megalakulásunk ténye volt. Ezu-

tán felolvastattak, csekély módosítással elfogadtattak s a tek. polgármesteri hivatal utján felterjesztetni határoztattak az alapszabályok.

Hogy azonban a magas belügyminiszteri szentesítés már teljes egyleti szervezetben találjon bennünket, ugyanez alkalommal egyhangulag elnöknek választottuk gf. Zichy Rezső városi főispán urat. Alelnökök lettek miután Desewffy Sándor, az alakulás munkájában kifejtett összetartó, lelkesítő és alkotó munkásságaért benne összpontosuló bizalmat szerénységből el nem fogadta: Bárczay Ödön és Loósz József. Titkár: Károly Gy. Hugó. Muzeumőrök: Myskovszky Viktor, Klimkovics Béla, Kapláresik Mihály. Pénztárnok: Fröhlich Károly. Ellenőr: Ganzer Ede. Ügyész: Korányi Károly.

A 30-as választmány tagjai pedig: Benezúr Gyula, Benedek Ferencz, id gr. Csáky Rudolf, Deil Jenő, Desewffy Sándor, Gerhard György, Gerster Miklós, Haske Emil, Jakob Péter, Juhász Mihály, dr. Klekner Alajos, Korponay János, Maléter Vilmos, Maurer Rezső, dr. Maurer Arthur, Molitórisz Dániel, Mikes Gyula, Müller János, Müllner Frigyes, Moys Jakab, Novelly József, dr. Óváry Pál, Óváry Endre, Piller Miklós, Répászky Mihály, Szikkay Lipót, Stóhr Sziárd, Szentlélek Gyula, Tutkó József és Ungár Ignác urak.

Létünk, jövőnk biztos reményével berekesztett ezen alakuló közgyűlés után megindult az egyleti élet, örvendetes sűrű számmal folytak a választmányi értekezletek, melyekben az elnöki tisztet a megválasztott alelnökök s ezek akadályoztatása esetén majd Münszter Tivadar polgálmester ur, majd Klimkovics Béla teljesítették; a jegyzőkönyvek felvételében pedig Károly Gy. Hugónak, Timkó József, Desewffy Sándor, ki eleinte érdekünkben egyedül érintkezett a hatóságokkal is, továbbá Kapláresik Mihály s 1873. máj 4-étől egy féléven keresztül mint másodtitkár Mártonfy Márton urak voltak szives segédjei, helyettesítői. Buzgó pénztárnokunk, Fröhlich Károlynak időközben történt elhunyna után pénzügyeinket Kliegl Róbert főreált. tanár, az ő eltávozása után pedig Maurer Rezső ur kezelte.

Érkeztek az ajándékozott műtárgyak minden oldalról, kisebb nagyobb csoportokban és értékben, melyek között bizonyára legelső helyet foglal el a Latinovics Albin ur által adományozott nagyszerű olajfestmény, Than Mór mohácsi csatája, s a lelkes kieszközölt Klimkovics Ferencz 7 db. saját olajfestménye és számos értékes tárgyai; a dr. Földváry Béla ur, az időtájt a budapesti egyetem orvoskari hallgatóinak segélyegyleti elnöke által kieszközölt 200, s a tek. kassavárosi polgármester ur közvetítésével ajándékozott 400 kötetnyi könyvtár, a gf. Zichy Rezső ur által adományozott 3000 db. számot meghaladó csiga-ásvány, tengeri állat- s növény gyűjtemény, 13 bronztárgy s 17-ik századbeli lovaszászló; Corsan-Avendano Gábor 450 db. csiga- és ásványgyűjteménye. Myskovszky Viktor bronz gyűrűje, csatja, római lámpája, régi szövetei, kancsói s a Bártfa városától általa kieszközölt több értékes régiség. Klimkovics Béla bankó-gyűjteménye, 200 db. rézmetszete, 490 db. camea-gyepszlenyomata, régi fegyverei, zárjai és számos más értékes tárgya. Loósz József ur 300 db. cameája és régi könyvei. Maurer Rezső ur 450 db. régi ezüst és rézpénz gyűjteménye

s régi okmányai. Dobyne asszonyság nagyértékű chinai porcellán esészei. Gleviczky Albert ur régiségei s okmányai; Holländer Tivadar ur amerikai és chinai nagyszámu ritkaságai. B. Nyáry Jenő, dr. Óváry Pál és Óváry Endre urak ősrégészeti gyűjteményeik; a helybeli ezéh-reliquiák már ez időben gyűjteni kezdett, de különösen újabban szervezett meglepő csoportozata; a Kubinyi Ferencz 102 különféle beceses db. küldeménye.

Ezek s az idő rövidsége miatt itt felemlíthetlen egyes lelkes adakozók több kevesebb példányszámu műtárgyai vetették meg muzeumunk alapját. s eszközölték azt, hogy ma már egyes osztály tárlataink, nevezetesen a régiség, s ebben az edény-, szövet-, fegyver-, zár-, kő- s bronzkorszaki-, pecsétnyomó-, pénz- s csecsebecse gyűjtemény; a faragászat-, kép-, szobor, könyv-, okmány- és természetrajzi táruk, jól kivehető nem ignorálható dimensiókkal bírnak.

Választmányi üléseink ez időtájt alig győzték köszönettel tudomásul venni a szives ajándékokat, ami míg egy részről határtalan örömünket okozta, addig másrészt, különös de ki kell mondanom, nem esekély aggodalmunkra szolgált. Időközben ugyanis megérkeztek a m. n. muzeum üveges szekrényei és a bécsi világiállítási bizottságtól a távolban is ügyünknek élő Klimkovics Ferencz által kieszközölt ásványtári állványok; megnyertük 1873. aug. 28-án 35195. sz. a. a n. m. belügyminiszteri szentesítést is, és akkor midőn így minden oldalról felkaroltatván rohamosan közeledtünk ezélunkhoz, lehetetlenségünk tudatára ébredtünk. Nem fértünk. Az 1873-ik év vége felé már annyira fokozódott a térhiány, hogy dec. 7-én tartott választmányi ülésünkben utasítottuk a titkárt, miszerint a küszöbön álló, évi rendes közgyűlés alkalmára kérvényt tartson készen, melylyel, másfelé csakugyan nem fordulhatván, nemes pártfogónkhoz, Kassa sz. kir. város tekintetes bizottságához forduljunk azon indokolt, alázatos kérésünkkel, hogy a már kegyesen rendelkezésünkre bocsátott helyiségeket kibővíteni, vagyis az „Arany esillag“ nevű épületnek a főutczára néző egész felső emeletét átadni méltóztassék.

A több jelentékeny, de különösen ezen életkérdéses ügy által sürgetett első rendes közgyűlésünket 1874. márcz. 8-án tartottuk. Az első s legfőbb határozat természetesen a mondott folyamodás intézése volt; a második egy évkönyv kiadása máresak azért is, hogy a tisztelt nagyközönségnek, Kassa sz. kir. város tek. bizottságának s egyleti tagjainknak nyilvánosan beszámoljunk addigi működésünkről, ügyünk állásáról, s kézzel fogható adatokat szolgáltatssnk annak megítélésére, hogy nem az általunk képviselt ügy, mert annak pártfogolási szüksége minden gondolkodó emberre nézve kétségen felül áll, hanem valjon a mi gondozásunk magában foglalja-e az ügy előbbrevitelének garantiáját, érdemesek vagyunk-e a további támogatásra? Ugyancsak ezen közgyűlésben vittük keresztül tisztviselő karunknak, lemondás, halálkozás és eltávozások folytán szükségessé vált kiegészítését. És pedig egyleti elnökké egyhangulag megválasztott: Bárczay Ödön ur; alelnökök lettek: Loósz József és Klimkovics Béla; harmadik ör: Forgács József; pénztárnok: Maurer Rezső,

s a választmány kiegészítő tagjai : Faller Gusztáv, Fayt Antal, Komjáthy Lőrincz és Timkó József urak.

Hazánknak, egyletünk iránt különösen érdemesült jelesei közül pedig, tiszteletbeli tagoknak választattak : Pulszky Ferencz, Henselmann Imre, Kubinyi Ferencz, Ipolyi Arnold, b. Nyáry Jenő, Rómer Flóris, Latinovics Albin, Geduly Ferencz, Hampel József, Hegedüs K. Lajos, Krenner József, ifj. b. Vay Miklós és gf. Zichy Rezső urak.

A közgyűlés után, tolyó ügyeink kitartó intézése mellett, az aggódó várakozás napjait éltük: Minden összefövetelünk alkalmával az első és utolsó szó függőben lévő nagy kérdésünket, fentemlített alázatos folyamodásunk eredményét, végkimenetelét illette. Addig is azonban míg ez ügyre nézve biztosat tudhatnánk, szem elől egy pillanatra sem tévesztett célunk elérésén munkálkodtunk. 1874. ápril 19-én elfogadtuk és kivittük n. Faller Gusztáv ny. bányatanácsos és akad. tanár urnak azon életre való indítványát, miszerint tárainkban az összes, de különösen a felső-magyarországi bányáiparnak szemlélfelhetővé tételét eszközözendők, intézzünk kérvényt az általa ajánlott 54 bányahatóság és üzem igazgatóságához az iránt, hogy működési körükben előforduló nyers és műtermékekkel bennünket megajándékozni sziveskedjenek, Eddig az oláhlapos-bányai kohó-hivatal, a rimamurányi vasmű részvenytársaság, a szomolnoki bánya-igazgatóság és a jászói prem. prépostsági vasgyár teljesítették kérésünket. Közgyűlésünk határozatához képest 1874. jul. 5-én, 5 ivnyi terjedelemben megjelent első évkönyvünk, melynek magasabb helyeken is figyelmet keltett tartalmát, Myskovszky Viktor és Károly Gy. Hugó ügyes tollából folyt tanulságos értekezések, alapszabályaink, az évi közgyűlés jegyzőkönyve, titkári és pénztárnoki jelentések, a beérkezett ajándékok és a szives ajándékozók, továbbá az összes egyleti tagok és tisztviselők nevei képeztek.

Végre elérkezett a várva várt pillanat. Előleges vizsgálat után 1874. okt. 16-án határozattá emelte a tekintetes városi bizottság, hogy a kért helyiségek, vagyis az „Arany-csillag“ nevű épületnek a főutezára néző egész emelete 1875. ápril 1-től 200 frt évi bérösszegért az egylet rendelkezésére bocsáttatik.

E föltétel, tekintve csekély tagdíjjövedelmünket s az alakulás, berendezés és felszerelés elodázhatlan kiadásait, melyek alapítványi tőkéinket is elnyelték, terhes volt s terhességét fokozta azon régi jogelv tudata, hogy : qui in fundo alieno aedificat, non sibi aedificat, aki idegen telken épít, nem magának épít. Mind a mellett örömmel és hálával fogadtuk el, mert láttuk, hogy minden oldalról igénybe vett városunkkal egyedül a nyomasztó pénzszükség mondatta ki, s már akkor biztatott a remény, hogy nemes pártfogónknak, annak a városnak, mely a főreáltanoda és gazdasági intézet megalapításában százazreket hozott, s községi elemi s polgári iskoláinak fenntartásában évenként közel 40000 frtot hoz a közművelődésnek áldozatul, mely a Fröbel-egyletnek, a város belsejében fekvő s ezreket érő több holdnyi területet bocsátott rendelkezésére, mondom annak a lelkes városnak, miut szintén nem kisebb fontos-

ságu s aránytalanul szerényebb igényü, de meg ami megalakulásunk után egy évvel jul. 13-án 885. sz. a. kelt magas miniszteri leirattal, mindenütt támogatni rendelt cultur-intézmény, nem leszünk mostoha gyermeke; mert óriás áldozatai folytán megingott pénzügyeinek jobbra fordultával, vagy egészen elengedi a reánk ónsúlylyal nehezede feltételt, vagy pedig a tulajdonjog elismerése fejében a hasonló esetekben fizetni szokott évenkénti egy aranyra, vagy más csebélyebb összegre devalválja.

Ráállottunk tehát a kínálkozó egyetlen biztos alapra, munkához láttunk rögtön, megtettük az építömester, asztalos, lakatos, festő segédkezésével járó átalakításokat, melyekben különösen Répászy Mihály, Jakab Péter, Molitórisz Dániel és Horovitz Mór urak szereztek, részben ingyenes munkájuk, részben pedig túlmérsékelt számláik által ügyünk iránt érdemeket; s ezek megtörténtével Klimkovics Béla, ki bátyjával Klimkovics Ferenczcel, a kezdeményezővel, valóban halhatatlan nevet vivott ki muzeumunk létesítése körül, éjjel napallá téve fáradozott a m. n. muzeumtul kapott szekrények felállításán, a régészet és ipari műtárgyak, a képek, szobrok, pénz- s természetrajzi gyűjtemény berendezésén, s vele együtt izzadtak ezen, egyedül csak a közjónak tett szolgálatok nemes öntudata által fizetett munkában Myskovszky Viktor, különösen a régiségtár körül, Müllner Frigyes, Klimkovics Flóris, Klimkovics Gábor es. kir. főhadnagy, és Faller Gusztáv urak; kik közül, névszerint Klimkovics Gábor urnak a könyvtár, Faller Gusztáv urnak pedig az ásványtár rendezéseért 1875. okt. 31-én tartott rendes választmányi gyűlésünk, jegyzőkönyvileg is köszönetet szavazott.

Ezen urak buzgalmának köszönhattük, a meglegedés, sőt a meglepetésnek azon kedvező nyilatkozatait, melyeket eddigi számos és köztük magas állásu s műveltségü látogatóinktól hallani szerencsénk volt. Hogy névleg is megemlítssem a kitünőségeket, 1874. június havában b. Nyáry Jenő, 1875. jun. 12-én nagym. gróf Hadik-Barkóczy Ilona urhölgy, s mint a muzeumok, könyvtárak, műemlékek országos felügyelője méltóságos Pulszky Ferencz m. n. muzeumi igazgató ur, továbbá Gyulay Pál, s Toldy István urak, 1875. okt. 19-én n. m. Trefort Ágoston m. kir. vallás- és közoktatási miniszter s néhai mélt. Perger János kassa-egyházmegyei püspök ur; ez évben pedig gróf Széchényi Béla, gr. Zichy Rezső, Hegedüs K. Lajos és Brassai Sámuel urak méltatták becses figyelmökre tárainkat, s a látottak benyomása alatt gf. Hadik-Barkóczy Ilona urhölgy ő excellentiája és Perger János püspök ur, 100—100 frttal az egyelet alapító tagjainak sorába léptek.

Helyiségeink birtokba vétele óta uralkodó gondolatunk a mai nap, az ünnepélyes megnyitás kérdése volt. Erre dolgoztunk folytonosan. A f. évi febr. 2-án megtartott 3 éves közgyűlésünknek is egyik fő tárgyát ez képezte s e mellett a 2-dik évkönyv kiadásának határozata, mely a mint a legközelebbi napokban az egyleti összes tagok s más kitünőségeknek megküldött példányok mutatják, csakugyan fogatosított is; végre a köteles tisztujítás következő eredménynyel: A tisztí karban mindössze, elköltözések folytán megüresedett

három hely változott. Titkárrá ugyanis, a legszebb emlékekkel Budapestre távozott Károly Gy. Hugó helyébe megválatattam én; 2-dik örré: Faller Gusztáv s 3-dik örré: Bacsoni Alhert főreál tanár ur. A választmány pedig, kívánatra titkos szavazás útján így alakult: Korponay János, Juhász Mihály, Komjáthy Lőrincz, Benedek Ferencz, Bolkai Vilmos, Müllner Frigyes, Novelly József, Schaller Ernő, Orbán Bertalan, dr. Óváry Pál, Timkó József, Desewffy Sándor, Fayt Antal, nm. gr. Hadik-Barkóczy Ilona urhölgy, Schifbeek Mátyás, Szilez István, Gerhard György, Répászky József, Szikay Lipót, id. gr. Csáky Rudolf, Faller Gusztáv, Tutkó József, Hegedüs Lajos, Répászky Mihály, Mártonfy Márton, Mauritz Bezső, Jermy Gusztáv, Antal Emil, dr. Klekner Alajos, s Kozora Endre urak.

Tiszteletbeli tagoknak választattak b. Nyáry Jenő ajánlatára: Barátosi Mircse János, de Leva József, Fulin Rinaldo, Stefani Frigyes, továbbá Ujházy Ferencz, Telepy Károly, Klimkovics Ferencz, Trefort Ágoston és gr. Péchy Manó urak.

Az ezen közgyűlés ideje óta lefolyt hónapokat, a rendezkedés munkájának folytatása tölti ki, mi közben lankadni nem engedte, aczélozta erőnket azon örvendetes tapasztalat, hogy a tiszt. nagy közönségnek ügyünk iránt való jó indulata, érdeklődése nemcsak hogy nem kisebbedik, de sőt adományaiban mindig nagyobb és nagyobb mérveket ölt. Így alapító tagjaink, de pártolók is, különösen Klimkovics Gábor buzgalma folytán, a legközelebbi időkben jelentékenyen szaporodtak, úgy, hogy az utóbbiak száma ma már 236, az alapítóké pedig 21, mely utóbbiak névszerint: A jászói prem. prépostság, Bárczay Ödön, Bulyovszkyné-Szilágyi Lilla, gr. Forgách Kálmán, gr. Forgách László, nm. gr. Hadik-Barkóczy Ilona urhölgy; Horowitz Mór, Jakob Péter, Kassa sz. kir. város, dr. Klekner Alajos, Klimkovics Béla, Klimkovics Ferencz, Klimkovics Gábor, Krajnik László, Molitőrisz Dániel, Perger János, Répászky Mihály, Stöhr Sziárd Antal, Werfer Károly, gr. Zichy Rezső.

A mult október hóban, tetszés szerinti adomány összegekből általam gyűjteni kezdett s a kassai takarékpénztárban kamatozó alaptőkénk pedig, nem számítva a még be nem fizetett ígéretek s a július 1-én hozzájáruló féléves kamatot: 456 frt.

Táraink szaporodását illetőleg, 2-ik évkönyvünkben 9 lapot tesz ki az 1874. márcz. 8-tól 1876. máj. 21-ig beérkezett ajándékok és szives ajándékozóik neve. A legközelebbi napokban pedig Mártonffy ur közvetítésével dr. Horváth Géza járásorvos urtól kaptunk egy oly nagyszerű adományt, melynek megköszönésére méltó szavakkal valóban alig rendelkezünk, egy 1500 kötetben, magyar, latin, német s franczia nyelven irt ritka tudományos műveket magában foglaló értékes könyvtárt, mely egykor a Komjáthy és Szentléleki családok birtoka lévén, örökség képen szállott a nemes adományozóra. Hozzájárultak ehhez: a többször említett Klimkovics Ferencz által a budapesti magyar művészekről kieszközölt, nem százakat, hanem talán ezreket érő valóságos kis képtár; tek. Abaujmegyének tárainkban a tulajdonjog fentartásával elhelyezett

értékes arany és ezüst emlékpénzei s pecsétnyomói; Machay Endre novaji prem. lelkész 103 db. arany, ezüst s réz-pénze, Horváth Antal régi római s egyptomi pénzei; továbbá Szakkay József urnak, a m. kir. kassai gépészeti s felsőbb ipartanoda geniális megteremtőjének s igazgatójának azon nagy horderejű ajánlata, miszerint intézetének mintaszerű készítményeiből, helyiségeinkben egy állandó tárt szándékozik berendezni. A meddő gondolatoknak nem élő eme jelesünk elhatározása, egészen új stadiumba juttatja muzeumunkat. A benne őrzött multak mellé oda állítja a mozgalmas jelent, a századok nyugalma, enyészete mellé az eleven életet, tárlatában városunk derék iparosainak bizton remélt hozzájárulásával, egy valóságos kis ipar-muzeummal gazdagítván gyűjteményünket, nagyonis érzett égető szükségét pótol, amennyiben az egészséges társadalom legfőbb elemének, a haladni, tanulni, művelődni akaró iparos osztálynak szervez, egy, amint tapasztaljuk világszerte sürgetőleg felállított ismerető-, verseny- s tovább képző intézetet. Érje meg, és sokáig élvezze, nemes gondolatának, munkájának, nemes gyümölcsét!

E kitartó, örvendetes felkaroltatás érzetében, amint fentebb is megjegyeztem, fokozott hévvel siettünk előkészíteni a mai nagy napot. Myskovszky Viktor akad. építész és k. főreáltanodai tanár ur conceptiója szerint, Horovitz Mór ur kivitelében sgraffito díszítésekkel emeltük helyiségeink külsejét, bent pedig az egyes tárakban, különösen a pénztárban mint szakértő Lászy Vilmos ur, a természetrajziakban Bacsoni Albert és Faller Gusztáv urak, a könyvtárban Mártonfy ur, az egyleti diplomák és a tagok névsorának díszes kiállításában Müllner Frigyes ur, a helyiségek külső feldíszítésében, Ganzer Ede s Willenrotter Henrik urak, és általában, a szó szoros értelmében vett tulajdonképeni alapítók, a megnyitási ünnepélyre is legközelebb 100 frt. adományozott derék Klimkovics testvérek, Ferencz, Béla, Gábor, Flóris izzadták a rendezésnek, bár végtelenül fontos, de mert ephemer, éppen azért háládatlan, kétszeresen fárasztó munkáját.

Jelen ünnepélyünk szíves tudomásvétele és a mi örömünk megosztása végett meghívásokat intéztünk mindenfelé ahol csak feltehettük, hogy ügyünk érdeket kelt, vagy pedig a hová azt a tisztelet intézni parancsolta. Névszerint meghívtak:

Az egylet összes tagjai.

A vallás és közoktatási miniszter. Mészáros Ferencz; Gönczy Pál, Tanárky Gedeon és Kárfy Titusz.

A közlekedési miniszter: Péchy Tamás; Öettel Ferencz belügym. elnöki titkár.

Abaujmegeye és Kassa v. orsz. gyűl. képviselői.

A m. t. Akadémia. A képzőm. társulat. A n. muzeum. A pozsonyi muzeum. A gödöllői, sopronyi, győri, erdélyi orsz. muzeum. A biharvármegyei, délmagyarországi, békésmegyei régészeti egyletek. Jagócsi Péterfy József.

A m. földrajzi társaság. A m. történelmi társulat. A m. k. tudomány egyetem. A m. földtani, természettudományi társulat. A m. kir. műegyetem és földtani intézet.

A helybeli összes tanintézetek, zárdák, hitközségek.

Az eperjesi k. főgym. és ev. collegium.

Az ujhelyi gymnasium.

A rozsnyói ér. és kath. főgymn.

Abaujmegye főispánja és az alispán utján a megye közönsége.

Metzencéf város, Kassa város közönsége, hatósága. A helybeli cs. k. katonai hadparancsnokság és a honvédség. A helybeli kir. törvényszék, posta és távirda igazgatóság, a pénzügy igazgatóság, államügyészség, katasteri és mérnöki hivatal, járásbíró, ügyvédi kamara, tűzoltó, Fröbel és nőegylet, kereskedelmi kamara, Casino és polg. Társaskör, lövész egylet, és a vasuti állomás főnökségek.

A kassai káptalan, a dohánygyár igazgatósága, seminárium, a takarékpénztár, népbank, zálogint., kassai műmalom, pennybank és a f. m. termény hit. intézet igazgatóságai.

A napi nagy lapok.

Sárosmegye és Eperjes v. közönsége, Bártfa és Szeben.

Tornamegye közönsége.

Borsodmegye és Miskolcz város.

Szepesmegye, Lőcse, Igló, Késmárk és Göllnitz városok.

Gömörm. Rimaszombat, Rózsnyó, Dobsina városok.

Zemplénm. és S.-a.-Ujhely város.

Unghm. és Ungvár város. Szemere Miklós.

A f. m. bányapolgárság Iglón.

A szepesi gazdasági egylet.

A szepesi, rozsnyói és eperjesi püspökök. Haynald Lajos kalocsai érsek.

Czékus Imre és Kun Bertalan superintendensek.

Still Pál lőcsei prépost.

Kaczvinszky Ede bártfai apát.

József Főherczeg, Filippovich tábornagy, Benedek Sándor altábornagy mint kassai diszpolgár, Zimiecky Hyeronim altábornagy, Meltzer István v. b. t. tanácsos és b. Radvánszky Géza.

Es ezzel mélyen tisztelt közönség! ha még azt felemlitem, hogy alakulásunk óta egyleti szervezetünknek megfelelő életet is éltünk, hogy rendesen vezetett jegyzőkönyveink, pénztári kimutatásaink részint az „Abauj-Kassai Közlöny“ hasábjain láttak, Timkó József köz- és váltóügyvéd és lapszerkesztő urnak, egyletünk iránt keletkezése óta táplált jó indulatából napvilágot, részint pedig évkönyveinkben számolunk be velök nyilvánosan; hogy a titkári iroda eddigi beérkezvényeinek s kiadványainak száma 755, a pénztári bevétel 1876. január 1-ig 3065 frt 98 kr. s a kiadás 2820 frt 96 kr; ha megérintem, hogy alapszabályainkat Nagyváradra, Unghvárra, Esztergomba s Nyitra megyébe

kérelem folytán, tanulmányozás végett megküldtük; hogy okmánytarunknak elősmervény mellett használt darabjai, már eddig is szolgálatot tettek a tudománynak; hogy egyletünket a természettudósok mehádiai nagy gyűlésén Bárcazy Ödön ur által képviseltettük, a bécsi világkiállításon 29 db. magyar középkori régiséggel részt vettünk, s ugyancsak szerepelni szándékozunk a budapesti őskori congressuson is; s ha általában jelzem, hogy anyagi és szellemi erőnkhez mérten, mindenben törekedtünk s törekszünk megfelelni azon kívánalmaknak, melyek, eddig egy pusztán önjerejére támaszkodó muzeum-egylet fogalmához fűződhetnek, akkor a mondottakkal rövid multunknak s jelenünknek, főbb vonásokban hü képét vázoltam.

Méltóztassék már most ünnepélyesen megnyitott tárainkban négy éves munkánk eredményéről személyes meggyőződést szerezni, és ha a hallottakban s látandókban az életképesség jelei felösmerhetők lesznek, szerencsétlencsen bennünket a mélyen tisztelt nagy közönség úgy mint eddig is, hálásan tapasztalt jó indulatával; karolja fel ügyünket, — mert hiszen az minden művelt ember ügye — magán és hivatalos érintkezéseiben; gazdagítsa gyűjteményünket elszigetelten álló egyes műtárgyaival, a netalán őskori leletek, fegyverek, eszközök, régi pénzek, képek, könyvek, csecsebecsék, szövetekkel, a szellemes ipar használaton kívül álló remekeivel, elévült okmányokkal szóval minden olyannal, a mi tanulságos, ami megőrizni méltó. Ahol pedig ezeket, mint legközelebb kiadott évkönyvünk is hangsúlyozta, talán a tulajdonnak kedves érzése tartaná vissza, méltóztassék azon irányban vállalni felvilágosító szerepet, hogy tárainkban a tulajdonjog fentartásával helyezhetik el az illetők, féltékenyen őrzött emlékeiket, s ezt téve a tudványó nagy közönséggel tesznek jót, míg jelenleg legfeljebb is egy-két vendégüknek, s ezek között sokszor bizony nem igen érdeklődőknek nyerik meg az illemszabályok által kisajtoltt színlett bámulatát.

Járuljon hozzá a mélyen tisztelt nagy közönség különösen alaptőkénkhöz. Akitől egyszerre sok nem telik, adjon bár mily keveset gyakrabban, de csak adjon. Akkor midőn a szivben és szellemben is gazdag gazdagok, palotákat ajándékoznak a cultur-intézeteknek, ezekkel vetik meg azoknak alapját s emelnek saját nevüknek, a classicus szerint aere perennius, éreznél maradandóbb emléket, szerezze meg, aki kenyerét eszével, kezével keresi, forinttal, krajezárral azt a boldogító érzést, melyet a salus reipublicae-nek, a közjónak hozott, bármily csekély áldozat tudata fakaszt.

Amennyire embernek a jövődőt előre látni adatott, én tökéletesen megvagyok győződve, hogy pár év mulva jelenlegi helyiségeinkben sem fogunk félni; és csak 10—15 év mulva is, azok a tisztí teendőök, melyeket mi jelenleg szives örömezt ingyen gondozunk és a velök járó kiadásokat nagyrészt saját zsebünköl fedezzük, merő lelkesedésből vitt mellék-foglalkozásul betölthetlencnek lesznek. Biztosítsuk tehát ez időre egy, ha telik nagyobb, ha nem telik, koronkinti apróbb adakozásokkal gyarapodó és érintetlen kamataiban növekedő tőkével muzeumunkat, azt az intézetet, mely mig egyrészről a városunk számos

virágzó tanodáiban kiképeztetést nyerő ifjuságnak szellemi látkörét van hivatva jelentékenyen szélesíteni, minthogy táraiban minden szakot felölel, közvetlenül a különböző irányban elfoglalt tanároknak, de általában a társadalom minden művelt osztályának, egyénének összehozó és összetartó kapasát képezni; addig másrészt feladata, bár ugyan még most sokaktól kicsinyletti, de jövőben hiszem, egyik nem jelentéktelen okul szolgálni arra, hogy amennyiben az alföldnek, a fővárosnak, de nyugati vendégeinknek is, a gyönyörű Kárpátalja, a tátrafüredi s koritnyiczai fürdők végett, Rutka, Kassa, Budapest, kedvelt nyári körutja: városunkban számos tudványó, érdeklődő idegen, legalább azt az időt töltse el, mely két közvetlen egymásutáni vasutvonal indulása között eltelik.

A költői hasonlatok mélyen tisztelt hallgató közönség, igen szép dolgok, hanem köztudalom szerint nagyon ritkán sikerülnek; éppen azért, avatatlán létemre mindig félelemmel élek velök. Azt azonban, mely a jelen alkalomból eszembe jut, el nem hallgathatom. Ugy tűnik fel nekem ez a mi ügyünk, a külföldi cultur-mozgalmaknak hatalmas árjai mellett, mint a csalitok léptenyomon akadályozó gyökérszálai közül előszivárgó vékony, nagyon vékony kis erecske, melynek parányi tükre ma esillámlott fel, ma verte vissza az első napsugarat; egyengessük partjait, vezessük biztos, szilárd talajra, óvjuk, mindenek fölött óvjuk, hogy el ne borithassa, föl ne szivhassa, a nembánásnak, közönyösségnek mindent elnyelő sívár homokja.

X.

A felsőmagyarországi muzeum-egylet 1877. április 2-án megtartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Elnök: Bárczay Ödön.

Jelen voltak: Angyal Gábor, Baczoni Albert, Benedek Ferencz, Bolkai Vilmos, Csorba Károly, dr. Csorba Gyula, Erdődy János, Gerhardt György, Görög Gyula, Gothárdt Jób, Horváth Gizella, dr. Horváth Géza, Horváth Béla, Horváth Lajos, Hegedüs Lajos, dr. Klekner Alajos, Klimkovics Béla, Klimkovics Gábor, Komjáthy Lőrincz, Korányi Károly, ifj. Kunszt György, Lapsánszky János, Loósz József, Mártonfy Márton, Mártonfy Mártonné, Maurer Rezső, Mauritz Rezső, Müllner Frigyes, Münster Tivadar, Inglicshoffer Julia, Kolacs-kovszky Ella, dr. Óváry Pál, Papp Ferencz, Schaller Ernő, Spielenberg István és neje, Stöhr Antal, Szilcz István, Szikay Lipót, Tóth János.

I. Az elnök megnyitottnak nyilvánítván a gyűlést, alapszabályaink 11. §-ának értelmében felolvastatott a titkári s ennek kapcsán a Ganzer Ede ellenőr, Mocsáry József és Koch Lajos bizottsági tagok által megvizsgált és helyben hagyott pénztárnoki jelentés. Öröndetes tudomásul szolgáltak.

II. Az igazgató választmány következő indítványokat terjesztett a közgyűlés elé.

1. Emelje a közgyűlés egyleti határozattá, hogy: addig is, míg annyira fejlődünk, hogy tisztviselőinknek rendes fizetést adhatván, az ez alapon teljes mérvben megkövetelhető felelősség biztosítása végett, jelen alapszabályainkat — felvéve azok közé a fegyelmi eljárást illető §§-kat is gyökeresen megváltoztathatjuk, s ehhez a magasabb helyen való beleegyezést kérelmezni méltónak és szükségesnek találjuk, a) tiszteletbeli, — alapító és pártoló tagjaink közzé, más cultur egyletek példájára, felvesszük az örökítőket is, vagyis azokat, kik 50 frtot, mint az egy évi pártolótagsági díjnak, a 3 frtnak megfelelő tőkét, egyszer mindenkorra befizetik. b) Szerveztetik az igazgatói tisztség kötelmeinek és jogainak következő körvonalozásával: „Az igazga-

tót illeti az egyleti táruk gyarapításának, egészben vett tervszerű rendezésének gondja. Ennélfogva közvetlen érintkezésbe léphet egyes, testület s általában minden oly harmadik személylyel, melytől intézetünk felvirágzását táruk szaporodását eredményezni reményli. Fölötte áll az öröknek; rendelkezik az alantas hivatal- és szolgáló személyzettel; elfogadja és lajstromoztatja a küldeményeket. c) Szervezetik a könyvtárnoki tisztség.

Mind a három indítvány egyhangulag elfogadtatván, az igazgatóság ideiglenes vitelére felkérített Klimkovics Béla másod alelnök, a könyvtárnokságra pedig Mártonfy Márton választmányi tag.

2. Amennyibeu a magyar történelmi társaság 1878-ban Kassán szándékozik közgyűlését megtartani, és egyesületünkől reményli a segédkezést a nyilvános és magánlevéltárak átkutatásában, e célra működő előkészítő bizottságul, közgyűlésileg felkérendőknek indítványozza a választmány következő szakfőnököket: Korponay János, Tomka Mór, Lukachich Ferencz, Tutkó József, Fekete István, Jelenfy József, Szikay Lipót, Bolkai Vilmos, Görög Gyula, Kapláresik Mihály, Mártonfy Márton. Egyhangulag elfogadtatott.

3. Ugyancsak e jelen közgyűlésünkből folyamodást indítványoz intézetni a választmány a) az országgyűléshez a m. nemzeti muzeum kiállításon kívül helyezett, de mindamellett értékes képei és szobrai, ugyszintén a fölös példányszámban birt természet-, régiség- és egyéb tárgyainak ajándékozása iránt. b) A m. k. közoktatási ministeriumhoz némi pénzsegély érdekében. Végre: c) Köszönetet sz. k. Kassa városához a 200 frt bérösszeg egyszer mindenkorra lett elengedéseért. Egyhangulag helyben hagyatott.

III. Tiszteletbeli tagokul megválasztottak: Lotz Károly, Ujházy Ferencz, dr. Horváth Géza, dr. Szabó József és Rothauscher Károly.

IV. A jövő évre számvizsgáló bizottságul ismét felkérettek: Ganzer Ede ellenőr elnöklete alatt, Koch Lajos és Mocsáry József.

Ezek végeztével, miután még dr. Horváth Gézának „A házi állatok keletkezése“ és dr. Óváry Pálnak: Adalékok a történelem előtti ember ismeretéhez“ című, kitűnő értekezéseit, élvezettel és okulva meghallgatta s megtapsolta, — a közgyűlés véget ért.

Stöhr Antal,
titkár.

XI.

Titkári jelentés.

Felolvastatott a felsőmagyarországi muzeum-egylet 1877. april 2-án megtartott közgyűlésén.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Mint a boru és derü, úgy követik egymást az egyes emberek, egyesületek, nemzetek életében is a fény- és árnypontok, melyek azután a történelem lapjairól, váltakozva, vagy a dieső multat ragyogják le, kedves visszaemlékezésül a szereplőknek, buzdító például az utódoknak; vagy pedig az igazzal, széppel, jóval ellenséges elemek mindig dísztelen győzelmét meresztik elének oly sötétlő fekete betűkben, hogy félve fut rajtok keresztül a tehetetlen, akaratja ellen ragadott emlékezés, boszankodva fordítja el szemét róluk a sebesebb érverésű késő olvasó, s a nyugodtabb, higgadtabb az, aki méltatlankodva bár, de gyászos tartalmukat kibetűzi, veszi szomorú tudomásul és tanul belőle.

Nekem, aki egyletünk történelmének lapjait hivatalból forgatom, kétszeres öröm az, hogy az elmúlt 1876-ik év eseményeit megörökítőben olyat tarthatok a mélyen tisztelt közgyűlés elé, mely adja Isten jövőben ne legyen az ami jelenleg, t. i. legfényesebb momentumaink tartalmazója.

Felhordhatnám a magasztalásnak rendelkezésemre álló összes kifejezéseit, de nem teszem, hanem egyszerűen rámutatok 1876. június 25-ére, egyletünk nagy napjára, melyen a felsőmagyarországi muzeumot, Kassa város, Abauj- és a szomszéd megyék intelligentiájának személyes, több országos cultur-intézmény coripheusainak pedig írásban kifejezett, oly kétségtelen elismerő részvéte mellett nyitottuk meg, melynek kiérdemlésére ugyan alakulásunk pillanata óta folyton dolgoztunk, de az ideig részesei nem voltunk. Méltó jutalmát hozta meg e nap az egylet kitartásának, nem annyira a felhangzó dicséretekben, mint inkább azon nyomós következményekben, miszerint életképességéről meggyőzte a kishitűeket, tárainak egész nyáron át folyton tartó tömeges látogatása, s a Pocsátko Viktor ur ajándékaul birt vendég-könyvben a jelentékeny, országos, sőt külföldi nevek szaporodása elnémitotta ellenségeit, barátait

pedig újabb áldozatokra ösztönözte. Az ekkor szerzett tapasztalatok érlelték meg sz. k. Kassa város atyáiban, a képviselő közgyűlés tagjaiban azon nemes elhatározást, mely f. évi jan 24-én, az existentiánk legfőbb nyűgétől való megszabadításban, a 200 frt. évi bérkötelezettség egyszer mindenkorra való kegyes elengedésében nyilvánult. Oly fontos forduló pontot képez e tény együletünk életében, hogy meg vagyok győződve, miszerint a mélyen tisztelt közgyűlés egyhangu véleményével találkozik eljárásom, ha egy percze megállva a biztos jövőnk felé vezető eme válasz-uton, s visszapillantva még egyszer a kezdetnek átélt kritikus körülményeire, a helyzet teljes méltánylásában, tiszta szívből fakadó, forró köszönetet mondok főpártfogónk sz. k. Kassa város nemeskeblű közgyűlésének, mely említett határozatával nemcsak a városi közvagyon, hanem tekintve anyagi körülményeit, az egyes polgárok erszénye rovására biztosította egy jóakaratu, törekvő egyletnek lételet s ebben egy nagy horderejű működési cél elérését. Adja az ég, hogy minél hamarabb és minél bővebben megteremje ez áldozat különben is elmaradhatlan nemes gyümölcseit.

Hogy városunk imént jelzett felkarolása mellett bőségesen folytak a magán ajándékozások is, tanuskodik azon két nagy hasábos kimutatás, mely az „Abauj-Kassai Közlöny“ 52-ik számában 1876. dec. 28-án látott, tek. Timkó József szerkesztő, köz- és váltó ügyvéd ur szíveségéből napvilágot. A hálát és köszönetet, melynek a közlés alkalmával egyleti választmányunk kifejezést adott, jelenleg ismétlem minden egyes lelkes ajándékozó számára; különösen pedig teszem azt azon nagy értéket képviselő könyv, kép, szobor, régiség-s természetrajzi küldeményekért, melyekkel tárainkat dr. Horváth Géza, dr. Csorba Gyula, Krainik Ödön, Tordássy András, a szomolnoki m. k. kohó hivatal, Lotz Károly, Ujházy Ferencz, Teleky Károly, Landau Lajos, Dunajszky, Izsóné, Huszár Antal és a Klimkovics testvérek gyarapították.

Az egyletünk iránt való érdeklődés fokának megítélhetésére szolgál azon adat is, hogy a mult 1876-ik évben 15 rendes tagot nyertünk: névszerint Zemányi Gizella kisasszonyt, Bulyi Dezső, Mihályi Kálmán, Antalffy Lajos, Schiller Ferencz, Lokhorn János, Róth Imre, Ferenczy József, Szinyey Bertalan, gr. Sztáray István, gr. Hadik Endre, gr. Hadik János, gr. Hadik Sándor, Brudl Fülöp, Bazel Károly, újabban Stépán Vincze és Görög Gyula urakat. Alapító tagokul 10-en léptek be; időrendszerint: dr. Klekner Alajos, Jakab Péter, Szilágyi Lilla, dr. Stöhr Antal, a Jászói premontrei Prépostság: Benedek Ferencz, dr. Werner Rudolf, Schaller Ernő, Fábrián Imre, Fülöpp Károly és Vitális György.

Feltüntetvén ezekben azt, amit kívülről nyertünk, áttérek már most arra, amit a pártfogás ezen kétségtelen tényeivel szemközt kifejtettünk, t. i. egyleti tevékenységünkre. Az 1876-ik év folyama alatt tartottunk összesen 1 megnyitó, 1 köz, és 7 választmányi gyűlést, melyeknek tárgyát általában az egylet kül- és beléletét illető kérdések megvitatása, a muzeum megnyitásának előmunkálatai, a táruk s az egyleti vagyon szaporítása, az ajándékok köszönettel való tudomás-vétele, egyszeróval a folyó ügyek képezték.

Legfontosabb határozataink voltak: 1) Hogy a muzeum vasárnaponkint 10—1 óráig nyitva tartatik ingyen, csütörtökön ugyanazon órákban 20 kr. belépti díj mellett; más napokon pedig a kinyitásért fizetendő 1 frt, és személyenkint 20 kr. 2) Magáévá tette a választmány dr. Horváth Géza urnak julius 20-án kelt memorandumában, indokoltan kifejtett azon nézetét, hogy a felsőmagyarországi muzeum természetrajzi tára csak helyi gyűjteményt képez, és mint ilyen csak a felvidék vagy legfőlebb az ország természeti tárgyait fogadja be. 3) Myskovszky Viktor I. ör indítványára, a m. tudós akadémia megkeresése határozatott az iránt, hogy könyvtárunk számára összes kiadványait küldje meg. Fájdalom, kérvényünkre Gyulai Pál titkár aláírásával az a válasz érkezett, hogy csereképen megkapjuk — azt, amit már addig is kaptunk — az archeologiai füzeteket. 4) A 150 frtba került díszes könyvmatu tagsági okmányokra nézve azt határoztuk, hogy minden tiszteletbeli- és alapító tagnak ingyen, a pártoló tagoknak pedig 1 frtyi díjért állíttassanak ki.

A titkári iroda kiadványainak és érkezővényeinek száma 115.

Részt vettünk a magyar természetvizsgálók marmarosi gyűlésén és a szeptember 2-án Budapesten tartott ősrégészeti congressuson. Az előbbin Molitorisz Dániel, Orbán Bertalan, Hegedüs Lajos és Klímkovics Béla; az utóbbin pedig mélyen tisztelt elnökünk: Bárczy Ödön, továbbá dr. Ováry Pál és Klimkovics Ferencz képviselték egyletünket. Hogy az utóbbi európai fontosságú gyűlésen mennyire magukra vonták kiállított tárgyaink a közfigyelmet, bizonyítja azon körülmény, hogy míg egyrészt gr. Wurmbbrandt, továbbá a dél-magyarországi régészeti egyesület s a debreczeni collegium csereviszonyt ajánlottak, addig másrészt egyes példányaink unicumokul ismertetvén fel, lefényképeztetni rendeltettek. Ez történt különösen az elnök ur két bronzceltjével, melyet Pulszky Ferencz azon ajánlattal kért el a m. nemzeti muzeum számára, hogy helyette egy egész kis kőkorszaki gyűjteményt bocsát az elnök ur rendelkezésére. E gyűjteményt mélyen tisztelt elnökünk intézetünknek ajándékozta, miért is az október 8-án megtartot választmányi gyűlés e nagylelkűségéért jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott. — Végre október 24-én egyletünk még addig nem teljesített egyik főfeladatának is megfelelhattünk. Ugyanis alapszabályaink 2-ik §-ának értelmében, kutatást intéztünk lappangó emlékek iránt, amennyiben Bárczy József ur szíves meghívása következtében Dobszán ásatást rendeztünk, és pedig a kedvezőtlen idő daczára a legszebb eredménnyel. Roppant mennyiségű elszenesedett őskori buza, csontmaradványok, konyhahulladékok, edények stb. kerültek napfényre; mind megannyi kiálló bizonyítékai a mi történelmünk előtt beláthatatlan távolba vesző karoknak, biztos anyag, hogy egy ponttal szűkebbé tegyük azokat a tátongó üres helyeket, melyek a civilizatio kezdeteinek topographikus térképein még mindig láthatók.

A mi vagyoni állásunkat illeti, erre nézve Maurer Rezső buzgó pénztárnokunknak, Ganzer Ede ellenőr és Koch Lajos s Moesáry József kiküldött urak által megvizsgált számlája alapján, a kötelezettségekből való kibontakozás örvendetes tényéről értesíthetem a mélyen tisztelt közgyűlést. A bevétel 1411

frt. 30 kr. volt a kiadás pedig 1341 frt. 30 kr; maradt tehát áthozatul a folyó évre 69 frt. 69 kr. A bevétel fősszegei gyanánt szerepelnek: a) 245 frt. 2 kr. áthozatal az 1875-ik évről; b) három alapítótagsági illeték; c) 128 frt. ajándékozás, d) együttesen 175 frt. 28 kr. kiterő apróbb bevétel és végre 563 frt. pártoló tagsági illeték. Ez utóbbi 151 frttal mulja felül az 1875-iki 412 frt. hasonczimü bevételt. A kiadási rovatban egyedül a szolga 120 frtnyi dija azon összeg, mely jövöre is megmarad, a többi: festő, üveges, kőműves, asztalos, szobrász, nyomdász számlák és kifizetett házbér illeték, összesen 1221 frt. 61 kr. oly tételek, melyek többé elő nem fordulnak; minélfogva bizton remélhetjük, hogy ha még a jelen évben nem is, de jövöre okvetlenül évi költség előirányzatot csinálhatunk, és az eléggé nem ajánlható megtakarításokat, a kezdetleges felszerelések által elnyelt alapítósági illetékek visszatérítését megkezdhetjük.

Az én általam gyűjtött s kezelésem alatt lévő alaptökénk is, melynek — kamatai egyelőre érintetlenül maradván — 70%-tjéből saját házat fog szerezhetni az utókor, szépen gyarapodott. Az 1876. febr. 2-án tartott közgyűlésünkben csak 136, mult május 21-ki évkönyvünkben már 413 frtról számolhatam be a czim alatt, amire azután Pulszky Ferencz azon megjegyzést tette, hogy „bizony kevés tőkéjük van,“ — ma pedig a kassai takarékpénztárban kamatozik 620 frt. 34 kr. a penny-bankban 447 frt. 78 kr. tehát összesen 1068 frt. 12 kr. A 653 frt. 12 krnyi szaporodást következő tételek eszközölték:

1) A juliusi és januári kamat, összesen 25 frt. 62 kr. 2) A Benedek Ferencz és Fábián Imre alapító tagsági díjai, összesen 200 frt. 3) A dr. Werner Rudolf, Fülöpp Károly, Schaller Ernő, és Vitális György urak által ugyan-e czimen ekkorig befizetett 210 frt. 4) A Szentlélek Kálmán 5, Cserép Sándor 1, Tóth György 1, Bolkay Vilmos 1, Karsa Tamás 10, az orsolya zárda 4, a megnyitási ünnepélyben résztvett ujhelyi vendégek 16, s Klimkovics Ferencz 25 frtnyi adománya. 5) Társas összejövetelek alkalmával tett gyűjtések eredményeül 94 frt. 50 kr. Végre 6) Az én mult évi 60 frtnyi titkári illetékem, melyet a f. év elején felvéve, alaptökénkhez csatoltam.

És ezzel mélyen tisztelt közgyűlés, ha még néhai Perger János kassai püspök és Bárczy Albert főispán ur ő méltóságai, továbbá Novelly József és Szerencsy Mór derék tagtársaink elhunya fölött kifejezem azon mély fájdalomkat, mely halálukban a közjó fáradhatlan munkásainak, aggasztó jelenségekben gazdag társadalmunk nemesebb elemeinek vesztét gyászolja, — évi jelentésem végére jutottam. Határozott emelkedésnek örvendünk minden irányban, s csak a kitartó ügybuzgalom és takarékoság az, ami részünkről továbbra is kifejtendő. Ügybuzgalom, hogy a nagy közönség által jövöben is az eddighez hasonló felkaroltatásra méltattassunk; takarékoság, hogy amennyiben már muzeumunk, és pedig a közokulásnak minden irányban jelentékeny anyagot szolgáltató muzeumunk van, tőkét gyűjtsünk, mely mig egyfelül a meglevő és folyton szaporodó táruk felelős gondozásának költségeit fedezi, addig lehetővé teszi jövöben egy saját ház építése vagy megszerzése által az idegen és nagyon

könnyen változó kegytől való függetlenítést: lehetővé teszi azt, hogy minden évben legalább egy-két ásatást rendezvén, először is az őskori leletekben gazdag vidékünkön, s ha ez fel lesz kutatva, a szomszéd megyék területén, nekünk megfelelő végig egész Felsőmagyarországon — nemcsak a gyűjteményeinket meglátogató lelkes közönség, hanem maga a civilisatio történelme, mint tudomány iránt is positiv érdemeket szerezhessünk.

Stöhr Antal,
titkár.

XII.

A felsőmagyarországi múzeumegylet 1878. május 26-án megtartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Elnök : Loósz József.

Jelen voltak : Baczoni Albert, Benedek Ferencz, Bolkai Vilmos, Deil Jenő, Desewffy Zsigmond, Fábian Imre, Gerhardt György, Görög Gyula, Horváth Lajos, Hubesik József, Juhász Mihály, Kaplárosik Mihály, dr. Klekner Alajos, Klestinszky László, Klimkovics Béla, Klimkovics Flóris, Kolaeskovszky Elza, Korányi Károly, Kosztka Viktor, Mártonfy Márton, Maurer Rezső, Müllner Frigyes, Münster Tivadar, Myskovszky Viktor, Orbán Bertalan, Ruzinkó Zsigmond, Schaller Ernő, Timkó József, Tóth János.

1. Elnök megnyitottnak nyilvánítván a gyűlést, sajnálkozással tudatja hogy egyleti elnökünk Bárczy Ödön ur, sürgős családi ügyek által gátoltatott a jelen közgyűlésen való megjelenésben. Hogy az egylet nincs oly nagy tagszám által képviselve, mint amennyit aránylag várni lehetett volna, legkevésbé sem tekinti az ügy iránt való érdeklődés apadásának ; tudja, hogy az egyleti működésnek, de minden vállalatnak a kezdete ingatag, gyenge, s mint a pelyhesedő madár, kitartó ápolást, időt igényel, míg teljes erőre jutván szélesebb körökben is észrevehetővé válik szereplése, kihatása. Ami hogy jövőben csakugyan megtörténjék, czélra törekvő ernyedetlen munkásságunktól állítja egyedül várhatónak.

2. Olvastatott a titkári s ezzel együtt a pénztárnoki jelentés.

3. Stöhr Antal indítványára, Tóth János, Mártonfy Márton és Baczoni Albert érdemleges hozzászólása után határozatott : hogy a kassai takarékpénztárban kamatozó összes 656 frt 94 kr. tőke, járulékaival együtt kivéssék ; aminek foganatosításával megbízott az alaptőkét kezelő titkár.

4. Klimkovics Ferencz tagtársnak, a titkár által előadott azon indítványa : hogy ezentul azok is alapító tagokul tekintessenek, akik a múzeumnak 100 frt, vagy azon felül való értékű tárgyat vagy tárgyakat ajándékoznak,

mint az egyleti alapszabályok 5. §-ba ütköző, tehát elfogadás esetén azok megváltoztatását eredményező indítvány, a jelen alkalommal nem tárgyalhatónak nyilvánított.

5. Az elköltözött ns. Faller Gusztáv bányatanácsos ur s egyletünknel volt természetráji szertárör helyébe, egyhangulag megválasztatott: Bacsoni Albert főreáltanodai tanár; az elhunyt Ganzer Ede ellenör helyébe Gerhard György; számvizsgálókul pedig jövőre is kiküldettek: Koch Lajos és Mocsáry József urak.

Ezek után Myskovszky Viktor ur olvasott fel egy nagyon érdekes alkalmi értekezést: „A mürégiségek hamisításáról;“ melynek figyelmes meghallgatása és megéljenzése után, az elnök, azon remény kifejezésével, hogy a jövő év nem visszafelé, hanem előrehaladásunknak lesz tanuja, a közgyűlést berekesztettnek nyilvánította.

Stöhr Antal,
titkár.

XIII.

Titkári jelentés.

(Olvastatott a felsőmagyarországi muzeum-egylet 1878. május 26-án megtartott évi közgyűlésén).

Mélyen tisztel közgyűlés!

Az 1877-ik évvel egyletünk 5-dik életévét töltötte be, azt az évet, mely emlékeinek ha nem is gazdagsága, de kimagasló volta miatt, méltán sorakozik a megelőzőkhöz.

Hogy jelentésem teljesen hű képét tárja elő multunknak, okvetlenül meg kellene tartanom az események sorát, a kronikások szokása szerint, az egymást követő napi datumokat; de bizok a mélyen tisztelt közgyűlés elnézésében, hogy ha az előadás értelmességének megóvhatása reményében, vezérfonalamul nem a tények rendjét, hanem rangját választom, vagyis nagyobbról megyek a kisebbre, ünnepről a hétköznapra.

Mert valóban ünnep volt ránk nézve az 1877-dik év sept. 9-ke, mely napon megértük azt a szerencsét, hogy alkotásunkat I. Ferencz József ö cs. k. apostoli felségének, urunknak királyunknak, bemutathattuk. Délután fél négy óraker hajtatott Ő Felsége, magas kíséretével névszerint Albrecht főherczeg, b. Mondel, gr. Thurn-Taxis szárnysegédek; b. Edelsheim Gyulai katonai országos főparancsnok, b. Zimiecki kassa-kerületi osztálytábornok, nm. Tisza Kálmán miniszter elnök, mélt. Darvas Imre abaujmegyei főispán és tek. Münster Tivadar városi polgármester urakkal a muzeumi épület elé, ahol is Bárczy Ödön elnök s az egylet többi tisztviselői által fogadtatván, elnök urnak elfogadó szavaiban felemlített öt éves multunkat illetőleg azon kegyes megjegyzés után, hogy: csak ily rövid idő óta működik az egylet? — a virágokkal és szőnyegekkel diszitett szobor csarnokba kísértetett. Megtörténvén itt a jelenvolt egyleti tisztviselők bemutatása, Klimkovics Béla magyarázata mellett megszemlélte Ő Felsége az egyes termek összes szekrényeit, szakértő megjegyzésekkel kísérve a látottakat és hallottakat. Különösen nagy érdeklődéssel kegyeskedett kérdezni a természetrajziak tárában, a Czaininger Antal ur által lőtt és mu-

zeumunknak ajándékozott hiúznál, e veszedelmes ragadozó állatnak vidékünkön való előfordulási viszonyait, s magas kíséretével együtt, melynek egyes tagjait az egylet jelen volt tisztviselői kalauzolták, kiváló figyelemmel nézegette a régi Kassa és Sáros erődítményeinek tervrajzait. Végre miután Mártonffy Márton könyvtárnok ur kezéből a tollat elfogadni, s e látogatás emlékeül vendégkönyvünknek egyik tiszta lapjára fölséges nevét sajátkezüleg feljegyezni kegyeskedett, legmagasabb megelégedésének kifejezésével szívből fakadt éljenceink között távozott.

És hogy az elismerő nyilatkozat nem pusztá szó volt, hanem a törekvéseink életrevalóságáról szerzett teljes meggyőződés hangja, mutatja azon tény, melylyel annak Ő Felsége nyomatékokat adni méltóztatott. Mutatja a muzeumunk javára tett 300 frtnyi kegyes adomány, melynek a legforróbb hálás köszönettel történt kézhezvétele és tőkésítettése iránt, nm. B. Wenckheim Béla király személye körüli miniszter ur közvetítésével, okt. 7-dikén tartott választmányi ülésünk, a legmagasabb helyre hála feliratot, illetőleg alázatos jelentést intézvé, ezt Ő. cs. k. apostoli Felsége, a nm. magyar vallás- és közoktatási miniszteriumnak 31,113 sz. a. decz. 17-én kelt leirata szerint legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztatott.

A második nevezetes tény volt ránk nézve 1877-ben az, hogy ügyünk a magyar parlamentnél is méltánylásra talált. A nemzeti muzeum kiállításon kívül helyezett, de mindamellet értékes képeinek és szobrainak ideajándékozása tárgyában ugyanis, a képviselőházhoz, mint a nemzeti köztulajdon feltehetlen rendelkezőjéhez ápril 20-án folyamodást intéztünk, melyet városi képviselőnk s tagtársunk tek. Juhász Mihály ur meleg szavakkal támogatva terjesztett elő. Kérésünk egyhangulag javaltatott és elintézés végett a nm. vallás és közoktatási minisztériumhoz tetetett át. Ugyan ez ügyben s némi pénzbeli segély érdekében egyidejűleg ugyancsak ide is folyamodtunk, hanem fáradozásunkat még eddig sem egyik, sem másik irányban eredmény nem koronázta. Bizunk azonban a jobb jövőben és erősen reméljük, hogy, ha amaz országos fontosságú ügyek, melyek a magas kormány figyelmét az utóbbi időkből teljesen igénybe veszik, elintézve lesznek, s a pénzügyi helyzet javulni fog, alázatos kérésünk okvetlenül figyelembe vétetik.

A felsőbb helyeken tapasztalt jó indulat mellett, kétszeres örömmel jelenthetem, legfőbb éltető elemünk a vidéki mélyen tisztelt közönségnek, táraink és alaptőkénk gazdagítása iránt ez évben is folytonosan tanusított áldozatkészségét.

A beküldött becses ajándéktárgyak tek. Timkó József köz- s váltó- ügyvéd és lapszerkesztő urnak szíveségéből az „Abaj-kassai Közlöny“ nov. 22-ki számában két nagy hasábon voltak hálás köszönetünk mellett nyilvánosan nyugtázva, s a legnagyobb ékes-szólásnál is meggyőzőbb bizonyítékát képezik annak, hogy egy felsőmagyarországi muzeum létesítésére Kassa környéke nem terméketlen talaj; s hogy aki az ezen legkevesbbé sem meddő gondolatnak megtestesítésében eddig elért eredményekről személyes tudomás

szerzett; aki ez észme cultur-missióját felfogta s az akadályokat, melyek mint minden nagyszabásu terv teljes megvalósulásának, ugy ennek is útjában állanak, kellőleg meglátolta; az keblének nemesebb érzelmei, hajlamai által szükségképen a hozzájárulásra, áldozatokra serkentetik. Hogy hoszszadalmas ne legyek, nem sorolom itt fel egyenkint a vett kegyes adományokat, különben sem a titkári jelentés azoknak illetékes helyök, hanem évkönyveinknek az unokák okulása és buzdítására szánt, megörökítő, állandó rovata. Mindamellett el nem mulaszthatom, hogy a jelen alkalommal is még egyszer forró köszönetet ne mondjak a mélt. b. Melczer családnak, továbbá tek. Csorba Károly, Mártonffy Márton, Fülöp Károly, Loósz József, Szlabéy Zsigmond, Korányi Károly. Doby Jenő, Bezilla Samu, de különösen Melczer János és nmélt. Melczer István uraknak, kik nagyobb értékű és számu régi pénz, könyv, képmány s egyéb ritkaságok ajándékozása által múzeumunkat gazdagítani szivesek voltak.

Ugyancsak jól esik jelenteni, hogy az 1877-ik év nem volt mostoha a tagszaporulatra nézve sem. Alapító tagjaink száma kettővel szaporodott, névszerint mélt. és főtiszt. dr. Schuster Konstantin kassai megyés püspök és nmélt. Melczer István urakkal. A pártoló tagok gyűjtése tekintetében szerzett érdemekre nézve tek. Klimkovics Gábor, cs. k. kapitány uré az oroslán rész; az ő kitaró buzgalmának 31 ujoncz áldozót sikerült megnyerni ügyünknek, ugy, hogy jelenleg leszámítva az alakulásunk óta összes elhunytakat, az ugyancsak ez évben belépett tek. dr. Verédi Károly tanfelügyelő és Dorner Ferencz urakkal együtt egyletünk 225 pártoló tagból áll; ami, ha a befizetések különösen a vidéki tagtárs urak részéről pontosabban történnének, oly jelentékeny összeget képvisel, hogy a mostani szerény igényeinket, a lehető legszűkebb korlátok közé szorított kiadásainkat bőven fedezi.

Egyébiránt legilletékesebb felvilágosító ez irányban, Maurer Rezső, pénztárnok urnak, Koch Lajos és Mocsáry József számvizsgáló bizottsági tag urak által jóváhagyólag láttamozott, s az irattár számára, rendelkezésemre bocsátott számadása, melyből kiténik, hogy 1877-ik évben a tagdíj bevétel kitett 525 frtot, — tehát 150 frttal kevesebbet, mint a 225 tag után várni lehetett; -- ez összeg, az Ő Felsége 300 frtnyi kegyes adományával, továbbá 69 frt 69 kr. mult évi áthozattal, s ajándékok, színházjövedelem s belépti díjak és jegyek czimén kimutatott 134 frt 27 krral, 1028 frt 96 kr. egész évi bevételösszegre rug; amivel szemközt mint kiadás szerepel a titkár 1876-és 77-iki illetve összesen 120 frt, a szolgálta ez évi fizetése 120 frt és leltári tárgyak, költség, festő és üveges számla czimen 335 frt 65 kr., összesen 570 frt 65 kr., melyet levonva az 1028 frt 96 kr. bevételből, marad áthozatul 1878-ra 458 frt 31 kr.

Különösen vigasztaló mélyen tisztelt közgyűlés, e kimutatásból merithető azon meggyőződés, hogy végre-valahára kibontakozunk a legelső szervezkedés kiadásainak nyomasztó kötelezettségeiből. Előfordul ugyan még ilyen réven a jelen számadásban is 330 frt 65 kr., de szolgáljon örömünkre, hogy

ez összeg jelentékeny részét azon költségek teszik, melyek a király látogatás alkalmából elkerülhetetlenek voltak.

Az én kezelésem alatt lévő s kamatjaiban egyelőre érinthetlen alap-tőke 1586 frt 11 kr. és egy darab, 9 frt 50 kr-ért vásárolt Bukarest városi kölcsön-sorsjegy. Közgyűlésünk óta tehát, midőn ugyan e ezimen 1068 frt 12 krt mutattam ki, a gyarapodás 517 frt 99 kr. és egy 9 frt 50 kr. értékű sorsjegy, mely jelentékeny nyeresémekkel ellátva, évenkénti négy részletben 1892-ig, a költsön végleges törlesztéseig, szükségképen kihuzatik. E szaporulatot a következő tételek eszközölték; 1) 77 frt 69 kr. jul. és decz. kamat, 2) 170 frt tek. Vitális György, Fülöpp Károly, Schaller Ernő és dr. Werner Rudolf urak alapító-tagsági részletdíjak, 3) 100 frt dr. Schuster Konstantin kassai püspök ur ő méltóságának alapítványi illetéke. 4) 20 frt a mélt. b. Melcer család ajándéka. 5) 30 frt Genzor N. adománya. 6) 1 frt tek. Bodnár Ferencz eljárásbíró ur közvetítésével Fried Mária kisasszonytól nyert adomány, 7) 10 frt tek. Barthos Tivadar kir. közalapítványi főügyész ur ajándéka. 8) 5 frt ft. Szepessy Géza prem. tanár ur adománya. 9) 3 frt ft. Láday Kázmér prem. tanár ur adománya. 10) 50 frt 80 kr. társas összefüvetek alkalmával gyűjtött ajándék. Végre 11) 60 frt az én 1877-iki titkári illetékem, melyet ez évben is úgy, mint ezelőtt felvettem s alaptőkénkhez csatoltam.

A kimutatott 1586 frt 11 kr. összegből 656 frt 94 kr. a kassai takarékpénztárban, 478 frt 97 kr. a penny bankban, 450 frt 20 kr. pedig a népbankban kamatozik.

Ha tehát ehhez hozzászámítjuk a pénztárnok ur által kezelt s a kassai zálogintézetnél elhelyezett 300 frt királyi adományt, akkor a muzeum tényleges alaptőkéje jelenleg 1886 frt 11 kr. és egy 9 frt 50 kr. értékű sorsjegy.

Biztos várandóságok a legközelebbi jövőben: a) Melcer István ő n. méltóságának még eddig be nem fizetett 100 frt alapítványa. b) Tek. Répászky Mihály akadém. építész urnak ama valóban meghálálhatlan nagylelkű adománya, melyet egy 94 frt 70 krral egyletünket terhelő, de a kiegyenlítés jegyével ellátott számlakövetelés alakjában, azon írásilag kifejezett, határozott megjegyzéssel volt szives hozzám küldeni, hogy ez összeget az egykoron emelendő muzeum épület, általam gyűjteni kezdett alaptőkéjéhez csatoljam. Ez összeg pénztárunk folyó bevételeiből az alapító ur szándékához képest legközelebb fog utalványoztatni. c) 25 frt melyet a kassai kir. tek. törvényszék birság képen alaptőkénk javára megítélni kegyeskedett, de még a jelen pillanatig behajtható nem volt.

Ha ezek után felemlitem, hogy választmányi üléseink tárgyát a folyó ügyeken kívül, leginkább a királylátogatás kieszközlésének s a magyar történelmi társulat f. évi augusztus hó 2-dik felében Kassán tartandó nagygyűlése előkészítésének gondjai tették ki, s érintetlenül nem hagyom, hogy a titkári iroda érkevényeinek és kiadványainak száma 73 volt, akkor jelentéssel végeztem.

Meggyőződhetik a közlött adatokból a mélyen tisztelt közgyűlés, hogy ha nem mindenütt is, de a legtöbb, legilletékesebb helyeken megértettünk; igaz ügyünk méltó pártfogásnak örvend; tehát egyedül rajtunk múlik, hogy az ez irányban eddig szerzett kedves tapasztalatok, jövőben még inkább bővüljenek. Egy óriási nagy munka áll még előttünk, áll különösen buzgó őrünk előtt. Értem a pontos catalogizálást. Ha ezt lelkiismeretesen keresztül vittük, ha a meglévőt conserváljuk, ha a nemes célra történő, tehát legkevésbé sem szégyenletes kéréssel, könyörgéssel és lehetőleg a végtelékig terjedő takarékossgal a mellőzhetetlenül szükséges, függetlenítő alaptőkét összegyűjtöttük: akkor, de csakis akkor mondhatjuk el igazán, hogy Felső-Magyarországnak van muzeuma és annak székhelye Kassa.

Stöhr Antal,
titkár.

XIV.

A felsőmagyarországi muzeumegylet 1879. ápril 14-én megtartott 3-éves tisztújító közgyűlésének jegyzőkönyve.

Elnök : Loósz József, egyleti 1-ső alelnök.

Jelen voltak : mélt. és ft. dr. Schuster Konstantin m. püspök, továbbá : Antal Emil, Benedek Ferencz, Bodnár Ferencz, Csorba Károly, Dongó Géza, Eröss István, Fábíán Imre, Gerhardt György, Glósz Károly, Görög Gyula, Hegedüs Lajos, Horváth Lajos, Kapláresik Mihály, Karsa Tamás, dr. Klekner Alajos, Klimkovics Béla, Klimkovics Flóris, dr. Klupathy Antal, Korányi Károly, Krajnyik Mihály, Krajnyik Ödön, dr. Lúcz Ignác, Mártonfy Márton, Maurer Rezső, Mauritz Rezső, Müllner Frigyes, Münster Tivadar, Myskovssky Viktor, Nagy László, Orbán Bertalan, Pápay Jeromos, dr. Rösler István, Ruzinkó Zsigmond, Schadl János, Szentléleky Kálmán, Szerényi Ede, Szig-nárovits Ágoston, Szikay Lipót, Szilez István, dr. Thallóczy Lajos, Timkó József, Tóth János, Tóth Lőrincz, ifj. Várkoly János, dr. Verédy Károly és Weisz Manó urak.

1. Az elnök sajnálkozását fejezve ki Bárczy Ödön egyleti elnök urnak távolléte felett, a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja és felolvastatja a nm. m. k. vallás- és közoktatási miniszter urnak Budapeston 1879. márczius 12-én 23749/878. sz. a. 1879. márczius 23-án, 3486. sz. a. és 1879. ápril 6-án 8976. sz. a. kelt kegyes leiratait ; melyekkel a) a m. nemzeti muzeum következő műtárgyainak :

1. Sz. István magyar királyt és az orgyilkost ábrázoló kép (Orlay Samutól.) A nemzeti képesarnokot alakító egylet ajándéka.

2. „La Madonna della sedia“ egyik másolata Rafael Santi után. Erny Mihály hagyatékától.

3. Gróf Fekete György országbiró arcsképe (doublette), Bubics Zsigmond ajándéka, és végül :

4. Mátyás király márvány mellszobra Ferenczytól (több műbarát ajándéka),

a felsőmagyarországi muzeumba letéteményképen való áthelyezését kegyesen megengedni; b) a m. nemzeti muzeumnak országos költségen közvettett újabb kiadványaiból a „Magyar Házi ipar Diszitményei“ czim alatt megjelent második kötetet, könyvtárunk számára megküldeni; és c) a Halász László, budapesti II. ker. főreáltanodai mintázó által készített, a „Kéregető koldust leányával“ ábrázoló fősztöntvénynek egy példányát muzeumunknak ajándékozni méltóztatott. — A legmélyebb köszönet- és tisztelettel tudomásul vétettek.

II. Olvastatott a titkári és pénztárnoki jelentés. Örvedetes tudomásul szolgáltak.

III. Dr. Thallóczy Lajos ur, kit egyedül az ügyünk iránti érdeklődés hozott Budapestről körünkbe és tett szívesen látott vendégünnké, felolvasta, önálló kutatáson alapuló, nagybecsü értekezését e czim alatt: „Abaujmegeye közgazdasági viszonyai 1427-ben.“ — A többszörösen felhangzó éljenek lecsillapultával, a tudós felolvasónak jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott, és becses engedélye kéretett ki s nyeretett meg arra nézve, hogy tanulságos értekezése jelen évkönyvünkben megjelenhessen.

IV. Mártonfy Márton egyleti könyvtárnok ur olvasta fel, „Kassa kulturintézményei“ czimü nagyobb munkájának, melyen éppen most dolgozik, egyik fejezetét, a felsőmagyarországi muzeum alapításának méltatását. Az elnök, megköszönve azon lelkesedést, melynek, közös törekvésünk iránt, a felolvasó ur, szavaiban kifejezést adott, — alapszabályaink értelme szerint az egész tisztikar nevében leköszönt.

V. Megejtettek a választások, következő eredménnyel:

Elnöknek, Loósz József ur azzal bevezetett indítványa folytán, hogy azon rövid idő alatt is, mióta városunk lakosa, magas állását még inkább emelő, leereszkedő nyájas modora, érdeklődése és fenkölt gondolkodása által a közbecsülést és tiszteletet minden oldalról kivivta, hosszas éljenek között egyhangulag megválasztatott: méltóságos és főtisztelendő dr. Schuster Konstantin kassai megyés püspök ur. Miután ő méltósága a benne összpontosult, váratlan bizalmat meleg szavakkal megköszönte s az egylet kikért támogatása mellett az elnöki tiszt viselésére hajlandónak nyilatkozott, közfelkiáltással megválasztattak a többi tisztviselők. És pedig 1-ső alelnöknek: Loósz József; 2-od alelnöknek és igazgatónak: Klimkovics Béla. Régiségtár-örnek: Myskovszky Viktor. Természetráji örnek: Bacsoni Albert. Könyvtárnoknak: Mártonfy Márton. Pénztárnoknak: Maurer Rezső. Egyleti ügyésznek: Korányi Károly. Titkárnak: Stöhr Antal. Számvizsgáló bizottságul: Horváth Lajos, Mocsáry József és Stadler Sándor urak. — Választmányi tagokul pedig: Antal Emil, Barthos Tivadar, Benczur Géza, Benedek Ferencz, Bezsilla Samu, Bulyi Dezső, Éder Ödön, Fekete István, dr. Földváry Béla, Gerhardt György,

Hegedüs Lajos, Juhász Mihály, Kapláresik Mihály, Karsa Tamás, Koch Lajos, Kozora Endre, Mauritz Rezső, Mesko Sándor, Müllner Frigyes, Nagy László, Naményi Gyula, Novelly Sándor, Orbán Bertalan, Pápay Jeromos, Ruszinkó Zsigmond, Schaller Ernő, Szikay Lipót, Szilcz István, Timkó József, Weisz Vilmos urak.

Tiszteletbeli tagok lettek : dr. Fraknói Vilmos, gf. Zichy Jeuő és dr. Thallóczy Lajos urak. S utóbbinak azon szép nyilatkozata után, hogy megtiszteltetését munkával fogja megköszönni — a közgyűlés véget ért.

Stöhr Antal,
titkár.

XV.

Titkári jelentés.

(Felolvastatott a felsőmagyarországi muzeum-egylet 1879. ápril 14-én tartott közgyűlésében.)

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Egyletünk a jelen alkalommal, alapszabályaink értelmében három éves tisztújító közgyűlését tartja; épen azért indokoltnak vélem, titkári jelentésemben nemcsak a közvetlenül elmúlt év eseményeire szoritkozni, hanem abban, 7-ik évre forduló multunknak utolsó három éves egész időszakára, ha mindjárt futólagosan is visszapillantani, annálinkább, mert jól tudom, hogy mily befolyással van ugy a magán, mint a társulati tevékenység fölpezsdítésére a sikerről, az emelkedésről szerzett biztos meggyőződés; a mire pedig akkor jutunk el igazán, hogyha a kiküzdött magaslatról visszafordulva, megtett utunk távolabbi pontjaira függesztjük célsovár tekintetünket.

Méltóztatnak emlékezni, hogy az 1876. febr. 2-iki közgyűlés alkalmával, pénzügyeinket tekintve, bár ugyan nyomasztó, de létezésünk érdekében örömmel fogadott tény gyanánt említettem sz. k. Kassa városának azon határozatát, melynélfogva 1875. ápril 1-től, jelen helyiségeink élvezetébe 200 frt évi bérösszeg fizetése mellett léphettünk. E határozat jelenleg már régen túlhaladott álláspont; amennyiben eddigi élettörténetünk legszebb napján, 1876. jun. 25-én, muzeumunk fényesen sikerült hivatalos megnyitó ünnepélyén, az addig elért eredményekből, személyes tapasztalatokat szerevén városunk atyái egyletünk életrevalósága, s biztos reményt intézetünk jövője iránt, 1877. jan. 24-én az évi 200 frt. köteles fizetést egyszer s mindenkorra nagylelkűen elengedni kegyeskedtek. S e két momentum a legnevezetesebb összes fiatal multunkban, mert voltaképen csak ez ünnepély, és ezen áldozatkész engedély óta mondhatjuk el, ha nem is valami nagyon fennhordott fővel, de a szerénység illő korlátai között nyilvánuló teljes önérzettel, hogy vagyunk. Ezek után legszebb emlékünk 1877. szept. 9-éhez fűződik, a midőn Ő Felségét, dicsően uralkodó I. Ferencz József császárt és apostoli királyun-

kat, magas katonai és diplomatai kíséretével tárainkban, alázatos hódolattal fogadni és fejedelmi kegyeiben részesülni szerencsések voltunk. Ugyancsak nagyobb mérvű morális siker dátuma ránk nézve 1878. aug. 25-ke, a magyar Történelmi Társaság városunkban tartott közgyűlésének napja. Morális sikert mondtam, mert ennek köszönhetjük dr. Thallóczy Lajos urnak, az országos levéltár elnökségi titkáranak, e mai alkalomra jelentett tudós felolvasását is, a mely szives jó indulatáért előre is fogadja egyletünk legforróbb hálájának őszinte kifejezését. De meg vagyok győződve, hogy jövőben anyagi viszonyaink emelkedését is eredményezni fogja ez ünnepély, melyen már csak azért is szivesen mulat emlékezetünk, mert gyöngé erőnkkel bár, de fényéhez, az előkészítő munkálatok megindításában, mi is hozzájárultunk. Országos tudósaink, az ez alkalommal szerzett személyes tapasztalatok alapján, már is érvényesítik, s hiszem, jövőben is minden alkalommal érvényesíteni fogják ügyünk előnyére befolyásuk súlyát; érvényesíteni fogják különösen a döntő körökben, ahol egy nagy névnek egyetlen szava, a dolog természetéből folyólag, többet eszközöl ki, mint az ilyen névteleneknek, minők mi is, t. i. egyletünk szerény munkásai vagyunk, halomra menő folyamodásaik.

Ezekben megtett utunk legkimagaslóbb pontjait jeleztem, s ha még felemlitem, hogy aki csak eddig gyűjteményeinket megszemlélte, pedig vendégekönyvünk lapjai számos szakértő kitünőséget képesek felmutatni, az mind a legnagyobb elismerés kifejezésével és csalhatatlan jelével távozott: akkor, a kishitűek és eddig nem érdeklődőkkel szemközt, ügyünk felkarolni méltó voltát illetőleg, oly kétségtelen adatokat soroltam fel, melyek ha mindamellett is hatás nélkül maradnak, e szomorú tény nem mi rajtunk mulik.

Hogy igazán méltányoltatunk és e méltánylást megérdemljük, minden ékesszólásnál hangosabban mondja az a néma három darab arany, melyet az ösmeretlenül maradni akaró áldozatkészség legközelebb perselyünkbe dobott. Ilyen jelek után, mélyen tisztelt közgyűlés, jövőnk felett nem aggódhatunk.

Intézetünk fejlesztésére irányult összes háromévi tevékenységünkben legnagyobb horderővel bír az 1877. ápril 2-iki közgyűlésünk azon határozata, mely szerint a muzeumi igazgató-tisztség jogainak és kötelmeinek körülírásával szerveztetett. Nagy horderejűvé lett különösen az által, hogy e tisztségre 2-od alelnökünket, a fáradhatlan buzgalmu Klimkovics Béla urat voltunk szerencsések megnyerhetni. E jelesünk, kinek az alapítás legelső pillanatától, nem habozom kimondani, ügyünk egész terhe vállaira nehezül, és azt emberül viseli, oly szolgálatot tett azóta muzeumunknak, mely ékes szavakkal ugyan méltányolható, de igaz jutalmát egyedül csak a humanizmus, a civilizatio érdekében véghezvitt önzetlen tevékenység tudatában, az önerkölesi becsérzetben, találja.

Méltóztatnak emlékezni, hogy mint égető szükségre, többször rámutattam gyűjteményeink rendszeres katalogizálásának megoldatlan feladatára. Nem ezt, hanem ennél sokkal fontosabb és fáradságosabb munkát végzett igazgatónk. Elkészítette ugyanis az összes muzeumi tárgyaknak a) a beküldési

dátumot, az ajándékozók nevét, polgári állását és lakhelyét sorrendben előtűntető, osztályozott főkönyvét, b) az ajándékozók azon névkönyvét sorszámmal vagy számokkal, melyek alatt az adomány, vagy adományok a főkönyvbe bevezetettek. E munka óriási voltát akkor méltányolhatjuk igazán, ha meggondoljuk, hogy a keresztültvitelnek alapját képező, rendelkezésre állott feljegyzések nagyon hiányosak voltak. Így például, némely tárgy egyáltalán feljegyezve sem volt; más meg kétszer is előfordult, ami különben könnyen érthető; mert hogy ott, ahol a tárgyak rohamosan érkeznek és elfogadásukra rendszeres hivatal nem létezik, hogy ilyesmi elő ne forduljon, teljes lehetetlenség. Hanem természetes, hogy mentül tovább hagyjuk a dolgokat ebben a rendetlen kerékvágásban haladni, annál nehezebb később a segítség; épen azért nagy az érdeme igazgatóknak, hogy teljesen tájékozván magát a helyzet iránt, e calamitásunktól megszabadított, dacára annak, hogy rendező kutatásaiban a királylátogatás és a Történelmi Társaság közgyűlése által kétszer is háborgatva volt. Egyletünk elismerésére és halás köszönetére méltó segédkezést nyújtottak neki e munkákban: dr. Heinrich Károly, jelenleg fehértemplomi gymn. tanár ur és Lehrner Rezső különösen a történelmi könyv- és okmány-tár, Petrányi Géza, minta-rajztanodai hallgató pedig a pecsét-, fegyver- és ruhagyűjtemény rendezésében, ugyszintén Majoros Sándor ur a fentemlített fő- és névkönyvek kiállításában.

E könyvek rendelkezésemre bocsátott adatai alapján jelenthetem a mélyen tisztelt közgyűlésnek azon örvendetes tényt, hogy mióta igazgatónk tisztségét viseli, a felsőmagyarországi muzeum körülbelül 2000 különbözőféle kisebb-nagyobb tárggyal szaporodott; melyek közül a régebben érkezettek az „Abauj-Kassai Közlöny“ f. é. január 1-én és 9-én megjelent két számában voltak, tek. Timkó József szerkesztő ur szivességéből, köszönettel nyilvánosan nyugtázva.

Különösen figyelmet érdemelnek ezek között ama nagy értéket képviselő olajfestmények és szobrok, melyeket Klimkovics Ferenc hathatós közbenjárása eszközölt ki számunkra a fővárosi művészskörökben. Ilyenek: Madarász Victor „Izsó Miklósa“; Szemlér Mihály 1848-ki követválasztási jelenete; Molnár József „Beduin családja“, Ujházy Ferenc és Székely Bertalan festményei. Mindannyi valóságos magyar remek. Továbbá Haske Ferenc aczél-metszetei, és Doby Jenő, jelenleg nagy hirnevű bécsi rézmetsző művésznek ajándékai, Klein akad. szobrász Széchenyije és Huszár Adolfnak Vigadó legénye.

Értékesebb ajándékok még ezeken kívül Klucziczky Sztaniszló uradalmi igazgató urnak, muzeumi igazgatónk számára küldött, hanem ő általa intézetünknek adományozott becses képei; Szuk Alajos ur által adományozott számos régi érem, árpádkori pénz; Kukovszki Károly, kassai lakatos mester ur complicált régi remek zára; Szlabéy Zsigmond ur egyiptomi tárgyai; Bernovics Gusztáv urnak, a világ összes vallási szertartásait gyönyörű rézmetszetekben feltűntető régi könyve; Dr. Hohenauer Ignác ur ajándékául:

Buffon-nak összes művei, a legjobban conservált eredeti francia kiadásban Melezer István urnak, Klimkovics Ferencz által Párisban festett, Salamon m. király halálát ábrázoló remek olajfestménye; Rottauscher Károly es. k. ezredes és hadi levéltári igazgató urnak páratlan szorgalommal gyűjtött és díszesen egybeállított albumja, mely Európa nevezetes fejedelmei, hadvezérei és diplomatiai kitünőségeinek signaturáit tartalmazza 1458-tól a mostani időkig. Továbbá: Melezer János ur gyönyörű réz pánczélinge; dr. Moskovics Leo ur, egykori buzgó tagtársunknak Java szigetéről, Bataviából küldött ritka hulló- és fegyvergyűjteménye. Legujabban pedig Jermy Gusztáv főgym. tanár urnak szép példányú ásványai és Brunner Ferencz es. k. ezredes urnak Bosniában szerzett, ritka szép fegyver és pedig ékitett puska, kard és handsár gyűjteménye. Továbbá az itt látható valódi yeddói porcelán váza, melynek az adományozó Schaffer Zsigmond bécsi kereskedő ur levele szerint, ott helyben, t. i. Japánban az ára 40 frt. Ez értékes tárgy kieszközlését ifj. Várkony János helybeli kereskedő urnak köszönhetjük, aki ügyünk iránt már más tekintetben is, t. i. fegyver gyűjteményünk értékes zöld alzatának szives ajándékozásával szerzett hálás köszönetre méltó érdemeket.

Alapító tagunk, jólelkű megyés püspökünk ft. dr. Schuster Konstantin ur ő méltóságának böles tanácsát követve, azon régi óhajunk teljesültét is megértük, miszerint a m. nemzeti muzeumnak néhány kiállításon kívül lévő képe és szobra nálunk helyeztessék el. Trefort Ágoston m. k. vallás és közoktatási minister ur ő nagyméltóságának ez iránt Budapesten 1879. martius 12-én 23749. sz. a. kelt kegyes engedélye, 3 drb. olajfestményt és egy márvány szobrot illetőleg, már kezeink közt van; amiért is Hegedüs Kandid ministeri tanácsos ur ő méltóságának és ugyancsak méltóságos Pulszky Ferencz m. nemzeti muzeumi igazgató urnak, a könyvtárak és műemlékek országos főfelügyelőjének tartozunk különösen forró köszönettel, akik jóakaratu közbenjárásukkal, kérésünket eredményhez juttatni sziveskedtek.

Ennyi az, mélyen tisztelt közgyűlés, amit intézetünk tárgyainak szaporodását illetőleg jelenthetek. Áttérek már most Maurer Rezső ur buzgó pénztárnokunknak, Koch Lajos és Mocsáry József urak által megvizsgált, s rendelkezésemre bocsátott adatai alapján másik életkérdéses ügyünkre, t. i. pénzviszonyainkra.

Ha az előbbeni pontban felsorolt tények kétségtelenné teszik előhaladásunkat: nem csekély öröömre szolgál az ez irányban szerzett meggyőződést még inkább megszilárdítani az által, hogy az anyagiakat illetőleg szintén megnyugtatót hozok a mélyen tisztelt közgyűlés tudomására.

1876-ban nemcsak hogy alapítótagsági illetveink, — kivéve a nevetesség félelme között akkor általam bejelentett 136 frt egykori házalapot, — el voltak költve, hanem még azon kívül az első berendezés okozta, százakra menő adósság terhe is nyomott. Ma ez mind törlesztve van, és érintetlenül kamatozik 2320 frt 68 krunk. Ezenkívül van egy drb. 20 francos bukaresti és két drb. 10 lírás milanói sorsjegyük. A múlt évi május 26-án tartott köz-

gyülésünkben töke gyanánt még csak 1886 frt 11 krt és 1 bukaresti sorsjegyet jelentettem. Jelen vagyoni helyzetünk tehát 434 frt 57 kr. készpénz és 2 drb. milanoi sorsjegy szaporulatot mutat. Ebben a Csoma József ur alapítottsági illetéke 100 frt, a Répászky Mihály ur 94 frt. alapítványa kiegészítve 100 frt; júliusi és decemberi kamat összesen 133 frt 77 kr. Hátralekos alapítottsági illetékrészlet 30 frt; dr. Klekner Alajos ur, nekünk ajándékozott tanudijai, Korányi Károly egyleti ügyész ur által készségesen behajtva, 6 frt 50 kr. Szignárovics Ágoston prem. tanár ur gyűjtése 4 frt 30 kr., végre az én multévi 60 frtnyi titkári illetékem, melyet a megelőző évekhez hasonlóan felvettem és alapitőkénkhez csatoltam. A 2 drb. milanoi sorsjegy, a Guttmann Antal ur által ajándékozott 2 drb. esászári aranyon szereztetett.

Ez ugyan, mélyen tisztelt közgyűlés, nem valami óriási eredmény, hanem tekintve azt, hogy a lefolyt hároméves időszak alatt egymást követő országos adakozások városunkat és vidékünket is nagy mérvben igénybe vették, és hogy még eddig ügyünk ez irányban, befolyásos nagy nevek által fel nem karoltatott: amennyiben az itt jelzett vagyoni álláspontunk, habár lassu, de mégis csak positiv haladást mutat, az előttünk lebegő eszmény, a felsőmagyarországi muzeum teljesen concipiált fogalmának megfelelő épület emelhetése és e muzeum fentartását és fejlesztését biztosító töke összegyűjtése felé, — mindég a megnyugvás érzetével vehető tudomásul.

A mult évi összes bevételek és kiadások számlájára nézve, fájdalom, már nem jelezhetek osztatlan örömet. Van e kimutatásban egy sötét pont, melynek hovatóvább nagyobb dimenziókban való feltünésétől én már régen tartottam. Értem a tagdíj-bevételek tételét. 1876-ban 563, 1877-ben 525, és 1878-ban már csak 438 frtot vettünk be e ezimen, annak daczára, hogy valami jelentékeny kilépéseket, halálozásokat, nem jelezhetek. Pártoló tagjaink száma jelenleg 218, ami 3 frtjával 654 frtot helyezett volna kilátásba: no de minthogy csak 438 frt jött be, a 216 frtnyi különbség tehát 33% be nem fizetett részét tünteti fel az összes várandóságnak. Ami vigasztalót felhozhatok e ténynyel szemközt, az az, hogy annyira takarékosak voltunk kiadásainkban, hogy mig az 1876-iki számlát 69 frt. 69 kr. az 1877-ikit 458 frt. 31 kr., addig az 1878-kit 659 frt 68 kr. készpénz készlettel zárhattuk le. Ennek azonban legnagyobb részét el fogják nyelni az ez évben megjelenő évkönyv és a Moskovics-féle hullógyűjtemény kiállításához szükséges nagyszámu üvegedények költségei. Ugyancsak örvendetes jelenségül tekinthetjük a persely jövedelmeként szereplő 48 frt 67 krt. és a hétköznapi beléptidijakul bevett 33 frt 40 krt, de különösen a 127 frt ajándékot. E pontnál legmélyebb köszönetet kell szavaznom a kassai kir. tek. törvényszéknek és tek. Bodnár Ferencz aljárásbíró urnak azon jóakaratóért, melylyel a törvényes követelések jó czélokra történő átengedése és odaitélése alkalmával, a felsőmagyarországi muzeumra gondolni méltóztatnak; másrészt pedig fájdalommal kell constatálnom a kassai színügyi bizottságnak azon eljárását, melylyel az eddig intézetünk javára adni szokott egy szindarab kikötését, a multévi szini

szerződésbe felvenni, bár ugyan bizonyosan véletlenségből, de ránk mégis érzékeny veszteséggel, — elfelejtette.

Ezekkel, mélyen tisztelt közgyűlés, ha még felemlitem, hogy a titkári iroda érkeztvényeinek és kiadványainak száma a múlt évben 86 volt, jelentésemnek végére jutottam. Általános vonásokban, de leplezetlenül tüntetem fel ügyünk állását. A meggyőződés, mely bennem a közölt tények alapján támad, az, hogy az előttünk lebegő eszmét: a felsőmagyarországi muzeumot már is megtestesítettük; mert hogy intézetünk nem egyszerű collectió, hanem bár kicsi, de valóságos muzeum, azt úgyhiszem mindenki aki állapotaink megítéléséhez tulesigázott magas igényekkel nem fog, kétségtelenül megengedi. Hogy mennyire felel meg ez intézet cultur-hivatásának, arról én, aki élőszóbeli tanításaim szemléltethetése végett több alkalommal vettem már igénybe, első sorban tanuskodhatom; akiknek pedig nincs alkalmuk ily közvetlen tapasztalást szereznii, gondolják meg, hogy a katonák, eselédek, mesterlegények stb. százai, melyek az ingyenes vasárnapi bemenetek alkalmával a szó szoros értelmében előzőnlük tárainkat, bizonyosan más-kép jönnek ki onnan, mint ahogy bementek. Okvetlenül benyomásokat hoznak magukkal, izlés és erkölesnemesítő humán érzelmeket, gondolatokat; tehát oly dolgokat, melyeknek elérésére a népnevelés apostolai más irányban ezreket meg ezreket áldoznak; a biztos siker reményében ugyan, de nem mindég a várt eredményekkel. Az a tudat tehát, hogy alkotásunk nemcsak a tudományak tesz közvetlen szolgálatot; nemcsak a tanodai oktatás foganatos voltában játszik kiegészítő szerepet; nemcsak a sors kegyeltjeinek nyujt tanulságos gyönyört és élvezetet, hanem ingyen oktatja, nemesíti a társadalomnak azon osztályát is, melynek cultur érdekeiről alig gondoskodik más, mint saját temploma, — mondom, ezen lélekemelő tudat adjon erőt a további kitarításra, aczélozza buzgalmunkat a gyűjtés, de mindenek fölött a meglévő fentarhatásának anyagi áldozatot igénylő, biztosító munkájában.

Stöhr Antal,
titkár.

XVI.

A felsőmagyarországi muzeum pénztárszámlái.

Bevétel	A) 1876.		Kiadás.				
1876.			1876.				
január 1.	Készpénzkészlet mint egyenleg	245	02	decemb. 31.	Stolgafigetéseért	120	—
	1875. évről visszatérített	5	—		Festő számláért	151	—
	Klekner Alajos úr alapító tagd.	100	—		Üveges „	61	65
	Bulyovszky-Szilágyi Lila úrnő tagd.	100	—		Kőműves „	111	31
	Bárczay Ödön úr tagd.	100	—		Asztalos „	90	50
	Jacob Péter úr része	56	—		Lakatos „	19	10
	Pártoló tag díjakért	563	—		Vésnök „	9	50
	Adakozásokért	128	—		Szobrász és aranyozó számláért	53	32
	Múzeumi szelenczében összegyűlt.	21	43		Nyomatványokért	202	62
	Fényképek árulása jövedelme	7	25		Okmányokért	150	—
	Belépti díjakért	28	20		Leltári tárgyakért	63	40
	Belépti jegyekért	27	40		Házbér fejében	100	—
	Ranki szinelőadás jövedelme	30	—		Megnyitási költségért	79	10
					Fuvardíjakért	25	99
					Felszerelésekért	103	62
					Postadíjakért	—	50
					Készpénzkészlet mint egyenleg	69	69
		1411	30			1411	30
1877.							
január 1.	Készpénzkészlet mint egyenleg	69	69				

Kassa, 1877. január 1-én.

Megvizsgálta: Ganzler, ellenőr.

Maurer Rezső, pénztárnok.

Megvizsgálatván, mindenben összehangzónak és helyesnek találtatott. Kassán, 1877. márcz. 22. Koch L. Mocsáry.

Bevétel.		B) 1877.		Kiadás.			
1877.				1877.			
Január 1.	Készpénzkészl. 1876. mint egyeleg	69	69	Decemb. 31	Két évi titkári illetékként . . .	120	—
Decemb 31.	Tagsági díjaként	525	—		Szolgasízetés	120	—
	A király ő felsége ajándéka . .	300	—		Leltári tárgyak	207	03
	Külön ajándékokként	22	—		Költség számlája	76	02
	Színházi jövedelemért	41	27		Festői számla	21	60
	Belépti díjak- és jegyekért . .	71	—		Uveges számla	26	—
					Készpénzkészlet mint egyenleg	458	31
		1028	96			1028	96
1878.							
Január 1.	Készpénzkészl. 1877. mint egyenleg	458	31				

K a s s a, 1877. december 31.

Maurer Rezső, pénztárnok.

Megvizsgáltatván, az irományokkal összehasonlítottatván, mindenben helyes s kifogástalannak találtatott.

K a s á n, április hó 14-én 1878.

Koch L.

Mocsáry.

Bevétel.

C) 1878.

Kiadás.

1878.				1878.			
Január 1.	Készpénz mint egyenl. 1877. évről	458	31	Január 1.	Felszerelési és leltári tárgyakért	220	65
	Csoma József ur alapító tag díja	100	—		Szolgafizetése	130	—
	Tagsági díjaként	438	—		Építészeti számláért	94	—
	Ajándékokként	127	—		Üveges „	6	86
	Szinelőadás jövedelme	15	62		Asztalos „	10	50
	Belépti jegyek és díjaként	33	40		Füvedijakként	46	89
	Persely jövedelmeért	48	67		Vegyesekért	52	42
					Készpénzkészlet mint egyenleg	659	68
		1221	00			1221	00

Kassa, 1878. december 31.

Maurer Rezső,
pénztárnok.

Megvizsgálatván, helyesnek találtatott.

Kassa, 1879. ápril 4.

Mocsáry József.

Koch Lajos.

XVII.

A múzeum alaptőkéje.

E czimen II-ik Évkönyvünkben ki volt mutatva 415.—

Azóta a szaporulatot eszközölték :

I. Ferencz József ő cs. kir. ap. Főlségének legkegyesebb adománya 300.—

Mélt. és főt. dr. Schuster Constantin püspök ur		100.—
Benedek Ferencz, prem. főgym. igazgató		100.—
Csoma József, földbirtokos		100.—
Fábián Imre, prem. főgym. tanár		100.—
Fülöp Károly, köz- és váltóügyvéd		100.—
Répászky Mihály, akad. építész		100.—
Schaller Ernő, főelemi isk. igazgató		100.—
Vitális György postaigazg. fogalm.		100.—
dr. Werner Rudolf jogakad. tanár		100.—

alaptő tagdíjak

S a következő ajándékok :

Bolkay Vilmos, prem. főgymn. tanár	1.—
Barthos Tivadar, közalapítv. ügyész	10.—
Cserép Sándor, k. rendi tanár	1.—
Fried Mária kisasszony	1.—
Genzor N.	30.—
Karsa Tamás, abaujm. főjegyzője	10.—
dr. Klekner Alajos, jogakad. tanár	6.50
Klimkovics Ferencz, akad. festész s főgymn. tanár	25.—
Láday Kázmér prem. főgymn. tanár	3.—
Mélt. br. Melczér család	20.—
Szentlélek Kálmán, m. kir. p. ügy. igazg. pénztárnok	5.—
Szepessy Géza, prém. főgymn. tanár	5.—
Szignárovits Ágost, prém. főgymn. tanár gyűjt.	4.30
A kassai Orsolyaszüzek zárdája	4.—

Oldal összeg 1740.80

	Áthozat.	1740.80
S.-a.-ujhelyi vendégeink		16.—
Tóth György k. r. tanár		1.—
Társas összejövetelek, alkalm. eszk. gyűjt. eredm.		145.30
Stöhr Antal 3 évi titkári illetéke		180.—
És az 1876. jul. 1-től 1879 jan. 1-ig eső kamat		237.58
	<hr/>	<hr/>
	Összesen	2320.68

Ez összeg a kassai pénzüintézetekben van elhelyezve, s érintetlenül kamatozik mindaddig, míg az egy évi kamat a 200 frtot el nem éri; ez időtől kezdve egyleti határozat alapján az évi kamat 30 százaléka kivethető, a 70% pedig csatoltatik a tőkéhez mindaddig, míg az egész tőke 70%-ból egy alkalmas muzeumi épületet lehet majd szerezni. A 30% kezelési és fentartási tőke gyanánt tovább kamatozik.

Az itt kimutatott készpénzen kívül a felső-magyarországi muzeum vagyonát képezi még egy darab bukaresti sorsjejj Serie 5778, Nr. 026; és 2 darab milánói, Serie 1721, Nr. 13, — Serie 5896, Nr. 46.

Stöhr Antal,
titkár.

XVIII.

Kimutatás

azon ajándéktárgyokról, melyek a „Felsőmagyarországi muzeum“-nak 1876. évi június hó 2-ától maiglan tulajdonául és megőrzés végett adattak.

A) Régiségtár. 1876.

1. Két régi cipő. Egy rézlemezre festett szent kép. Egy fehér vászonból készült s 1587-ből származó gyermek-pólya, adományozta: Klestinszky Gyula.

2. Több drb. érdekes, régi kályhafiók, ezek közül egy Schüsselkachel, adom.: Pausz Tivadar, üveges, Kassa.

3. Egy, a XVII. századból származó kanecso, adom.: Myskovszky Viktor, kassai állami főreáltanodai tanár.

4. Egy, az égő Moszkvát és lipesei csatatért ábrázoló kendőkép, adom.: Zemányi Lázárné, tanítónő, Kassa.

5. Egy, faintarsia, adományozta: Artimovics Tamás, asztalosmester, Kassa.

6. Egy virágtartó, valószínűleg a volt kassai kőedénygyárból származó. Egy színezett és keresztül tört diszitményekkel ellátott tányér (kőedény). Egy a kassai kőedénygyárból származó kosáralakú edény, adom.: Czirbusz Ilon, Kassa.

7. Két drb. ó-bécsi porcellán gyárból származó findzsa, adom.: Koncsér Mihályné szül. Neumerker Berta, Kassa.

8. Egy, a rozgonyi mezőn 5'-nyi mélységben talált régi lópatkó, adom.: Moys Bertalan.

9. Egy, a XV. századból származó, csinos alakja által kiváló kules, adom.: Klein Adolf.

10. Egy latin köriratu, ezüstbe vésett pecsétnyomó, mely Abaujmegye hatósága által használtatott. 1 drb., a volt debreczeni dandár-paranesnökség pecsétje 1848. évből. 36 drb., Abaujmegye különnevű helységeinek pecsétjei.

Több darab bűreszközök, melyek hamis pénzverésre és bankjegykészítésre használtattak, adom.: az abaujmegeyi bizottmány.

11. Egy drb. S.-A.-Ujhelyen egy cigány által talált régi ezimeres gyűrű, adom.: Rosznáky Gyula, S.-A.-Ujhely.

12. Két drb. domborművü alakokkal ellátott szelence, adom.: Jermy Károly.

13. Két drb. régi agyagkorsó, adom.: Myskovszky Viktor, főreáltanodai tanár, Kassán.

14. Egy japáni napernyő, adom.: Bezsilla Sámuelné, Kassa.

15. Egy régi kancsó. Egy régi kules, adom.: Benceze János, Kassa.

16. Egy régi bronz-gyűrű, mely Erdélyország egyik községében találtott adom.: Éder Géza, főreáltanodai rajztanár Déván.

17. Egy ezukortartó (majolika,) adom.: Czirbusz Ilon.

18. A kassai gombkötő czéh kiváltságai s pecsétje. Két drb. gombkötői remekmű s egy fekete mentekötő, adom.: Béress József, gombkötőmester, Kassa.

19. Két régi szekrény a numismatikai tárgyak elhelyezésére, adom.: Putnoky Józsefné, Kassa.

20. Két drb. kancsó (kőedény). Egy régi, ezinből készült kancsó. Egy diszes üvegedény. Egy 1679-ből és egy 1735. évből származó, bevéselt alakokkal és diszitményekkel ellátott ezintányér. Két drb. 1710. évből származó, ezüst csipkés gyermekfőkötő, adom.: Martoncsik András.

21. Két drb. burnótszelence, az egyik ezüst diszitményekkel van ellátva, a másik egyszerű, adom.: Munkácsy József, Kassa.

22. Egy kis faragott, kerekas rokka, adom.: Jecs Gizella, Kassa.

23. Nyolez drb. legyező, adom.: Munkácsy Julia, Kassa.

24. Szaruból készült régi puskaportartó, adom.: Gundlfinger Kálmán.

25. Egy I. Napoleon arczképével ellátott finom — és egy ujabbkorú porzellán findza, adom.: Löderer.

26. Egy chinai pohár és egy terracotta virágtartó, adom.: Aranyossy Géza, Kassa.

27. Egy pár, mult századból származó női czipő, — egy fából készült s arannyal himzett selyemmel bélelt ékszer tartó, adom.: Bakosné, Kassa.

28. Egy rendkívüli alaku, kerti faöntöző-kupa, egy porzellán tányér, egy kis fekete porzellán csésze, egy porzellán kancsó, egy 1842. évből származó pazdicsi agyag-bu'ykos, — egy fából készült ezukortartó, — három drb. fából készült rosetta, két drb. francia művü virágtartó. 3 drb. pecsétnyomó, egy esinosan csiszolt üvegpohár s egy 1812. évből származó vörösréz dohánytartó, adom.: Mátyás szabómester.

29. Négy régi kapukules, melyek a légszeszcsovek elhelyezése alkalmával történt ásatáskor találtattak, adom.: Gärtner Ignác.

30. Két drb. régi kancsó (köedény), az egyik czinfödéllel van ellátva, a másik pedig fehérre zománcozva, adom.: Spirko Dezső, Kassa.

31. Egy Miskolezon talált vas csákány, adom.: Vices András.

32. Két, arannyal himzett szalag, adom.: Ottoné-Szepessy Etelka, Rozgony.

33. Egy, XVIII. századból származó, igen szép kulestartó, vasból és egy tarokk-kártyajáték, mely a volt kassai kártyagyárban készült, adom.: Strasser Béláné, Kassán.

34. Egy diszitményekkel ellátott régi kules, adom.: Gleviczky Bertalan.

35. Négy drb. régi gót fa-faragvány a kassai dom ezelőtti főoltáráról adom.: Kristóf János, szobrász, Kassán.

36. Egy huszárcsákó és egy huszáröv 184⁸/₉. évből, adom.: Czitto Sámuelné, Kassán.

37. Egy 18¹³/₁₅-ből származó magyar huszár tiszti csákó, — egy korsó és egy római ezüst karperecz, adom.: Gedeon Istvánné és Dessewffy Marcell.

38. Kilencz drb. kőkorszaki esont, adom.: Bárczay Ödön, Bárczan.

39. Egy fadarabocskákból művészileg összerakott virágtartó, adom.: Gedeon-Erős Mariska.

40. Egy XVII. századból származó himzett törülköző, adom.: Erős-Komáromy Istvánné.

41. Két szép bögre, adom.: Spirko Dezső.

42. Egy régi kardpenge, adom. Fleischer Vilma.

43. Egy ó-bécsi porézellán tál és egy mustártartó, adom.: Krajnyik Kálmán.

44. 60 drb. kőkorszakbeli kova és obsidián szilánk (nyilhegyek,) melyek közül 12 drb. a nemzeti muzeumnak küldetett, adom.: Bélik Emil, Basko.

45. Igen szép régi kules, adom.: özv. Sedly Mária.

46. Egy diszitményekkel ellátott kules, adom.: Kukovszky Károly, Kassa.

47. Egy 1866-ból származó gyutaes-tartó, adom. Petrányi Géza Kassa.

48. Egy drb. fából diszesen faragott legyező, adom. Willenrotter Henrik, Kassa.

49. Egy tollkés, egy négyüveges szemüveg, két himzett dohányzacskó, egy lószórból készült óraláncz, egy kisebbítő üveglencse, egy terra cotta minta, adom. dr. Csorba Gyula, orvostudor Kassán.

50. Egy régi kétfülű nagy alaku agyagedény, egy régi nagy mázsáló, egy puskapor erejét mérő eszköz, egy szurkos vászonnal bevont nemzetőri csákó, egy fegyverszurony, egy rococostylű csillártartórészlet, adom. dr. Csorba Gyula, orvostudor Kassán.

51. Egy kenyérsulymérték kőből, adom. Sarisesák János, kapitányi tollnok Kassán.

52. 29 drb bronztárgy, u. m.: karék, spirál, gombok s töredék Bologd vidékéről. adom. Tördassy András, polgár Kassán.

53. Egy, Ér-Semlyén vidékén 1841-ben talált kőbalta, egy az adományozó kertjében talált régi gyűrű, a besztercezi vár udvarán talált sarkantyú, adom. Krajnyik Ödön földbirtokos, Göncz-Ruszkán.

54. Egy, XVI. századból származó üvegpecsétnyomó és egy pelikánnal ellátott ezüst pecsétnyomó, adom. Nagy János, fürdőfelügyelő Rankon.

55. Egy kartácstörredék, adom. Leicht József erdész.

56. Villám gép s leydeni palaczk, csigákból készült karperecz, — egy arannyal himzett török papucs s egy F. R. monogrammal ellátott kancsó, mely állítólag Rákóczy Ferencz tulajdona volt, adom. dr. Csorba Gyula orvos-tudor Kassán.

57. Egy régi legyező, adom. Bayer Mariska, Kassa.

58. Egy pecsétnyomó, adom. Mácza Alajos.

59. Egy drb. tafaragvány, mely szent Annát ábrázolja; találtatott a jászóvári barlang nyílásában, adom. Kussinszky Arnold, premontrei áldozár. Jászóvárrott.

60. Egy, az arany sulyának meghatározására szolgáló mérő, adom. Szavilla Ferencz, szabómester Kassán.

61. Egy régi magyar és egy francia kard I. Napoleon korából s egy 1849. évi abaujmegeyi nemzetőri csákó, adom. Demeczky Antal.

62. Boesky István pecsétnyomója és egy vallató ostor, mely vaskarikákból van összerakva, végén pedig golyócska alkalmazva s egy szokásos diszitménnyel és felirattal ellátott fringia, adom. özv. Orosz Tamásné.

63. Két cserépedény, adom. Bessenyei Gábor.

64. Egy, a XVI. századból származó fonókerék, adom. Deckerdt Mária.

65. Puskakakas, mely „Furca“ nevű erdőben találtatott, adom. Maurer Emil Kassa,

66. Egy, XV. századból származó s Balaton-Füreden talált egészen zománcozott diszitményekkel ellátott tentatartó, adom. Binder Károly, Eperjes.

67. Két zubbony, két vörös sapka, egy magyar nadrág mint a volt 1866-ki Klapka-féle sereg öltözéke, adom. Proske Mártha, egészségügyi tanácsos neje, Bauervitz.

68. Több drb. egyiptomi bronz és agyagszobrocska, adom. Klimkovics testvérek.

1877.

1. Hat darab régi mozaik téglarészlet, s egy db. üres római téglá, adom. : Könyöky József, rajztanár Pozsonyban.

2. Egy régi, Alsó-Kázmárkon talált sarkantyú, adom. : Péchy István.

3. A mohii pusztán talált — fájdalom töredezett állapotban levő őskori agyagbögge, adom. : Orezy Gyula, Kassán.

4. Egy, Gyulán kiásott, római korszakból származó vízvezető cső, adom. a békésmegyei muzeum.

5. A termék füstölésére használt, régi s diszitményekkel ellátott tuz tartó, adom. : Divald Károly, bányatanácsos, Selmeczen.
6. Egy, tárcza völgyi mezőkön tatált, szarvas agancsból készült marklattal ellátott magyar kard — végén törött — adom. : Szláv Aladár.
7. Egy 1834-ből fenntartott, bodnár czéhi czinkupa, adom. Belius György.
8. Egy színes virágokkal diszített selyem barna ruha, és selyemfüző (Mieder) adom. Stépán-Kazinczy Zsófia.
9. Egy, arannyal diszített legyező, adom. Csorba Mária.
10. Egy, sárga rézmarkolattal ellátott, XVIII. századból származó magyar kard, és a magyar insurrectio idejéből való tiszti öv, adom. Vendégi Gábor földbirtokos, Vendégiben.
11. Egy zergeagancsba foglalt kés és ugyanilyen kétágú villa, adom. Habel Adolf, ötvös Kassán.
13. Egy, körtve alakú, vörösréz-gomb, adom. Habel Adolf, ötvös Kassán.
14. Az eperjesi késkészítők jelvénye és orosz ereklye-tábla, adom. Kéler Nándor Eperjesen.
14. Egy, Györkén kiásott régi sarkantyú, adom. Rakovszky György.
15. Egy, sajátságos alakja által feltűnő régi kules — Liptómegyében ásatott ki, adom. Kosztka Victor, prem. áld. s főgymn. tanár Kassán.
16. Egy, XVII. századból való kancsó és két virágtartó (köedény) adom. Szányi István földbirtokos.
17. Az egyiptomi pyramisokban talált 4 házi istent előtűntető szobrocska erra cottából, 2 db. mumia-pólya, melyek Isis és Osiris képeit festve magukon viselik ; 2 egyiptomi sirbolti lámpa terra cottából, 2 db. arabs nádtoll (stylus) és egy I. Napoleon viselt dolgait ábrázoló himzett kendő, adom. Szlabey Zsigmond Kassán.
18. Két czimeres réztábla, valószínűleg egy női koporsóról van leszedve ; az egyik Szirmai család czimerét, a másik eddiglan még ismeretlen család czimerét tünteti elénk, adom. idősb Hauser Antal rézművesmester, Kassán.
19. Egy, kovanyilhegy és egy hamv-veder-urnarészlet ; mindkettő Boldogkőváralja vidékén találtatott, adom. Tettmayer László, Kassán.
20. Egy, 1848-ik évből származó kardeme felirattal : „Erinnerung 13. 14. 15. März 1848.“ adom. Antalffy Lajos, es. kir. százados.
21. Egy ezüst keresztke aranyozott fészülettel 1596. évből, adom. egy szerény urhölgy, ki nevét ismertetni betiltá Cz. C. M.
22. Két könyvfogó, üvegből, mely igen szép opalisált ; e tárgyak Nola mellett találtattak ; adom. Goldschmidt Emma, Dubnik.
23. Erdély- s Magyarországi térképének rézmetszetű táblája és az osztrák czimer (rézdombormű, kétféjű sas) adom. Legányi Frigyes, rézműves Kassán.
24. Egy, bronzból öntött röppentyű és két üvegszekrény, adom. Pavliár Károly, hitelemző Kassán.

25. Egy, czimerrel ellátott, 1783-ból származó igen szép faragványu fatentatartó, adom. Pócsy Lajos.

26. Egy régi, uhlanus tiszti süveg, adom, Scheid Péter, es. kir. uhlanus főhadnagy Kassa.

27. Egy régi, bronzsodronyból készült pánczéling (igen ékes diszitményekkel van ellátva), adom. Melzer János Kassán.

28. Egy, vasból készült fali óra, — almahámozó és az „Amorral játszó nő“ név alatt ismeretes porcellán szobrocska, adom. Quirsfeld Károly, kereskedő Kassán.

29. Egy porcellán korsó, adom. dr. Majorossy Géza, orvostudor.

30. Egy, esinosan metszett fapipa, adom. Hegedüs János.

31. Az 1848-ik évben Budavár ostrománál használt tiszti kard, adom. Gabányi Árpád, színész Kassa.

32. Egy primitiv szerkezetű bánya-ülő és kalapács, adom. Sand Mátyás,

33. Egy, 1818-ban Szombathelyen kiásott római agyaglámpa (terra cottából) e felirattal „Cerialis“ — egy Szántón talált s több edénnyel összekötve volt cserép edény, — egy Dobszán talált agyaggula (terra cotta) 8 db. őskori edény, melyek Kéren ásattak ki, — hat darab cseréptöredék, egy agyagorsófej s egy lapos tálnak 3 dbja, melyek Kérben ásattak ki, — hét db. vaslelet — egy, Félegyházán talált s primitiv diszitményekkel ellátott régi kanesó, — egy holicsei kőedénygyárból származó ezukorszelenze, melyet a Melzer-család már mult században örökségben nyert, — egy, gróf Majláth József által 1796. évben Velenczéből hozott chinai porcellán tányér. — Két db. esinosan zománcozott chinai porcellán-alak, melyek sulyként használtattak a thea sulykülönbségének kiegyenlítésére. — Egy, kétfejű sassal ellátott s III. Károly király korából származó ivópohár; — egy pecsétnyomó darabja; egy gomb, vagy pecsétgyűrű részlete, — 10 db. a szomotori határban talált réz- és vas-tárgy, melyeken az ugynevezett patina különös szépségben látható. — Két, Kis-Szebenben remekbe készült s csak fortélyos fogások által fölnyitható vaslakat; néhai Fabik, tályai szijjgyártó által készített szironyfonatu saskaromgyertyatartó, adom. Melzer István v. b. t. tanácsos, a m. kir. curia nyug. elnöke.

1878.

1. Egy Lengyelhonból származó üveg pohár, melyen igen izletes diszitmények között egy oroszlánon ülő Ámor van kimetszve, adom. Liszkay Nándor r. k. lelkész.

2. Szurony 1848. évből és a kassai csatatéren 1848/9-ben talált hat fontos ágyugolyó s 15 darab gyutacs, adom. Kern Károly, Kassa.

3. Egy, a kassai kőedénygyárból származó kanna, — egy, ugyanazon gyárban készült igen diszes theafőző, keresztül tört ékitményekkel és — egy középkori, szép alakú sötétszínű korsó, adom. Spirko Dezső, Kassa.

4. A hires IX. honvédszászlóaljtól feumaradt vörös tisztu sapka és a VII. számú huszár-ezred volt pecsétnyomója 1848. évből. adom. Kéler Vilmos, Kassa.

5. Két gyermekfőkötő; az egyik arany-, ezüst- és színes selyemmel, a másik csak színes selyemmel diszesen ékitve himzett, adom. Dióssy Aladár, Kassa.

6. Egy pár, arany- és ezüsttel himzett női czipő, adom. Velesz Irma, Kassa.

7. Egy arany-, ezüst- és színes selyemmel szőtt szalag, mely Szilassy Mária urhölgyé volt, adom. Csuka Dánielné.

8. A pozsonyi IV. honvédszászlóalj szép himzésű zászlószalagja e fölirattal: „A népszabadság kivivása legyen éltetőd csatákban edzett dicső zászlóalj“ és egy buzogány, adom. Glósz Aurél, Kassa.

9. Egy arany- és ezüst himzésekkel ékitett párnahaj, adom. Korzsenszkykné, szül. Pösch, Kassa.

10. Egy középkori diszesen kiállított arany főkötő, — egy, fehér selyemből készült virágos kötény; — arany- és ezüst-szövésű asztalterítő; — egy, lámpaernyőnek szánt selyemhímzés, melyen egy tengerparti vidék tájképe s két alak művészileg van kivarrva s e jelmondat olvasható: „Trennung ist unferes Loos, Wiedersehen unferer Hoffnung“; — egy másik ugyanazon czélú tárgy, himzési utánzattal a milanoi domot ábrázolva; — egy harmadik hasonnemű tárgy művészileg kihimzett szamócza-bokrot ábrázolva, mely alatt egy fehér egerke látható, végre egy negyedik hasonló czélú tárgy, rajta diszes virágkoszorú hímzve és felette e két betű: „T. B.“ — Egy, diszes himzésű sz. Terézt ábrázoló levéltartó; — Egy, sz. Máriát és Gábiel arkangyalt ábrázoló, elefánt csontból igen finoman faragott szobrocska; — egy régi, elefántcsont és kokusdióból esztergályozott és faragott tentatartó; — 3 drb. ó-bécsi porcelángyári jelvénynyel ellátott kávé findza aljazattal együtt; — egy, diszitményekkel ellátott nagyobb alaku findza a meissen gyár jelvényével, — három drb. velencei üvegből készült s „Vivát“ bevéséssel ellátott pohárka; — egy finom üvegből készült pohárka, melyen gr. Csáky érsek czimere aranyozva diszlik; — egy régi üvegtálca arany diszitményekkel; — három drb. imperialkoru pohár csinos ékitményekkel; és pedig 2 asszu borra, egy pedig vizre; 1 drb. ezekhez illő palaczk; — I. Napoleon korából való legyező, melynek fogantyúja elefántcsontból van készítve, selymén pedig szabadkézzel festett alakok diszlenek; — egy régi, köcserepből készült cukorszelence, — egy régi, sok fiókkal bíró nagy szekrény (Intarsia) különféle faneműekkel berakva és ősi magyar czimerrel diszítve; — egy régi láda alakú faszekrény; — egy kis, négyszögletű játszó asztalka, különféle faneműekkel berakott diszitményekkel (intarsia), adom. Sz. M. Cl.

11. Egy, XVIII. századból származó, arannyal és színes selyemmel himzett rózsaszínű selyemkendő, úgynevezett eziczkendő, — egy, rézrománcczal és csinos diszitményekkel ellátott ékszerszelence; — 46 drb. a szadellői völgy-

ben kiásott emberi csontok, urnarészletek, és bronzkori karikák, adom. Majláth Béla, Józseffalu.

12. Egy, a harmincz éves háborúban használt fegyverek zárainak utánkészítménye, a hozzá tartozó utasítással, adom. Rottauscher Károly, ezredes, Bécs.

13. Három kés behelyezésére való késtok, „1787“ felirattal, adom. Rónay Gusztáv, Kassa.

14. Egy. himzett legyező, adom. Paléta Mária, Kassa.

15. Egy 1848-ki nemzetőrségi tiszti öv és egy régi, kassai polgárőrségi tiszti kardkötő-öv. adom. Kozák Lajos, Kassa.

16. Egy, Szabolcs megyében talált bronzkarika, adom. Fílf Imre, Kassa.

17. Egy chinai porcellán theatartó festett chinai alakokkal, adom. N. S.

18. Egy, zöld levelekkel és piros csikokkal diszített s a kassai kőedénygyárban készült leveses tál, adom. Petrányi Géza, Kassa.

19. Egy, ó-bécsi porcellángyárban készült thea-csésze, adom. Meisserné.

20. Egy, kőkorszakbeli megrepedt bögre, — egy szarvas agancsból készült fejsze és 13 drb kőkorszakbeli mindenféle tárgy — muhi pusztáról, — adom. Nyáry Jenő báró.

21. Egy régi, magyar sarkantyú, egy drb. szétrepedt granát, 2 drb. kis gombbal ellátott bronzkorszakbeli hajtű, bronz kules (római?), — egy barbárkor bronzszobor, egy különös alakú lópatkó, egy bronzkorszakbeli szekerere, adom. Szemere Miklós.

22. Egy diszitményekkel ellátott régi lakatkules. adom. Kendy Elemér.

23. Egy régi magyar sarkantyú, adom. Fazekas.

24. Egy, XVII. századból származó, berakott gyöngyház- és rézdiszitményekkel gazdagon ellátott puskaportartó, talált. Csereháton, adom. Löderer Béla, Kassa.

25. Egy régi, czimerrel ellátott rézgyűrű, adom. Nyíry János.

26. Egy vas nyilhegy és egy úgynevezett „Spanitscher Reiter“, talált. Szalánczon, adom. Pelczér Károly, Kassa.

27. Egy, vassodronyból készült s önvezeklésre használt cingulus és egy különös szerkezetű zabola, adom. Czirbusz Béla, kegy. r. tan. Kis-Szeben.

28. Egy, rézsodronyból készült és megezüstözött középkori pán-czélkeztű, adom. Ágh Imre, Kassa.

29. Húsz drb. kőkorszakbeli tárgy (véső, nyilhegy), adom. Dr. Óváry Pál, Abauj-Szántó.

30. Egy, kőkorszakbeli síp, (talált. Szántó-Gyertyánosféle szőlőkben). adom. Répássy Miklós, Kassa.

31. Harmincz drb. őskori tárgy (tal. a szadellői völgyben), adom. Lehóczky Tivadar, Munkács.

32. Egy, a ráunki erdőségben talált, idők előtt fakéregre metszett, most már a fa belsejébe benőtt keresztel biró fadarab, adom. Fritsche Mor. nyug. és. kir. őrnagy, Kassa.

33. Hat darab őskori szilánk és nyolcz darab diszitményekkel bíró római eserépdarab, adom. Éder Géza, tanár Déván.
34. Két darab Erdélyben talált római maradványi tárgyak, u. m. téglamozzaikecszletetek, fehér márványból faragott ékitmény- és égetett agyagból készült diszitményrészsletetek, adom. Maurer A. honvédhadnagy, Kassa.
35. Egy fringiaféle pengéjü kard az 1848. évben átídomítva és használva. adom. Horalek Ferencz, Kassa.
36. Kilencz darab fegyvernem Szunda szigetéről, u. m. s kovás fegyver (Donnerbuchte), két kard — s fejkörnyűző kés (Scalpiermesser) — egy tör. két lánгалakra kovácsolt mérgezett és egy hasonalakú nem mérgezett tör — egy sarló, egy igen diszes kiállítású japáni kés, egy köralakú nádfonadéku pajzs kézmentő párnácskával, — egy halnak farkesigolyáiból készült lovagvessző s egy kámforfából készült nagyobb láda, adom. Dr. Moskovics Leo orvostudor Bataviában.
37. Egy, Boszniából származó diszes kovács pisztoly, adom. Béres Lajos, Kassa.
38. Egy, Boszniából eredő, régi magyar alakú, vert ezüst diszitményekkel ellátott kard, — s egy ugyancsak Boszniából származó megaranyozott ezüst ékitményekkel ellátott handzsár, adom. Brunner Ferencz ezredes.
39. Egy Boszniából származó, rézmarkolatú tüzérkard, adom. Márton J. vendéglős, Kassa.
40. Hat drb, hátultöltő szerkezetű fegyverhez való töltény, melyek Boszniában a fölkelőktől elvétettek, adom Seydl Antal, es. kir. törzsorvos.
41. Két drb. Boszniából eredő, Schniderféle fegyver 30 tölténnyel, — három darab Boszniából származó rézékitményekkel ellátott kovás pisztoly, egy diszes handzsár, és 1½ hosszú boszniai fegyver, a muzeum költségén szerevve.
42. Egy diszes markolatú huszárkard 1848-ból, adom. Klimkovics Gábor, es. kir. százados.
43. Két vasból kovácsolt szőlőfürt — remekmű — 1787-ből, adom N. N.
44. Egy drb. római nagy bronzkarika, adom. Szuk A. Budapest.
45. Két régi, rendkívüli alakú eserép csupor (tal. Kassán, a Maurer-féle teleken.) egy valószínűleg órakeretnek készült diszes faragvány 1700-ból, — egy 3 ftnyi ágyú golyó s egy diszes tányér a kassai kőedénygyár jelvényével ellátva, adom. Maurer Gyula, Rezső és János testvérek, Kassa.
46. Egy pár gyönyörű japáni porcellán váza és egy kis bálvány Hamburgból, adom. Bezsjlla Samu, ügyvéd Kassa.
47. Több db. Ó-Szőny mellett talált római lámpa és más tárgy, adom. Lászy Vilmos szinigazgató Kassán.

1879.

1. Egy, sárgarézből készült, keresztültört diszitményekkel ellátott esengetyű, melyen a négy evangelistának symbolumai diszlenek, adom. Juhász Norbert tank. kir. főigazgató, Kassa.

2. Egy, az adományozó által Pompejiben talált Bucephalus, bronz-ékszer, melyet az akkori időben a magtalan hölgyek nyakukon viselni tartoztak, adom. Antalffy Lajos, cs. kir. százados.

3. 10 drb. kova- és obsidián szilánk, és egy, a mult századból származó függő lahat, adom. Seemann Gábor, h. tanító Kassa.

4. Egy, gót diszitményekkel ellátott régi lovagsarkantyú, adom. Szirmay József, Kassa.

5. Egy török handzsár tok nélkül, adom. Horalak Ferencz, Kassa.

6. Egy lengyel czimer-sas, mely a szepesi városok elzálogosítása alkalmából készült, adom. a szomolnoki kir. dohánygyári igazgatóság.

7. Egy, domború diszitményekkel ellátott kisebb alakú kőedény-tányér, adom. Szekerák Juliánna, Kassa,

8. Egy, 1776. évből származó, diszitményekkel ellátott vas ajtózár, adom. Kukovszky Károly, lakatos mester Kassa.

9. 3 tál terra sigillatából, adom. Böhm Pál, festész Münchenben.

10. Himzési kísérletek 1796. évből, adom. Tayt István, Kassa.

11. Egy igen diszes, velencei üvegből készült bilikom, — egy 15¹/₂ emnyi opalisált ampulla, — egy igen diszes üvegbura hozzá illő tálacskaival, — egy, velencei üvegből készült gyümölcskosár s egy 20 emnyi hosszú, velencei üvegből készült hordócska, a muzeum költségén bevásárolva.

12. Egy, hosszukás négyszögü porcellán táblán festett kép, szüz Máriát és János tanítványt ábrázolván, adom. Bornemisza Árpád.

13. Egy 1848. évi rendes hadseregbeli m. honvéd huszárdolmány arany zsinórzattal, adom. Dessewffy Gyula, földbirtokos.

14. Egy régi olló, melynek fogantyúja részben ezüst és összerakható, adom. Vadász József, tanár Kassa.

15. Egy játszma franczia kártya, adom. Földvári Béla orvostudor Kassa.

16. Egy magyar vitézt elétüntető costume-alak, adom. Hruska Rezső, kezttyűs Kassa.

17. Egy, Szőny mellett talált kovakőből való lándzsarészlet, adom. Lászy Vilmos, szinigazgató Kassa.

18. Egy, XV. századból származó kules, adom. Balás Mihály pék, Kassa.

19. Egy czéhbeli faláda a czéh okmányaival és két kulesesal, s 2 ezüst pecsétnyomó, adom. az aranyműves czéh, Kassa.

20. Egy kőbalta, — régi urnarészlet — s megszenesedett ételmaradvány, s alma különféle gabbanem, talált. Schweiczban Robenhausen melletti Präfikon tó partjaiban, adom. Medveczky Károly.

21. Egy római lámpa és egy nagyobbalaku bronzgyűrű, talált, Boldogkőváralján, adom. Rochlitz erdész.

22. Egy spanyol tör, adom. Novák . . .

23. Egy, igen nagyalaku kőedény-tál, adom. Kalnár.

24. Egy XVI. származó s Bártfa város czimerével ellátott pohár, s egy, 1575. évből való intarsia-szekrény, adom. Bártfa város.

25. Egy kőfaragói jelvénynyel ellátott véső, adom. Bródy Fülöp kereskedő Kassa.
26. Két régi vassarkantyú. adom. Kohánesik mérnök.
27. Egy, állítólag velencei üvegből készült csillár, adom. Csáky Rezső gróf, Kassa.
28. Egy másik csillár, adom. Schiller Ferencz, üveges Kassa.
29. Tiszti honvéd attila 1848-ból, adom. Novelly Sándor, kereskedő Kassa.
30. Egy Mária képet előtüntető himzett munka, mely Raphael olajfestménye után készült, adom. Répászky József. theologia tanára Kassa.
31. Egy, a két végén diszes szines selyemmel himzett, ékitményekkel ellátott ágytakaró csalánvászonból, s három drb. párnahajbetét, melyek szines selyemmel, arany s ezüsttel himzettek, adom. Bórand könyvvivő Kassa.
32. Egy finom czinből (Rosenzinn) készült gyógyszerári edény, mely számos diszitményeken kívül 1711. évszámot és J H S. feliratot tüntet elő, s öt drb gyógyszerári tartály (kőedény) adom. Koregtko Antal, gyógyszerész Kassa.
33. Két, aranynyal és szines selyemmel himzett középkori párnahaj, adom. özv. Horváth Miklósné szül. Szentléleky Berta. Kassa.
34. Egy sötét vörös, fűdeles üveg pohár, adom. Dragorics Jolán, Kassa.
35. Egy, rendkívüli nagyságu hamuveder, egy vas nyilhegy, két orsókö, egy vas golyó, egy obsidián szilánk és egy vas békó, adom. Jaczenkó József Gusztáv.
36. Egy Döbereiner-féle gyújtó készülék, adom. Dr. Csorba Gyula, megyei főorvos Kassa.
37. Egy régi magyar öv, adom. Klimkovics testvérek.
38. Két régi zár és két kis vasgolyó, adom. Tírst Vendel.
39. Egy régi puskaportartó, adom. Diviaczky György.
40. Török papucs, adom. Gundelfinger Kálmán.
41. Hat drb. gyöngyházzal diszesen kirakott fegyver és egy kovás szerkezetű pisztoly, mindezen fegyvernemek Boszniából vilók, adom. Brunner Ferencz ezredes.
42. Egy, ezüsfoglalványu szemüveg, állítólag Teleky József grófé volt, adom. Kéler József ügyvéd Kassa.
43. Öt drb. égetett agyagból készült egytomi bálványka, adom. Wittich Károly.
44. Egy óbécsi porcellán csésze, adom. Meisznerné.
45. Egy Bártfán dühöngött tűzvész alkalmával a rendkívüli forróság folytán összelapult üvegpohár, adom. Myskovszky Ferencz, tanácsnok Bártfán.
46. Bronzból készült s a kereszténység kezdetén használt feszület, — két medaillon a Megváltó fejével, egy kisebb bronz-keresztke, egy fésűalaku bronzdiszitmény és egy sasköröm-alaku bronz diszitmény, adom. Henszlmann Imre, egyetemi tanár Budapesten.

47. Két, igen diszes legyező XVI. Lajos korszakából, szabad kézzel festett alakokat tüntetve elő, adom. Ujházy Béla Kassa.

48. Két régi huszár pisztoly, kovás és percussionalis, adom. Melezer János örökösei.

49. Egy, 1669. évből való pecsétnyomó (a tokaj-tályai szücszehé volt) és egy faragott diszitményekkel s ezüst karikával ellátott meghívótábla, adom. Cseskovics János, szücsmester Kassa.

50. A fazekas-czéh zászlója piros diszszalaggal, adom. Mihalek T., fazekasmester Kassa.

51. Egy finom porcellánból készült nagyobb alaku japáni váza (Wase) adom, Schäfer, kereskedő Bécsben.

52. Egy régi, nagysága által feltűnő függ-lakat, adom. Sponer Gusztáv birtokos Kassa.

53. Több drb. régi korból származó máz nélküli kályhafiók adom; Mihalek T. fazekasmester Kassa.

54. Rizsszalmából művészileg készült női kalap I. Napoleon korából. adom. Földváryné szül. Dézsi Julia urnó, Kassa.

55. Egy ezüst, arany és gyöngyházzal kirakott, handzsár alaku kés, Janinából, adom. Bischof es. kir. őrnagy a 34. sorozatban.

56. A hajdan Miskolczon volt köedénygyárból származó 25 tányér, adom. Quirsfeld Károly, kereskedő Kassa.

57. Két, rézzel bevont kovás pisztoly, tokja egészen be van vonva rézzel, Laszenyicze Boszniából, adom. Balogh István, es. kir. őrnagy.

58. Három db. kovás fegyver, kettő diszesen gyöngyházzal kirakva, egy pedig egyszerű, sima. — Két db. kovás pisztoly, mindezek Boszniából, adom. Brunner Ferencz es. kir. ezredes a 68. sz. gyalog sorozatban.

59. Gergely pápát elétüntető s valaha a kassai főtemplom oltárán volt faszobor, mely a kassai „Orbán“ nevű torony-padlásán találtatott, adom. Schiffbeck Mátyás által, Weber domépitész.

60. Egy jegecezzel kirakott dohánytartó, adom. Zavadszky József, prém. kanonok.

61. Egy, medvét ábrázoló dohánytartó, adom. Kéler József ügyvéd.

B) Éremgyűjtemény 1876.

1. Egy db. svajci 20 centime pénz, adom. Szentlélek László.

2. Több darab ezüst- és arany pénz, több korszakból valók, adom. az abaujmezei bizottmány.

3. A római szép művészetek akademiájának alapítása alkalmából készült bronz-érem, adom. Klimkovics testvérek.

4. Két db. Kossuth bankjegy, adom. Engländer Emil.

5. 36 db. régi ezüst- és rézpénz. — Egy 1777. évi nádoriünepélyi emlékpénz, 1 db. 5 frtos Kossuth-bankó, adom. Varkoly Imre, kereskedő Kassa. —

6. Egy, bécsi világiállítási érem, eziből; adom. Seiler Lőrincz, vendéglős Kassa.

7. Egy III. Fülöp spanyol király idejéből származó nagy alaku arany-pénz, melyet több hazafi Lászy Vilmos és Klimkovics Béla ösztönzésére vásárolt a muzeum részére.

8. Ezüst negyed tallér VI. Károly idejéből, adom. Hágén család.

9. Két db. Diocletian császár idejéből származó rézpénz. Négy db. különféle korszakbeli rézpénz. Egy db. XII. Leo pápa emlékérmé, adom. Janovics Anna.

10. Egy régi pénz, adom. Gutmann Lipót.

11. Egy, I-ső Leopold király korabeli magyar tallér, adom. Asböck János. —

12. 80 db. amerikai és 1848. évi Kossuth-féle bankjegy, adom. Mesko Sándor, ügyvéd Kassán.

13. Négy db. francia- és magyar bankjegy, adom. Balás András.

14. 191 római s magyar kisebb-nagyobb ezüst- és rézpénz darab, adom. Hágén nővérek.

15. Négy ezüst pénzdarab, adom Gút Ferencz.

16. 18 db. réz-, ezüst- s arany-pénz, adom. dr. Csorba Gyula, orvos-tudor Kassán.

17. 40 db. régi pénz s Ferencz király koronázási emlékérmé, adom. Krajnyik Ödön földbirtokos, Göncz-Ruzskán.

18. 20 db. régi ezüst- s rézpénz, adom. Nagy János, fürdőfelügyelő Rankon.

19. Három db. ezüstpénz, adom. Kinszky Pál, betűszedő.

20. Egy, 1848-ki magyar huszas, adom. Bayer Mariska.

21. Egy II. Mátyás király idejéből való magyarhuszas, adom. Brilka, szül. Proske Klára.

22. Magyar huszas 1848. évből, adom. Kukovszky Paula.

23. 40 db. különféle régi pénz, adom. Szabad Ferencz, prépost Kassán.

24. Két db. régi pénz s egy Kossuth-bankó, adom. Weinberger Lipót.

25. Egy régi pénzdarab, adom. Andrejczó Gyula.

26. Hat db. régi emlékpénz, adom. dr. Schopper György, rozsnyó-egyházmegyei püspök.

27. Hat db. régi pénz, adom. Maxintsák János, kir. főigazgatósági tollnok Kassán.

28. Egy, 100 dolláros megcsontított Kossuth-bankó, adom. Bornemiszáné Kassán.

29. Egy ezüst-érem, adom. Bessenyei Gábor.

30. Egy, a sóvári temetőben talált amulet-érem, adom. Binder Károly Eperjesen.

1877.

1. Egy régi osztrák bankó, adom. Rónay Gusztáv.
2. Egy török ezüst tallér, mely Málczán ásatott, ad. Stépán Gábor, Kassa.
3. I. Lipót-féle 16 kros ezüst pénz, adom. Csorba Károly, ügyv. Kassán.
4. Luther Márton szobrának emlékérmé, adom. Schildknecht Ede, könyvvivő, Kassán.
5. 100 drb. ezüst és rézpénz, adom. Fülöp Károly ügyvéd, Kassa.
6. Egy régi pénzdarab, adom. Antal Emil, ügyvéd Kassán.
7. Két drb. 1630. évből származó pénz, adom. Schütz Nándor, lelkész.
8. Az aradi vértanuk emlékpénze, adom. Doby Antal, sóhivatali tiszt, Hómonnán.
9. Több régi pénz és érem, adom. Maxintsák János, főigazgatósági tollnok Kassán.
10. Római pénzdarab, mely az ilyefalvi erdőség egyik tölgyének tövében találtatott, adom. Révay Lajos, ilyefalvi lelkész.
11. Egy ezüst pénz, adom. Hegedüs Lajos.
12. 18 drb. régi pénz, adom. Garzsik Lajos.
13. 12 drb. régi pénz, adom. Hronik Lajos, ötvös Kassán.
14. I. Lipót idejéből kis ezüstpénz, ad. Orbán Károly, körj. Hejczén
15. Hat darab olasz, francia és pápai érem és egy muszka ezüstpénz adom. Antalfy Lajos, cs. kir. százados.
16. Egy muszka ezüstpénz, adom. Klestinszky László, tanácsnok Kassán.
17. 20 drb. ezüstpénz, adom. Bodnár Ferencz kir. aljárásbíró Kassán.
18. Három darab chinai ezüstözött rézpénz és 12 európai régi pénzdarab, adom. Pozsgay András.
19. Két régi pénzdarab, adom. Markus Károly.
20. 12 drb. különféle korú réz és ezüstpénz, adom. Sepitkó Ferencz. kötélverő Kassán.
21. Egy régi szász tallér, adom. Czirkel József, sörfőző Kassán.
22. Egy, 25 kopekes ezüst pénzdarab és koronázási ezüst emlékérem 1867. évből, adom. Szabad Ferencz, prépost plebános Kassán.
23. 12 drb. ezüst — 60 drb. rézpénz és 270 drb. különféle értékű Kossuth-bankjegy, s egy darab San Franciscói váltó, adom. Bezilla Samu ügyvéd Kassán.
24. Két drb. 1806. évből származó ötforintos bankjegy, adom. Quirsfeld Károly kereskedő Kassán.
25. Nyolcz drb. régi pénz, adom. Melezer István, v. t. b. tanácsos s m. kir. curia nyug. elnöke.

1. Egy db. nagyobb alaku s Báthory Zsigmond korából (1593-ból) fentartott ezüst pénz, — egy db. macedoniai, Protesz fölirattal ellátott görög pénz, melyen csinos arczkifejezésű görög női fő látható; — egy db. IV. Béla magyar király korabeli rézpénz, adom. Holländer Lajos, Eperjes.

2. Négy db. bronz-émlékérem, 30 db. különféle korbelti rézpénzek s két db. ezüst érem; egyik zsidó felirattal, a másik az u. n. Sz. György-féle kis tallér, adom. Jelinek Lipót, Bécs.

3. Négy db. rézpénz, adom. Kern Károly Kassa.

4. Két db. ezüstpénz, adom Spirko Dezső, Kassa.

5. Egy 1691. évből való ezüstpénz, adom. Kéler Vilmos, Kassa.

6. Tizenkét db. római császárok korából való érem, adom. Majláth Béla, József falu.

7. Ötven db. különböző korbelti ezüst- és rézpénz, adom. Rottascher Károly ezredes.

8. Egy 1625. évből való ezüstpénz, adom. Kullmann, Kassa.

9. Három db. ezüst s ugyanannyi rézpénz, adom. Timkó József, Kassa.

10. Egy 1694. évből való ezüstpénz, adom Neumann Soma.

11. Hét db. bankó 1848. évből, adom. Bradovka György, Kassa.

12. Négy db. ezüstpénz adom. Weil Ede Kassa.

13. Négy db. kelta ezüstpénz, adom. Éder Sándor, honvéd főhadnagy.

14. Hatvan db. ezüst- és rézpénz, Pöltzl Dezső, h. tanár, Kassa.

15. Egy db. I. Lipót-féle ezüstpénz, adom. Tilf Imre, Kassa.

16. Tíz db. régi pénz, kettő köztük Sz. György-féle ezüst tallér, adom. Záhr Rezső, Kassa.

17. Egy oroszországi érem 1768-ból, — egy bajor huszas 1766-ból, egy Hieronymus-féle pénzdarab 1720-ból és egy, II. József idejéből való rézpénz, adom. N. S.

18. Egy angol penny pénz, adom. Myskovszky Victor tanár Kassa.

19. Hét db. régi pénz, adom. Nyiry János.

20. Husz db. római pénz, adom. Éder Géza, tanár Déván.

21. Egy ezüst, koronázási érem és egy I. Lipót korából származó pénzdarab, adom. Klimkovics Gábor. cs. kir. százados.

22. Harmincz db. érem, ezüst és rézpénz, adom. Szuec A., Budapesten.

23. Egy nagyobb alaku bevégzetlen rézérem a párizsi pénzverdéből, adom. Maurer Gyula, Rezső és János testvérek.

24. 10 db. régi pénz, adom. Demkő Imre jogakad. igazgató, Kassa.

25. Egy db. pápai ezüstpénz, adom. Koppy János, tábornok, Budapest.

1879.

1. Egy darab érem, a szirtaljai emlék, adom. Doby Antal sóhivatal tiszt Homonna.
2. Egy db. ugyan ily érem, adom. Timkó József ügyvéd Kassa.
3. egy db. 1831-ből származó lengyel pénz, adom dr. Majorossy Géza orvostudor, Kassa.
4. Egy emlékérem a magyar orvosok és természetvizsgálók által 1868-ban Egerben tartott gyűlésnek emlékezetére s az 1865. évi országgyűlés megnyitásának 4 db. emlékérmé, adom. Kubik Gyula, Kassa.
5. Egy, az 1865. évi országgyűlés megnyitása alkalmából készült ezüst érem az 1857. évben Kassán tartott iparkiallítás emlékeül, adom. Farkas David Kassa.
6. Három db. rézpénz, és pedig egy 1868-ból, oláhpenz, egy 5 centimes a nagy francia forradalom idejéből, és egy 1769-ből való krajezár, adom. Kovács Elemér, színész Kassa.
7. Tíz db. ezüst- és rézpénz adom. Sziky Berta.
8. 6 db. emlékkereszt a lipcei csatából, adom. Fentzel József, hivatalnok Kassa.
9. Egy igen kis arany, adom. Gilányi, óras Kassa.
10. 12 db. régi pénz, adom. Bassó Budapest.
11. 3 db. régi rézpénz, adom. Ocsváry Teréz.
12. 1 db. török pénz, adom. Schmied József főhadnagy.
13. 1 db. régi pénz, adom. Dragoner Béla.
14. 1 db. Mátyás király korábbi arany pénz, adom. Dessewffy Sándor, sárospataki plébános.
15. 1 db. salzburgi háromkrajcáros, adom. Jaczenko József Gusztáv.
16. 3 db. római pénz, adom. Rónay Albert.
17. 1 db. régi spanyol ezüst pénz, adom. Kunt Mihály.
18. 10 db. régi pénz, adom. Tfirst Vendel.
19. Egy ezüst, 20 frankos német érem, adom. Váridi Károly.
20. 3 db. régi pénz, adom. Baross László, ügyvéd Kassa.
21. 14 db. régi réz- és ezüstpénz, adom. Wittich Károly.
22. 14 db. régi pénz, adom. Senékny Béla.
23. 6 db, régi rézpénz, adom. Myskovszky Ferencz, tanácsnok Bartfán.
24. Egy magyar ezüstpénz 1700-ból és egy római rézpénz, adom. Benyák Ottó benczésrendi áldozár s tanár Révkomáromban.
25. Két osztrák ezüst negyedforintos, adom. Halbyk Cyprian, benczés rendi áldozár, gymn. igazgató Révkomáromban.
26. Egy ezüst bányáérem 1751-ből, adom. Tóth Lajos, tvszéki jegyző Komárom.
27. Egy ezüst pénz, barbar korból, adom. Kuźniarszky János, es. kir. hadnagy.

28. Egy ezüstérem, mely Ő Felsége boldog összekelése ünnepélye alkalmával veretett és egy rézérem, mely a prágai egyetem 300 éves fenállása ünnepélyére készítettett, adom. Lódé Béla, Kassa.

29. Nyole darab igen érdekes érem, adom. Szuk Lipót, Budapest.

30. 1 db. ezüst pénz III. Zsigmond király idejéből, adom. Grin Ign.

31. 1 db. ezüst pénz. adom. Wattay József.

32. 10 db. nagyobb arany és 39 db. különféle korszakból származó ezüst pénz, melyeket Mezey Julianna a kassai püspökség tulajdonához tartozó hejezei kirtokon 1874. évben talált, adom. Dr. Schuster Constantin, kassa-egyházmegyei püspök úr ő méltósága.

33. Kovachich ritka emlékérme; adom. dr. Thallóczy Lajos.

34. Egy, Ferencz József és Erzsébet cs. k. ap. Felsegek ezüst lakadalma ünnepélyére vert ezüst emlékpénz, adom. Koppay tábornok.

35. Egy guttaperchalenyomat, következő felirással;

MAMAL. D. G. ROMA. CAROLUS VII. D. G. ROM, IMP. S. A :
GEUNS INV & TORNO FEC. MOSACI. A. 1742. P. (középen)
VESPASIANUS.

adom. Horváth Gyula, joghallgató, Kassa.

36. Több db. római pénz, adom. dr. Moskovics J., v. főorvos.

37. Egy kis arany, adom. Gotthárd Jób, Jászó.

C. Könyvtár 1876.

1. „M. Tullii opera omnia“ I. kötet 1632. évből, adományozta Schwarz Isaias.

2. Egy könyvjegyzék, adom. Petrik Géza.

3. „Extractus articulorum“ című mű, adom. Gleviczky Béla, Kassa.

4. Egy 1777-ki évből származó Mértan, adom. Lehrner Ferenc, Kassa.

5. Ezeret felülhaladó, nagyobbrészt kutyabőrbe kötött könyvgyűjtemény, melyben számos példány igen tanulságos tartalommal bír. Adom. dr. Horváth Géza.

6. „Minerva“ 4 köt. és „katonai szabályzat“ című könyvek, adom. Klimkovics testvérek.

7. „Atlas Compendarius Norinbergae 1752, — Henrici Optii D. et P. P. Novum Lexicon Hebraeo-Chaldeo Biblicum, Lipsiae 1705, — Imman. 10. Gerh. Schelliri Praecepta styli bene latini . . . 1795, — Theologia naturalis Stephani Syent-Györgyi 1785“ című könyvek, adom. Mandl Samu.

8. Egy régi mesterlevél, melyen Kassa város tájképe is látható, adom. Bencez János.

9. 2 db. Fukker-féle családi okmány, adom. Varkoly Imre kereskedő Kassa.

10. Egy okmánymásolat-gyűjtemény, mely a II. Ferdinánd király által 1621-ben kiadott eredeti parancsokat másolatban tartalmazza — 66 db. régi levél és okmány, melyek legnagyobbbrészt Pozsony városára vonatkoznak, adom. Lászy Vilmos.

11. 2 db. tatin könyv, — A Martinovics-féle összeesküvésben résztvevők személytája, adom. Janovics Anna.

12. 1853. évi „Ausztriai polgári törvénykönyv“, adom. Markus.

13. Egy, magyar vármegyéket előtűntető főtáblasz-kötet, adom. Pirl József,

14. Himzési mintakönyv, adom. Munkácsi Julia, Kassa.

15. Egy négykötetes német történeti és földrajzi Lexikon, adom. Blau H. és J.

16. Egy XVII. századból származó német biblia, adom. Strasser Béla, kereskedő Kassán.

17. „Közlöny“ című 1849. évfolyamú lap, adom. Ganzer Ede, Kassa.

18. Kilencz okmány, adom. Grúsz Szilárd, tanító Kassán.

19. Két darab, Congeri és Publi Terentii Afri. Comoediae sex című latin könyv, adom. Gleviczky Bertalan, Kassán.

20. Egy régi könyv, adom. Legányi Gyula.

21. Egy régi latin könyv adom. Legányi Andor.

22. Egy régi német könyv, adom. Szentistványi Árpád.

23. Hat darab könyv, adom. Krajnyik Kálmán.

24. Egy 1084-ből származó magyar Biblia és Bartakovics Béla egri érsek emlékkönyve, adom. Tóth Ágoston.

25. „A magyar jog“ című és egy 1746. évből származó könyv, adom. Laufer Jakab.

26. Egy nemesi levél, két régi okmány, 5 db. földábra és egy földabroszkönyv, adom. Dr. Csorba Gyula orvostudor Kassán.

27. 37 régi könyv és 35 fali hirdetmény 1848/9-ből; adom. Dr. Csorba Gyula, orvostudor Kassán.

28. 9 német könyv, adom. Kraft Károly, Kassa.

29. Lórántfy Zsuzsanna levele férjéhez, — és Rakóczy s Tökölyi két levele, — Aeneas Sylvius levelei, — 1825/27. évi országgyűlés naplója és 1782. évi július 5-én tartott országgyűlési okmánytárból két kötet; adom. Krajnyik Ödön földbirtokos Göncz-Ruszkán.

30. Egy 1812. évből való cs. kir. rendelet, adom. Dr. Káin Dávid, orvostudor Kassán.

31. Német nyelven irt „Europa statistikája“ 6 kötetben, és 6 könyv adom. Klimkovics testvérek.

32. Eperjes szab. kir. város 1848/9-ki tisztikarának névsora; adom. Francsek Manó.

33. Több régi könyv és térkép, adom. Szavilla Ferenc szabómester Kassán.

34. Egy szinlap 1832 évi november 26-káról s egy 1848. évi november 21-kéről kelt 16. számú „Munkások Ujsága”, adom. Maxintsák János, kir. főigazgatósági tollnok Kassán.

34. Egy, a különböző nemzetek leszármazási mappája, adom. De-metzky Antal.

36. Egy, több képpel ellátott imakönyv tokkal, adom. Kois Emma Kassán.

37. Egy 1776-ból való biblia és 4 okmány, adom. Deckerdt Mária.

38. Három pergamenten irt okmány és 6 okmányrészlet, adom. Maurer János Klosterneuburgban.

39. Egy, 1706-ból való nagy atlasz, adományozta Sp. Emil, Kassa.

40. Egy, József nádor 1814-ből származó eredeti levele a Kecskeméten állomásozó nádorhuszárok parancsnokságához, adom. N. N.

41. Négy kötet térkép és egy 1776-ik évből származó biblia, adom. Leicht József erdész.

42. 22 db. Kossuth-féle hirlap, adom. Mesko Sándor, ügyvéd Kassa.

1877.

1. Egy 1775. évből való „Hármas könyv”, adom. Lencz Gyula.

2. „Historia juris privati hungarici” című könyv, adom. Lencz Géza.

3. A kassai bodnárécéh kiváltságokmányai a hozzátartozó szabályzattal és céhládaival, adom. Belius György, bodnármeister Kassán.

4. Grundriss eines vollständigen Kaufmann-Systems” című könyv, adom. Täuber Gusztáv.

5. Több történelmi okmány, adom. Csorba Károly, ügyvéd Kassán.

6. 17 db. könyv, az abaujmegyei gyalogságot illetőleg, — „Exercier-Reglement für die Infanterie der Insurrection des Adels für Ungarn” és „Dienst-Reglement für die Infanterie der Insurrection” című könyveket, adom. Vendégi Gábor, földbirtokos, Vendégi.

7. 12 db. régi könyv s 5 kalendárium, adom. b. Melezer család.

8. Deák Ferenc eredeti levele, adom. Bárczay Ödön, földbirtokos Bárczán.

9. 3 db. okirat, adom. Korányi Károly, ügyvéd Kassán.

10. Úsz Klára 1587. évből k. végrendelete és Csapi László záloglevele, adom. Lasztókay László, gymnasiumi tanár Eperjesen.

11. 8 db. okirat, Báthory, V. László és János Zsigmond korából, adom. Mártonffy Márton, polg. tanoda igazgatója Kassán.

12. „Johann Hübner's Conversations-Lexikon” 5 köt. című könyv, adom. Doby Antal, sóhivatali tiszt Homonnán.

13. 2 db. okirat, adom. Maurer.

14. 8 db. könyv, adom. Koós Viktor.

15. Egy kötet Alkorán arabs szöveggel és latin magyarázatokkal és egy kötetben „Cáfolat az Alkorán“-nak, továbbá egy arab szövegű költemény német fordításával együtt egy füzetben, adom. Szlabey Zsigmond Kassán.

16. Egy 1623. évből való könyv magyar nyelven írva, adom. Jakab Péter, építész Kassán.

17. Egy magyar nyelven irt s M. Terézia idejéből való „Philosophia“, adom. Szilák Andor.

18. Egy 1813. évből való értesítvény a kassai elemi tanodából, adom. Antalfy Lajos, es. kir. százados.

19. Egy latin imakönyv 1751. évből és egy színlap 1848-ból, adom. Klestinszky László, tanácsnok Kassán.

20. Egy 1774. évből való könyv, adom. Lefkovic Ede.

21. Egy „Fortuna“ című jóslókönyv, adom. Holicsék Pál, tanító Kassán,

22. Lengyel nyelven nyomtatott „Doré“-féle biblia, adom. Koválszky András, plébános.

„Heilige Ceremonien, Gottes und Götzen-Dienste aller Völker der Welt 1748. Zürich“ című könyv, adom. Bernovics Gusztáv, pénztárnok Kassán.

24. 105 db. különféle könyv, adom. Loósz József, tanácsnok Kassán.

25. 2 régi könyv, adom. Markus Károly.

26. „Adressenbuch der Handlungen, Gremien und Fabriken“ című 2 db. könyv, adom. Pavliár Károly, hitelemző Kassán,

27. Egy régi pénztáblázat, adom. Bezsilla Sámuel, ügyvéd Kassán.

28. Pázmán Péter „Kalauz“-a című könyv, adom. Schaller Ernő, igazgató Kassán.

29. Eykens von Nepgow : „Sachsenspiegel. Leipzig 1732“ című könyv, Stöhr Antal.

„Szókönyv vagyis német-magyar és magyar-német Lexikon, Márton József című könyv, adom. Reich Armin, Kassa.

31. „Geographie für Kinder zum Gebrauch auf Schulen“ — „Erklärung des Kupferblattes“ — „Elementa grammaticae latinae“ című könyvek és egy hiányos latin-magyar-német szótár, adom. Rónay Gusztáv.

32. 34 kötet régi könyv, adom. Magócsy József, kereskedő Kassán.

33. Két tábla az összes nyelvek abc-jével, adom. Kosztka Viktor.

1878.

1 Egy remek bekötésű emlékirati könyv 1807. évből; egy, arany ékítményekkel ellátott, violaszínű jegyzőkönyv „Soyez heureux“ felirattal; — Mattyasovszky Dezső es. kir. főhadnagy, később tábornok kéziratai az akkori katonai szabályokról 1769. évből; — hercztéri, szolgálati, kivonulási, ruházati, katonarovosi szabályzatok; — egy magy. nyelven nyomtatott könyv (kiadta a Jézustársaság Kolozsvárott 1761-ben); adom. Sz. M. Cl.

2. Egy igen diszes album, mely 1456. évtől 1878-ig élt hirnevesebb fejedelmek, hadvezérek, diplomaták 576 sajátkezű aláírásait és hasonmásait tartalmazza, — Szatmár várának térrajza a régi török hadjáratból, — Nyitra és Pozsony várainak és vidékeinek térrajzai, — az osztrák birodalom által 1495. évtől viselt hadjáratok és helyeit ábrázoló térkép a hozzá tartozó magyarázatokkal. adom. Rottauscher Károly, ezredes Bécs.

3. „Gründliches Antiquitäten Lexikon Hederichs Benjamin 1743“ című könyv, adom. Melczer, cs. kir. törzskari százados.

4. Egy, az 1831. évi zempléni megyei parasztlázadásra vonatkozó eredeti levél, adom. Schehovics Kassa.

5. Több könyv, adom. Dr. Chyzer Kornél.

6. 6 db. régi könyv — s egy 1543. évből való biblia. adom. Rónay Gusztáv, Kassa.

7. „Das funfte Buch von dem Turgow den ersten Theil Helvetiae in der funften Landtafel begriffen“ című könyv, adom. Hrubánt Fülöp, cs. kir. főhadnagy Kassa.

8. 37 kötet mindenféle régi könyv, adom. Mihók család Kassa.

9. „L'Amore Artigiano“ című dráma, adom. Ujházy Béla Kassa.

10. 75 db. könyv, adom. Forgách József Kassa.

1879.

1. „Magyarország törvényes állása Besseney György 1804“ című írott könyv, adom. Seemann Gábor, h. tanító Kassa.

2. „Adatok a csehek történetéhez és szokásaihoz“ című manuscriptum, adom. Doby Antal, sóhivatali tiszt Homonna.

3. Magyar-, Dalmát-, Horváth- és Erdélyország, a tengeri mellék- és a végvidékek pósta- és utak földabrosza“ című könyv és „General Karte von Europa in 25 Blättern von Scheda, adom. Klimkovics testvérek.

4. Calzada Károly a 34. gy. s. ezred volt ezredesének papíron festett nemesi címere, adom. Komjáthy Lőrincz, ügyvéd Kassa.

5. „Nothwendiger Unterricht und Gebete des Jubel Ablasses ... 1826“ és „Geistliche Winter-Frucht zu täglichen und des ganzen Jahres hindurch einfallenden hohen Feiertagen 1753“ című könyvek, adom. Szekerák Julianna Kassa.

6. A kassai volt lakatos, órás és fegyverműves egyesült céhek kir. privilegiumai és szabályzatai, adom. Tóth József lakatosmester Kassa.

7. Egy chinai szállítólevél, adom. Böhm Pál, festész Münchenben.

8. „Pesti Hirlap“ és „Kossuth Hirlapja“ című ujságlapok 1848-ból, — „Népelem“ című hirlapra előfizetési felhívás, — „A sárospataki ref. főiskola háromszázados ünnepélyének sorrendje 1860. évi július 8-án“ című irat, — „A görög nyelv első kezdete 1794“, — Naturgeschichte für Kinder von Georg Ch. Raff, 1787, — „Az emberekkel való társalgásról báró Kuigge Adolf 1798“, — „Száz esztendőre szóló újólag fordított, kijobbitott és meg-

öregbitett Kalendárium 1805—1905“, — Csokonay életrajzát tartalmazó czimlap nélküli könyv, — „Griechisches Lesebuch für die ersten Anfänger Fr. Gedicke 1795“, — Aeneas viselt dolgait német versekben leíró, cimlap nélküli könyv, — „Bion és Moschus Idylliumai 1811“, — „A pünkösdi királyság“, — „Ay első embernek elesése . . . Göcöl Gáspár 1789“, — „Magyar Hirmondó 23. §. 1803“, — „Csokonay Mihály élete, Domby Márton 1817“, — „Nicolai Reusneri Symbola imperatorum romanorum, italicorum et graecorum 1761“ című könyvek, — 11 db, különféle kézirat, — I. Napoleon elleni satyra „Föispanszky liszt“ című irat, — Hirdetmény szószállítás tárgyában 1848, — „Kivonat a hitelintézet alapszabályaiból a vidéki ügynökségek iránt Kossuth Lajos 1848“ című irat, — „Programm Dongó (magyar charivári) felelősség mellett kiadja Lauka Gusztáv 1848“ — „Felszólítás a nemzethez kamatos kincstárutalványok kibocsátása ügyében 1848, Kossuth Lajos“ — és „Árjegyzék a kamatok tárgyában Kossuth Lajos“ című iratok, adom. Paléta, százados.

9. „Johann Hübners Geographie 1743“ című könyv, adom. Turner Antal, Kassa.

10. „Szent Hedwig legendája, adom. Lászy Vilmos, szinigazgató Kassa.

11. Buffon össze munkái, adom. Dr. Hohenauer Ignác, Kassa.

12. „Chronik der archäologischen Funde Siebenbürgens“ című munkának egy példánya, adom. a vall. és közokt. kir. Ministerium.

13. 8 db. régi könyv, adom. Rottenberg Mór, hitelemző Kassa.

14. 8 db, régi könyv, adom. Jászay.

15. Egy db. régi földteke álvánnyal együtt s 2 régi könyv, adom.

Kohánesik, mérnök.

16. Egy 1686-ból való könyv, adom. Antalfy József, Kassa.

16. 8 db. régi könyv (Theologia moralis), adom. Szmolen Szidónia, Szomolnok.

18. 4 szinlap és 2 beszéd a néphez 1848-ból, adom. Hutkay Sándor, dohánygyári tiszt Kassán.

19. „Psangarpium Christianum“ című könyv. adom. Tfirst Wendel.

20. Egy régi könyv, adom. Lászy Vilmos, szinigazgató Kassa.

21. 7 db. régi könyv, adom. Baross László, ügyvéd Kassa.

22. 1 db. régi könyv, adom. Téry Ödön.

23. 1 db. régi könyv, adom. Szignárovics Ágost, premontrei rendi áldozár s főgymn. tanár Kassa.

24. Szirmay Antal által készített következő vers: „Carmina restauratae turris Cassoviensis globo inclusa 1775-ből“ adom. Dragoner Béla.

25. „Resultats Généraux du Mouvement Archeologique en Hongrie“ című könyv, adom. Rómer Flóris, nagyváradai kanonok.

26. „Methode des proportions dans l'architecture égyptienne, dorique et du moyen Age par M. le Dr. Henszlmann“ című könyv 10 képpel, és egy

ugyanezen című mű 12 képpel, adom. Henszlmann Imre, egyetemi tanár Budapestben.

27. 13 db. orvostani, aritmethicai, történelmi és törvénytári tartalmú könyv, adom. Antalfy Lajos, cs. kir. százados.

28. „A magyar házi ipar diszitményei, kiadja a m. nemzeti muzeum 1879“ című könyv, adom. a vallás és közokt. kir. Ministerium.

29. „Jos. Ludovici Gottfridi Historische Chronica oder Beschreibung der türnehmsten Geschichten so sich von Anfang der Welt bis auf das Jahr Christi 1619 zugetragen u. s. w. . . . Gedrucket zu Frankfurt am Main in Wolfgang Hoffmann Buchdruckerei. Im Jahre Christi Geburt MDCLVII.“ című könyv, adom. Kaiser állatorvos Kassán.

30. Különféle tartalmú könyvesoport, adom. Dr. Majorossy Géza, orvos Kassán.

31. Naptár az 1848-ik szökő évre, adom. Paszlavszky Sándor.

D) Képtár, 1876.

1. Egy, Geniust és Muzsát ábrázoló, igen szép kivitelű olajfestmény, adom. Lotz Károly, akadémiai festész Budapestben.

2. A „Csendélet“ név alatt ismeretes, deszkára festett remek kép. E képet kizárólag a Felső-magyarországi Muzeum részére festette és adományozta Ujházy Ferencz, akad. festész Budapestben.

3. Egy igen szép kivitelű jatkép, mely Budapest egyik vidékét élet-hűen tünteti elénk, adom. Telepy Károly, akad. festész Budapestben.

4. Pyrker László, egri érsek igen jól sikerült arcképe, festette és adom. Landau Lajos, akad. festész és tanár Budapestben.

5. Az Izsó Miklós eredetije után készült „Busuló juhász“ gipszöntvény, adom. Klimkovics testvérek.

6. Báró Eötvös József, Petőfy Sándor, Dugonics András, Ghyeczy Kálmán, Egressy Gábor, Tóth József gipszszobrait megvásárolta a „Felső-magyarországi Muzeum“.

7. Egy régi rézmetszetkép, adom. Varkoly Imre, kereskedő Kassa.

8. Két darab, I. Mária Terézia és II. József királyt ábrázoló régi olajfestmény, adom. Molitorisz Dániel, asztalosmester Kassa.

9. Két darab — Ganganellit és Maria Antoinette-t ábrázoló olajfestmény, adom. Szuyyoghy Ignác Kassán.

10. Hat darab rézmetszetű kép, adom. Janovics Anna.

11. Egy XVI. századból származó rézmetszetű, adom. Reitzner János.

12. Egy, I. Napoleon idejét ábrázoló könyomatú kép, adom. Mátyás szabómester.

13. Kazinczy Ferencz 1825-ben olajba festett arcképe, adom. Krajnyik Kálmán.

14. Cleopatrát ábrázoló camea, adam. Dr. Csorba Gyula, orvostudor Kassán.
15. Egy 4—5 éves fiu mellképe, igen szép kivitelű olajfestmény, adam. Szalé Victor.
16. Boeskey István arcképe, olajfestmény, adam. Orosz Tamásné Kassa.

1877.

1. Egy a „Miatyánk“ alapján az adományozó által gót stylben készített szinnyomat, adam. Könyöky József, rajztanár Pozsonyban.
2. Sauberer András prémontrei kanonokrendi prépost rézmetszetű arcképe, adam. dr. Rössler István, jogtanár Kassán.
3. Egy magyar diszruhába öltözött férfi arcképe, mely réztáblára van festve, adam. Kéler Nándor.
4. Két régi gipszlenyomatot tartalmazó kép, adam. Koós Victor.
5. Izsó Miklós hagyományából származó e következő vázlatok: 2 db. Petőfy Sándor; 2 db. kisebb, égetett agyagból való vázlat; — a részeg kortest ábrázoló kis gipsz-szobor; — Sárosy kis szobra; — egy női alak gipszből és 60 db. különféle rézmetszet és rajzvázlat, adam. özv. Izsó Miklósné Budapesten.
6. Izsó Miklós műveiből: Arany János, Szalay László, II. Rákóczy Ferenc, Zrinyi Miklós, Lisznyay Kálmán és Zrinyi Ilona mellszobrai, B. Eötvös József egész alakban s az Arató leány és „Fonóházi jelenet“ szobrokat megvásárolta a „Felső-magyarországi Muzeum“.
7. Piccolomini rézmetszetű arcképe, adam. Markus Károly.
8. Róma vidékét ábrázoló rézmetszet, Kunszt József, egykori kassai püspök rézmetszetű arcképe, adam. Pavliár Károly hitelemző Kassán.
9. Homer szobra, adam. Klimkovics testvérek.
10. Klimkovics Ferencz által Párisban 1858-ban festett olajfestmény „Salamon király halálát“ előtűntetve, adam. Melczer István, v. b. t. tanácsos s kuriai nyug. elnök.

1878.

1. Egy igen jól sikerült olajfestmény, mely Desseffy József grófort ábrázolja s csinos arany kerettel van ellátva, fest. és adam. Roth Imre, Kassa.
2. Görgey Juliannát ábrázoló arckép e felirattal: Nobilis Virgo Julianna Görgey de Eadem, delin. 1743; — egy XVI. Lajos korabeli öltözetben ábrázolt női arckép; — egy régi egyszerű és egy régi magyar diszruhában festett férfi-arckép; — egy, valószínűleg Mattyasovszky Dezső tábornokot ábrázoló mellkép; — egy, arany keretbe foglalt, kiválóan díszes magyar ruhában ábrázolt férfi mellkép, Napoleon korából, hihetőleg Zauzik löcsei festész műve; — egy fiatal nő arcképe fehér régi francziás divatú öltözetben, arany keretbe

foglalva. (Rombauer műve); — egy nagyobb alakú női térkép, e század elejéről; — egy idősebb kinézésű nőt ábrázoló igen érdekes festmény arany kerettel, adom Sz. M. Cl.

3. 36 db. rézmetszet, Doby Jenő művészileg elkészített munkái, Doby Jenő, Bécs.

4. 8 db. aczélmetszet, a Margitsziget részleteit előtűntetve, adom. Haske Ferencz Budapest.

5. Egy, követválasztást ábrázoló, igen érdekes csoportozatokkal ellátott szép kivitelű olajfestmény, adom. Szemlér Mihály.

6. Kazinczy Ferenczet előtűntető kis olajfestmény, adom. Ujházy Ferenc Budapest.

7. Egy, ugyancsak Kazinczy Ferenczet ábrázoló s az adományozó által készített olajfestmény, adom. Klimkovics Béla, Kassa.

8. Csokonay Álaeza gypsöntvényben és Maning Ernesztin domborműve, adom. özv. Izsó Miklósné.

9. Verbőczy mellszobra, a Muzeum költségén megszerezve.

10. József főherczeg s honvéd-főparancsnok Ő Fensége és Felekyné-Munkácsy Flóra színművésznő mellszobrai, adom. Szász Gyula, szobrász Budapest.

11. gr. Széchenyi Istvánt, mint a magy. tudom. akademiának alapítóját ábrázoló és számos allegorikai alakokkal körülvett gyps-dombormű; az allegorikai alakok a dombormű közepén levő „Hungáriá“-nak hódolnak; adom. Klein József, szobrász Budapest.

1879.

1. Izsó Miklós szobrászt ábrázoló olajfestmény, adom. Madarász Victor akad. festész Budapesten.

2. Egy, Matejkó képe után készült rézmetszetkép, mely Skarga udvari szónokot ábrázolja, midőn III. Zsigmond király udvarában szónokol; — és egy színnyomatkép, Potocky Szaniszló részére a „Bulawa hetmanská“-nak átadását ábrázolván, adom. Klimkovics Béla, ki azokat Kluciczky Szaniszló, uradalmi igazgatótól (Krzesovicze) ajándékuul kapta.

3. Mária Teréziát ábrázoló olajfestmény, adom. dr. Schenka József, kórházi orvos.

4. A „Beduin család“ utazását ábrázoló igen szép kivitelű olajfestmény, adom. Molnár József, akad. festész, Budapest.

5. „Húzd rá cigány“ czimű gypsuszobor, Huszár Adolf szobrász, Budapesten.

6. Két körrajz-kép, 1 drb. rézmetszet és az 1848. évi július 2-dikára egybegyűlt főrendek országgyűlési termét előtűntető alaprajz, adom. Fayt Antal erdész Nagy-Ladnán.

7. Két olajfestmény; az egyik valószínűleg II. Szulejman szultánt, — a másik annak nejét ábrázolja, adom. György Mária Bécs.
8. A mohácsi esatát ábrázoló olajfestmény, mely a muzeum legnagyobb s legérdekesebb képe, adom. Latinovics Albin.
9. Klósz György által készített fényképeket tartalmazó album a műtörténelmi kiállítás nevezetesebb tárgyait elétüntetve, adom. a vall. és közokt. kir. Miniszterium.
10. Kassa város térrajza akkori időből, mikor a város még vár volt. (két példány) — az akkori vár sánczainak keresztmetszete s az I. Rákóczy neje által fölépített fellegrvár térrajza, és a mostani Széchenyi tér 100 év előtti térrajza, adom. Rottauscher Károly, ezredes.
11. Öt drb. régi olajfestmény, adom. Haydu Teréz.
12. Kazinezy mellszobra gypszből, adom. Ganzer Ede, Kassa.
13. Ferenczy szobrászt ábrázoló olajfestmény, adom. Ferenczy József, ref. lelkész Kassa.
14. Mária képe olajfestmény, adom. Link Mária Kassa.
15. Vasból öntött, Lőcsén felállított honvéd szobor kisebbített má-a, adom. Csáky László gróf.
16. Két kép üveg alatt, melynek bibliai jeleneteket ábrázoló, kelmékel és természeti dolgokkal ékesített alakjai forgatás által mozgásba hozhatók, adom. Kulesár, fazekas mester Kassa.
17. Több, kisebb alakú, régi olajfestmény, adom. Hágén család.
18. Egy, u. n. „Csendélet“-et ábrázoló olajfestmény, adom. dr. Csorba Gyula megyei főorvos, Kassa.
19. Három drb. színezett rézmetszet-kép, adom. Tfirst Vendel.
20. Boldogkőváralját ábrázoló, az adományozó által rajzolt tájkép, adom. Jaczenko József Gusztáv.
21. I. Ferencz József király ő Felségét hűen elétüntető rézmetszetű kép, adom. Doby Jenő, Bécs.
22. Dürer Albert „kisebb passiója“ Beszédes Sándortól fényképileg utánozva, Dürer Alb. „Nagyobb passiója“ 12 nagyobb képpel, és a budapesti műipari és történelmi kiállítás némely tárgyainak fényképei, adom. a vall. és közokt. kir. Miniszterium.
23. Gr. Nugent tábornagy, gr. Jelasich és Rukavina tábornagynak és gr. Degenfeld tábornok könyomatu arczképei, adom. Rátkay Pál, es. kir. hadnagy.
24. Nero, Caligula, Nagy Sándor és Octavián gypszmellszobrai, Klimkovics Béla.
25. Szabad királyi Eperjes városának tájképe, — 2. Nagy-Mihály mezővárosának tájképe gróf Sztárayak czimerével, (rézmetszetek) és Ujhely városának tájképe; egyik oldalán a város, a másikon Zemplénmegyének, közepén pedig az ország czimere diszlik (kőmetszet), adom. Dragóner Béla hitelmző Kassán.

E) Természetrajzi osztály. 1876.

1. Egy, nagy alakja által feltűnő szőlőtő a mádi szőlőhegységből, adom. Demkó Imre, kassai jogakadémiai igazgató.
2. Két drb. csikóca, adományozta Engländer Emil.
3. Egy kolibri, adományozta Lászy Etelka.
4. Öt drb. kövület a Bakonyból, adom. Lászy Vilmos, Kassa.
5. Egy emberi koponya, adom. Szentistványi Árpád.
6. Két tengeri rák, adom. Strasser Béla, kereskedő Kassán.
7. Vaddisznó fejcsontváza, adom. Herfurth Gyula.
8. Két kitömött vizimadár, adom. Matej Károly.
9. Egy ametiszt-jegecz, adom. Bárczay Ödön, földbirtokos Bárczán.
10. Lepkegyűjtemény, adom. Gedeon Dezső.
11. Két drb. ásvány, adom. Pelezer Károly.
12. Két drb. ásvány, adom. Spudil Ferencz.
13. Két drb. ásvány, adom. Spudil János.
14. Négy drb. kövült levéllenyomat, adom. Dorosnyák Géza.
15. Egy esiszolt tejopál, adom. Petrányi Géza Kassa.
16. Egy esiszolt karneol s egy topáz kivésett monogrammal és egy esiszolt opát, adom. Csorba Gyula orvostudor.
17. Hat kövület és 36 drb. ásvány, adom. Krajnyik Ödön, földbirtokos Göncz-Ruszkán.
18. Egy csiga s több (8) kövület, adom. Leicht József erdész.
19. Egy czápa hátgerinczének darabja, adom. Schwarz Miksa.
20. Egy marhabélben talált szörgolyó, adom. Engländer Salamon.
21. Egy drb. mandula atakú kövület, adományozta Takács N.
22. Egy drb. fehér tapló, adom. Kussinszky Arnold prémontrei áldozár.

1877.

1. Egy, szivacszerű test. adom. Homonay Károly, kereskedősegéd, Kassa.
2. Egy kitömött fehér csóka (rosz kitömése miatt szétmállott), adom. Dávid Nándor, Hardicsa.
3. Egy, Kassa vidékéről való ritka példányú ásvány, adom. János Pál.
4. Lepkegyűjtemény, adom. Fries József.
5. Hét db. egyiptomi golyóalakú termés vas, két egyiptomi gazellaszarv, egy db. jegecedett kovag, Szomolnokról, — három db. termés graphit, — egy kövült csiga (numulit), egy db. barna kőszén a pécsi bányából, — egy db. próbakő, — egy kőszéngörgeteg a pécsi kőszénbányából, — egy obsidian, —

négy db. vaskő (Galieziából) — és egy „anceryth“ nevű ásvány, adom. Szlabey Zsigmond, Kassán.

6. Három kitömött madár, a felső-magyarországi múzeum kötségén vásároltatott.

7. Két darab obsidián és két darab csigakövélet (numulit) Boldogkőváralja vidékéről, adom. Tetmayer László, Kassán.

8. Egy törékeny kuszma és egy kitömött csörgő kacsza, adom. Fayt Antal, erdész Kis-Ladnán.

9. Egy nagy gyöngykagyló, adom. Goldschmidt Emma, Dubnikon.

10. Japáni selyembogár petéi, adom. Holicsek Pál, tanító Kassán.

11. Több apró esiga és kagyló, melyek úgy vannak elhelyezve, hogy két tánczó alakot a rococo korszakból tüntetnek elénk, adom. Pavliár Károly, hitelemző Kassán.

12. Nyolcz db. különféle ásvány és malachyt a remetei és merényi bányákból, adom. Sand Mátyás, bányász, Merény.

13. Tizenkét db. obsidián, nyolcz db. kecskeköröm-féle kagyló — Tihany- és Sz. László pénze (numulit) Bihar megyéből, adom. Melezer István v. b. t. tanácsos s m. kir kuria elnöke.

14. Egy hiuz, lötte és adom. Czaininger Antal Kassa.

1878.

1. Egy kövélet, adom. Liszkay Nándor róm. kath. lelkész.

2. Egy nagy, piros belsejű esiga adom. N. S.

3. Egy, tehéngyomrában talált szörgolyó. egy csigalenyomat és egy kövült esiga, adom. Szemere Miklós.

4) Nyolcz db. madár és emlős állat és hatvan db. ásvány, adom. Zajček főerdész.

5. Tizennyolcz db. igen szép félopál, adom. Gurányi Adolf, Győröd.

6. Egy petrificát — növénylenyomat a petroszeni kőszénbányából, adom. Becker Adolf.

7. Tizenhárom db. cseppkő a nagy-ladnai barlangból és egy db láva-darab, adom. Fayt Antal, Nagy-Ladna.

8. Egy db. őskori lábszár megkövesült részlete, egy őskori tusköncz megkövülve (numulith mén) — egy kövült mamuth fogrészlet és nyolcz db. különféle ásvány. (tal. Tótos és Kapnik bányáiban), adom. Mieskó József, Kassa.

9. Hatvan db. apró esiga, kagyló és kövélet, adom. Éder Géza, tanár Déván.

10. Számos hüllő, kétélű állatok, rovarok és férgek Szunda szigetéről, Igen érdekes példányú kigyók és chameleonok, ezerlábás stb. adom. Dr. Moskovics Leo, orvostudor Bataviában.

11. A kassai vidéken lőtt fekete rókának gereznája, adom. Fábíán János Kassa.

12. Öt db. cseppkő az aggteleki barlangból, adom. Maurer Gyula, Rezső és János testvérek, Kassán.

13. Egy érdekes vas-stalgit, adom. Kaczvinszky Victor prépost.

1879.

1. Egy gyapotvirág, adom. Antalfy Lajos cs. kir, százados.

2. Húsz drb. kisebb-nagyobb obsidián, adom. Seemann Gábor, polg. tanodai h. tanító Kassa.

3. Egy drb. érezkonglomerat a tokaji gör. nemegyesült templom hangraiból, adom. Zako Soma, kereskedő Kassa.

4. Két kitömött mókusz és egy császár madár, adom. Fayt Antal erdész N.-Ladnán.

5. Két igen érdekes tengeri pók, adom. gróf Hadik Béla.

6. A gácsi várban talált petrificatum. adom. Konesér Mihály Kassa.

7. Harminez drb. mindenféle ásvány és petrificatum, adom. Kuiger Béla, Kassa.

8. Egy, rendkívüli nagyságu szőlőtő a s.-a.-ujhelyi szőlőhegységből adom. Alber Pál, S.-A.-Ujhely.

9. Az 1857. évi kassai kiállításon volt s itt maradt tárgyak, nevezetesen a marmarosi sóaknának (sugatagi) mintája kősóból, adom. Benedek Ferencz, igazgató Kassa.

10. 24 drb. sójegecz, adom. Szabó Károly bányaigazgató Sugatagon.

11. Egy érdekes állatfog, adom. Klár János.

12. Vadkan fejesontváza, adom. Baliga Robert, főerdész Kassa.

13. Egy, az adonányozó által Szebernik vára ormán elejtett szürke sa-keselyű, adom. Brunner Ferencz cs. kir. ezredes, Tuzla.

14. Különféle olvasztmányok a Phönix-féle rézhutából és „István“-nevű réz- ezüst és higanyhutából, — réz olvasztáshoz és vas olvasztáshoz használt ásványpéldányok s különféle vasolvasztmányok, adom. Jermy Károly, tanár Iglón.

15. Két drb. igen érdekes és szép Baryth válfaj: Volnyn, a betléri vasgyárból, adom. Schmidt Otto, vasgyári igazgató Betlénen.

15. Két drb. Malachyt és 1 konglomerat rendkívüli képződése által feltűnő, Kassa vidékéről, adom. Klimkovics Béla, tanár Kassa.

17. Egy darab ametisztjegecz, adom. Dragoner Béla, hitelemző Kassa.

Fogadják e helyen a mélyen tisztelt ajándékozók, egyletünk hálás köszönetét. Szolgáljon további pártfogoltatásunkra élesztőül az a tudat, hogy önzetlen áldozatkészséggel, tehát tisztán társadalmi uton, máris oly intézetet sikerült megteremteni Kassán, melynek jótékony befolyása a közművelődésre, hovatovább mindinkább érezhető.

Klimkovics Béla,
muzeumi igazgató.

XIX.

Általános kimutatás.

I. Régiségtár.

A) Történelmi idők előtti tárgyak.

a) Obsidián-csoport.

	Egyenk.	Összesen
1. Kőmag	26	
2. Szilánkok, éclats.	242	
3. Nyilhegy	35	
4. Nyilhegytöredék	11	
		314

b) Kőeszközök (kova).

1. Balta	1
2. Baltaalak	1
3. Kovakőmag	10
4. Kovabárd	2
5. Kovakés, szilánk	112
6. Kovakés töredék	38
7. Vakarókés, esontható	12
8. Kerek vagy szélesebb idomú kerék	8
9. Kalapács	23
10. Kalapácestöredék	1
11. Érvágó alak	1
12. Nyilhegy	23
13. Zúzó gömbök, parittyá kő	16

	Egyenk.	Összesen
14. Kvarcz ércszel (töre- dék	1	
15. Sip	1	
		250

c) Csiszolt kőeszközök.

1. Balta és kalapács fúrva	40	
2. Balta- és kalapács- töredék	50	
3. Vésű és gyalú	4	
4. Vésű- és gyalú töre- dék	2	
5. Buzogánytöredék	1	
6. Bőrsimító eszköz (kaptaalak) töredékben	4	
7. Örlőkövek	2	
8. Örlőkövek töredékei	3	
9. Csiszoló kövek	2	
10. Csiszoló kövek töredékei	5	
11. Talapat-töredék (Socket)	1	
		114

d) Agancs-eszköz.

1. Csákány	1
----------------------	---

	Egyenk.	Összesen
2. Kapatöredék	1	
3. Balta vagy kalapács furással	2	
4. Balta vagy kalapács töredék	2	6

e) Csonteszközök.

1. Kanál-töredék	2	
2. Kés (borda)	9	
3. Kés töredék	1	
4. Ár	3	
5. Ár-töredék	4	
6. Emberi koponya tö- redékben	2	
7. Agyar és fog	5	
8. Lópata	2	
9. Disznókörom	1	
10. Álsontok töredékben	6	
11. Mammuth fog-töredék	1	
12. Bölényszarv	1	
13. Bölényszarv töredék- ben	2	
14. Őz-aganacs	1	
15. Őz-szarvas-aganacs tö- redékben	4	
16. Konyhahulladék töre- redékben	6	50

f) Agyagtárgyak.

1. Orsó karikák és nyak- ék	29	
2. Karika-töredék	1	
3. Tálacs	4	
4. Tálacs-töredék	7	
5. Pohár és findzsa	2	
6. Fazék	4	
7. Fazék-töredék	9	
8. Apró csupor	18	
9. Apró csupor-töredék	21	
10. Szűrő-töredék	4	

	Egyenk.	Összesen
11. Agyagkúpok, szövő,	7	
12. Fuvó hegye	2	
13. Primitive utánzott ma- dárfej	1	
14. Állatocska	2	
15. Különféle agyagminta, égetett, — töredékben .	12	
16. Csizma alaku edény .	1	
17. Urnatöredék	27	
18. Csonttöredék	1	
19. Emberlábszár csont .	1	
20. Dgyéb csonttöredék .	13	
21. Orsó gomb	5	
22. Orsó-gombtöredék .	1	
23. Egyéb kőkorszakbeli tárgy	50	
24. Kőkorszakbeli tárgy- redék	1	

224

B) Bronz-korszak.

1. Kard, 70 cm. hosszú .	1
2. Lándzsahegy	2
3. Lándzsa kisebb alakú .	1
4. Csákány	2
5. Fejsze	1
6. Vésű	5
7. Hajtű	2
8. Nyilhegytöredék . . .	1
9. Ezüst huzal kisebb .	1
10. Tű	2
11. Tűtöredék	2
12. Kapocs	1
13. Bronz-öv	4
14. Bronz-öv töredék . . .	3
15. Karék	37
16. Ezüst-karék	1
17. Sodrott lemez	3
18. Lapos spirale kisebb .	7
19. Nagy lapos spirale 15 cm. átmérőjű	2

	Egyenk.	Összesen
20. Hosszu bronz spirale . . .	3	
21. Kisebb bronz spirale egyik végén lezárt . . .	3	
22. Igen kis spirale . . .	2	
23. CserepéNZ (pápaszem- alakú fibula) . . .	8	
24. Egy nagyobbalakú cse- repéNZ	1	
25. Bronz diszitmény . . .	20	
26. Lapos hosszú bronz le- mez	5	
27. Csipez	1	
28. Fejkarika	2	
39. Gyűrű	2	
30. Láncz-sodrony . . .	1	
31. Harang	1	

127

C) Római tárgyak.

1. Urna	2
2. Lámpa	9
3. Edény kisebb . . .	1
4. Lábas	2
5. Egy fejdizitmény agyag- ból	1
6. Márványtábla töredék VAT. DIXD 11 felirattal .	1
7. Párkány diszitmény tö- redékben	1
8. Capitolrészlet márvány- ból	1
9. Mozaik-kódarab nagy .	6
10. Mozaik-kódarab kisebb	36
11. Vizvezető-eső agyagból	1
15. Üres, négyzetalakú és hosszúkás alakú téglá .	6
13. Fibula különböző alakú bronzból	37
14. Szobroeska bronzból .	7

15. Amulett nagyobb s ki- sebb keresztalakú . . .	5
16. Urna karimája diszit- ményekkel	1
17. Kancsó bronzból . . .	1
18. Bucephalus	1
19. Könyfogó üvegből . . .	3
20. Könyfogó agyagból . .	1
21. Gyűrű	1

124

D) Barbár kor.

1. Tűzben meggörbitett kard	1
2. Kelevész hegy ezüst di- szitményekkel	2
3. Sarkantyú (rendkívüli alakú)	3
4. Nyilhegy	1
5. Kés	6
6. Sisakrészlet	2
7. Boglár	4
8. Agyag gyöngy	31
9. Kulcs alak	4
10. Karika	2
11. Eddig meg nem hatá- rozott tárgy	10

66

E) Egyiptomi tárgyak.

1. Isis és Osiris szobroes- kái	2
2. Mumia alakok	7
3. Scarabäus	2
4. Diszitmény különféle .	6
5. Bálványkák bronzból .	49
6. Bálványkák agyagból .	50
7. Festett és festetlen mu- mia-részlet	2

10a

	Egyenk.	Összesen
8. Mumia vászon . . .	1	
9. Sarcophagrészlet hie- rogliphekkal . . .	1	
	<hr/>	120

F) Ércből készült tárgyak.

a) Műkovács és lakatos-
munkák.

1. Hengeralaku lakatok .	3
2. Egyenoldalu három- szögletű lakat . . .	3
3. Keresztalaku lakat .	1
4. Négyzetalaku lakat (Ve- xierschloss) . . .	1
5. Közönséges régi lakat	2
6. Függő lakat a szepsi vár ajtajáról . . .	1
7. Kétkulesu lakat . . .	1
8. Remekbe készült lakat	1
9. Gömbalaku kis lakat .	1

Zárak.

1. Közönséges zár . . .	2
2. Remekbe készült na- gyobb zár . . .	1
3. Három nagyobb toló- val ellátott diszes zár (egyik az Eperjes-város körfalá kapujáról) . . .	3
4. XIV. XV. századból négyyszögletű fejű kules.	20
5. Csavartalaku kules .	1
6. Gótstylü átört diszit- ményekkel ellátott fejű kules	2
7. Különféle diszitmé- nyekkel ellátott fejű kules	15
8. Régi kules egyszerű .	4
9. Gótstylü ajtógyűrű (Thürklopfen)	1

	Egyenk.	Összesen
10. Hét kulcsra való kulcs- tartó renaissance diszit- ményekkel	1	
11. Gyertyatartó	3	
12. Ajtópántok renaissan- ce stylben	4	
13. Kulcslyukpajzs renai- ssance stylben	3	
14. Kulcslyukpajzs ba- rocco stylben	5	
15. Szőlőgerezd 1787-ki felirattal	2	
16. Különféle tárgy . . .	10	
17. Régi rendkívüli alaku patkó	16	
18. Zabola	4	
19. Kovács ezéhgylde ezé- gére	1	
20. Kovács műhely szélka- kasa	1	
21. Török kengyelvas .	1	
22. Sarupatkó régi ma- gyar	1	
	<hr/>	115

b) Vörös és sárga rézből
kivert művek.

1. Egy füstölő (turibulum)	1
2. Szoba füstölő, hatol- dalu, renaissance styl- ben 1676-ból	1
3. Vizmedenceze, kerülék- alaku, hcsszukás	1
4. Keresztelő vizmeden- cze földője 1526-ból . .	1
5. Leveses tál 1796-ból A. L. felirattal	1
6. Czukortartó, több fém- mel kirakott	1
7. Tányér	2

	Egyenk.	Összesen
8. Kondér, a kassai szabócéhé és egy másik kisebb	2	
9. Vajtártó 1700-ból	2	
10. Czimertábla kivert domborművü	2	
11. Szerecsendió-részelő	1	
12. Vasaló 1758. PAH felirattal	1	
13. Ostyasütő 1538-ból	1	
14. Korsó	3	
15. Kancsó	4	
16. Kivert diszitmények	11	
17. Különféle modoru, átvert ékitmény-minták vörös rézből ,	27	
18. A híres velencei harang miniatúr mása	1	
10. Dombormű, egy sz. Katalint ábrázoló remekmű	3	
20. Különféle diszitmény	4	
		<hr/> 70

c) C i n m ű v e k .

1. Gyógyszertári edény, rendkívülinagy 1711-ből	2
2. Kondér, a pékecéhé ezek czimerével 1758	1
3. Kondér, a pékecéhé 1772-ből	1
4. Kondér, a pékecéhé 1774-ből	1
5. Kondér, az ácscezhé 1841-ből	1
6. Kondér, a timárcezhé 1838-ból	1
7. Kondér, a kovácscezhé 1830-ból	1
8. Kondér, a kötélverő cezhé 1792-ből	1

	Egyenk.	Összesen
9. Kondér, a kocsigyártó cezhé 1725-ből	1	
10. Kondér, a szappanos cezhé 1785-ből	1	
11. Kondér, a bodnár cezhé 1834-ből	1	
12. Kisebb kondér	2	
13. Kúpa, a volt metzenzéfi asztalos cezhé 1724.	1	
14. Kupa, a szücs cezhé 1766-ból	1	
15. Kupa, a timár cezhé 1763-ból	1	
16. Kanna, az ács cezhé 1762-ből M M felirattal	1	
17. Kisebb kanna	2	
18. Nagyobb kanna semmi jelvényvel	5	
19. Billikom és serleg	4	
20. Billikom a kovács cezhé, patkóalakú	1	
21. Tál, bevésett diszitményekkel	5	
22. Tányér, renaissance diszitményekkel	2	
23. Tányér, kisebb és sima	1	
		<hr/> 38

G) Fegyvertár.

1. Kard, lángpallos 113 cm. hosszú	1
2. Kétélű kard, egyenes, hegyes s kétkézre (Zweihänder)	2
3. Kétélű pallos vége gömbölyded (Kassa város I. Lajostól kapta)	1
4. Egyenes, hegyes kétélű kard (1414-ből az egyik)	5

	Egyenk.	Összesen
5. Egyenes, egyélű kard	5	
6. Görbe kard	13	
7. Fringia	5	
8. Kard, Glevang Anala- boe szigetéről	2	
9. Pánczélszuró (Petne- házy tulajdona), (Pan- zerstecher)	1	
10. Pléhkard a borsodi 1852. évi banderium által használt	1	
11. Kardtöredék	2	
12. Handzsár	4	
13. Szurony különféle	9	
14. Tőr, megmérgezett	3	
15. Közönséges tőr	5	
16. Kés, japáni (glewang, Dayak) és egy megara- nyozott nyélű	5	
17. Buzogány, öt vasból, egy sárgarézből s egy fából sárgaréz szögekkel	7	
18. Csákány vasból	1	
19. Balta (egyik „Ne bántsd a magyart“ fel- irattal 1848-ból)	7	
20. Nyilfegyver vasból (Armbrust)	1	
21. Ij amerikai	1	
22. Nyilvessző (japáni, vas- hegygyel és (amerikai- indiai) kőhegygyel	2	
23. Kelevész (Wurfpiesz)	1	
24. Nyilhegy vasból	3	
25. Bárd	7	
26. Kaszából készült egye- nes lándzsa 1848-ból	2	
27. Kaszából készült görbe lándzsa 1848-ból	1	
28. Kovás pisztoly boszniai	9	

	Egyenk.	Összesen
29. Közönséges katonai kovás pisztoly	10	
30. Két csövű pisztoly Beresényi fegyvertára- ból	1	
31. Szuronnyal ellátott kovás pisztoly	1	
32. Gyutacs-pisztoly sárga rézből, arab	1	
33. Egyesövű gyutacs piz- toly	3	
34. Két csövű gyutacs piz- toly egy zárral	2	
35. Hátsövű revolver	1	
36. Légpisztoly (Luftpis- tole)	2	
37. Kules pisztoly	1	
38. Kovás fegyver tölesér alakú széles csövű rövid fegyver	1	
39. Brigante	1	
40. Dalmatina	1	
41. Kovás fegyver gyöngy- házzal kirakott agygyal, boszniai	5	
42. Kovás fegyver sárga pitykével kirakott agy- gyal boszniai	4	
43. Gyutacs fegyver (Zün- dergewehr) 1848-ból	1	
44. Gyutacs fegyver 1859. évből osztrák vadász	1	
45. Gyutacs fegyver 1848- ban ágyú golyó által sérült osztrák fegyver	1	
46. Fegyver, rendkívüli zár- ral	1	
47. Hátultöltő fegyver, Alexy-féle 1850—1852 és 1866-ból	3	

	Egyenk.	Összesen
48. Snider-féle boszniai	2	
40. Porosz gyűtű fegyver (Zündnadelgewehr) po- rosz	2	
50. Porosz lovassági kara- bély	2	
31. Alexy-féle zár	1	
52. Kerék zár	3	
53. Kovás, csapó zárral	6	
54. Fegyvercső, légfegy- verből	3	
55. Légfegyver (Luftbüchse)	2	
56. Töltény (Patronen)	60	
57. Bomba.	1	
58. Bomba-töredék	3	
59. Kartácsgolyó	3	
60. Tömött ágyúgolyó.	12	
66. Kartácsgolyó-töredék	6	
62. Granát	3	

256

Felszerelvény.

1. Pánczéling rézből ezüst- tel ékítve	1
2. Pánczéling sárga réz lemezekből megaranyozva és megezüstözve	1
3. Pánczéling vasból na- gyon romlott	1
4. Pánczéling aczél kari- kákból, Kassán készült	1
5. Mellvért	2
6. Hátvért	1
7. Sisak, magyar, Mátyás király fekete seregéből.	2
8. Sisak, osztrák Curasier FII. FII. felirattal	2
9. Sisak, csendőrségi	2
10. Sisak, V. F. felirattal s magyar koronával	1

	Egyenk.	Összesen
11. Sisak, orosz gyalogsági	1	
12. Csákó, osztrák tiszti, 1813-ból	1	
13. Csákó a magyar insur- rectióból, huszár	1	
13. Csákó, abaujmegyei nemzetőrségi, huszár	2	
15. Csákó abaujmegyei nemzetőrségi, gyalogsági	3	
16. Csákó, osztrák vadász 1848-ból	1	
17. Osztrák dzidás tiszti süveg	1	
18. Sapka, IX. honvéd- zászlóalji 1848-ból két tiszti, egy közvitézi	3	
19. Sapka, Desewffy Arisz- tid huszár tiszti sapkája aranyval	1	
20. Sapka, 1848-ki honvéd kék	1	
21. Sapka, lengyelke (Cou- föderatka) 1848-ból	2	
22. Sapka a K l a p k a-féle legiótól 1866-ból	2	
23. Sapka, a magyar-olasz legiótól, tiszti	2	
24. Honvéd Coburg her- cegféle huszár dolmány 1848-ból	1	
25. Honvéd tiszti attila 1848-ból	1	
26. Szemere Bertalan megyészínű attilája	1	
27. Klapka-féle z u b b o n y 1866-ból	2	
28. Klapka-féle n a d r á g 1866-ból	1	
29. Tölténytáska 1848-ból huszár tiszti.	1	

	Egyenk.	Összesen
30. Tölténytáska, közön- séges honvéd	2	
31. Töltényténytáska, ma- gyar-olasz legio börtás- kája (tishti)	1	
32. Tölténytáska, magyar- olasz legio, közlegényi .	1	
33. Deréköv 1848-ból hon- véd	4	
34. Vállöv	3	
35. Deréköv osztrák kato- nai és polgárőrségi . . .	2	
36. Zászló, lovassági VI. Károly idejéből	1	
37. Zászló, magyar bande- riumi, lovas	1	
38. Zászló, M. Terézia ko- rából M. T. jelvényvel, polgárőrségi	1	
39. Zászló, kassai polgár- őrségi 1805-ből	1	
40. Zászló, kassai fazekas- ezéhé	1	
41. Zászlószalag, 4. és 42- dik zászlóaljé 1848-ból .	2	
42. Zászlósas, a mexicói magyar huszár legiótól, remekmű, 1867-ből . . .	1	
43. Zászló sas, tűzben ara- nyozott réz; — Kassa város s Erdélyország ezi- merével	1	
44. Zászló sas, a szabóczéh zászlójáról	1	
45. Zászló sas, rézből ké- szült egyfejú sas	1	
46. Zászló sas, kétféjüből egyfejüvé átalakított sas, a kassai „Fekete sas“ ról	1	

	Egyenk.	Összesen
47. Zászlóhegy a magy. in- surrectio zászlajáról . . .	1	
48. Vállrojt, orosz, francia stb. (Epaulette)	5	
49. Puskaportató, zomán- czozott vasból arab . . .	1	
50. Puskaportartó aganes- ből készült	5	
51. Puskaportartó fából, s bőrrel bevont	1	
52. Puskaportartó fából gyöngyházzal és réz pitykével berakott . . .	1	
53. Puskaportartó ujjabb- kori	3	
54. Nádból font pajzs Ana- laboe szigetéről	1	
55. Halgerinczből készült lovagostor	1	
	<hr/>	86

H) Népismetárgyak.

1. Japáni kétosztású szá- moló gép	1
2. Chinai képes könyv . . .	1
3. „ bekötött olvasó könyv	1
4. Chinai ujságlap	3
5. „ servietta	1
6. „ egyéb nyom- tatvány	1
7. Chinai szállifó levél . . .	1
8. „ fogkefe fából	6
9. „ fogportartó fog- porral	1
10. Chinai bálványszob- roeska	2
11. Chinai szobroeska	2
12. „ nagyobb szo- bor feje letörött	1

	Egyenk.	Összesen
13. Chinai opiumi pipa	1	
14. „ dohánytartó	1	
15. Sütemény a siami császár udvari asztaláról	4	
16. Japáni diszkard összefűzött chinai pénzekből	1	
17. Porzellán rosetta a pekingi pagodából	1	
18. Pálmalevelen camboga nyelven irt imádság	1	
19. Japáni kosár, legyező és napernyő	4	
20. Lasso, bivalybőrből (amerikai)	1	
21. Indiai (amerikai) ruha gyapotból	1	
22. Amulette-láncz, bőrből és állatfogakkal diszitve	1	
23. Köge	1	
24. Háló	1	
25. Kőpipa	1	
26. Kanál cocusdióból	1	
27. Palma rostjaiból szövött süveg	1	
28. Csonteszköz	2	
29. Kámphor-fából készült láda Batáviából.	1	
		45

I) Szövött művek. (Textile).

1. Magyar női selyemruha himezve	1
2. Magyar női fűző	4
3. „ „ mennyasszonyi fátyol arany-ezüsttel kivarva	1
4. Cseh völegényi mel-lény himezve	1

	Egyenk.	Összesen
5. Czipők, arany-, ezüst- és színes selyemmel himezve	8	
6. Czipő, közönséges selyemmel diszitett.	5	
7. Cziezkendő	2	
8. Ágyterítő	1	
9. Párnahaj ezüsttel kivarva	1	
10. Párnahaj arany- és színes selyemmel kivarva	3	
11. Párnahaj színes selyemmel kivarva	8	
12. Kendő	5	
13. Különféle himzés	7	
14. Asztalterítő, arany-ezüst- és színes selyemmel szövött	1	
15. Asztalterítő, fehér, kivarrott	1	
16. Jegyzőkönyv, bársonyból arannyal himezve	1	
17. Szalag, arannyal himzett	2	
18. Párnahaj-szegély színes selyemmel himezve	3	
19. Szalag selyemmel himzett (függönyrészlet)	1	
20. Ágytakaró-részlet	3	
21. Csipke 2 méter hosszú	2	
22. Magyar gárda lótakaró arannyal himzett bársonyból	1	
23. Női főkötő ezüst és arany s arannyal himzett bársony	3	
24. Gyermek főkötő arany-, ezüst- és selyemmel himezve	2	

	Egyenk.	Összesen
25. Gyermekek főköntös-lyemmel hímözve . . .	2	
26. Deli cipő arany- és ezüsttel hímözve . . .	2	
27. Függönyrésztlet . . .	1	
28. Éksztartó arany- és ezüsttel hímöztt . . .	1	
29. Fehér selyemen művészileg kivarrtt kép . . .	2	
30. Fehér selyemen színes selyemmel hímöztt kép	2	
31. Különféle legyező . . .	22	
32. I. Napoleon lótarakójából részlet	1	
		100

K) Üvegtárgyak.

1. Kosár	3
2. Velencei üvegpohár	3
3. Bilikom velencei üvegből	1
4. Kancsó	3
5. Pohár	14
6. Palaczk	3
7. Pohárka	2
8. Kondér	1
9. Vajtartó	1
10. Hordócska	1
11. Virágtartó üvegecske	1
12. Serleg	2
13. Kis palaek	1
14. Diszgomb, benne vívágésokor	2
15. Három üveg, melyben bányajelenetek vannak ábrázolva	3
16. Tálca	1
17. Csillár	2

18. Üvegyári készítmények különféle disztimény

164

L) Porzellántárgyak.

1. Tál faience 1669. 1693, 1687, 1678, 1701 s 1742-ből	13
2. Tál, porzellán	2
3. Tányér, faience	14
4. Tányér, valódi chinai porzellán	5
5. Tányér, óbécsi porzellán	3
6. Leveses tál (faience)	5
7. Korsó (faience)	52
8. Kanna, valódi chinai	1
9. „ óbécsi porzellán	2
10. Findzsa, chinai	15
11. Findzsaalj, chinai	9
12. Findzsa, óbécsi porzellán	28
13. Kondér, faience	5
14. Chinai porzellán váza kisebb	2
15. Chinai porzellán váza nagy	1
16. Asztal-ék (Tafelaufsatz)	2
17. Szobor, máznélküli, óbécsi porzellán	1
18. Két magyar alakot ábrázoló palaczk	2
19. Gyümölcskosár porzellánból	1
20. Gyümölcskosár, faience	6
21. Hamutartó porzellánból	1
22. Kép, porzellánon festett	6
23) Vajtartó faience	5

	Egyenk.	Összesen
24. Serpenyű, három-lábú	4	
25. Kulaes, különféle alakú	3	
		<hr/> 188

M) Agyagtárgyak.

1. Könyyalakú kulaes	1	
2. Kályhafiók, mázos 1559-ből	7	
3. Kályhafiók, máznélküli	5	
4. Kályhafiók-töredék	14	
5. Kályharészlet I. Napoleon korából. dom-borművü alakkal	3	
6. Remekbekészült, rend-kivüli nagyságú edény	2	
7. Fekete agyagból készült borkancsó, kétfülű, nagy	1	
8. Terra cotta-virágtartó	3	
9. Serleg, arab	3	
10. Palaczkalakú edény, arab	1	
11. Palaczalakú edény, arab, nagy	1	
12. Tányér	3	
13. Urna	1	
14. Hamutartó	1	
15. Dohánytartó	1	
		<hr/> 47

N) Fafaragászati művek.

1. Rokka, nagy	2	
2. „ kisebb	1	
3. Meghívó tábla, a gombkötő czéhé	1	
4. Hadi hajóminta	1	
5. Szekrényke	2	
6. Gótdiszitmény	7	
7. Kétfülű urna	1	

	Egyenk.	Összesen
8. Intarsia tájkép	1	
9. Képeret	1	
10. Török fej	1	
11. Kancsó alakokat ábrázoló mű	1	
12. Virágtartó	1	
13. Gyertyatartó	3	
14. A Freiburgi dom utánzata, miniatur	1	
15. A munkácsi vár utánzata	1	
16. Kossuth Lajos arcképe	1	
17. Kar ék	3	
18. Láncz, galambbal	1	
19. Bot, nevezetes férfiak arcképeivel	1	
20. Bot, feketehegyi	1	
21. Bot, tót írásjegyekkel ellátva	1	
22. Feszület, nagyobb és kisebb	6	
23. Melltű	1	
24. Guzsaly	1	
25. Faminta	5	
26. Nyeregminta	2	
27. Mézeskalács készítésénél használt minta	2	
28. Több egybeillő fadarabkákból összeállított koszorú	1	
29. Szobor, nagyobb és kisebb	6	
30. Napoleon velencei trónján alkalmazva volt sas megaranyozva	2	
31. A lőcsei kőfaragók monogramm táblája	1	
32. A kassai kovácszeh mesterjelvényével ellátott tábla	1	
		10b

	Egyenk.	Összesen
33. Oltárka, a Herwaltói templomból, két szent alakkal s két angyallal arany mezőn festve; 1514-ből	1	
34. Játék alakok	12	
		<u>74</u>

O) Czéhládák.

1. Rézműves	1	
2. Timár	1	
3. Ács	1	
4. Szappanos	1	
5. Szijjártó	1	
6. Aranyműves	1	
7. Kovácmesterek és legények-é	2	
8. Bodnár	1	
9. Üveges	1	
10. Gombkötő	1	
11. Kerégyártó mester és legény	2	
12. Takács	1	
13. Borbélymester és legény	2	
14. Kocsigyártó	1	
15. Kötélgyártó	1	
16. Kőműves	1	
		<u>19</u>

Mindezen ládákban a céhek kiváltságai és egyéb okmányai vannak elhelyezve.

P) Pecsétnyomók.

1. Camea	3	
2. Árkászok pecsétnyomója	1	
3. Rézművesek pecsétnyomója 1598-ból	1	

	Egyenk.	Összesen
4. Timárok pecsétnyomója 1772-ből	1	
5. Szappanosok pecsétnyomója 1836-ból	1	
6. Szijjártók pecsétnyomója	1	
7. Kőművesek pecsétnyomója	1	
8. Aranyművesek pecsétnyomója 1476. és 1596-ból.	2	
9. Üvegesek pecsétnyomója	1	
10. Gombkötők pecsétnyomója 1604. és 1669-ből	2	
11. Kerégyártók pecsétnyomója 1823-ból	1	
12. Takácsok pecsétnyomója	1	
13. Borbélyok pecsétnyomója	1	
14. Kocsigyártók pecsétnyomója 1558-ból	1	
15. Kötélgyártók pecsétnyomója	1	
16. Kádárok pecsétnyomója	1	
17. Mézeskalácsosok pecsétnyomója 1727-ből	1	
18. Magyar nemes szabómesterek pecsétnyomója 1819-ből	1	
19. Gubások pecsétnyomója 1802-ből	1	
20. Magán személyek és községek pecsétnyomói	76	
21. 1848/9-ki évből	13	
		<u>122</u>

Egyenk.
ÖsszesenQ) *Kisművészeti tárgyak.*

1. Burnótszelence arany s ezüst díszítményekkel berakott	6
2. Gyöngyházrelief, egy fejet ábrázolva	1
3. Amulette	3
4. Medaillon, filé grand munka	1
5. Ostyatartó, igen díszes, ezüsből	1
6. Rézből készült, zomán- czozott szent képecske	3
7. Tentatartó, arab, zomán- cozott	2
8. Arab stylus	2
9. Elefántesont- és ko- kusdióból faragott ten- tatartó	1
10. Jaspis kőből faragott négyzetű tentatartó	1
11. Fából készült, több fi- ókkal ellátott tentatartó ezímerrel, 1783	1
12. Aranyozott rézhalaes- ka, fogvájó tartó	1
13. Gyűrű, rézből és ezüst- ből	13
14. Ezüst gyűrű, filé grand munka	1
15. Elefántesontból fara- gott, sz. Máriát és Gá- bor arkangyalt ábrázoló filé grand mű	1
16. Feszület üvegből, mely- ben állítólag a Megváltó keresztjéből származó 1 szálka és egy okmány foglaltatik	1

Egyenk.
Összesen

17. Mozaikrészletek a Zsó- fia templomából	14
18. Rézből készült szelen- czék zománcozva	3
19. Rézből készült korsó díszes ékítményekkel zo- máncozva	1
20. Ugyanilynemű ékszer- tartó	1
21. Zegreszarúból készült ezüst foglaltvánnyal el- látott kés és 2 ágú villa	2
22. Csontból esztergályo- zott nyelű villa, arany- nyal bevonva	1
23. Erekletartó, díszes ékkövekkel kirakott, meg- aranyozva	1
24. Hajtű, nyilalakú s ék- kövekkel	1
25. Kővön festett fény- fogó	1
26. Aranyozott rézből ké- szült szelence	1
27. Homokóra, kisebb ala- kú	1
28. Zsebóra	3
29. Állvány-óra	2
30. Fali óra, vashól	1
31. Sipokkal ellátott ze- nélő régi szerkezetű óra	1
32. Pipa, fából, agyagból és tajtékból	14
33. Állítólag Petneházy nagy tajtékipipája ékkö- vekkel díszítve	1
34. Különféle hangszer (u. m. furulya, flóta, gui- tare, tárogató, trombita,	

	Egyenk.	Összesen
régibb kisalakú ezim-		
balomféle hangszer	7	
35. Préselt bőrszék Ma-		
gyarország ezimerével	3	
36. Hóhér-nyakazó szék	1	
37. Kinzó eszközök, u. m.		
hegedű, két cingulus,		
békó, nyakló, vallató vas-		
ostor stb.	6	
38. Több rendbeli fából és		
vasból készült építészeti		
és gépészeti minták	55	
39. Kartyajátszma külön-		
böző korszakbeli	34	
40. Kartyajátszma igen dí-		
szes alakokkal	2	
41. Régi magyar vitézt		
ábrázoló costum-alak	1	
		197
Főösszeg		2916

II. Éremgyűjtemény.

A) Pénzgyűjtemény.

a) Magyarország		
arany	6	
ezüst	339	
réz	254	
b) Erdélyország		
ezüst.	13	
réz	35	
c) Osztrák :		
arany	1	
ezüst	200	
réz	100	
d) Lengyelország :		
ezüst	204	
réz	56	

	Egyenk.	Összesen
e) Csehország :		
ezüst	37	
réz	9	
f) Britannia :		
ezüst	2	
réz	30	
g) Belgium :		
ezüst	6	
réz	15	
h) Holland :		
arany	9	
i) Bajorország :		
ezüst	19	
réz	13	
k) Dán- és Svédország :		
ezüst	6	
réz	14	
l) Franciaia :		
ezüst	5	
réz	63	
m) Oroszország :		
ezüst	9	
réz	64	
n) Poroszország :		
ezüst	34	
réz	28	
o) Pápai állam :		
ezüst	17	
réz	33	
p) Románia :		
ezüst	1	
réz	9	
q) Spanyol :		
arany	3	
ezüst	2	
réz	10	
r) Olasz :		
ezüst	18	
réz	104	
s) Schweiz :		

	Egyenk.	Összesen
ezüst . . .	7	
réz . . .	29	
t) Szász, Württemberg, Hamburg, Wetzphalia, egyes városok :		
ezüst . . .	27	
réz . . .	62	
u) Apró német fejede- lemségek :		
ezüst . . .	9	
réz . . .	13	
v) Görögön :		
réz . . .	5	
w) Ázsiai és európai tö- rökörszág :		
arany . . .	2	
ezüst . . .	31	
réz . . .	35	
x) Szerbia :		
réz . . .	14	
y) China :		
réz . . .	20	
z) Amerika :		
arany . . .	5	
ezüst . . .	16	
réz . . .	82	
aa) Ó-Görög :		
ezüst . . .	6	
réz . . .	52	
bb) Római :		
arany . . .	1	
ezüst . . .	44	

	Egyenk.	Összesen
réz . . .	673	
cc) Barbárkori :		
ezüst . . .	5	
Még eddig meghatáro- zatlan ezüstpéncz . . .	345	
rézpéncz . . .	252	

B) Emlékéremgyűjtemény.

Arany	4
Ezüst	72
Réz	116
Ólom s ón	103
Vas	60
Lipesei kereszt	15
Pápai érdemjel	2
1815-ből	1
Napoleoni emlékérem	1
Verdienstkreuz	1
1864-ki porosz-osztrák esa- taemlékérem	2
Különféle	30
Üvegből készült bárcza	6
Guttapercha éremleenyomat	1

C) Papírpéncz.

1. Francia forradalmi	17
2. Osztrák	25
3. 1848/9-ki különböző	315
4. Amerikai	19
5. Egyéb külföldi papír- péncz	5

 4337

III. Könyvtár.

	Darabok száma		
	O. Q. és füzet	Folio	Összesen
1. Nevelésügyi	65	—	65
2. Természettan-, vegytan-, Technologia- számítási	181	—	181
3. Természettudományi	447	4	451
4. Műtörténeti, festészeti és építészeti	33	7	40

	Darabok száma		
	O. Q. és füzet	Folio	Összesen
5. Theologiai	565	100	665
6. Jogi	567	62	629
7. Irodalmi	650	—	650
8. Nyelvészeti	259	—	259
9. Hadtudomány	102	—	102
10. Földrajzi	350	—	350
11. Térképek (bekötve)	25	—	25
Térképi egyes lapok	250	—	250
12. Történeti	672	35	707
13. Bölcsészeti	60	2	62
14. Classica phylologiai	226	3	229
15. Orvostani és gyógyászati	769	8	777
16. Lexicon	80	—	80
17. Pergamenre írott	3	3	6
18. Kéziratok	250	1	251
	6459	225	6684

IV. Kép- és szoborgyűjtemény.

	Egyenk.	Összesen
1) Olajfestmény	100	
melyek közül legkiválóbbak: „A mohácsi ütközet“ Thán M. á. 1856-ban Párisban festetett; — egy alle- góriai kép, Lotz Károly; — „Gyümölcs darab“, Ujházy Ferencz; — „Salamon király halála“, Klim- kovics Ferencz; — „Beduin család utazása“, Mol- nár; — A keleti bölcsek hódolata Krisztus szüle- tése alkalmával, Kremser Schmidt; — Izsó Miklós mellarczképe, Madarász Viktor; — Egy 1848. évi követválasztást ábrázoló kép, Szemlér M.; — Imád- kozó leány, Révész György; — Van azonkívül szá- mos igen szép és érdekes olajfestmény Székely Bertalan, Rombauer, Zauzik, Mögen Elias, Klimko- vics Béla és más festészekről.		
2. Rézmetszet	103	
3. Aczelmetszet	39	
4. Litographia	50	
5. Fényképek: Benezur 6 db. művét és a törté- nelmi társulat által kiállított nevezetesebb tárgyakat ábrázolva, és Dürrer Albert kisebb s nagyobb pas- sióját	82	
6. Kőre festett kép	1	

7. Rézlemezre festett kép	9
8. Pastellen festett	6
9. Üvegen festett kép	5
10. Üvegfestményi utánzat	1
11. Egész testet ábrázoló szobor: Báró Eötvös és gr. Széchenyi István; — „Busuló Juhász“, „Arató leány“, Fonó házi jelenet“, „Részeg kortes“, Izsó Miklóstól, — Branyiczói honvéd emlékszóbor vasból öntve Faragótól, — „Huzd rá cigány“ Huszár Adolftól; „Kinesásó“ Seydantól stb. stb.	17
12. Mellszobrok, és pedig Első Ferencz József Ő Főlségét, József főhercegek Ő Fenségét, Széchenyi István grófot, Eötvös József bárót, Ghiczyt, Balassa Jánost, Felekynét stb. stb. ábrázoló mellszobrok, melyek Izsó Miklós, Kugler Ferencz, Alexy, Marschallko, Szász és Klein Gerenday és több honi szobrászoktól származnak	38
13. Égetett agyagból szobrok	4
14. Nagyobb alakú domborművek (Reliefe)	21
15. Kisebb alakú domborművek	10
16. Domborművű csoportozat	2
17. Kassa város domborművű czímere 1461. évből	1
18. Cameák gypsmásolatok	1042
19. Valódi Camea	3
20. Carton szénrajz Székely Bertalantól	1
	Összesen . 1535

V. Természetrajzi tár.

1. Állatország: Emlősök	6
Kitömött madár	128
Hüllő	38
Rovar, 5 gyűjteményben	1050
Kagyló és csiga 5 gyűjteményben	5200
Héjane, pankány, féreg	30
Madár tojás	280
Emlősök és madarak koponyái	27
Állatrészletek és rendkívüliségek	20
2. Növényország: Tengeri moszatok	41
Növényrészletek	15
3. Ásványország: különféle ásvány és kőzet	1236
Sóból faragott bányaminta	2
Timsóból jegecedett nagy kereszt	2

Timsóból jegecedett nagy virágtartó	1
Mészszel bevont vesszőkosár	1
Különféle ásványokból készített bányaminta	1
Különféle állati és növényi kövületek	177
Jegecekkel kirakott edény	1

8256

A felsőmagyarországi Muzeumban található tárgyak

összege e szerint 23728

Klimkovics Béla,
muzeumi igazgató.

XX.

A felsőmagyarországi muzeum-egylet tagjainak névsora *).

A) Tiszteletbeli tagok :

- Barátosi Mirese János, Velencez.
Benzúr Gyula fest. akad. tanár, München.
De Leva József, főlovag, Pádva.
Dr. Fraknói Vilmos, kanonok s akad. főtitk. Bpest.
Fulin Rinaldo, lovag, Velencez.
Geduly Ferencz, orsz. műeml. biz. titk. Bpest.
Dr. Hampel József m. n. muzeumi őr Bpest.
Dr. Henszlmann Imre, egyetemi tanár Bpest.
Hegedüs K. Lajos, miniszteri tanácsos Bpest.
Dr. Horváth Géza, gyak. orvos Varannó.
Dr. Ipolyi Arnold megy. püspök, Besztercebánya.
Klimkovics Ferencz, akad. fest. s főgymn. r. tanár Bpest.
Dr. Krenner József, m. n. muzeumi őr, Bpest.
Latinovics Albin földbirtokos Budapest.
Lotz Károly akadem. festész Bpest.
Br. Nyári Jenő, földbirtokos Bpest.
Gf. Péchy Manó földbirtokos Bpest.
Pulszky Ferencz, m. n. muzeumi igazgató Bpest.
Dr. Rómer Flóris apát, kanonok N.-várad.
Rottauscher Károly, ezredes, hadi levélt. ig. Bécs.
Stefani Frigyes lovag, Velencez.
Dr. Szabó József, egyetemi tanár Budapest.
Telepy Károly, képző m. társ. titk. Bpest.
Dr. Thallóczy Lajos, orsz. levélt. fogalm. Bpest.
Trefort Ágoston. m. kir. vallás- s közokt. min. Bpest.
Ujházy Ferencz akad. festész, Bpest.
Ifj. br. Vay Miklós földbirtokos Bécs.

*) A helybelieknél a lakhely nincs kitéve.

Gf. Zichy Jenő, orsz. műeml. bizotts. elnök Sz.-Fehérvár.
 Gf. Zichy Rezső, földbirtokos. Enyiczke.

Összesen : 29.

B) Alapító tagok :

A jászói prémontrei prépostság.
 Bárczy Ödön földbirtokos, Bácsa.
 Benedek Ferencz prem. főgymn. igazgató.
 Bulyovszkyné Szilágyi Lilla művésznő Bpest.
 Csoma József földbirtokos, Devécsér.
 Fábíán Imre, prem. főgymn. tanár.
 Fülöpp Károly, ügyvéd.
 Gf. Forgách Kálmán. földbirt. N.-Szaláncz. *
 Gf. Forgách László földbirt. N.-Szaláncz.
 Gf. Hadik-Barkóczy Ilona, Pálócz.
 Horovitz Mór, festő.
 Jakob Péter, építész.
 Kassa sz. k. város.
 Dr. Klekner Alajos, kir. jogakad. tanár.
 Klimkovics Béla akad. fest. s főreált. rajztan.
 Klimkovics Ferencz akad. fest. s főg. rajzt.
 Klimkovics Flóris, szobrász.
 Klimkovics Gábor, es. kir. százados.
 Krajnyik László, földbirtokos. †
 Melezer István. v. b. s. tan. ny. kur. elnök Bpest.
 Molitorisz Dániel, iparos.
 Perger János, k. m. püspök †
 Répászky Mihály, akad. építész.
 Schaller Ernő, elemi isk. igazgató.
 Dr. Schuster Konstantin, k. m. püspök.
 Dr. Stöhr Antal, prem. főgymn. tanár.
 Vitalis György, postaigazg. fogalmazó.
 Dr. Werner Rudolf, kir. jogakad. tanár.
 Werfer Károly, nyomdatulajdonos
 Gf. Zichy Rezső, földbirtokos.

Összesen : 30.

C) Pártoló tagok :

Antal Emil, városi urad. főügyész.
 Antalfy Lajos, es. kir. százados.
 Autolik Károly, főgymn. tan. Arad.
 Baczoni Albert, főreált. tanár.

- Baross László, ügyvédi kamara elnök.
 Barthos Tivadar, közalapítv. ügyész.
 Bassó Bertalan, földb. Baksa.
 Bázel Aurél főgymn. tan. Bpest.
 Bázel Károly, földbirtokos.
 Bellágh Sámuel, iparos.
 Beller Károly kereskedő.
 Benezúr Géza, ügyvéd.
 Bernáth Bertalan, k. törv. jegyző.
 Dr. Bernolák József honv. törzsorvos.
 Bernovics Gyula kereskedő.
 Bezsilla Samu ügyvéd.
 Bielek Aladár, kereskedő.
 Bolkai Vilmos prép. titkár Jászó.
 Böllmann Antal, gazd. int. kert. tan.
 Bornemisza Kataián, Kapos.
 Brudl Fülöp, es. k. hadnagy.
 Bulyi Dezső, ügyvéd.
 Burger László, prem. tanár N.-Várad.
 Dr. Buzay Károly, orvos, Budapest.
 Id. gf. Csáky Rudolf, földbirt.
 Cséplő Péter, prem. főgymn. tan. N.-Várad.
 Csiskó János, ev. lelkész.
 Csoma István, földbirt. Kászony.
 Clas Nándor, légszeszgy. igazgató.
 Czinzer Mór, kereskedő.
 Darvas Béla, földbirt. Ujfalu.
 Darvas Imre abaujm. főispán.
 Deil Jenő, keresk. és iparkamr. titkár.
 Gf. Dessewffy Dénes földbirt. Finta.
 Desewffy Sándor, plebános, Sárospatak.
 Desewffy Zsigmond, biztosító ügynök.
 Dobrovay Lajos, ügyvédjelölt.
 Dorner Ferencz, földbirt.
 Dragóner Béla, hitelemző.
 Duka Marcell, kataszteri felügyelő.
 Éder Géza reált. tanár, Déva.
 Éder Ödön, ügyvéd.
 Eckerdt József, földbirt. Gagy-Bátor.
 Elischer Károly, iparos.
 Erdődy János, tanítóképezd. igazgató.
 Ereős István, m. k. pénzügyig. tisztviselő.
 Fábrián Ferencz, plebános Hidvég-Ardó.

- Fábrián János, abaujm. ügyész.
 Fábry Károly, magánzó.
 Faller Gusztáv, ny. bányatanácsos, Jászó.
 Fáy István, földbirt.. Méra.
 Fajt Antal, erdész, Garadna.
 Fekete István, földbirtokos, Szkáros.
 Fiedler Gyula G. kereskedő.
 Flickinger József, földbirt., Halmaj.
 Frey Lajos, építész, Budapest.
 Forgács József, jószágkorm. Zétény.
 Dr. Földváry Béla, gyak. orvos.
 Géczy István, plébános Csebb.
 Gerhardt György, kereskedő.
 Gerhardt János, mérnök.
 Grega András, iparos.
 Görög Gyula, főreált. tanár.
 György Béla, földbirt. Szántó.
 Gf. Hadik Endre, főgymn. tanuló.
 Gf. Hadik János.
 Gf. Hadik Sándor, főgymn. tanuló.
 Haltenberger Béla, iparos.
 Haltenberger Rezső, iparos.
 Id. Halykó Mihály, iparos.
 Hammersberg Dezső, földbirt.
 Haske Emil, városi erdőmester.
 Haydu Gyula főreált. tanár N.-Várad.
 Hedry Bódog, plébános, Siroka.
 Hegedüs Lajos, gyógyszerész.
 Hegedüs László, kir. törv. bíró.
 Holicsek Pál, árvaházfelügyelő.
 Horváth Lajos, közs. elemi tan.
 Hubesik József, közs. elemi tan.
 Hunyor Sámuel, földbirt. Korlát.
 Huszka Antal, városi zenetanár.
 Juhász Mihály. országgy. képviselő.
 Kaczvinszky Béla, kereskedő.
 Kaczvinszky Géza, kir. alügyész N.-Kikinda.
 Kapláresik Mihály, főreált. tanár.
 Dr. Károly Gy. Hugó, nőképz. int. tanár Budapest.
 Karsa Tamás, abaujm. főjegyző.
 Keleti Gusztáv, akad. festész Budapest.
 Kieselbach Károly, iparos.
 Kiszely József, ügyvéd.

- Koch Lajos, kereskedő.
 Kolaeskovszky Elza, polg. isk. tanítónő.
 Konrády Mihály, közs. elemi tan.
 Korányi Károly, közalapítv. ügyész.
 Korponay János, abaujm. levéltárnok.
 Kosztka Győző, prem. főgymn. tanár.
 Kozák Endre, szállító.
 Kozora Endre, plebános, Kavecsány.
 Kozora Vinceze, városi aljegyző.
 Krajnyik Mihály, papnöveldei lelkész.
 Krajnyik Ödön, földbirt. Göucz-Ruszka.
 Ifj. Kunszt György, kertész.
 Külkey Nándor, földbirt.
 Lang Imre, építőmester.
 Lakner József, gazd. tan. igazgató.
 Lapsánszky János, főreált. tanár.
 Lasztókay László, főgymn. tanár Eperjes.
 Lászy Vilmos, szinigazgató.
 Legányi Samu, iparos.
 Lencz Ödön, gépészmérnök Budapest.
 Letzter Simon, fényképész.
 Lokhorn János, városi kapitány.
 Loósz József, városi tanácsos.
 Löffler Lajos kereskedő.
 Macher Béla, kereskedő.
 Mácza János, telekkönyvvezető,
 Maffey Gaudenz, cukrász.
 Magyarváry Endre, esp. plébános Battyán.
 Dr. Majorossy Géza, városi orvos.
 Maléter Vilmos magánzó.,
 Markó Lajos, közs. elemi tan.
 Mártonfy K. Márton, polg. tan. igazgató.
 Maurer Adolf, könyvkereskedő.
 Dr. Maurer Arthur, orvos, Rozsnyó.
 Maurer Gyula, iparos.
 Maurer Rezső, kereskedő.
 Mauritz Rezső, főreált. igazgató.
 Mester Antal, megyei mérnök.
 Mihályi Kálmán, aljárásbíró, Torna.
 Mikes Gyula, mérnök.
 Mocsáry József, kereskedő.
 Dr. Moskovics Jakab, városi főorvos.
 Dr. Moskovics Leo, orvos, Batavia

- Müller János, mérnök.
 Müller Frigyes, főgymn. rajztanár.
 Münster Tivadar, városi polgármester.
 Myskovszky Viktor, akad. építész s főreált. tanár.
 Nagy László, kir. törv. bíró.
 Naményi Bertalan, földbirtokos.
 Naményi Gyula, m. árvaszéki elnök.
 Novelly Antal, magánzó, Budapest.
 Novelly Imre, mérnök, Budapest.
 Novelly Sándor, keresk. és iparkam. elnök.
 Orbán Bertalan, prem. főgymn. tanár.
 Dr. Óváry Pál, orvos, Szántó.
 Pápai Jeromos, prem. főgymn. tanár.
 Pausz Tivadar, üvegkereskedő.
 Pellion Béla, mérnök Budapest.
 Pellion Lajos, erdész, Szászsebes.
 Pischl Ferencz, m. kir. pénzügyi tanácsos
 Pocsátkó Viktor, papirkereskedő.
 Puky Gyula, m. kir. kuriai pótbíró.
 Puky István, földbirt. Tomor.
 Rakoszy György, országgy. képviselő.
 Reitzner Felix, iparos.
 Rossmann János, birtokos.
 Roth Imre, fényképész.
 Rottenberg Noë, elemi isk. igazgató.
 Ruszinkó Zsigmond, kir. törv. bíró.
 Saád Lajos, városi főkapitány.
 Schadl János, gazd. tan. tanár.
 Schiffbeck Mátyás, szálloda tulajdonos.
 Schiller Ferencz, üvegkereskedő.
 Schlatter Alfréd, prem. főgymn. tanár.
 Schmidt Lajos, iparos.
 Scholez Szilárd, földbirt. Gagy-Bátor.
 Dr. Schütz Nándor, plébános,
 Schwarz Adolf, m. kir. dohánygyári kezelő.
 Schwarz Izaiás, magánzó.
 Dr. Senka József, közkórházi főorvos.
 Siposs Gyula, kereskedő.
 Soós Sándor, m. kir. selyemt. biztos.
 Soukup Adolf, városi mérnök.
 Stadler Sándor, tak. pénztár igazg.
 Steer Ferencz, kir. ügyész
 Stépán Vinceze, földbirtokos.

- Stolár Gyula, gazd. tan. tanár.
 Sudy János, közs. elemi tanár.
 Szabó József, plébános, Mindszent.
 Szabó László, m. kir. tisztviselő.
 Szalay József, földb. Bánóc.
 Szakkay Józs., állami gép. t. igazg.
 Szakmáry Károly, kereskedő.
 Szathmáry Kálmán, járásbíró, Szántó
 Dr. Szemák István, reált., Kecskemét.
 Szentimrey Gellért, földbir. Buzita.
 Szepessy Géza, prém. tanár.
 Szerencsi Ede, kereskedő,
 Szikay Lipót, főreált. tanár.
 Sziklay Ede, földbirt., Jánok.
 Szilez István, ügyvéd.
 Szinyey Bertalan, prépost, plébános, Szinye
 Szlabey Géza, gyáros.
 Szluka Rezső, magánzó.
 Szmracsányi Jenő. kir. törv. bíró.
 Szmracsányi László, kir. közjegyző.
 Téglássy András, földbirt., Korlát.
 Timkó József. ügyvéd.
 Tischler Vincze, országgy. képviselő.
 Tok Samu, ügyvéd, Torna.
 Tóth János, iparos.
 Tóth Lőrincz. prem. főgymn. tanár.
 Tutkó József, m. kir. pénzügyigazg. tisztviselő.
 Vadász József főreált. tanár.
 ifj. Várkoly János, kereskedő.
 Dr. Verédy Károly, kir. tanfelügyelő.
 Vukovics Mihály, kereskedő.
 Weichard Alajos, ügyvéd,
 Weisz Emanuel, főreált. tanár.
 Weisz Vilmos, kanonok.
 Willenrotter Henrik, v. tisztviselő.
 Wojnárovits Sándor, honv.-huszár őrnagy, Kecskemét.
 Závodszy János, megyei tisztviselő.
 Zemányi Flóra, közs. elemi tanítónő.
 Zemányi Gizella, kisasszony.
 Zóna Lipót magánzó.

Értelemzavaró sajtóhibák.

Lap	sor	helyett	olvasd
6	3 a.	város	városi
16	15 a.	szrpmontból	szemponthól
33	17 a.	G ler	Gele r
44	3 f.	Hanus-fatoi	Hanusfalvi
44	24 f.	Bécs	Beccs
45	22 f.	Czék	Czéh
46	10 a.	lrknak	laknak
48	20 a.	Kegyesrendi	kegyesrendi
49	14 f.	végbeszéde	védbeszéde
52	13 f.	26	6
54	6 a.	eolateralem	collateralem
54	4 a.	duximis	duximus
58	10 f.	kis	is
59	4 a.	gyöngettség	gönyettség
61	3 a.	vádlott	vádló
62	3 a.	20	47
74	3 f.	januar	junius
89	19 a.	Teleky	Telepy
122	9 f.	Donnerbuchte	Donnerbüchse
141	10 a.	mén	mész
142	9 f.	Kassa	Tokaj
142	14 f.	Kuiger	Krieger
152	15 a.	Chinai	Japáni

